NEDERLANDSCHE APOTHEEK.

TWEEDE DRUK.

'S GRAVENHAGE,
TER ALGEMEENE LANDSDRUKKERIJ.
1871.

Volgens art. 3 der wet van 2 November 1871 (*Staatsblad* n°. 118) gewaarmerkt.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN,

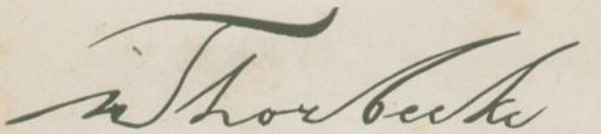

VERSLAG.

VERSLAG

VAN DE

COMMISSIE, BELAST MET DE VERVAARDIGING VAN EENE NIEUWE PHARMACOPOEA NEERLANDICA EN NEDERLANDSCHE APOTHEEK.

Bij Zijner Majesteits besluit van 1 Maart 1867, n°. 77, werd eene commissie benoemd, aan welke werd opgedragen: „de vervaardiging van een Supplement op de Pharmacopoea Neerlandica en de Nederlandsche Apotheek", waarin het bedoelde artsenijmengkundig formulierboek zou worden gewijzigd en aangevuld overeenkomstig den tegenwoordigen staat der wetenschap. § 1. Benoem

Tot lid en voorzitter dier commissie werd benoemd de heer F. A. W. Miquel, hoogleeraar te Utrecht, tot haren secretaris de heer C. A. J. A. Oudemans, hoogleeraar te Amsterdam, en tot hare leden de heeren G. J. Jacobson Bz., oud-apotheker te Schiedam, P. J. van Kerckhoff, hoogleeraar te Groningen (later te Utrecht), P. J. Haaxman, apotheker te Rotterdam, F. J. Swartwout, apotheker te Amsterdam, en dr. J. E. de Vrij te 's Gravenhage.

Aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken.

2. De commissie kan zich haar mandaat vereenigen, raagt daarvan ziging.

De eerste vergadering der commissie, op den 17den April 1867 te Utrecht, werd door alle leden bijgewoond.

In die vergadering kwam het allereerst de vraag in behandeling, of de commissie zich met haar mandaat kon vereenigen, dan wel het beter en doelmatiger oordeelde, dat haar de samenstelling van een geheel nieuw pharmaceutisch formulierboek werd opgedragen. Alvorens de leden gelegenheid te geven, hunne meening over die vraag te uiten, gaf de voorzitter lezing van het advies der Maatschappij van Pharmacie aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, hem door Zijne Excellentie in afschrift toegezonden, en waarin aan een supplement de voorkeur gegeven werd; voorts van een schrijven van een geacht pharmaceut te Utrecht, die zich veeleer verklaarde voor de invoering van eene geheel nieuwe Pharmacopoea, en eindelijk van een paar artikelen uit het Pharmaceutisch Weekblad, waarin de wensch naar een nieuw pharmaceutisch formulierboek werd uitgesproken.

Uit de nadere gedachtenwisseling bleek, dat de geheele commissie de taak, haar opgedragen, onaannemelijk achtte en het veel doelmatiger oordeelde, dat haar mandaat gewijzigd en zij met de samenstelling van eene nieuwe Pharmacopoea belast werd.

Onder de motieven, waarop dit oordeel der commissie berustte, behoorde de onvermijdelijke noodzakelijkheid, het werk harer voorgangers te kritizeeren, wat algemeen voor weinig passend gehouden werd; de omvang en het zonderling voorkomen van dat gedeelte van haren arbeid, waarin zij onnauwkeurigheden van verschillenden aard, in de eerste uitgave der Pharmacopoea Neerlandica en vooral in de Nederlandsche vertaling ingeslopen, zou behooren te vermelden en te verbeteren; de omvang van het eigenlijke supplement, omdat daarin tevens moest worden aangegeven, wat in die eerste uitgave zou behooren te vervallen; de moeilijkheid, een zoodanig boek te gebruiken; de wetenschap, dat talrijke kundige pharmaceuten sterk tegen een supplement gekant waren; het feit, dat in andere

Staten, na een bepaald aantal jaren, telkens eene nieuwe uitgave der bestaande Pharmacopoea bewerkt, en nergens aan het opstellen van supplementen gedacht wordt.

De commissie was dus eenstemmig van oordeel, dat aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken kennis moest worden gegeven van het in deze eerste vergadering behandelde, en dat aan Zijne Excellentie de wenschelijkheid behoorde betoogd te worden, het mandaat der commissie te wijzigen, en haar, in plaats van de vervaardiging van een Supplement, de samenstelling van eene geheel nieuwe Pharmacopoea op te dragen. Tevens was de commissie van oordeel, dat zij eenige uitbreiding behoefde, en met ten minste twee praktizeerende geneesheeren, liefst uit verschillende streken des Lands, behoorde te worden aangevuld.

§ 3. Ook ve langt de com aanvulling met geneeskundige

Zijne Excellentie de Minister van Binnenlandsche Zaken vereerde deze voorstellen met zijne goedkeuring bij missive van 20 Mei 1867, waaraan was toegevoegd een afschrift van het Koninklijk besluit van 16 Mei 1867, waarbij, met wijziging van art. 1 van het Koninklijk besluit van 1 Maart 1867, n°. 77, aan de in art. 2 van genoemd besluit benoemde commissie „de vervaardiging werd opgedragen van eene nieuwe Pharmacopoea Neerlandica en Nederlandsche Apotheek", en aan de commissie als leden werden toegevoegd de heeren H. Fabius en J. J. Homoet, medicinae doctoren, respectievelijk praktizeerende te Amsterdam en te Arnhem, die op den 31sten Mei 1867 als leden der commissie geïnstalleerd werden.

§ 4. De Min ter wijzigt h mandaat en voe aan de commiss 2 geneesheer toe.

In de samenstelling der commissie ontstond later eene verandering door het bedanken van den heer dr. J. E. de Vrij, op grond dat de meerderheid der commissie zich niet had kunnen vereenigen met een door dat lid ter tafel gebracht voorstel, om aan de Pharmacopoea eene lijst toe te voegen van reagentia, welke elk apotheker *verplicht* zoude wezen in voor-

§ 5. Ontslag va den heer de Vr Benoeming va den heer van A kum.

raad te hebben. De heer DE VRIJ achtte die toevoeging een hoofdbeginsel, en meende, toen zijn voorstel verworpen was, niet te kunnen blijven medewerken aan een arbeid, waaraan dat beginsel ontbrak. In een schrijven van 22 September 1867, gaf de heer DE VRIJ der commissie kennis, dat hij zijn ontslag als haar medelid gevraagd had, en bood hij haar tevens een afschrift aan van de missive, te dier zake aan den Minister van Binnenlandsche Zaken toegezonden. In de vacature, aldus ontstaan, werd door Zijne Majesteit den Koning voorzien door de benoeming van den heer C. H. VAN ANKUM, apotheker te Groningen, op den 28sten October 1867, die den 27sten December 1867 als lid der commissie geïnstalleerd werd.

§ 6. Deliberaën over het enschelijke, dat ePharmacopoea echts in ééne tal het licht zie.

Ofschoon het tweede mandaat der commissie luidde, dat haar de samenstelling van eene nieuwe Pharmacopoea Neerlandica en Nederlandsche Apotheek werd opgedragen, zoo meende zij het toch van hare competentie, te overwegen, of het niet doelmatiger ware, dat haar arbeid niet in twee, maar in slechts ééne taal het licht zag. Reeds de moeilijkheid, voorschriften in twee talen gelijkluidend te omschrijven, moest haar tegen die taak doen opzien, om niet te gewagen van het vooruitzicht, dat beide Pharmacopoeën, de Latijnsche zoowel als de Nederlandsche, niettegenstaande haar grooter of kleiner gebrek aan eensluidendheid, toch ten onrechte tot wet van volkomen gelijken inhoud zouden worden verheven.

Met het oog daarop, was de commissie eenstemmig overtuigd van de wenschelijkheid, dat de nieuwe Pharmacopoea slechts in ééne taal het licht zag; in welke, dit bleef eene tweede vraag.

§ 7. Eene Latijnsche Pharmacopoea voldoet eter dan eene Nederlandsche.

De meerderheid der commissie stemde voor het Latijn, op grond van de hiervolgende redenen:

1°. dat de Pharmacopoea een werk is van beschrijvenden aard, en de beschrijvingen, die daarin voorkomen, wegens de

wetenschappelijke kunstwoorden — met uitzondering alleen van die, welke op toestellen of handgrepen bij de bereiding van geneesmiddelen betrekking hebben — veel juister en beknopter in het Latijn dan in het Nederlandsch kunnen worden gegeven;

2°. dat de tegenwoordige wet op de uitoefening der geneeskunde voorschrijft, dat niemand tot het examen van hulpapotheker mag worden toegelaten, die geene blijken heeft gegeven, in het Latijn ervaren te wezen, en er dus geen grond bestaat voor de vreeze, dat eene Latijnsche Pharmacopoea niet zou worden begrepen;

3°. dat het geven, enkel van eene Nederlandsche Apotheek, de pharmaceuten in verzoeking zou kunnen brengen, het Latijn te veronachtzamen, waarvan het gevolg zou kunnen wezen: dat de pharmaceutische stand, in plaats van opgeheven, tot een lager peil van ontwikkeling werd teruggebracht, en dat de apotheker zich den weg afsloot, kennis te nemen van den inhoud der pharmacopoeën van andere Staten, in het Latijn geschreven;

4°. dat de Latijnsche taal overal verstaan wordt, en onze Pharmacopoea dus voor andere natiën geen gesloten boek moet wezen, wat te vreezen ware, als zij in onze moedertaal werd uitgegeven;

5°. dat de meeste andere Europeesche Staten, en althans die van Germaanschen stam, hunne pharmacopoeën eveneens in het Latijn het licht doen zien;

6°. dat er verband behoort te bestaan tusschen de taal waarin de recepten geschreven worden, en die, waarin de Pharmacopoea is opgesteld.

§ 8. Schrijve aan den Minist overéene, en w eene Latijnsch Pharmacopoea.

Op grond van deze en andere motieven, achtte de commissie het raadzaam, bij missive van 11 Maart 1869 aan Zijne Excellentie den Minister haren met redenen omkleeden wensch te kennen

te geven, dat het haar vergund werd, slechts ééne Pharmacopoea, en wel eene Latijnsche, samen te stellen.

§ 9. Advies van e vergadering an inspecteurs.

De Minister onderwierp het voorstel der commissie aan de beoordeeling der vergadering van heeren inspecteurs van het geneeskundig staatstoezicht, welke, bij eene missive van 30 Mei 1869, advizeerde, eene Pharmacopoea in slechts ééne taal uit te geven, maar daarvoor de Nederlandsche te bezigen.

§ 10. Refutatie an dat advies oor de commis- e.

De gronden, waarop dit advies steunde, en die der commissie op haar verzoek door den Minister in afschrift waren meêgedeeld, kwamen haar ten deele onjuist, en ten deele uiterst zwak voor, zoodat zij zich verplicht achtte, nogmaals bij den Minister, bij missive van 10 Juli 1869, op haar verzoek terug te komen, en de leemten aan te geven, welke, naar haar oordeel, in het advies van heeren inspecteurs waren op te merken.

§ 11. Handhaing door den inister van het orspronkelijke andaat om eene harm. in 2 talen e leveren.

Op deze missive gaf de Minister, onder dagteekening van 17 Juli 1869, te kennen, dat er in het besluit tot de uitgave der Pharmacopoea, zoowel in de Latijnsche als in de Nederlandsche taal, geene verandering gebracht kon worden.

§ 12. Delibeatiën over de enschelijkheid, at de Pharmaopoea niet aan de eoordeeling der Kamers worde nderworpen.

Doordrongen van de wenschelijkheid, de Pharmacopoea zoo volledig mogelijk en zonder feilen het licht te doen zien, gaf de commissie haren wensch te kennen, dat niet de Pharmacopoea in haar geheel aan de beoordeeling der Kamers onderworpen, maar enkel een wetsontwerp werd ingediend, waarbij de Regeering gemachtigd werd tot eene nieuwe uitgave der Pharmacopoea. Zoo hiertegen geene wetsbezwaren bestonden, bleef de mogelijkheid open, bij het afdrukken kleine feilen, in een geschreven stuk van zulk een omvang lichtelijk over het hoofd te zien, te verbeteren.

§ 13. De Mister acht het in-

Aan dezen wensch, welke heeren inspecteurs van het ge-

neeskundig staatstoezicht deelden, kon de Minister geen gehoor geven. Hoezeer Zijne Excellentie de gegrondheid daarvan bij missive van 2 Juni 1869 erkende, werd zijne uitvoering door rechtskundige bezwaren belet (missive van 24 Juni en 17 Juli 1869).

willigen van dien wensch niet mogelijk.

Aldus was beslist, dat de nieuwe uitgave der Pharmacopoea bij de wet moest geschieden, en aan hare invoering bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur niet kon gedacht worden.

§ 14. Deliberatiën over het wenschelijke, dat de Pharmacopoea vóór de deliberatie in de Kamers in proef door de commissie worde herzien.

Uit een gelijk streven naar nauwkeurigheid ontsproot ook de wensch der commissie, dat de geheele Pharmacopoea, vóór de behandeling in de Kamers, op de staatsdrukkerij in proef zou worden gezet, opdat ieder lid der commissie het werk zou kunnen herzien, en het manuscript, in dier voege zoo veel mogelijk gezuiverd, met vertrouwen ter perse kon worden gelegd.

§ 15. De inwilliging van dien wensch te bezwaarlijk.

Naar het oordeel echter van den Minister (missive van 24 Juni 1869), waren aan de voorgeslagen regeling te gewichtige typographische en financieele bezwaren verbonden, dan dat daaraan uitvoering kon worden gegeven.

§ 16. Wenschen voor de toekomst.

De commissie acht het hier de plaats den wensch uit te spreken, dat het de Regeering behagen moge, het daarheen te leiden, dat, op het voetspoor van België, alleen de Latijnsche uitgave der Pharmacopoea als de officieele erkend worde. — Voorts heeft zij de eer, Uwe Excellentie voor te stellen, te gelasten, dat bij het ter perse leggen van het manuscript, het gedrukte model gevolgd worde, 't welk de commissie de eer heeft, bij deze aan Uwe Excellentie over te leggen. Het komt der commissie eindelijk wenschelijk voor, dat de eindrevisie aan haren secretaris worde opgedragen.

§ 17. Pharmacopoea geen leerboek.

Bij het volbrengen van de haar opgedragen taak, is de commissie uitgegaan van het denkbeeld, dat eene Pharmacopoea

in den tegenwoordigen tijd geen leerboek behoort te wezen, maar eenvoudig eene lijst van artikelen, waarvan sommige verplicht, andere onverplicht in de apotheken voorhanden moeten zijn. Gestreng opgevat, zouden die artikelen niet eens behoeven omschreven te worden, omdat er tegenwoordig, wat vroeger niet zoo was, tal van grootere of kleinere hand- of leerboeken over pharmacognosie bestaan, en het getal handleidingen ter bereiding van chemische en pharmaceutische preparaten eveneens aanzienlijk te noemen is. Overtuigd evenwel van de wenschelijkheid, niet op eenmaal met het verledene te breken, maar den pharmaceut langzamerhand te gewennen, in geval van twijfel zijne toevlucht tot bijzondere werken over de onderdeelen zijner wetenschap te nemen, heeft de commissie niet geaarzeld, de vroegere gewoonte nog eenigermate te volgen, alhoewel zij, bij het uitwerken der artikelen, niet met die uitvoerigheid te werk is gegaan, als vroeger voor noodzakelijk werd gehouden. Op dezelfde gronden als hierboven werden aangevoerd, is het geven van formulen bij de chemische preparaten achterwege gelaten, iets wat daarenboven gerechtvaardigd scheen door de weinige eenstemmigheid, die heden ten dage in het schrijven dier formulen wordt opgemerkt. De namen der chemisch-pharmaceutische bereidingen zijn, op grond van het praktisch belang, zoo veel mogelijk aan die der eerste uitgave gelijk gebleven. Ook hier mocht niet te veel aan den eisch der zuivere wetenschap worden geofferd.

§ 18. Beschrijvingen van chemisch-pharmaceutische preparaten.

De vraag, of van de chemisch-pharmaceutische preparaten de bereiding behoorde te worden aangegeven, maakte een punt van ernstige beraadslaging uit. Bekend toch is het, dat de meeste dier preparaten tegenwoordig in den handel te verkrijgen zijn, en dat de apothekers gebruik maken van de gelegenheid, ze zich langs dien weg aan te schaffen, zoodat het overtollig kon schijnen, nog voorschriften te geven ter bereiding van artikelen, die uit scheikundige fabrieken worden aangevoerd.

Na rijp beraad, is het der commissie voorgekomen, dat, zoo het al wenschelijk ware, de bereiding van een zeker getal chemisch-pharmaceutische preparaten niet te vermelden, nogtans ten opzichte van andere eene uitzondering behoorde gemaakt te worden. In dien zin scheen het raadzaam, eene bereiding voor te schrijven: 1°. waar deze op de samenstelling van het preparaat was gebleken van invloed te zijn; 2°. waar de ondervinding geleerd had, dat eenig voorschrift in de eerste uitgave der Pharmacopoea Neerlandica aanvulling of verbetering behoefde; 3°. waar nieuwe preparaten opgenomen zouden worden, waarvan de bereiding niet aan willekeur mocht worden overgelaten. Voor alle preparaten werd het echter noodig geacht, de eigenschappen aan te wijzen, waaraan zij uit het oogpunt der zuiverheid behooren te voldoen, en aan te geven, door welke proeven men zich van de afwezigheid der meer algemeen voorkomende verontreinigingen kan overtuigen.

De beschrijving van de eigenschappen der preparaten zelven is tot het volstrekt onmisbare teruggebracht. Van dien regel werd echter afgeweken in gevallen, waar het organische of andere preparaten betrof, bij welke de positieve reactiën eene grootere bewijskracht dan de negatieve aan de hand geven.

De commissie heeft rijpelijk overwogen of het ook wenschelijk ware, eene lijst van tegengiften aan haren arbeid toe te voegen; eene lijst derhalve, waaruit de apotheker zou kunnen zien, welke middelen hij zou moeten toedienen, indien zijne hulp, bij de afwezigheid van een geneesheer, bij eene vergiftiging werd ingeroepen. Het is haar echter voorgekomen, dat zulk eene lijst, zonder velerlei omschrijvingen, geen doel zou treffen, en, daarmede voorzien, minder eigenaardig in eene Pharmacopoea te huis behoort. De commissie achtte het daarom geraden, liever der Regeering voor te stellen, zooals zij bij deze doet, van harentwege eene gecommentarieerde tabel van tegengiften in het licht te geven, en, mocht zulks verlangd

§ 19. Lijst v tegengiften.

worden, de bouwstoffen voor zulk eene tabel te leveren.

De commissie achtte het wenschelijk, dit verslag aan haren arbeid toe te voegen, opdat niet alleen de Regeering, maar ook het wetenschappelijk publiek, zoowel met den gang harer werkzaamheden als met het standpunt bekend zou worden, waarop zij, bij het ten uitvoer brengen van de haar opgedragen taak, gemeend heeft zich te moeten plaatsen.

---

20. Dood van heer Miquel.

Uit eerbied voor de nagedachtenis van haren, den 23sten Januari jl. overleden voorzitter, heeft de commissie dit verslag, dat kort vóór zijn dood aan zijne goedkeuring onderworpen werd en die erlangen mocht, onveranderd, en daarin dus het smartelijke verlies, dat haar kort vóór hare laatste vergadering (2 Maart 1871) treffen moest, onvermeld gelaten. Met weemoed over zijn verscheiden, vervult zij dien plicht aan het einde dezer bladzijden, en legt zij het getuigenis af, dat Miquel, door zijn helder oordeel, zijne veelomvattende kennis, en de gemakkelijkheid waarmeê hij zich in het Latijn wist uit te drukken, der commissie uitstekende diensten bewezen, en haar door zijne humaniteit den arbeid ligt heeft gemaakt. Indien de vrucht van dien arbeid de goedkeuring van deskundigen mag wegdragen, komt de eer daarvan voor een ruim deel toe aan Miquel. — Zijne nagedachtenis zal bij de leden der commissie steeds in eere worden gehouden.

Utrecht en Amsterdam, 11 Maart 1871.

Namens de commissie,

P. J. van Kerckhoff, *Voorzitter.*

C. A. J. A. Oudemans, *Secretaris.*

NEDERLANDSCHE APOTHEEK.

TWEEDE DRUK.

AAN DEN LEZER!

Het hierachter volgend voorbericht werd in de vergadering van 2 Juni 1870 vastgesteld en door wijlen den Hoogleeraar Miquel, Voorzitter der Commissie, in concept onderteekend. De tijd, noodig tot het overschrijven van de Pharmacopoea, de daarop gevolgde langdurige ongesteldheid, en de onverwachte dood van Miquel waren oorzaak, dat dit concept, in den behoorlijken vorm gebracht, niet opnieuw door zijne handteekening bekrachtigd kon worden.

Daar evenwel de arbeid der Commissie op den hierboven genoemden datum ten einde gebracht was, heeft zij gemeend, bij de tegenwoordige indiening, het toen vastgestelde voorbericht onveranderd te moeten laten, om daardoor den naam haars Voorzitters Miquel niet van die der overige leden te scheiden.

Bij het mededeelen van deze bijzonderheden kan de Commissie zich niet onthouden, het openlijk uit te spreken, hoe diep haar de dood haars Voorzitters geschokt heeft, en hoe innig zij het betreurt, dat hij het indienen van den arbeid niet heeft mogen beleven.

Het juiste oordeel van Miquel, gevoegd bij zijne degelijke kennis en echte humaniteit maakten hem tot een uitstekenden

leider der werkzaamheden en een bezielend element der Commissie.

De Commissie erkent zulks met dankbaarheid, en zal de nagedachtenis van den overledene in hooge eere houden.

Utrecht, 3 Maart 1871.

P. J. van Kerckhoff.
C. A. J. A. Oudemans.
G. J. Jacobson Bz.
P. J. Haaxman.
F. J. Swartwout.
H. Fabius.
J. J. Homoet.
C. H. van Ankum.

VOORBERICHT.

Nadat het reeds lang erkend was, dat ons pharmaceutisch formulierboek, hetwelk in het jaar 1851 onder den titel „Pharmacopoea Neerlandica" in het Latijn en in het Nederlandsch het licht zag, en tot hiertoe kracht van wet heeft gehad, met het tegenwoordige standpunt der genees- en artsenijbereidkundige wetenschap niet meer voldoende overeenstemde, behaagde het Zijne Majesteit den Koning, bij besluiten van 1 Maart en 16 Mei 1867, ons de samenstelling van eene nieuwe uitgave der Pharmacopoea op te dragen.

Hoe wij, onder veelvuldig beraad en gesteund door velerlei met zorg uitgevoerde onderzoekingen, ons van dien last hebben gekweten, moge hier kortelijk vermeld worden.

Boven alles was het ons streven, aan deze uitgave meer den eenvoudigen vorm eener lijst dan van een pharmaceutisch leerboek te geven, en daarin slechts wetten en voorschriften, geen geleerd onderwijs op te nemen. Daardoor heeft deze tweede uitgave een geheel ander aanzien dan de eerste; bij eene nauwkeurige vergelijking van beiden zal het evenwel blijken, dat veel uit de eerste in deze uitgave is overgebracht.

Tot gemak van den gebruiker, hebben wij, in navolging van de meeste nieuwere Pharmacopoeën, alle systematische rangschikking ter zijde stellende, de artikelen in alphabetische orde op elkander doen volgen.

Om te bepalen, welke geneesmiddelen in deze uitgave behoorden opgenomen te worden, hebben wij den ons welwillend verstrekten raad ingewonnen van apothekers en geneeskundigen uit verschillende provinciën onzes vaderlands; dat wij echter niet aan aller verlangen konden voldoen, zal geen op dit

gebied ervaren beoordeelaar verwonderen. Immers vindt men overal enkele lofredenaars van een of ander geneesmiddel, dat door de overige geneeskundigen weinig geacht wordt, of waarvan de deugdelijkheid door de ondervinding nog niet genoeg is gebleken. Hadden wij al zoodanige wenschen willen bevredigen, dan zou de Pharmacopoea een te grooten omvang verkregen hebben. Daarom hebben wij, met weglating van verscheidene, in de eerste uitgave opgenomen, maar thans verouderde geneesmiddelen, van de nieuwere slechts aan dezulke eene plaats ingeruimd, welke door de ondervinding reeds genoeg beproefd en voor het geneeskundig gebruik onmisbaar geacht moeten worden.

De namen van de eerste uitgave hebben wij zoo veel mogelijk behouden, en zoo daarin het een of ander gewijzigd moest worden, nevens den door ons gekozen naam, dien der eerste uitgave, of ook van deze of gene buitenlandsche Pharmacopoea vermeld.

Daar alle deskundigen van oordeel zijn, dat men niet, zonder gevaar voor dwaling, de botanische, zoölogische of chemische namen in de plaats der pharmaceutische stellen kan, hebben wij slechts zelden een pharmaceutischen naam in een botanischen veranderd, en zijn wij daarin niet verder gegaan dan de andere nieuwste pharmacopoeën. Ook hebben wij de zoogenaamde chemische formulen geheel weggelaten.

Ter juistere bepaling van de geneesmiddelen, die gewoonlijk drogerijen of simplicia genoemd worden, hebben wij den systematischen naam der planten of dieren, waarvan zij afkomstig zijn, en de natuurlijke orde, waartoe deze behooren, opgegeven.

Bij de beschrijving der bedoelde stoffen, hebben wij enkel de kenmerken opgesomd, waardoor men ze van andere, waarmede zij gelijkenis hebben, kan onderscheiden, alsmede de karakters, waardoor de betere van de slechtere, de echte van de vervalschte verschillen. In vele gevallen hebben wij scheikundige preparaten, uit fabrieken afkomstig, toegelaten onder voorwaarde, dat zij aan de opgesomde kenmerken voldoen.

Regelen voor hunne bereiding hebben wij gewoonlijk voorgeschreven, als de ondervinding geleerd had, dat, voor geneeskundig gebruik, de eene wijze van bereiden boven de andere de voorkeur verdiende.

Ter zake van de regelen, waarnaar pharmaceutische geneesmiddelen bereid moeten worden, hebben wij, vertrouwende op de kunde en ervaring der pharmaceuten, de meest mogelijke beknoptheid in acht genomen.

Utrecht, 2 Juni 1870.

w. g. F. A. W. Miquel,
Hoogleeraar in de Plantenkunde te Utrecht, Voorzitter.

C. A. J. A. Oudemans,
Hoogleeraar in de Plantenkunde te Amsterdam, Secretaris.

G. J. Jacobson Bz.,
Oud-Apotheker, te Schiedam.

P. J. van Kerckhoff,
Hoogleeraar in de Scheikunde te Utrecht.

P. J. Haaxman,
Apotheker te Rotterdam.

F. J. Swartwout,
Lector in de Pharmacie en Apotheker in het Binnengasthuis te Amsterdam.

H. Fabius,
Med. Doctor te Amsterdam.

J. J. Homoet,
Med. Doctor te Arnhem.

C. H. van Ankum,
Apotheker te Groningen.

Aangaande het gebruik van de Pharmacopoea, raadplege men de onderstaande regelen.

1. Ter vereenvoudiging van de alphabetische volgorde, zijn de gebruikelijke deelen der planten in de meeste gevallen onder den geslachtsnaam dezer laatsten opgenomen, zooals b. v. Flores Violarum (van Viola odorata) en Herba Jaceae (van Viola tricolor) onder Viola; Radix Valerianae onder Valeriana, enz. Stoffen, die nauwelijks als deelen van planten of dieren zijn aan te merken, komen onder hare gebruikelijke namen voor, b. v. Cera, Copaïva; dezelfde regel is gevolgd voor dezulken, wier voor het overige gebruikelijke namen geene bepaalde beteekenis hebben, zooals Cina. In de Nederlandsche uitgaaf is de volgorde der Latijnsche behouden.

2. Stoffen, die niet in de apotheek voorhanden behoeven te wezen, zijn met een kruisje (✚) geteekend.

3. Onder Water (Aqua) wordt bij reactiën Gedestilleerd Water (Aqua destillata) verstaan; bij de bereidingen zijn Gedestilleerd en Gewoon Water (Aqua Communis) in tegenstelling van elkander voorgeschreven.

4. Onder Oplossing (Solutio), zonder nadere omschrijving, wordt eene oplossing in water verstaan. De naam Spiritus vervangt dien van Spiritus Vini, omdat spiritus niet enkel uit

wijn verkregen wordt. Naar zijne sterkte onderscheidt de Pharmacopoea:

1. Spiritus (Spiritus).
2. Sterken Spiritus (Spiritus rectificatus).
3. Zeer Sterken Spiritus (Spiritus rectificatissimus).

Onder Kruid (Herba) worden bladen verstaan met, onder Bladen (Folia) bladen zonder stengels.

5. Aan de woorden Weeken (Macerare), Warm trekken (Digerere) en Heet trekken (Infundere) hechte men de volgende beteekenis:

1. Weeken of koud aftrekken geschiedt bij eene temperatuur van 10°—20° C.
2. Warm trekken bij eene temperatuur van 35°—40° C.
3. Heet trekken bij eene temperatuur van 80°—90° C.

Doorzijgen (Colare) beteekent het gieten van een vocht door een doek of eene zeef; filtreeren (Filtrare) door filtreerpapier.

6. De temperatuur is overal aangegeven naar den honderddeeligen thermometer, en het soortelijk gewicht bij 15° C. bepaald. Is de temperatuur niet aangegeven, dan heeft men die van omstreeks 15° C. bedoeld.

7. Bij het voorschrijven van bereidingen, zijn zooveel mogelijk gewichtshoeveelheden (partes) aangegeven, en geene bepaalde gewichten. Waar dit laatste enkele malen noodig scheen, is van het metrieke gewicht gebruik gemaakt.

8. Het woord „zuiver" (purus) is nergens gebezigd. Elk artikel, in de Pharmacopoea opgenomen, is ten opzichte van

den graad zijner zuiverheid omschreven. Waar de graad van zuiverheid niet nader is aangegeven, wordt het artikel in zuiveren staat bedoeld.

9. Van de Tabellen, bevat Tabel I de vergelijking van het soortelijk gewicht van vloeistoffen, die zwaarder dan water zijn, met de graden van den pharmaceutischen vochtweger der 1ste uitgave; Tabel II de vergelijking van het soortelijk gewicht met de graden van den pharmaceutischen vochtweger der 1ste uitgave, de graden van den vochtweger voorgeschreven bij de wet van 20 Juni 1862, en de volumina alcohol in honderd volumina van een spiritueus vocht, bij 15° C.; Tabel III eene lijst van artsenijen, met de hoogste giften voor den volwassene per keer en per dag, mogende de geneesheer, in zijne voorschriften voor inwendig gebruik, daar niet boven gaan zonder het teeken ! achter het cijfer geplaatst te hebben; Tabel IV eene lijst van Reagentia, die men vertrouwt dat in elke apotheek, zij het ook dat de wet zulks niet voorschrijft, zullen worden aangetroffen.

10. Ten opzichte van de bepaling van het gehalte aan alcaloïden van Opium en Kina, diene het volgende:

Opium. Daar het Opium des handels in zijn gehalte aan morphine aanmerkelijk verschillen kan, en aan den eisch, dat genoemd alcaloïde daarin binnen nauwer bepaalde grenzen vervat zij, moeilijk voldaan kan worden, is Pulvis Opii van een gehalte aan morphine van 9—12 % voorgeschreven. Dit laatste kan uit stukken Opium van verschillend gehalte door vermenging bereid worden.

Kina. Daar het gehalte aan alcaloïden in deze basten zeer onstandvastig is, is geen bepaald gehalte aan alcaloïden voor de verschillende Kinasoorten voorgeschreven.

Absinthium.

Alsem.

Artemisia Absinthium L. Alsemkruid. Een inlandsch kruid. Synanthereeën.

De bloeiende takken, vóór het opengaan der hoofdjes te verzamelen, Alsemtoppen (Summitates Absinthii; Herba cum Summitatibus Absinthii Ed. I). De bovenste bladen zijn gaaf of vinspletig en van onder met een dun witachtig vilt bedekt. De bloemhoofdjes knikken over, zijn klein, bijkans kogelrond, en hebben een langharigen bloembodem en geelachtige bloempjes. Reuk sterk, geurig; smaak zeer bitter.

Acetas Aethylicus.

Azijnzuur Aethyloxyde.

Aether Aceticus.

Azijn-Aether.

Neem:	**Azijnzuren Natron** vier en dertig deelen	34
	Gewoon Zwavelzuur zes en twintig deelen	26
	Zeer Sterken Spiritus dertien deelen.	13

Doe den Azijnzuren Natron, nadat hij door verwarming van het kristalwater bevrijd en tot poeder gebracht is, terstond in eene kolf. Voeg hierbij het mengsel van Zeer Sterken

Spiritus en Zwavelzuur, nadat het bekoeld is, en verbind de kolf door middel van eene gebogene buis aan een verkoelingstoestel. Laat het mengsel twaalf uren staan en destilleer daarna op een waterbad, totdat er geen azijnzuur aethyloxyde meer overgaat. Schud het destillaat met een vierde van zijn volumen water, en zooveel koolzuren natron als noodig is om de zure reactie weg te nemen. Scheid het bovendrijvende vocht van de waterige oplossing af, en rectificeer het over droog chloorcalcium op een waterbad.

Het zij eene heldere, kleurlooze en neutrale vloeistof, die aangenaam aetherisch riekt en wier soortelijk gewicht 0,900—0,904 bedraagt. Met een gelijk volumen water geschud, mag zij niet meer dan een tiende in volumen verminderen. Na verdampt te zijn, mag zij niets achterlaten, en gedurende de verdamping geen vreemden reuk doen bemerken.

Zij moet in droge, zooveel mogelijk gevulde en goed gesloten, flesschen op eene koele plaats bewaard worden.

Acetas Kalicus.

Azijnzure Kali.

Neem: **Azijnzuur** vijf en twintig deelen 25

Voeg er bij

Koolzuren Kali zoo veel als noodig is om het warm gemaakte zuur nagenoeg te verzadigen, ongeveer elf deelen 11

Damp de gefiltreerde vloeistof in eene porceleinen schaal, ten laatste al roerend, tot droogwordens uit, en doe het warme zout in eene warm gemaakte flesch, die nauwkeurig gesloten worde.

Het zij een wit, kristallijn, hygroscopisch, neutraal of slechts zwak alcalisch poeder, dat in water en zeer sterken spiritus gemakkelijk oplost. De verdunde oplossing mag niet troebel worden door zwavelwaterstof of zuringzuren ammoniak, en, na met salpeterzuur even zuur gemaakt te zijn, nauwelijks door chloorbaryum of salpeterzuur zilveroxyde.

+ Acetas Morphini.

Azijnzure Morphine.

Acetas Morphicus Ed. I.

Een witachtig poeder, dat zwak naar azijnzuur riekt, zeer bitter smaakt, en in water gemakkelijk en volledig, doch minder gemakkelijk oplosbaar is in zeer sterken spiritus. Op platinablik verhit, moet het verbranden zonder iets achter te laten.

De oplossing mag niet troebel worden door eene oplossing van dubbel koolzuren kali, en de neêrslag, daarin door toevoeging van een weinig natronhydraat ontstaan, moet door wat meer daarvan geheel worden opgelost.

Omtrent de kenmerken van Morphine, raadplege men het artikel van dien naam.

Bewaar het in eene goed gesloten flesch.

+ Acetas Natricus.

Azijnzure Natron.

Prismatische, kleurlooze, doorschijnende kristallen, die in droge lucht verweeren, en gemakkelijk oplosbaar zijn in water, doch minder gemakkelijk in zeer sterken spiritus.

De oplossing moet neutraal zijn, noch door zwavelwaterstof, noch door zuringzuren ammoniak neêrgeslagen, en, met salpeterzuur zilveroxyde verwarmd, niet gekleurd worden. Chloorbaryum en salpeterzuur zilveroxyde mogen de met salpeterzuur zuur gemaakte oplossing nauwelijks troebel maken.

Acetas Plumbicus.

Azijnzuur Loodoxyde.

Neem: **Gewoon Azijnzuur Loodoxyde** veertig deelen . . . 40

Los het onder verwarming op in

Gedestilleerd Water zestig deelen 60
Azijnzuur één deel 1

Filtreer de warme oplossing, zet haar ter kristallisatie neêr, en tracht uit het overgebleven vocht, door uitdamping, nog meer kristallen te verkrijgen. Verzamel de kristallen in een trechter, spoel ze met een weinig gedestilleerd water af, en droog ze tusschen filtreerpapier.

Prismatische, heldere, kleurlooze kristallen, die in water gemakkelijk en ook in zeer sterken spiritus oplosbaar zijn.

Als al het lood door eene voldoende hoeveelheid verdund zwavelzuur uit de oplossing is neêrgeslagen, mag het filtraat door eene overmaat van vloeibaren ammoniak niet blauw worden, en, na verdampt te zijn, niets achterlaten.

Bewaar het in eene goed gesloten flesch.

+ Acetas Plumbicus Crudus.

Gewoon Azijnzuur Loodoxyde.

Acetas Plumbicus cum Aqua Ed. I.

Azijnzuur Loodoxyde met Water Uitg. I.

Saccharum Saturni.

Loodsuiker.

Het komt meestal voor in kristallijne korsten, wier verweerde oppervlakte met een wit poeder bestoven is. Met water geeft het eene troebele oplossing.

+ Acetas Zincicus.

Azijnzuur Zinkoxyde.

Neem:	**Zinkoxyde** één deel	1
	Azijnzuur	4
	Gedestilleerd Water van elk vier deelen	4

Vermeng het Oxyde met het Water, doe ze in eene kolf, en voeg er het Zuur bij. Verwarm het mengsel, onder afwisselend schudden, totdat het Oxyde opgelost is. Filtreer, zet het vocht, na het uitgedampt te hebben, ter kristallisatie neêr, en tracht uit de moederloog, door uitdamping, nog meer kristallen te verkrijgen. Doe de gezamenlijke kristallen in een trechter, spoel ze met een weinig gedestilleerd water af en laat ze bij de gewone warmte drogen.

Kleurlooze, tafelvormige, bladerige of schubachtige kristallen, die zwak naar azijnzuur rieken, en in water en heeten

zeer sterken spiritus gemakkelijk oplossen. De oplossing in water moet zwak zuur reageeren; zij mag niet troebel worden door chloorbaryum en moet met zwavelwaterstof een witten, niet anders gekleurden neêrslag geven. De door koolzuren ammoniak aanvankelijk daarin gevormde neêrslag moet door eene overmaat van dit vocht geheel worden opgelost.

Bewaar het in eene goed gesloten flesch.

+ Acetum Colchici.

Azijn van Tijloozen.

Neem: **Knollen van Tijloozen**, gedroogd en tot een fijn poeder gebracht, één deel 1

Laat ze in een glazen vat acht dagen warm trekken met

Verdund Azijnzuur twaalf deelen 12

Meng bij het uitgeperste vocht

Sterken Spiritus één deel 1

Giet het heldere bezonken vocht in eene goed te sluiten flesch af.

+ Acetum Digitalis.

Azijn van Vingerhoedskruid.

Wordt uit

Vingerhoedsbladen, gedroogd en tot een grof poeder gebracht twee deelen 2

Verdund Azijnzuur zestien deelen 16

Sterken Spiritus één deel 1

evenzoo bereid als de Azijn van Tijloozen.

+ Acetum Pyrolignosum Crudum.

Ruwe Brandige Houtazijn.

Acidum Pyrolignosum Crudum.

Ruw Brandig Houtzuur.

Een bruin, helder, zuur vocht, dat brandig riekt en smaakt, en azijnzuur, kreosoot en andere producten der droge destillatie van hout bevat.

Twintig deelen moeten toereikend zijn om één deel watervrijen koolzuren natron te verzadigen.

+ Acetum Scillae.

Azijn van Zeeajuin.

Wordt uit

Bolschubben van Zeeajuin, gedroogd en fijn gesneden, één deel	1
Verdund Azijnzuur zes deelen	6
Sterken Spiritus één deel	1

evenzoo bereid als de Azijn van Tijloozen.

+ Acidum Aceticum.

Azijnzuur.

Een helder, kleurloos vocht, dat volkomen vluchtig is en prikkelend-zuur, doch niet brandig riekt, ook dan niet, als het zuur met koolzuren natron verzadigd is.

Met water verdund, mag het niet troebel worden door chloorbaryum, salpeterzuur zilveroxyde of zwavelwaterstof, en niet groen gekleurd door de toevoeging van eenige druppels oplossing van dubbel-chroomzuren kali. Evenmin mag zwavelwaterstof-zwavelammonium of zuringzure ammoniak het verdunde zuur, nadat het met vloeibaren ammoniak alcalisch geworden is, troebel maken.

Het moet een soortelijk gewicht hebben van 1,051—1,055. Honderd deelen behooren 39—43 deelen azijnzuur te bevatten, en 34—37 deelen watervrijen koolzuren natron ter verzadiging noodig te hebben.

Acidum Aceticum Dilutum.

Verdund Azijnzuur.

Acetum.

Azijn.

Neem:	**Azijnzuur** dertien deelen	13
	Gedestilleerd Water zeven en tachtig deelen . . .	87

Vermeng ze.

Een helder, kleurloos vocht, dat niet brandig mag rieken, ook dan niet, als het met koolzuren natron verzadigd is. Twintig deelen daarvan behooren één deel watervrijen koolzuren natron te verzadigen. Voor het overige moet het aan dezelfde reactiën voldoen als Azijnzuur.

Acidum Arsenicosum.

Arsenigzuur.

Arsenicum Album.

Wit Rattekruit.

Witte, ondoorschijnende, porceleinachtige, of ook wel doorschijnende en glasachtige stukken.

Het behoort, bij verhitting, geheel te vervliegen, en moet in eene voldoende hoeveelheid kokend water volkomen oplossen. De met chloorwaterstofzuur zuur gemaakte oplossing mag, na door zwavelwaterstof volledig neêrgeslagen en gefiltreerd te zijn, bij verdamping niets achterlaten. De gevormde neêrslag moet geel en geheel oplosbaar zijn in vloeibaren ammoniak.

Acidum Benzoïcum.

Benzoëzuur.

Flores Benzoës.

Benzoëbloemen.

Neem: **Benzoë** tot een grof poeder gebracht.

Doe het in eene ruime, doch lage ijzeren schaal, en zet deze, na haar met vloeipapier bedekt en daaroverheen een papieren kegel geplaatst te hebben, op een zandbad, opdat het zuur bij eene zachte warmte sublimeere.

Fijne, prismatische, als zijde glinsterende, eigenaardig aangenaam riekende kristallen, die eerst wit zijn, doch later min

of meer geel worden. Bij verwarming smelten zij en gaan in prikkelende dampen over, daarbij slechts weinig kool achterlatende. Deze moet, bij verdere verhitting, volkomen verbranden.

In kokend water, zeer sterken spiritus, aether en terpentijnolie, is Benzoëzuur gemakkelijk oplosbaar, moeilijker daarentegen in koud water. Met kalkhydraat gewreven, mag het geen ammoniak uitstooten. Indien bij de heete oplossing der kristallen overmangaanzure kali gevoegd wordt, mag er geen reuk van bittere-amandelolie bemerkbaar worden.

Bewaar het zuur in eene goed gesloten flesch.

+ Acidum Boricum.

Boorzuur.

Boraxzuur Uitg. I.

Schubachtige, glinsterende, witte kristallen, die bij verhitting eerst in hun kristalwater smelten, daarna opzwellen, en eindelijk in eene glasachtige massa overgaan. In kokend water en heeten zeer sterken spiritus zijn zij gemakkelijk oplosbaar, moeilijker in koud water.

De oplossing in water moet blauw lakmoespapier niet meer dan violet kleuren, en kurkumapapier, nadat het weder droog geworden is, bruin. Chloorbaryum mag haar evenmin troebel maken als salpeterzuur zilveroxyde.

+ Acidum Chromicum.

Chroomzuur.

Naaldvormige, donkerroode kristallen, die in de lucht vervloeien en in eene roodbruine vloeistof overgaan. Zij behooren in eene kleine hoeveelheid water gemakkelijk op te lossen.

Chroomzuur is doorgaans met zwavelzuur verontreinigd.

Het moet in goed gesloten stopflesschen bewaard worden.

Acidum Citricum.

Citroenzuur.

Rhombische, kleurlooze, doorschijnende kristallen, die bij verwarming gemakkelijk smelten en bij verdere verhitting volledig verbranden. Zij lossen in water en zeer sterken spiritus gemakkelijk op.

De oplossing van Citroenzuur in water geve met eene overmaat van kalkwater vermengd en verwarmd, een neêrslag, die bij bekoeling weêr verdwijnt. Chloorbaryum, zwavelwaterstof en azijnzure kali mogen haar niet troebel maken.

+ Acidum Gallicum.

Galnotenzuur.

Fijne, naaldvormige, als zijde glinsterende, kleurlooze of slechts weinig gekleurde kristallen, die in koud water en aether bijna niet, doch in heet water en zeer sterken spiritus zeer gemakkelijk oplossen. Als men ze verbrandt, mogen zij niets achterlaten.

De oplossing van het zuur in water mag niet troebel worden door eene oplossing van dierlijke lijm.

Acidum Hydrochloricum.

Chloorwaterstofzuur.

Chlorwaterstofzuur Uitg. I.

Het zij een kleurloos, helder, zeer zuur vocht van 1,150—1,154 soortelijk gewicht, dat in de lucht witte prikkelende dampen uitstoot.

Bij verdamping mag het niets achterlaten. Met een viervoudig volumen water verdund, mag het noch door zwavelwaterstof, noch door chloorbaryum troebel, en door zwavelwaterstof-zwavelammonium, na vooraf met vloeibaren ammoniak verzadigd te zijn, troebel noch gekleurd worden. De neêrslag, dien salpeterzuur-zilveroxyde in dit zuur doet ontstaan, moet in vloeibaren ammoniak gemakkelijk oplossen. In den toestel van Marsch beproefd, mag het geen arsenik doen bespeuren.

Het moet, in goed gesloten stopflesschen, op eene koele plaats bewaard worden.

+ Acidum Hydrochloricum Crudum.

Gewoon Chloorwaterstofzuur.

Acidum Hydrochloricum Venale Ed. I.

Gewoon Chlorwaterstofzuur Uitg. I.

Eene geelachtige, zeer zure vloeistof, die in de lucht witte prikkelende dampen uitstoot, een soortelijk gewicht heeft van

1,165—1,170, en meestal verontreinigd is met zwavelzuur, zwaveligzuur, chloor, ijzer, calcium en arsenik.

Acidum Hydrochloricum Dilutum.
Verdund Chloorwaterstofzuur.

Verdund Chlorwaterstofzuur Uitg. I.

Neem:	**Chloorwaterstofzuur** één deel	1
	Gedestilleerd Water twee deelen	2

Vermeng ze.

Het moet een soortelijk gewicht hebben van 1,050—1,054 en aan dezelfde reactiën voldoen als Chloorwaterstofzuur.

Acidum Nitricum.
Salpeterzuur.

Dit zuur moet helder, kleurloos, zeer zuur zijn, bij verwarming prikkelende dampen uitstooten, en een soortelijk gewicht hebben van 1,334—1,340.

Het zij volkomen vluchtig. Met een viervoudig volumen water verdund, mag het noch door salpeterzuur zilveroxyde, noch door chloorbaryum troebel worden. Met chloroform geschud, mag het daaraan geene roode kleur mededeelen, ook niet nadat er zwavelwaterstof bijgevoegd is.

Men beware het, in goed gesloten stopflesschen, op eene koele donkere plaats.

+ Acidum Nitricum Crudum.

Gewoon Salpeterzuur.

Acidum Nitricum Venale Ed. I.

Een doorgaans geelachtig, zeer zuur, vocht van een soortelijk gewicht van 1,320—1,350, verontreinigd met ijzer, chloor, iood, zwavelzuur en andere stoffen.

Acidum Nitricum Dilutum.

Verdund Salpeterzuur.

Neem: **Salpeterzuur** één deel 1
Gedestilleerd Water twee deelen 2

Vermeng ze.

Het hebbe een soortelijk gewicht van 1,100—1,104, en voldoe overigens aan dezelfde reactiën als Salpeterzuur.

Acidum Phenylicum.

Phenylzuur.

Acidum Carbolicum.

Carboolzuur.

Eene kristallijne massa, of, als het weinig water bevat, eene olieachtige vloeistof, beiden kleurloos of licht-roodachtig, naar kreosoot riekend en van 1,065 soortelijk gewicht.

In de lucht verbrandt het met eene walmende vlam. Na de verbranding van de afgescheiden kool, mag het niets achterlaten.

In zeer sterken spiritus, aether, glycerine, en eene geconcentreerde oplossing van natronhydraat, is het gemakkelijk oplosbaar; moeilijker in terpentijnolie. Het vereischt achttien tot twintig deelen water ter oplossing. Die oplossing verandert de kleur van reageerpapier niet, stremt eiwit, en wordt, onder toevoeging van eenige druppels eener oplossing van ijzerchloride, violet gekleurd.

Bewaar het, in eene goed gesloten flesch, op eene donkere plaats.

Acidum Phosphoricum.

Phosphorzuur.

Neem:	**Phosphorus** één deel	1
	Salpeterzuur acht deelen	8
	Gedestilleerd Water zes deelen	6

Doe het Zuur en het Water, en daarna ook den Phosphorus, in eene ruime glazen retort, die met een ontvanger verbonden is. Verwarm langzaam en voorzichtig, giet het overkomende vocht van tijd tot tijd in de retort terug, en zet die bewerking voort, totdat de Phosphorus opgelost is. Doe de oplossing daarna in eene porceleinen schaal en damp ze zoover uit, totdat er geene salpeterzure dampen meer ontwijken. Voeg bij de overgebleven vloeistof zooveel gedestilleerd water, dat haar gewicht elf deelen bedrage. Laat door dit vocht een geruimen tijd, onder zachte verwarming, afgewasschen zwavelwaterstofgas strijken, en zet het dan eenige dagen op eene warme plaats neer. Filtreer, verwarm totdat al het zwavel-

waterstofgas uitgedreven is, en filtreer, zoo noodig, opnieuw. Voeg bij het vocht zoo veel gedestilleerd water, dat het een soortelijk gewicht erlange van 1,156—1,160.

Eene heldere, kleur- en reukelooze vloeistof, die zeer zuur smaakt.

Het zuur mag, na met water verdund te zijn, met salpeterzuur zilveroxyde geen witten neêrslag geven, en door den tijd niet bruin of zwart worden. De blauwe kleur, daarin door eenige druppels eener indigo-oplossing te weeg gebracht, moet, ook bij verwarming, stand houden. Chloorbaryum mag er slechts eene geringe troebeling in veroorzaken; zwavelwaterstofgas echter, zelfs nadat het er een geruimen tijd doorheen gevoerd is, volstrekt geene. Eene oververzadiging met vloeibaren ammoniak mag geen neêrslag ten gevolge hebben, zelfs dan niet, als er zwavelwaterstof-zwavelammonium aan de vloeistof wordt toegevoegd.

+ Acidum Stearicum Venale.

Gewoon Stearinzuur.

Kristallijne, sneeuwwitte, glinsterende stukken, die volkomen onoplosbaar in water, doch oplosbaar zijn in kokenden zeer sterken spiritus en in aether.

Het moet niet beneden 52° smelten, en mag, na verbrand te zijn, niets achterlaten. In eene kokende oplossing van koolzuren natron moet het verdwijnen, en daarmede eene vloeistof leveren, die, na bekoeld te zijn, stolt, zonder dat er aan hare oppervlakte een laagje vet zich afzondert.

+ Acidum Succinicum.

Barnsteenzuur.

Prismatische, geelgrijze kristallen, die naar barnsteenolie rieken en bij verwarming eerst smelten, en daarna vervluchtigen met achterlating van een weinig kool. Zij zijn zeer oplosbaar in heet water en in heeten zeer sterken spiritus, zeer weinig in aether, en niet in terpentijnolie.

De oplossing mag niet troebel worden door chloorbaryum of zwavelwaterstof. Ook moet zij helder blijven als zij met eene overmaat van kalkwater vermengd wordt, zelfs bij verwarming. Met kalkhydraat gewreven, mag barnsteenzuur geen ammoniak uitstooten.

Het moet in eene goed gesloten flesch bewaard worden.

Acidum Sulphuricum.

Zwavelzuur.

Acidum Sulphuricum Purum Ed. I.

Zuiver Zwavelzuur Uitg. I.

Het zij een helder, kleurloos, olieachtig, zeer zuur vocht van 1,840—1,845 soortelijk gewicht.

Bij verhitting stoot het witte prikkelende dampen uit; na verdampt te zijn, mag het niets achterlaten. Onder toevoeging van eenige druppels chloorwaterstofzuur, mag het niet troebel worden, en als eene geconcentreerde oplossing van zwavelzuur ijzeroxydule voorzichtig boven op het zuur gebracht wordt, mag op het vlak van aanraking der beide vloeistoffen geene donkere kleur bemerkbaar worden.

Met zes deelen water verdund, mag het door zwavelwaterstof niet gekleurd worden. In den toestel van Marsh beproefd, mag het geene sporen van arsenik doen waarnemen.

Men beware het in goed gesloten stopflesschen.

+ Acidum Sulphuricum Crudum.

Gewoon Zwavelzuur.

Acidum Sulphuricum Ed. I.

Een helder, meestal kleurloos, olieachtig, zeer zuur vocht van 1,830—1,833 soortelijk gewicht, dat dikwerf met arsenik, lood en zuurstofverbindingen van stikstof verontreinigd is.

Acidum Sulphuricum Dilutum.

Verdund Zwavelzuur.

Neem:	**Zwavelzuur** één deel	1
	Gedestilleerd Water vijf deelen	5

Meng het Zuur langzaam en al schuddend met het Water. Het hebbe een soortelijk gewicht van 1,113—1,117 en voldoe overigens aan dezelfde reactiën als het Zwavelzuur.

Acidum Tannicum.

Looizuur.

Tanninum.

Looistof.

Een geelachtig-wit, reukeloos of zwak naar aether riekend poeder, dat sterk samentrekkend smaakt.

Op platinablik verhit, smelt en verbrandt het zonder iets achter te laten. Het zij gemakkelijk oplosbaar in water en zeer sterken spiritus. De oplossing in spiritus, met een gelijk volumen aether vermengd, mag niet troebel worden.

Acidum Tartaricum.

Wijnsteenzuur.

Prismatische of tafelvormige, doorschijnende, kleurlooze kristallen, die in de lucht niet veranderen.

Bij verwarming smelten zij eerst en worden later, onder het verspreiden van een eigenaardigen reuk, ontleed. De kool, die daarbij achterblijft, mag, na verbrand te zijn, niets overlaten. In water en zeer sterken spiritus zijn zij gemakkelijk oplosbaar.

De oplossing in water mag niet troebel worden door zwavelwaterstof of chloorbaryum, en, nadat zij met vloeibaren ammoniak verzadigd is, ook niet door zwavelwaterstof-zwavelammonium.

+ Acidum Valerianicum.

Valeriaanzuur.

Uit den Valeriaanwortel zelven te bereiden.

Een helder, olieachtig, kleurloos vocht van een valeriaanachtigen reuk en 0,937 soortelijk gewicht, dat in aether, zeer sterken spiritus en vloeibaren ammoniak in elke verhouding oplosbaar is.

Één deel zuur moet in niet minder dan zes en twintig deelen water oplossen, en eene vloeistof opleveren, die blauw lakmoespapier rood kleurt, en niet troebel mag worden door salpeterzuur zilveroxyde of chloorbaryum. Als men eenige druppels vloeibaren ammoniak met evenveel water verdunt, en dit mengsel zooveel van het zuur opgelost heeft als noodig is ter verzadiging, moet in die vloeistof door eenige druppels oplossing van ijzerchloride wel een roode harsachtige neêrslag ontstaan, doch zonder dat de bovenstaande vloeistof rood gekleurd wordt.

Men beware het in eene goed gesloten flesch.

+ Aconitinum.

Aconitine.

Een wit, reukeloos, zeer bitter poeder, dat bij verwarming eerst smelt, en later verbrandt zonder iets achter te laten. Zijne oplossing in salpeterzuur is kleurloos, doch die in zwavelzuur geelbruinachtig. Het lost gemakkelijk op in zeer sterken spiritus, aether en chloroform, minder gemakkelijk in kokend water, moeilijker nog in koud. De oplossing in water kleurt rood lakmoespapier blauw, en geeft met salpeterzuur

zilveroxyde een bruinen neêrslag, die later zwart wordt. In de oplossing van Aconitine in chloorwaterstofzuur, mag dubbelkoolzure kali of platinachloride geen neêrslag doen ontstaan; vloeibare ammoniak daarentegen moet in zoodanige oplossing een witten, en iood-tinctuur een donkerbruinen neêrslag geven.

+ Aconitum.

Monnikskap.

Aconitum Napellus L. Gewone Monnikskap, en hare verscheidenheden. Een overblijvend kruid uit de bergstreken van Europa. Ranunculaceeën.

De bladen, Monnikskapbladen (Folia Aconiti; Herba Aconiti Ed. I), op lange, aan de bovenzijde gootvormige stelen gezeten, zijn onbehaard, handdeelig, veelal met vijf hoofdslippen, die lancetvormig, drielobbig zijn, en eenige weinige tanden dragen. Voor het overige wisselen die slippen, al naar de verscheidenheid, in vorm af, en zijn zij smaller of breeder, meer of minder gezaagd.

Aether.

Aether.

Oxydum Aethylicum Ed. I.

Aethyloxyde Uitg. I.

Eene heldere, kleurlooze, zeer vluchtige, aangenaam riekende en ligt ontvlambare vloeistof, die in water moeilijk, doch in spiritus in elke verhouding oplosbaar is.

Zij mag niet zuur reageeren, en, met een gelijk volumen water geschud, niet meer dan een tiende in volumen verminderen. Reeds bij de gewone temperatuur moet zij geheel vervliegen en daarbij geen vreemden reuk verspreiden. Haar soortelijk gewicht mag 0,725 niet te boven gaan.

Bewaar ze in goed gesloten flesschen op eene koele plaats.

Aether cum Spiritu.

Aether met Spiritus.

Oxydum Aethylicum cum Alcohole Ed. I.

Aethyloxyde met Alcohol Uitg. I.

Liquor Anodynus Mineralis Hoffmanni.

Neem: **Aether** 1
Zeer Sterken Spiritus van elk één deel 1

Meng ze.

Eene heldere, volkomen vluchtige, kleurlooze, sterk naar aether riekende vloeistof van 0,780—0,784 soortelijk gewicht.

Zij mag niet zuur reageeren en bij verdamping geen vreemden reuk van zich geven. Water, dat men er mede schudt, mag niet troebel worden. Als zij met een gelijk volumen water geschud wordt, mag zij niet meer dan zes tienden in volumen verminderen.

Bewaar ze in goed gesloten flesschen, op eene koele plaats.

+ Aether Muriaticus Alcoholicus.

Alcoholische Zoutzure Aether.

Spiritus Salis Dulcis.

Zoete Geest van Zout.

Neem:	**Gewoon Chloornatrium** acht deelen	8
	Mangaanperoxyde drie deelen	3

Doe ze, tot poeder gebracht en vermengd, in eene kolf. Voeg er dan bij een koud geworden mengsel van

	Gewoon Zwavelzuur zes deelen	6
en	**Zeer Sterken Spiritus** vier en twintig deelen . . .	24

Plaats de kolf op een zandbad, verbind ze door middel van eene gebogen glazen buis met een verkoelingstoestel, en haal, bij eene zachte warmte, twee en twintig deelen van het mengsel over. Voeg bij dit destillaat zooveel oplossing van natronhydraat als noodig is om de zure reactie weg te nemen, en haal het opnieuw over, totdat een en twintig deelen verkregen zijn.

Eene heldere kleurlooze vloeistof van een aangenamen aetherachtigen reuk en 0,836—0,840 soortelijk gewicht. Zij mag niet zuur reageeren en bij verdamping niets achterlaten.

Bewaar ze in eene goed gesloten flesch.

Aloë.

Aloë.

Gummi Aloë Ed. I.

Aloëgom Uitg. I.

Verschillende soorten van Aloë: planten, in Zuid-Afrika en Oost- en West-Indië inlandsch. Liliaceeën.

1. Als glas glinsterende, bruin- of groenachtige, stukken (hard geworden Sap) met een purperen weêrschijn, wier randen half doorschijnend en bros zijn, en die eene schulpige glanzige breuk hebben. In de warmte worden zij week, in de koude wrijfbaar, en als men ze beademt verspreiden zij een hoogst walgelijken reuk. Zij smaken uiterst bitter. Tot poeder gewreven, worden zij citroen- of goudgeel. In koud water lossen zij slechts ten deele op, en laten eene weeke hars achter; met kokend water en spiritus vormen zij daarentegen eene bijkans heldere oplossing (Socotrijnsche en Kaapsche Aloë; Aloë Socotrina et Aloë Capensis [Aloë Lucida Socotrina et Aloë Lucida Capensis Ed. I]).

2. Doffe of als vet glanzige, bruinachtig-leverkleurige of zwarte stukken, wier randen bijkans ondoorschijnend zijn, en die, fijngestooten, een goud- of saffraangeel poeder opleveren. Met een weinig koud water bevochtigd, gaan zij, onder den microscoop, meestal in kristallijne lichaampjes uiteen (Leverkleurige of Barbados- en Curaçaosche Aloë [Aloë Hepatica s. Barbadensis, Aloë Curassavica]).

Paarden-Aloë (Aloë Caballina), dat zich als eene zwarte, onzuivere, doffe, min of meer taaie massa voordoet, met allerhande onzuiverheden gemengd, mag niet gebruikt worden.

Althaea.

Heemst.

Althaea officinalis L. Gewone Heemst. Een overblijvend Europeesch kruid, dat inlandsch is en voor pharmaceutisch gebruik veel gekweekt wordt. Malvaceeën.

1. De Heemstbladen (Folia Althaeae; Herba Althaeae Ed. I) zijn gesteeld, nu eens bijna hartvormig-eirond, dan eens meer of minder duidelijk 3—5-hoekig, of ook wel bijna eirond, ongelijk-getand, 5-nervig, aan weêrszijden met stervormige haren bezet en fluweelachtig op 't gevoel, reukeloos; gekauwd, smaken zij slijmerig. Men moet ze vóór den bloei verzamelen.

2. De Heemstwortel (Radix Althaeae) komt voor in rolronde lange stukken, die, door het wegnemen van de geelgrijze opperhuid, wit en fijn-vezelig van oppervlakte zijn. Zij hebben een tamelijk dikken bast, die, door het vele zetmeel dat hij bevat, als met wit poeder bestoven is. Reuk eigenaardig; smaak flauw, zeer slijmerig.

De Heemstwortel worde vroeg in het voorjaar of in den herfst uitgegraven, en, na van zijne opperhuid ontdaan te zijn, spoedig gedroogd.

Ammonia Liquida.

Vloeibare Ammoniak.

Vloeibare Ammonia Uitg. I.

Eene heldere, kleurlooze, alcalische vloeistof, die zeer doordringend riekt, volkomen vluchtig is, en een soortelijk gewicht heeft van 0,956—0,960.

Met verdund zwavelzuur bijna verzadigd, mag zij niet brandig rieken en niet gekleurd worden, en, door toevoeging van eene oplossing van kalkhydraat, geene of slechts eene geringe troebeling doen bespeuren. Met water verdund en daarna met azijnzuur oververzadigd, mag zij noch door salpeterzuur zilveroxyde, noch door chloorbaryum, zuringzuren ammoniak of zwavelwaterstof, troebel worden.

Bewaar ze in goed gesloten stopflesschen.

Ammoniacum.

Ammoniak.

Dorema Ammoniacum Don. Eene overblijvende, in Perzië inheemsche plant. Umbelliferen.

Het uit de stengels gevloeide, in de lucht hard geworden melksap, Ammoniak, Ammoniakgom Uitg. I (Ammoniacum; Gummi-Resina Ammoniacum Ed. I) komt in korrels, tranen of koeken voor. De korrels, die al of niet aan elkander kleven, zijn bijna kogelrond, van zeer klein tot de grootte eener okkernoot, uitwendig geel- of bruinachtig, inwendig wit met een violetten weêrschijn, opalizeerend, hard; de warmte der hand maakt ze eenigszins week. Zij smaken bitter, scherp en walgelijk, rieken, vooral na verwarmd te zijn, eigenaardig en niet aangenaam, en geven met water eene witte melk.

Ammoniak in koeken doet zich in groote brokken voor, die uit samengekleefde korrels gevormd zijn en de vruchtjes en andere deelen der moederplant, zand, enz., bevatten. In de bruinachtige hoofdmassa onderscheidt men op de breuk korrels en strepen; hoe meer korrels, zooveel te beter is de soort.

Geheel homogene, weeke, donker gekleurde koeken zijn te verwerpen.

Tot pharmaceutisch gebruik, moet het Ammoniak bij koud weder tot poeder gewreven, door eene zeef van vreemde inmengselen bevrijd (Gezuiverd Ammoniak), en op eene koude plaats, in eene blaas, bewaard worden.

Amygdala.

Amandel.

Amygdalus communis L. Gewone Amandel. Een in Syrië en Noord-Afrika in het wild groeiende, doch in Midden- en Zuid-Europa gekweekte boom. Amygdalaceeën.

✚ 1. Een eirond, afgeplat, aan weêrszijden bol, stompgerand zaad, Bittere Amandel (Amygdala amara; Nuclei Amygdalarum Amararum Ed. I), dat uit een vliezig, bruingeelachtig, overlangs rimpelig-gestreept, dof, als bestoven hulsel, en eene witte vleezige kiem bestaat, die zich in twee platbolle zaadlobben laat vaneenscheiden.

Het smaakt zeer bitter en riekt bijna niet, maar verspreidt een bijzonderen geur als men het met water wrijft. Oude, ranzige, door insecten aangevreten zaden moeten geweerd worden.

2. De Zoete Amandel (Amygdala Dulcis; Nuclei Amygdalarum Dulcium Ed. I) is in vorm aan de bittere gelijk, maar doorgaans grooter en platter. Zij is enkel door haar olieachtigen zoeten smaak, en daardoor dat zij, met water gewreven, geen reuk afgeeft, van de eerste te onderscheiden.

Oude, ranzige, door insecten aangevreten zaden werpe men weg.

+ Amylum Marantae.

Arrowroot.

1. West-Indisch of Surinaamsch Arrowroot. Amylum Marantae sive Arrowroot Indiae occidentalis s. Surinamense.

2. Indisch Arrowroot. Amylum Indicum s. Farina Tik s. Bombay-Arrowroot.

3. Braziliaansch Arrowroot of Cassave. Amylum Brasiliense s. Cassavae.

De eerste soort wordt opgeleverd door den West-Indischen Pijlwortel, Maranta arundinacea L., in de warme gewesten van Amerika inlandsch, en dáár en in vele tropische landen verbouwd; de tweede door soorten van Curcuma (Scitamineeën); de derde door soorten van Manihot (Euphorbiaceeën).

Het is een fijn, wit, dof, uit zetmeelkorreltjes bestaand poeder, zonder reuk of smaak, dat in koud water en spiritus onoplosbaar is, en met negentig deelen kokend water een dun doorschijnend slijm geeft.

Het Zetmeel van Maranta, dat voor het beste gehouden en bij ons veel gebruikt wordt, heeft elliptische of eironde korrels, die in de streek der grootste breedte een dwars spleetje of eene excentrische stip, en verder zeer fijne concentrische streepjes of lagen doen zien. De korreltjes van Curcuma-Arrowroot zijn plat, eirond of eirond-langwerpig, aan het eene einde stomp, aan het andere spitser, en aldaar met een excentrisch stipje, en aan de oppervlakte van zeer duidelijke boogvormige streepjes voorzien. De Manihot- of Cassave-korrels zijn aanvankelijk ten getale van twee, drie of vier met elkander vereenigd, maar laten elkander onder de bereiding los, en doen zich dan als hoekige of klokvormige lichaampjes voor, die grooter dan de voorgaande en rondachtig zijn, en een centrisch

stipje benevens meer of minder duidelijke concentrische streepjes doen zien.

De laatste twee soorten komen bij ons zeldzamer voor, maar kunnen ook gebruikt worden.

+ Amylum Tritici.

Tarwezetmeel.

Stijfsel.

Triticum vulgare Vill. Gewone Tarwe. Een bij ons verbouwd graangewas. Gramineeën.

Komt in den handel voor in stukken van verschillenden vorm, die door wrijving tot poeder te brengen zijn. Dit poeder is zeer fijn, blauwachtig wit, dof, reuk- en smakeloos, in koud water en spiritus onoplosbaar, en bestaat uit microscopisch-kleine lensvormige korrels van verschillende grootte, met een onduidelijk centraal stipje en onduidelijke concentrische kringen.

+ Anethum.

Dille.

Anethum graveolens L. Dille. Eene eenjarige Zuid-Europeesche plant, die bij ons gekweekt wordt. Umbelliferen.

Ovale, ruggelings lensvormig samengedrukte, onbehaarde, tot vier millimeters lange, bruine splitvruchten, Dillezaad (Semen Anethi), die zich gemakkelijk in hare beide helften

laten scheiden. Elke dezer helften heeft vijf ribben, waarvan er drie — de middelste en de zijribben — vooruit springen, scherp en bleeker, doch de twee andere, welke de randen afsluiten, door een bleek vleugelvormig aanhangsel aan het oog onttrokken zijn. Tusschen elke twee ribben komt eene kastanjebruine groeve voor met ééne striem. Het Dillezaad smaakt aromatiek, brandt een weinig op de tong, en riekt aangenaam.

+ Angelica.

Engelwortel.

Archangelica officinalis Hoffm. Gewone Engelwortel. Eene tweejarige, in moerassige streken der Vooralpen, vooral in Noord-Europa groeiende, in tuinen niet zelden gekweekte plant. Umbelliferen.

Een lange, tot anderhalven centimeter dikke, heen- en weêrgebogen, zachte, gesleufde, hier en daar met wratjes bezette wortel, Engelwortel (Radix Angelicae), die uit een één- of meerhoofdigen, tot acht centimeters langen en dikken, min of meer sponzigen, naar boven met fijne, dicht opeengedrongen ringen geteekenden, en met de purperkleurige overblijfselen van bladscheeden gekroonden stengelvoet ontspringt.

Hij heeft eene tamelijk dikke schors, die uitwendig grijsbruin, inwendig vuilwit en met talrijke oranjekleurige, glanzige, balsemhoudende gangen bedeeld is, en een geelachtig, straalswijs gestreept hout. Hij smaakt eerst zoetachtig, later bitter, en brandt onder 't kauwen op de tong. Hij riekt sterk aromatiek.

Wortels, die door insecten aangevreten zijn, late men niet toe. Ook zorge men voor de verwisseling met den wortel van

Angelica sylvestris L., die veel kleiner en dunner is, en veel minder en veel nauwere balsemhoudende gangen bevat.

Men zamele den wortel dezer tweejarige plant óf van gekweekte, óf van wilde exemplaren, in de lente van het tweede levensjaar, droge hem goed, en beware hem in gesloten vaten.

Anisum.

Anijs.

Pimpinella Anisum L. Anijs. Eene éénjarige plant, die in de oostelijke kustlanden der Middellandsche Zee in het wild groeit en in Zuid-Europa gekweekt wordt. Umbelliferen.

Breed-eironde, van ter zijde een weinig samengedrukte, met korte zachte haren dicht bezette, grijs-groenachtige, twee tot drie millimeters lange splitvruchten, Anijszaad (Semen Anisi), wier beide helften meestal nog met elkander samenhangen, en elk vijf ribben en talrijke striemen hebben. Zij smaken zoetachtig, branden een weinig op de tong, en rieken aangenaam aromatiek. Men dulde geene andere dan volkomen rijpe vruchten, en zie toe dat zij zooveel mogelijk van steeltjes en klompjes aarde en andere onzuiverheden bevrijd zijn.

Men zorge ook dat er geene splitvruchtjes van de gevlekte Scheerling (Conium maculatum) onder gemengd zijn, dewelke gemakkelijk aan hare volkomen onbehaarde oppervlakte, hare sterk vooruitspringende, somwijlen golfswijs gekartelde ribben, de afwezigheid van striemen, en een in het midden der voorzijde van boven naar onder diep gesleufd kiemwit te herkennen zijn.

Antidotum Arsenici.

Tegengift van Rattekruit.

Neem: **Oplossing van IJzerchloride** dertig deelen 30

Verdun ze in eene ruime flesch met

Gewoon Water honderd dertig deelen 130

Voeg daarbij

Magnesiumoxyde zeven deelen 7

vooraf gemengd met

Gewoon Water honderd dertig deelen 130

Schud het mengsel sterk en aanhoudend, totdat het eene gelijke dunne brij geworden is.

Het mag niet vooraf bereid worden, maar dan eerst als het gevraagd wordt.

+ Aqua Amygdalarum Amararum.

Bittere-Amandelwater.

Neem **Bittere Amandelen** één deel 1

Stoot ze tot een grof poeder, na ze te voren door koude persing zooveel mogelijk van de vette olie bevrijd te hebben, en voeg er bij:

Gewoon Water zes deelen. 6

Laat het mengsel vier en twintig uren trekken, roer het van tijd tot tijd om, en haal er van over

één deel. 1

Verdun het gedestilleerde vocht, dat ter oplossing van de olie goed omgeschud worde, zoo noodig, met zoo veel gedestilleerd water, dat duizend deelen (1000) van het vocht één en zes duizendste deelen (1,006) watervrij cyanwaterstofzuur bevatten.

Bewaar het in goed gesloten kleine flesschen.

Het proefvocht, waarmede de sterkte van dit water onderzocht behoort te worden, worde bereid door vijf honderd acht en twintig (528) milligrammen salpeterzuur zilveroxyde in zoo veel water op te lossen, dat honderd (100) cubiek centimeters vocht verkregen worden.

Voeg bij tien (10) cubiek centimeters Bittere-Amandelwater tien (10) druppels oplossing van natronhydraat en twee (2) druppels van eene verzadigde oplossing van chloornatrium; doe er vervolgens, onder gestadig roeren, zoo veel van het proefvocht bij, dat de ligte troebeling niet meer verdwijne. Hiertoe moeten zes (6) cubiek centimeters van het proefvocht noodig zijn.

+ Aqua Chamomillae.

Kamillewater.

Neem: **Gewone Kamillebloemen** drie deelen 3
Gewoon Water zoo veel als noodig is.

Haal er van over

tien deelen 10

+ Aqua Cinnamomi.

Kaneelwater.

Neem: **Kaneel** tot een grof poeder gestooten één deel . . 1
Gewoon Water zoo veel als noodig is.

Haal er van over

tien deelen 10

+ Aqua Citri.

Citroenwater.

Het worde uit versche gesneden Citroenschillen evenzoo bereid als Kamillewater.

Aqua Communis.

Gewoon Water.

Regen- of rivierwater, dat volkomen helder, kleur-, reuk- en smakeloos is. Door zwavelwaterstof of zwavelwaterstof-zwavelammonium mag het niet troebel of gekleurd worden.

+ Aqua Corticum Aurantiorum.

Oranjeschillenwater.

Het worde uit gesneden Oranjeschillen evenzoo bereid als Kamillewater.

Aqua Destillata.

Gedestilleerd Water.

Overgehaald Water Uitg. I.

Aqua Depurata Ed. I.

Gezuiverd Water Uitg. I.

Neem: **Gewoon Water.**

Druppel er, zoo lang als de violette kleur verdwijnt, eene oplossing bij van overmangaanzuren kali, en daarna zoo veel van eene oplossing van zwavelzure kali-aluinaarde als noodig is om het water zwak zuur te maken. Giet het water, door rust helder geworden, in een ruimen en hoogen destilleerketel, maar zóó, dat deze slechts voor de kleinste helft daarmede gevuld worde, en laat het koken. Verzamel het overkomende water niet voordat het de hieronder opgegeven kenmerken van zuiverheid hebbe, en ga daarmede voort, zoo lang het aan deze kenmerken voldoet.

Het moet helder, kleurloos, reuk- en smakeloos, en volkomen neutraal zijn, en, op een waterbad verdampt, niets achterlaten. Het mag noch door kalkwater, noch door kwikiodide-kalium, noch

door salpeterzuur zilveroxyde troebel worden, en moet eene zeer verdunde oplossing van indigo, bij verwarming, niet ontkleuren.

Aqua Florum Aurantii.

Oranjebloesemwater.

Aqua Naphae.

Het worde uit versche Oranjebloemen evenzoo bereid als Kamillewater.

Aqua Foeniculi.

Venkelwater.

Het worde uit gekneusd Venkelzaad evenzoo bereid als Kaneelwater.

Aqua Goulardi.

Goulardswater.

Neem:	**Oplossing van Basisch Azijnzuur Loodoxyde** één deel	1
	Gewoon Water twintig deelen	20

Meng ze.

Aqua Laurocerasi.

Laurierkerswater.

Neem: **Versche Laurierkersbladen** zes deelen 6
Gewoon Water zoo veel als noodig is.

Haal er van over

vijf deelen 5

Laat het vocht een dag staan en schud het, opdat de olie opgelost worde, van tijd tot tijd om. Verdun het gedestilleerde vocht, zoo noodig, met zoo veel gedestilleerd water, dat duizend deelen (1000) acht honderd negen en dertig duizendste deelen (0,839) watervrij cyanwaterstofzuur bevatten.

Bewaar het in kleine, goed gesloten, flesschen op eene koele en donkere plaats.

Beproef de sterkte van dit water op de wijze, die bij het Bittere-Amandelwater voorgeschreven is. Tien cubiek centimeters (10) vereischen vijf cubiek centimeters (5) van het proefvocht.

+ Aqua Menthae Crispae.

Kruizemuntwater.

Neem: **Kruizemuntkruid** fijn gesneden drie deelen 3
Gewoon Water zoo veel als noodig is.

Haal er van over

twintig deelen 20

Aqua Menthae Piperitae.

Pepermuntwater.

Het worde uit gesneden Pepermuntkruid evenzoo bereid als Kruizemuntwater.

+ Aqua Phagedaenica.

Neem: **Kwikchloride** één deel 1
Oplossing van Kalkhydraat honderd vier en veertig deelen 144

Vermeng ze.

Eene troebele gele vloeistof, waaruit, als men ze laat staan, een geel bezinksel zich afzet.

+ Aqua Picis.

Teerwater.

Neem: **Teer** één deel 1
Heet Gewoon Water twintig deelen 20

Laat ze drie dagen in eene gesloten flesch trekken, en schud ze van tijd tot tijd om. Giet het heldere bezonken vocht af, filtreer het, en bewaar het in goed gesloten flesschen.

Aqua Rosarum.

Rozewater.

Neem: **Versche Kroonbladen van de Honderdbladige Roos** vier deelen 4

Gewoon Water zoo veel als noodig is.

Haal er van over

tien deelen 10

+ Aqua Sambuci.

Vlierwater.

Het worde uit Vlierbloemen evenzoo bereid als Kamillewater.

+ Armoracia.

Mierik.

Armoracia rusticana Fl. Wett. Gewone Mierik. Een overblijvend kruid van Noord-Europa, dat bij ons gekweekt wordt. Cruciferen.

De versche wortel, Mierik- of Peperwortel (Radix Armoraciae) is rolrond of penvormig, ten naaste bij twee decimeters lang, aan zijn breedst gedeelte tot vijf centimeters dik, vleezig, vast, uitwendig bruinachtig, inwendig wit, en verspreidt een radijsachtigen reuk.

Hij smaakt scherp en prikkelend.

Arnica.

Wolverlei.

Arnica montana L. Gewone Wolverlei. Een overblijvend kruid, dat vooral in de bergstreken van Midden-Europa groeit, maar ook in de oostelijke provinciën van Nederland op heivelden voorkomt. Synanthereeën.

1. De bloemhoofdjes, Wolverleibloemen (Flores Arnicae) zijn door twintig tot vier en twintig lijn-lancetvormige, in twee kransen geplaatste, omwindselschubben naar buiten afgesloten. Men gebruike de bloempjes, van het omwindsel ontdaan. Zij zijn geel-oranje; die des straals vrouwelijk, lintvormig, aan den top drietandig, omstreeks vier millimeters breed; die der schijf tweeslachtig, buisvormig, vijftandig. De haarkroon bestaat uit onvertakte, ruwe, broze haren; de eierstok en de buis zijn zachtharig; het bloembed is bol, gegroefd en met korte vezeltjes bezet. Smaak scherp, bitterachtig; reuk zwak. Met de vingers gewreven, wekken zij niezen op.

✝ 2. De Wolverleiwortel (Radix Arnicae) bestaat uit een horizontalen of scheeven, korteren of langeren, tot drie millimeters dikken, aan het ondereinde als afgebeten, bruinen, ruwen, geringden, harden wortelstok, die naar beneden met wortelvezels en naar boven met de overblijfselen van den stengel en de bladen bezet is. Hij heeft eene tamelijk dikke, inwendig grijsgroene schors, waarbinnen, rondom een bleek-citroengelen, straalswijs gestreepten, houtcilinder een krans van balsemhoudende kanalen gedoken ligt. Het merg is breed en witachtig. De wortelvezels zijn zoo goed als naar ééne zijde gekeerd, talrijk, lang, tot één millimeter dik, hard, bros, uitwendig bruingeel, inwendig witachtig, in het midden houtig, en bevatten in hare schors eveneens balsemhoudende

kanalen. Reuk aromatiek, eigenaardig; smaak bitterachtig, aromatiek, bijtend, lang aanhoudend.

Men zie toe, dat deze wortel, die in het voor- of najaar verzameld moet worden, niet verwisseld worde met de wortels van deze of gene soort van Havikskruid (Hieracium), Betonica of Aardbezie (Fragaria), noch met die der Guldenroede (Virgaurea) of het Boeltjeskruid (Eupatorium), bij welke allen geene balsemhoudende kanalen voorkomen, en waarvan de beide laatsten daarenboven een dikkeren wortelstok hebben.

+ Artemisia.

Bijvoet.

Artemisia vulgaris L. Gewone Bijvoet. Eene door bijna geheel Europa in het wild groeiende, ook bij ons inlandsche, overblijvende plant. Synanthereeën.

De Bijvoetwortel (Radix Artemisiae) bestaat uit vrij lange, tot twee millimeters dikke, bochtige, hier en daar vertakte, gesleufde, uitwendig bleekbruine, inwendig witte wortelvezels, die in de rondte uit een scheeven, houtigen, tot twee en een halven centimeter dikken hoofdwortel voor den dag komen.

Op eene horizontale doorsnede, neemt men daaraan, rondom den centralen houtcilinder, een telkens afgebroken krans van bruinroode balsemhoudende kanalen waar. Smaak onaangenaam, eerst zoet, later scherp; reuk onaangenaam, min of meer valeriaanachtig.

Men zamele den wortel in het voor- of najaar, wassche hem niet af, ontdoe hem van den hoofdwortel en minder gave deelen,

droge de wortelvezels spoedig, en beware ze, niet langer dan een jaar, in gesloten vaten. Bij het tot poeder stooten van de versch gedroogde wortelvezels, werpe men haar houtig gedeelte weg. Het poeder zelf beware men in goed gesloten flesschen.

Asa Foetida.

Duivelsdrek.

Scorodosma foetidum Bunge (Ferula Asa foetida L.), Narthex Asa foetida Falconer, en wellicht nog andere soorten derzelfde Orde, in Perzië en naburige gewesten inheemsch. Umbelliferen.

Het melksap dat uit den wortel, nadat de stengel afgesneden is, naar buiten vloeit en hard wordt, Duivelsdrek, stinkende Asant (Asa Foetida; Gummi-Resina Asae Foetidae Ed. I) komt óf in korrels of tranen, óf, en wel meestal, in koeken voor. De korrels zijn onregelmatig-kogelrond, veelal ligtelijk samengedrukt, glad, eerst geel-, later roodbruin-, na kort met de lucht in aanraking geweest te zijn ook wel appelbloesemrood, op de breuk wit, opaalachtig, geschulpt, vetachtig-glanzend. Door warmte worden zij week en kleven aan de vingers, en bij eene nog hoogere warmte smelten zij. Zij rieken zeer sterk, doordringend en lang nablijvend naar uie, en smaken scherp-bitterachtig. Met water gewreven, geven zij eene witte melk, en in sterken spiritus lossen zij voor meer dan de helft op.

De Duivelsdrek in koeken heeft dezelfde eigenschappen, en bestaat uit aaneengekleefde korrels, of is homogeen. Die de meeste amandelachtige korrels bevat, is de beste. Bruinzwarte stukken en die weinig reuk hebben, late men niet toe.

Gezuiverde Duivelsdrek (Asa Foetida Depurata) wordt bereid en bewaard als Gezuiverd Ammoniak.

+ Atropinum.

Atropine.

Naaldvormige, kleurlooze, glinsterende kristallen, die in koud water moeilijk, gemakkelijker in heet water en aether, en zeer gemakkelijk in chloroform en zeer sterken spiritus oplosbaar zijn. Bij verwarming smelten zij, geven een eigenaardig riekenden witten rook van zich, en verbranden zonder iets achter te laten. Met zwavelzuur geven zij eene kleurlooze oplossing. Deze moet, na de toevoeging van salpeterzuur, kleurloos blijven, en mag door dubbel chroomzuren kali niet terstond, maar wel later groenachtig worden.

Één deel Atropine, opgelost in twee honderd deelen water, dat met chloorwaterstofzuur zuur gemaakt is, mag door dubbel koolzuren natron niet troebel worden of een harsachtigen neêrslag geven.

Aurantium.

Oranje.

Citrus Aurantium L. Oranje. Een in alle warme gewesten der Aarde gekweekte boom. Aurantiaceeën.

1. De schil der rijpe vrucht, Oranjeschillen (Cortex Aurantiorum; Cortices Aurantiorum Ed. I) is aan de buitenzijde klierachtig en eerst oranje, doch gedroogd bruin van kleur (Flavedo), aan de binnenzijde sponsachtig en wit, aangenaam van reuk en bitter van smaak. Zij komt voor in elliptische, ten getale van vier uit één appel gesneden stukken, waarvan voornamelijk de buitenlaag gebruikt wordt. De Curaçao-schillen (Cortex Aurantiorum Curassavicorum),

die harder, donkerder en groenachtig van kleur, en doordringender van reuk en smaak zijn, mogen niet in de plaats der gewone gegeven worden.

✝ 2. De Oranjebloesem (Flores Aurantii; Flores Aurantiorum Ed. I) bestaat uit vleezige, sneeuwwitte bloemknoppen, met een kelk waaraan men vijf eironde, spitse tanden waarneemt, en vijf lancetvormige, min of meer holle, klierdragende kroonbladen. Hij riekt doordringend, en smaakt doordringend en bitter. Gedroogde Oranjebloesem ziet er vuil uit en riekt weinig.

✝ 3. De Oranjebladen (Folia Aurantii; Folia Aurantiorum Ed. I) hebben gevleugelde, omgekeerd-eironde of omgekeerd hartvormige bladstelen, en zijn langwerpig, spits, oppervlakkig en stomp-gezaagd, door oliehoudende kliertjes, die langs de randen grooter zijn dan in het midden, gestippeld, onbehaard en aangenaam van reuk. Gewreven, rieken zij sterker. Zij smaken geurig-bitter en moeten in den zomer verzameld worden.

✝ Aurum.

Goud.

Neem: **Gewoon Goud** één deel 1

Los het bij eene zachte warmte op in een mengsel van

Chloorwaterstofzuur drie deelen 3

en **Salpeterzuur** één deel. 1

Damp de oplossing op een waterbad tot stroopdikte uit, en verdun ze met

Gedestilleerd Water tien deelen 10

Filtreer, wasch het filtrum af, en voeg bij het filtraat eene heldere oplossing van

	Zwavelzuur IJzeroxydule vijf deelen	5
in	**Gedestilleerd Water** twintig deelen	20
en	**Chloorwaterstofzuur** eenige druppels.	

Houd dit mengsel eenigen tijd warm, verzamel den neêrslag op een filtrum, wasch hem eerst met verdund chloorwaterstofzuur, daarna met gedestilleerd water af, en droog hem.

Het zij een geelbruin poeder, dat, gedrukt of gewreven, den goudglans aanneemt, en onoplosbaar is in salpeterzuur en chloorwaterstofzuur elk afzonderlijk, maar oplosbaar in een mengsel van beiden. Deze oplossing mag, nadat al het goud door eene overmaat van zuringzuur, bij de kookhitte, daaruit neêrgeslagen en zij gefiltreerd is, niet gekleurd of troebel worden door zwavelwaterstof, en, na vooraf met vloeibaren ammoniak verzadigd te zijn, evenmin door zwavelwaterstof-zwavelammonium.

Axungia.

Reuzel.

Axungia Porcina Depurata Ed. I.

Neem: **Ongesmolten Varkensreuzel.**

Snijd hem fijn, na hem van zijne vliezen ontdaan te hebben, en wasch hem zoo lang met water af, totdat dit helder en ongekleurd afvloeie. Smelt hem daarna in een blanken ijzeren pot, onder aanhoudend roeren met een houten lepel. Giet den gesmolten reuzel terstond door een doek, en bewaar hem in een aarden pot op eene koele plaats.

Hij moet zeer wit en niet rans zijn.

Balsamum Copaivae.

Copaïvabalsem.

Onderscheidene soorten van Copaifera L.: boomen, die hoofdzakelijk in Brazilië groeien. Caesalpineeën.

Een sap, Copaïvabalsem (Balsamum Copaivae), dat uit hars en vluchtige olie bestaat, uit de ingesneden of aangeboorde stammen stroomt, en in verschen staat stroopdik, helder en lichtgeel is, eigenaardig riekt, bitterachtig en eenigszins scherp smaakt, en in zeer sterken spiritus, aether en oliën oplosbaar is. Oude balsem, die donkerder van kleur en dikker is, worde niet gebruikt. Verwarmd, mag hij niet naar terpentijn rieken, noch, na de vluchtige olie verloren te hebben en afgekoeld te zijn, eene weeke, maar wel eene gemakkelijk wrijfbare hars achterlaten.

Balsamum Peruvianum.

Perubalsem.

Myroxylon Pereirae, M. Sonsonatense Kl. Boomen van Centraal-Amerika. Papilionaceeën.

Eene taaie, strooperige vloeistof, Perubalsem (Balsamum Peruvianum), die uit den ingesneden stambast, door hem te verwarmen, naar buiten gelokt wordt, zwartbruin, in dunne laagjes purperbruin en doorschijnend, vetachtig op het gevoel is, in de lucht niet opdroogt, aangenaam naar vanille of benzoë riekt, zuur reageert, bitterachtig smaakt en lang een

brandend gevoel in de keel achterlaat. Soortelijk gewicht 1,15—1,16.

De balsem is in gelijke deelen zeer sterken spiritus oplosbaar. Duizend deelen (1000) daarvan moeten vijf en zeventig deelen (75) koolzuren natron, in water opgelost, neutraliseeren.

+ Balsamum Tolutanum.

Tolubalsem.

Myrospermum frutescens Jacq. Myroxylon toluiferum Rich. Boomen uit de warme gewesten van Amerika. Caesalpineeën.

Deze balsem, Tolubalsem (Balsamum Tolutanum), is óf halfvloeibaar als terpentijn, kleverig, geel- of roodbruin, óf, en dan Opobalsamum Siccum genoemd, tamelijk hard, harsachtig, doorschijnend, geelachtig of roodbruin, terwijl hij bij verwarming week wordt, naar Perubalsem riekt, en zoetachtig en min of meer scherp smaakt; in zeer sterken spiritus is hij geheel, in aether gedeeltelijk oplosbaar.

Wacht U voor eene verontreiniging met terpentijn.

Door toevoeging van zwavelzuur, wordt de balsem schoon rood, doch indien er terpentijn in is, zwart.

+ Bardana.

Klit.

Lappa major Gärtn., L. tomentosa Lam., L. minor D. C. Groote, Viltige en Kleine Klit. Tweejarige kruiden, die.

door bijna geheel Europa, en ook bij ons in het wild groeien. Synanthereeën.

Een zoo goed als onvertakte, bijna rolronde, lange, één tot drie centimeters dikke, uitwendig overlangs gerimpelde, van wortelvezels gezuiverde, grijsbruine, meest min of meer gedraaide, inwendig bleekbruine wortel, Klis- of Klitwortel (Radix Bardanae), waaraan men eene tamelijk dikke, inwendig straalswijs gestreepte schors, meest met kleine, als met wit vilt gevulde holten aan den omtrek, en een straalswijs gestreepten, in 't midden gescheurden, sponzigen houtcilinder waarneemt.

De gekauwde wortel smaakt slijmerig, eerst zoet, later bitterachtig. Reuk zwak.

Men zamele den wortel in den herfst van het eerste of de lente van het tweede levensjaar, en beware hem, goed gedroogd, op eene droge plaats.

Hij komt in gave of overlangs doorgesneden stukken voor, waarvan sommige aan beide uiteinden glad, andere aan het breedste uiteinde van den rimpelig-gezwollen stengelvoet voorzien zijn.

Belladonna.

Doodkruid.

Atropa Belladonna L. Doodkruid, Wolfkers, Dolle Bes. Een overblijvend Europeesch en hier en daar inlandsch gewas. Solaneeën.

1. De bladen, Doodkruidbladen (Folia Belladonnae; Herba Belladonnae Ed. I), zijn kort-gesteeld, ovaal, een weinig spits, gaaf van rand, van boven onbehaard, van onder met zeer korte, verspreide, klierdragende haartjes bezet, en

later daarvan verstoken. Zij behooren gedurende den bloei verzameld, spoedig gedroogd en in goed gesloten vaten bewaard te worden. Reuk bijkans onmerkbaar, zwak verdoovend; smaak bitterachtig en een weinig scherp.

✝ 2. De Doodkruidwortel (Radix Belladonnae) is een half penvormige half rolronde, vertakte, lange, tot vier centimeters dikke, wortel met lange, enkelvoudige, tot twee centimeters dikke takken. Hij is uitwendig vuil-grijsachtig, overlangs gerimpeld, inwendig witachtig of grauw, aan den omtrek met een kring van dicht bijeenstaande, meer naar binnen met verspreide, geelachtige, poreuze vaatbundels bezet. Bij het breken stuift hij. Hij riekt niet en smaakt eerst zoetachtig, doch later bitter en scherp.

Men zamele hem van de bloeiende en in vrucht staande plant, en beware hem, na alle bedorven plekken te hebben weggesneden, voorzichtig gedroogd, niet langer dan een jaar, in een goed gesloten vat. Houtige, taaie of door wormen beschadigde wortels mogen niet geduld worden.

✝ Benzoë.

Benzoë.

Styrax Benzoin Dryand. Hij is voornamelijk op Sumatra inlandsch en wordt aldaar aangeplant. Styraceeën.

Deze hars, Benzoë (Benzoë; Resina Benzoës Ed. I), die van zelf of uit diepe sneden in den boom naar buiten vloeit, wordt in de lucht hard, en komt voor in witachtige stukken met een vetglans, die al of niet tot nog grooter stukken vereenigd zijn. Deze hebben eene roodbruine kleur, zijn half doorschijnend half ondoorschijnend, verspreiden — vooral als

men ze verwarmt — een aangenamen reuk naar vanielje, en smaken zoetachtig en eenigszins prikkelend.

In sterken spiritus is Benzoë bijkans geheel oplosbaar.

Biboras Natricus.

Dubbel Boorzure Natron.

Biboras Natricus cum Aqua Ed. I.

Dubbel Boorzure Natron met Water Uitg. I.

Borax.

Prismatische of onregelmatige, kleurlooze, harde kristallen, wier oppervlakte meestal een weinig verweerd is.

Bij verwarming smelten zij in hun kristalwater, zwellen daarna op, terwijl zij water verliezen, en gaan, bij eene nog sterkere verhitting, in eene doorschijnende glasachtige massa over.

In heet water moeten zij gemakkelijk en volkomen oplosbaar zijn en een vocht opleveren, dat alcalisch reageert, doch met zuren niet mag opbruisen. Zwavelwaterstof mag die oplossing niet troebel maken, zelfs dan niet, als deze met chloorwaterstofzuur zuur is gemaakt. Als de zeer verdunde oplossing met salpeterzuur oververzadigd is, mag zij slechts even troebel worden door chloorbaryum of salpeterzuur zilveroxyde.

+ Bicarbonas Kalicus.

Dubbel Koolzure Kali.

Bicarbonas Kalicus cum Aqua Ed. I.

Dubbel Koolzure Kali met Water Uitg. I.

Rhomboëdrische, tafel- of zuilvormige, doorschijnende, kleurlooze kristallen, die in de lucht niet veranderen, vier deelen koud water noodig hebben om op te lossen, en onoplosbaar zijn in zeer sterken spiritus. Sterk verhit, verliezen zij water en koolzuur, en laten koolzuren kali achter, die in de lucht vervloeit.

De oplossing moet met kwikchloride een witten, geen gelen neêrslag geven; echter mag zij, na met salpeterzuur oververzadigd en met water verdund te zijn, nauwelijks troebel worden door salpeterzuur zilveroxyde of chloorbaryum.

Eene oplossing van Dubbel-Koolzuren Kali mag, nadat zij met azijnzuur oververzadigd is, niet troebel noch gekleurd worden door zwavelwaterstof.

Bicarbonas Natricus.

Dubbel Koolzure Natron.

Bicarbonas Natricus cum Aqua Ed. I.

Dubbel Koolzure Natron met Water Uitg. I.

Witte kristallijne korsten, die in de lucht niet veranderen, niet minder dan dertien deelen koud water noodig hebben om op te lossen, en onoplosbaar zijn in zeer sterken spiritus. Sterk

genoeg verhit, verliezen zij water en koolzuur, en laten koolzuren natron achter, die in de lucht niet verandert.

Nadat het zout met vier deelen water geschud is, moet het gefiltreerde vocht met kwikchloride een witten, geen gelen neêrslag geven; met verdund salpeterzuur oververzadigd, mag het echter nauwelijks troebel worden door chloorbaryum of salpeterzuur zilveroxyde.

Als de oplossing van Dubbel-Koolzuren Natron met azijnzuur oververzadigd is, mag zij niet troebel of gekleurd worden door zwavelwaterstof.

+ Bismuthum.

Bismuth.

Een kristallijn, bladerig, glinsterend, zilverwit metaal met een roodachtigen weêrschijn, dat gemakkelijk tot poeder te brengen is. Het is oplosbaar in salpeterzuur. Deze oplossing wordt door veel water sterk troebel.

Het mag slechts sporen van arsenik bevatten.

Brometum Kalicum.

Broomkalium.

Kubische, kleurlooze, min of meer glinsterende kristallen, die in water gemakkelijk, doch moeilijker oplosbaar zijn in sterken spiritus.

De oplossing mag slechts zwak alcalisch reageeren, en moet

met chloorbaryum niet troebel worden, doch met salpeterzuur zilveroxyde een geelachtig-witten neêrslag geven, die in vloeibaren ammoniak moeilijk oplost. Door toevoeging van verdund zwavelzuur, mag zij niet terstond gekleurd worden; evenmin mogen salpeterigzure kali en stijfselpap in deze zuur gemaakte oplossing eene blauwe of violette kleur doen ontstaan.

Als een weinig van het zout, met dubbelchroomzuren kali fijn gewreven, in eene retort met zwavelzuur overgoten en aan destillatie onderworpen wordt, moet het in water opgevangen destillaat, door bijvoeging van eene overmaat van vloeibaren ammoniak, terstond kleurloos worden.

+ Bromium.

Broom.

Eene donker-roodbruine, zeer vluchtige, vloeistof van ongeveer 2,966 soortelijk gewicht en een scherpen onaangenamen reuk, die bij de gewone warmte der lucht roodbruine dampen uitstoot.

Zij vereischt ongeveer dertig deelen water om op te lossen, doch is in aether en zeer sterken spiritus zeer gemakkelijk oplosbaar.

Met eene toereikende hoeveelheid opgelost natronhydraat vermengd, moet zij eene kleurlooze oplossing geven, die, aan dezelfde reactiën als Broomkalium onderworpen, blijken moet vrij te zijn van iood en chloor.

Bromium moet in zeer nauwkeurig gesloten stopfleschjes onder water, of, in uitgetrokken en dichtgesmolten glazen buizen, op eene koele plaats bewaard worden.

+ Bucco.

Bucco.

Barosma crenata en B. betulina Bartl., B. crenulata Hook., B. serratifolia W., Empleurum serrulatum Ait. Kaapsche heesters. Diosmeeën.

De bladen van deze vijf soorten, vooral van de 2de, 3de en 4de soort, Buccobladen (Folia Bucco; Folia Diosmae Crenatae, seu Buchu, seu Bucco Ed. I), die meestal onder elkander gemengd voorkomen, zijn onbehaard en, vooral langs de randen, klierachtig-gestippeld.

Die der 1ste en 2de soort zijn twee centimeters lang, omgekeerd-eirond, aan den top spits toegenepen, aan de afgeknotte punt van een kraakbeenig tandje voorzien; die van de 3de iets langer, ovaal-lancetvormig, stomp, gekarteld, vijfnervig; die van de 4de twee en een halven tot drie centimeters lang, spits, lijn-lancetvormig, naar beide einden smaller toeloopend, scherp-gezaagd, drienervig.

Reuk eigenaardig, geurig; smaak heet, kamferachtig.

Deze bladen moeten in goed gesloten flesschen bewaard worden.

+ Calabar.

Calabar.

Physostigma venenosum Balfour. Een overblijvend gewas van West-Afrika. Papilionaceeën.

Bijkans niervormige, aan weêrszijden eenigszins bolle, tot drie centimeters lange, tot anderhalven centimeter breede,

bruinroode of donkerbruine zaden, Calabarboonen (Fabae Calabar s. Semen Physostigmatis), met eene harde, broze, glanzige, onder de lens gerimpelde, zaadhuid en een zwarten, in het midden gesleufden, door een kastanjebruinen ring omgeven navel, die over den geheelen bollen rand heenloopt en aan zijn eene uiteinde aan eene zeer kleine opening (de micropyle) grenst. De zaadlobben zijn wit, hard, vleezig, gemakkelijk tot poeder te brengen, en smaken naar erwten of boonen.

Calamus.

Kalmus.

Acorus Calamus L. Gewone Kalmus. Eene uit Azië afkomstige overblijvende plant, doch die thans in moerassige streken van Midden-Europa, en ook in ons vaderland, in het wild gevonden wordt. Aroideeën.

Een bijkans rolronde, onverdeelde, afgeplatte, vingerdikke wortelstok, Kalmuswortel (Radix Calami Aromatici), die uitwendig rood- of bruinachtig, overlangs gesleufd, met dicht op elkander staande ringen bezet en daardoor hobbelig is, en aan den onderkant de litteekens van afgesneden wortelvezels draagt. Inwendig is hij witachtig, van talrijke luchtkanalen voorzien en daardoor sponzig, en voorts ook met een donkeren ring geteekend. Hij smaakt bitter, aromatiek, en riekt sterk en eigenaardig.

Men zamele hem in den naherfst, droge hem zonder hem te schillen, doch na de wortelvezels te hebben weggesneden, bij eene matige warmte, en beware hem in een gesloten vat.

Calumba.

Çalumba.

Cocculus palmatus Wall. (Menispermum palmatum Lam.). Eene strandplant van intertropisch oostelijk Afrika. Menispermaceeën.

Deze wortel, Calumbawortel, Columbowortel Uitg. I, (Radix Calumba; Radix Columbo Ed. I) bestaat uit bijkans cirkelronde, drie tot acht centimeters breede, vier tot twaalf millimeters dikke, vaste, broze, uitwendig rimpelige, grijsbruine, inwendig melige, groen- of bruinachtig gele schijven.

Binnen den breeden opgeworpen rand, onderscheidt men drie of vier lagen, waarvan de buitenste groengeel, de middelste bruinachtig en de binnenste bleeker en grauwgeel is, en die alle door bruine gestippelde mergstralen doorsneden worden. Smaak zeer slijmerig, uiterst bitter. Iodium kleurt den wortel blauw.

De Calumbawortel wordt uit Oost-Indië, waar men hem kweekt, aangevoerd.

Camphora.

Kamfer.

Camphora officinarum Nees. Kamferboom. Een boom, die in China en Japan inheemsch is. Laurineeën.

Witte, doorschijnende, taaie, kristallijne stukken, die zich met zeer sterken spiritus tot poeder laten wrijven, geheel vervluchtigen, aangenaam en eigenaardig rieken en smaken, en met eene heldere vlam en een dikken walm verbranden.

Kamfer is in water weinig, in zeer sterken spiritus, aether, vette en vluchtige oliën geheel oplosbaar.

Zij moet in goed gesloten vaten bewaard worden.

+ Cannabis.

Hennep.

Cannabis sativa L. Hennep. Eene éénjarige Zuid-Aziatische plant, die bij ons gekweekt wordt. Cannabineeën.

Ovale, afgeplatte, aan weêrszijden bolle en tusschen de bolle oppervlakten in een eenigzins verheven rand gevatte, glanzige nootjes, Hennepzaad (Semen Cannabis), die aan eene lengte van vier tot vijf eene breedte van drie tot vier millimeters paren, aan haar voet van een vruchtnavel voorzien en groenachtig zijn met een grijzen weêrschijn. Zij bevatten ééne olieachtige zaadkern.

Oude ranzige nootjes wijze men terug.

Cantharis.

Spaansche Vlieg.

Lytta vesicatoria Fabr. Spaansche Vlieg. Een schildvleugelig insect, dat bijkans door geheel Europa voorkomt.

De Spaansche Vlieg (Cantharis; Cantharides seu Muscae Hispanicae Ed. I) is eene tor van anderhalven tot drie centimeters lang, zes tot acht millimeters breed, en glinsterend

goudgroen van kleur. Zij heeft een hartvormig-driekanten kop, draadvormige zwarte voelsprieten, van welker elf leden het onderste grooter dan de andere en goudgeel is; een stompvierkant borststuk, dat naar voren iets breeder toeloopt, en langwerpige, smalle, dunne dekschilden, die het achterlijf ter nauwernood bedekken. Het voorste gedeelte van den rug is hemelsblauw, en het geheele lichaam met allerfijnste haren bezet.

Spaansche Vliegen rieken onaangenaam en smaken wrang en bijtend.

Men zamelt deze dieren in Juni en Juli, als wanneer zij, in Zuid-Europa, zich bij zwermen op de Esschen, Seringen en Ligusters nederlaten, om zich aan hun loof te verzadigen, en droogt ze snel. Men beware ze in goed gesloten vaten, en gebruike ze niet als zij door de mijt geheel of bijna tot poeder vervallen zijn.

Caragheen.

Iersche Mos.

Chondrus crispus Lyngb. et Mastocarpus mamillosus Ktzg. Algemeen langs de kusten van den Atlantischen Oceaan. Wieren.

Een gaffelig-verdeeld loof, Iersche Mos (Caragheen; Lichen Carrhagenicus Ed. I) met lijn- of wigvormige, platte of naar boven omgekrulde slippen, die aan de randen dikwerf gekroesd, of aan de oppervlakte met knobbeltjes bezet zijn. Versch is Caragheen rood- of groenachtig; gedroogd geel- of witachtig, hoornachtig. Het wordt in water week, en geeft, daarmede gekookt, na bekoeld te zijn, eene gelei.

+ Carbo Ligni.

Houtskool.

Neem: **Kool van eene ligte soort van Hout.**

Laat ze in een bedekten Hessischen kroes zoo lang gloeien, totdat er geen vlam meer uit ontwijkt en geen reuk meer aan bespeurd wordt, en doe ze terstond in een goed sluitend vat. Ontdoe ze, als zij bekoeld is, van de aanhangende asch en breng ze tot poeder. Dit poeder worde terstond in eene goed sluitende flesch overgebracht.

Het zij zwart, droog, smakeloos, vervliege, als het verhit wordt, zonder rook of vlam, en late slechts weinig asch achter. Kokend water mag er slechts weinig van oplossen en er niet door gekleurd worden. Ook mag het er geene zure of sterk alcalische reactie van aannemen. Als men Kool met verdund salpeterzuur gekookt heeft, mag het filtraat door zwavelwaterstof niet gekleurd worden.

+ Carbo Ossium.

Beenderkool.

Cornu Cervi Ustum Nigrum.

Komt in den handel voor in stukken, die den vorm van de beenderen der zoogdieren behouden hebben, of als poeder. Vóór het gebruik wassche men ze met kokend water herhaalde malen af.

Beenderkool moet donkerzwart zijn en kokend water niet geel kleuren.

+ Carbonas Bismuthicus.

Koolzuur Bismuthoxyde.

Neem: **Salpeterzuur** 3
Gedestilleerd Water van elk drie deelen 3

Los daarin onder verwarming op

Basisch Salpeterzuur Bismuthoxyde twee deelen . . 2

Filtreer, en giet de oplossing al roerend uit in eene kokende oplossing van

Koolzuren Natron vijf deelen 5
in **Gedestilleerd Water** twintig deelen 20

Laat het mengsel eenigen tijd op eene warme plaats staan; giet er, nadat het bezonken is, het bovenstaande vocht af; doe er opnieuw gedestilleerd water bij; breng den neêrslag op een filtrum, wasch hem volledig af, en laat hem bij eene zachte warmte drogen.

Het zij een wit poeder, dat aan water niets oplosbaars afgeeft, en, onder opbruising, geheel oplost in salpeterzuur. De salpeterzure oplossing mag, nadat zij met vijf deelen water verdund en gefiltreerd is, niet troebel worden door verdund zwavelzuur of salpeterzuur zilveroxyde. Nadat door zwavelwaterstof al het bismuth uit de oplossing is neêrgeslagen, mag het filtraat geen neêrslag geven met koolzuren natron of, bij verdamping, iets achterlaten. Zwavelzuur, dat door indigo gekleurd is, mag die kleur niet door toevoeging van Koolzuur Bismuthoxyde verliezen. Als men een weinig van het zout met eene overmaat van verdund zwavelzuur verwarmt, en het vocht in den toestel van Marsh beproeft, mag het geen arsenik doen bemerken.

Carbonas Calcicus.

Koolzure Kalk.

Neem: **Chloorwaterstofzuur** veertig deelen 40
Gewoon Water zestig deelen 60

Los in dit mengsel op

Wit Marmer zoo veel als opgelost kan worden, ongeveer twintig deelen 20

en voeg er bij

Onderchlorigzure Kalk met water vooraf tot eene dunne brij vermengd, één deel 1

Laat het mengsel eenige uren warm trekken, filtreer het, en giet bij het filtraat, al roerend, eene oplossing van

Koolzuren Natron twee en vijftig deelen 52
in **Gewoon Water** twee honderd deelen 200

Laat het mengsel eenigen tijd staan; verzamel den neêrslag op een filtrum, wasch hem volkomen uit en droog hem.

Het zij een fijn, zeer wit poeder, dat in chloorwaterstofzuur opbruist en volkomen oplost. Zulk eene oplossing mag, nadat het koolzuur daaruit door verwarming verdreven is, geen neêrslag geven met vloeibaren ammoniak, zwavelwaterstof of zwavelwaterstof-zwavelammonium. Water, dat met Koolzure Kalk geschud en gefiltreerd is, mag door salpeterzuur zilveroxyde niet of slechts even troebel worden.

De hier beschreven Koolzure Kalk vervangt de Gezuiverde Koolzure Kalk of het Geprepareerde Krijt der 1e Uitgave.

Carbonas et Hydras Magnesicus.

Koolzure Magnesia.

Magnesia Alba.

Zeer ligte, meestal vierkante, gemakkelijk fijn te wrijven, zeer witte brooden, die in verdunde zuren opbruisen en gemakkelijk oplossen.

De oplossing in salpeterzuur mag, nadat zij met water verdund is, slechts even troebel worden door salpeterzuur zilveroxyde of chloorbaryum, en in het geheel niet door zwavelwaterstof of zwavelwaterstof-zwavelammonium; ook moet zij, na oververzadigd te zijn met vloeibaren ammoniak, geen of slechts een geringen neêrslag geven met zuringzuren ammoniak.

+ Carbonas et Hydras Plumbicus.

Koolzuur Loodoxyde.

Cerussa.

Een fijn, wit en zwaar poeder, dat in water onoplosbaar is, en in verdund salpeter- en verdund azijnzuur opbruisen en gemakkelijk en volkomen moet oplossen. De verdunde salpeterzure oplossing mag, nadat al het lood daaruit door zwavelwaterstof neêrgeslagen en zij gefiltreerd is, niet troebel worden door koolzuren natron, en, na verdampt te zijn, niets achterlaten.

Carbonas Kalicus.

Koolzure Kali.

Een korrelig, droog, wit poeder, dat in de lucht vervloeit en in een gelijk gewicht water oplost. Als men het op een platinadraad in eene ongekleurde vlam houdt, moet deze violet worden en een geruimen tijd blijven, en slechts ten laatste in geel overgaan.

De niet te zeer verdunde oplossing mag, nadat zij met salpeterzuur oververzadigd is, geen vlokkigen neêrslag geven, ook niet als men ze daarna met vloeibaren ammoniak verzadigt. Chloorbaryum en salpeterzuur zilveroxyde mogen haar, nadat zij met salpeterzuur zuur gemaakt is, nauwelijks troebel maken, en zwavelwaterstof in het geheel niet.

Als eene geconcentreerde oplossing met verdund zwavelzuur zuur gemaakt is, mag zij eene indigo-oplossing, zelfs bij verwarming, niet ontkleuren.

Als een weinig van het zout met eene oplossing van ijzerchloride en zwavelzuur ijzeroxydule vermengd wordt, mag er, na eene oververzadiging met verdund chloorwaterstofzuur, geene blauwachtige troebeling zijn waar te nemen.

Koolzure Kali moet in eene goed gesloten flesch bewaard worden.

+ Carbonas Lithicus.

Koolzuur Lithion.

Een wit ligt poeder, dat in water moeilijk oplost en daaraan eene alcalische reactie geeft.

Met chloorwaterstofzuur bevochtigd, bruise het op, en wat

dan overblijft geve, op een platinadraad in eene kleurlooze vlam gehouden, aan deze eene karmozijnroode tint.

De bijna neutrale oplossing in chloorwaterstofzuur mag niet troebel worden door zeer sterken spiritus, zwavelwaterstof, zuringzuren ammoniak, zwavelzure kalk of phosphorzuren natron. Na toevoeging van vloeibaren ammoniak, geve phosphorzure natron daarin echter een neêrslag, die gemakkelijk oplosbaar is in chloorwaterstofzuur.

Carbonas Natricus.

Koolzure Natron.

Carbonas Natricus cum Aqua Ed. I.

Koolzure Natron met Water Uitg. I.

Doorschijnende, kleurlooze kristallen, die in de lucht verweeren, bij verwarming in hun kristalwater smelten, en sterk alcalisch reageeren. Zij zijn in twee deelen koud en in minder dan één deel kokend water oplosbaar, doch onoplosbaar in zeer sterken spiritus. Hunne verdunde oplossing mag, na met salpeterzuur even zuur gemaakt te zijn, door chloorbaryum en salpeterzuur zilveroxyde slechts zeer weinig troebel worden. Zwavelwaterstof mag hunne oplossing in water niet troebel maken of kleuren, ook dan niet, als deze vooraf met chloorwaterstofzuur zuur is gemaakt.

Koolzure Natron moet in gesloten flesschen bewaard worden.

+ Carbonas Natricus Crudus.

Gewone Koolzure Natron.

Carbonas Natricus cum Aqua Ed. I.

Koolzure Natron met Water Uitg. I.

Kleurlooze kristallen of kristallijne brokken, die in de lucht verweeren, bij verwarming in hun kristalwater smelten, en in water zeer gemakkelijk oplosbaar zijn.

Door zwavelwaterstof mag hunne oplossing in water niet troebel worden of kleuren, ook dan niet, als zij vooraf door chloorwaterstof zuur is gemaakt.

+ Cardamomum.

Cardamom.

Elettaria Cardamomum White. Eene vooral op Malabar groeiende plant. Zingiberaceeën.

Papierdunne, taaie, eirond-driehoekige, in een stompen snavel uitloopende, dicht gestreepte, tien tot vijftien millimeters lange, vijf tot acht millimeters breede, stroogele, driehokkige doosvruchten, Cardamom (Semen Cardamomi; Semen Cardamomi minoris Ed. I), die met kleine, harde, stomphoekige, dikwerf aan elkander klevende, dwars gerimpelde, aan ééne zijde gesleufde, uitwendig bruine, inwendig witte, sterk aromatiek riekende en brandend smakende zaden gevuld zijn. Zaden zonder zaaddoozen mag men niet toelaten, niettegenstaande ter bereiding van Cardamompoeder alleen van de eersten gebruik wordt gemaakt.

Carduus Benedictus.

Gezegende Distel.

Cnicus benedictus Gärtn. (Centaurea benedicta L.). Gezegend-Distelkruid. Een éénjarig, vooral in Griekenland inlandsch gewas, tot pharmaceutisch gebruik ook bij ons gekweekt. Synanthereeën.

De bladen, nog met de stengels verbonden, Gezegend-Distelkruid (Herba Cardui Benedicti) zijn langwerpig, vinspletig of golvend-ingesneden, somtijds tot een steel versmald, stekelig-getand en gewimperd, met stijve haartjes bezet en daardoor ruw, van onder netswijs-geaderd en omstreeks twee tot twee en een halven decimeter lang.

Men gebruike ze zonder de stengels. Zij smaken bitter, zilt, en rieken versch onaangenaam, doch gedroogd bijna niet.

+ Carduus Marianus.

Mariadistel.

Silybum Marianum Gärtn. Mariadistel. Eene tweejarige plant, die door bijna geheel Europa in het wild voorkomt en dikwerf gekweekt wordt. Synanthereeën.

Op nootjes gelijkende, langwerpige, ongelijkzijdige, zeven tot acht millimeters lange, drie millimeters breede, eenigszins afgeplatte, aan weêrszijden bolle dopvruchtjes, Mariadistelzaad (Semen Cardui Mariani), die aan het eene uiteinde van een schuins oploopenden navel, en aan het andere van een verheven tepeltje en een daaromheen gelegen kraakbeenachtigen, min of meer gelen ring voorzien zijn. Eene haar-

kroon vindt men er niet aan. Zij zijn voorts glad, onbehaard, glanzig, grijs of bleek-bruinachtig, donker-gevlekt, en bevatten eene witte, kiemwitlooze, bitter-olieachtige, min of meer wrange kern.

+ Carvi.

Karwij.

Carum Carvi L. Karwij. Eene tweejarige plant, die vooral op bergweiden voorkomt, en bij ons inlandsch is en gekweekt wordt. Umbelliferen.

Langwerpige, van ter zijde sterk samengedrukte, vier tot vijf millimeters lange, onbehaarde, grijsbruine splitvruchten, Karwijzaad (Semen Carvi), die zich gemakkelijk in hare beide smalle, naar boven en onder spits toeloopende, eenigszins gekromde, vijfribbige helften laten scheiden. Elke dezer laatsten heeft tusschen elke twee draaddunne, witachtige, ribben eene breede, bruine, groeve met ééne striem. Zij rieken eigenaardig en branden een weinig op de tong.

Men late geene andere dan volkomen rijpe vruchtjes toe, zooveel mogelijk van steeltjes en andere onzuiverheden bevrijd.

+ Cascarilla.

Cascarille.

Croton Eluteria Sw. Een boomachtige heester der Antillische eilanden, vooral van Bahama. Euphorbiaceeën.

Harde, broze, half of geheel opgerolde stukken bast, Cascarillebast (Cortex Cascarillae), die tot twee millimeters dik en met een kurklaagje bedekt zijn, 't welk van buiten doorgaans witachtig en met vertikale en horizontale sleuven doorploegd is. De bast, die onder het kurklaagje gelegen is en dit in dikte overtreft, is uitwendig eveneens gesleufd, roodachtig-bruin, hoornachtig op de breuk, en op eene horizontale doorsnede straalswijs gestreept, en wel zóó, dat de strepen zelven weder tot wigvormige figuren samenkomen.

Cascarille brandt op de tong, smaakt bitter, riekt aromatiek, en verspreidt onder het smeulen een naar muskus riekenden walm.

Takjes, die tusschen de stukjes bast mochten voorkomen, verwijdere men.

Cassia.

Cassia.

Cassia Fistula L. Een Oost-Indische boom, die in warme gewesten aangeplant wordt. Caesalpineeën.

De peulen, Cassiapeulen (Fructus Cassiae), vier tot acht decimeters lang, zijn rolrond, twee en een halven tot drie centimeters dik, bijkans zwart, glad en houterig. Zij springen niet open en zijn door dwarse harde tusschenschotten in talrijke hokjes verdeeld, die elk één zaad en een zwartachtig, zoetzuur vruchtmoes bevatten.

Uitgedroogde en rammelende peulen zijn onbruikbaar.

+ Castoreum.

Bevergeil.

Castor Fiber L. en C. Americanus Cuv. De gewone en Amerikaansche Bever. Knaagdieren.

1. Siberisch Bevergeil (Castoreum Sibiricum). Zakjes, die tot de geslachtsdeelen van beider kunne behooren, meest in paren voorkomen, omgekeerd-eirond, onbehaard en donkerbruin zijn, en uit twee buitenste dikkere, gemakkelijk van elkander te scheiden, en twee binnenste dunnere vliezen bestaan, welke de holte, die het bevergeil bevat, als platen binnendringen.

Het Bevergeil is eene vaste stof, die versch vetachtig en geelbruin, gedroogd bruin, ondoorschijnend en wrijfbaar is, een eigenaardigen sterken reuk van zich geeft, en met zuren opbruist.

2. Canadaasch Bevergeil (Castoreum Canadense) ook wel Engelsch of Amerikaansch Bevergeil (Castoreum Anglicum s. Americanum) geheeten. De zakjes zijn aan die der vorige soort gelijk, maar hunne buitenste vliezen zijn steviger met elkander verbonden en niet van elkander te scheiden. Ook is het daarin vervatte bevergeil harder, harsachtiger, glanzend op de breuk en zwakker van reuk.

Verwissel het echte Bevergeil niet met nagemaakte zakjes, die met harsachtige stoffen gevuld zijn.

Catechu.

Cachou.

Acacia Catechu W. Een Oost-Indische boom. Mimoseeën. Onregelmatige, harde, broze, in bladen gewikkelde en met bladen doorsneden, uitwendig donker-leverkleurige, inwendig zwartbruine, poreuse en glanzige stukken, Cachou (Catechu). Zij rieken niet, maar smaken eerst eenigszins bitter, later zoetachtig en zeer samentrekkend. In water lossen zij slechts gedeeltelijk, in spiritus geheel op.

+ Causticum Viennense.

Weener Bijtmiddel.

Pasta Viennensis.

Neem: **Kalihydraat** zeven deelen 7
Gewoon Calciumoxyde zes deelen 6

Breng ze tot poeder en vermeng ze.

Centaurium.

Duizendguldenkruid.

Erythraea Centaurium P. Duizendguldenkruid. Eene tweejarige inlandsche plant. Gentianeeën.

De geheele plant, Duizendguldenkruid (Herba et

Summitates Centaurii minoris). Stengel naar onder onverdeeld, kantig; bladen aan elkander tegenovergesteld, ongesteeld, ovaal of ovaal-langwerpig, drie- tot vijfnervig, onbehaard; bijschermen eindelings geplaatst; kelk buisvormig; bloemkroon rood, trechtervormig; verbloeide helmknoppen spiraalswijs gedraaid. Dit kruid smaakt bitter, maar riekt niet. Gedurende den bloei te verzamelen.

+ Cera.

Was.

Apis mellifica L. Honigbij. Vliesvleugelige Insecten.

Eene meer of minder gele stof, Gele Was (Cera Flava), die korrelig op de breuk is, door de warmte der hand week wordt, eigenaardig, honigachtig, riekt en bij 60°—62° smelt.

In twintig deelen aether moet Was voor omstreeks de helft, en in terpentijnolie geheel oplossen. Op gloeiende kolen mag het geen vetreuk van zich geven. Zeer sterke koude spiritus mag, na met Was geschud te zijn, bij verdamping niets achterlaten. Soortelijk gewicht 0,968—0,970.

Chamomilla.

Kamille.

1. Chamomilla Romana.

Anthemis nobilis L. Roomsche Kamille. Eene Europeesche plant. Synanthereeën.

De geopende gestraalde bloemhoofdjes, wier straalbloempjes door de kweeking vermeerderd zijn, Roomsche Kamille (Flores Chamomillae Romanae), hebben een half-kogelrond omwindsel, welks blaadjes met de randen over elkander liggen; een min of meer kegelvormigen, met een los weefsel gevulden bloembodem, die met stompe, zaagswijs ingesneden schubbetjes bezet is; gele schijf- en witte straalbloempjes, alle zonder haarkroon. Reuk sterk geurig; smaak zeer bitter en geurig.

2. Chamomilla vulgaris.

Matricaria Chamomilla L. Gewone Kamille. Eene éénjarige inlandsche plant. Synanthereeën.

De geopende bloemhoofdjes, Kamillebloemen (Flores Chamomillae Vulgaris), zijn half kogelrond en gestraald, en hebben een omwindsel, welks schubbetjes naar de randen dunner toeloopen en daarmede over elkander liggen. De bloembodem is kegelvormig, hol en naakt. De schijfbloempjes zijn buisvormig en geel, de straalbloemen lintvormig en wit; beider vruchtjes zijn van eene haarkroon verstoken. Reuk eigenaardig, sterk, geurig; smaak geurig-bitter. Men verwarre deze bloemhoofdjes niet met die van andere inlandsche planten, en lette, in geval van twijfél, vooral op den bloembodem, die niet geschubd en inwendig noch met een los weefsel gevuld, noch vast mag zijn.

+ Charta Antasthmatica.

Papier tegen Asthma.

Neem: **Doodkruidbladen** 1
Doornappelbladen 1
Vingerhoedsbladen 1
Saliebladen 1

tot een grof poeder gebracht, van elk één deel. Laat ze een uur warm trekken in:

Heet Gewoon Water acht en veertig deelen 48

Pers uit en los in het doorgezegen heldere vocht op

Salpeterzuren Kali zes deelen 6

Laat wit filtreerpapier met deze oplossing doortrekken; droog het, en besprenkel het gelijkmatig met een mengsel van:

Tinctuur van Benzoë vier deelen. 4
en **Sterken Spiritus** zestien deelen 16

Droog het en bewaar het in een gesloten vat.

+ Charta Epispastica N°. 1.

Fontanelpapier N°. 1.

Neem: **Gele Was** vier en twintig deelen 24
Spermaceti negen deelen 9
Olijfolie twaalf deelen 12
Spaansche Vliegen tot poeder gebracht drie deelen 3
Gewoon Water dertig deelen 30

Kook ze twee uren zacht, onder gestadig roeren, en voeg er dan bij:

Venetiaansche Terpentijn drie deelen. 3

Giet de massa door een doek, pers ze zacht uit, giet ze in een warm gemaakt vat, en laat ze langzaam bekoelen.

Ontdoe de zalf van het water; houd haar op een waterbad gesmolten, en haal over hare oppervlakte strooken schrijfpapier, zoodat de eene zijde daarvan gelijkmatig met de zalf bedeeld worde.

+ Charta Epispastica N°. 2.

Fontanelpapier N°. 2.

Wordt op dezelfde wijze bereid, maar met:

Spaansche Vliegen tot poeder gebracht vier deelen 4

+ Chelidonium.

Gouwe.

Chelidonium majus L. Stinkende Gouwe. Eene overblijvende inlandsche plant. Papaveraceeën.

De bladen, Gouwekruid (Herba Chelidonii) zijn vindeelig, zacht, aan de bovenzijde donker-, aan de onderzijde zeegroen; hunne zijslippen staan tegen elkander over, hebben schijnbaar gevleugelde bladstelen, en zijn ongelijkzijdig-rondachtig-eirond, golfswijs gelobd, aan hun voet niet zelden geoord, aan hun top stomp; de eindslip is omgekeerd-eirond-rondachtig, drielobbig en de algemeene bladsteel driekant, gesleufd, gevleugeld, met verspreide stijve haren bezet.

De bladen rieken onaangenaam, doordringend, en bevatten een geel, zoutachtig-bitter, ja zelfs bijtend melksap, en moeten van wilde inlandsche individuen gedurende den bloei verzameld, en zeer snel gedroogd worden.

China.

Kina.

Verschillende basten van onderscheidene soorten van Cinchona. Hiervan vermeldt de Pharmacopoea de volgende:

1. Cortex Chinae Calisayae.

Koningskina.

Cortex Chinae Regius.

Cortex Peruvianus Regius, China Regia, Calisaya Ed. I.

Cinchona Calisaya Wedd., een boom die op de Andes van Bolivië en Zuid-Peru in het wild groeit en tegenwoordig in Oost-Indië gekweekt wordt. Rubiaceeën.

1. Koningskina in Platte Stukken (Cortex Chinae Calisayae Planus). De binnenbast van den stam, die zich in platte, één tot twee centimeters dikke, roodgele stukken voordoet, welke op eene horizontale doorsnede radiale reeksen van afzonderlijke bastvezels doen zien. Aan hunne buitenvlakte vindt men groote oppervlakkige, eenigszins schelpvormige, indrukselen met scherpe randen, of ook wel, op enkele plaatsen, harde korstschubben. Op de breuk ontdekt men bij de Koningskina bijkans even lange, zeer korte en stijve vezels. Aan hare binnenzijde zijn de stukken glad, en door de vooruitstekende bastvezels, die zich van het omgevende parenchym gemakkelijk laten bevrijden, eenigszins vonkelend. Zij rieken een weinig naar run en smaken zeer bitter.

2. Koningskina in Pijpen (Cortex Chinae Calisayae Convolutus). Één tot vier centimeters breede, meest aan beide zijden opgerolde, donker grijsbruine of witachtige pijpen, die overlangs gerimpeld en onregelmatig gevoord, en daarenboven in de rondte van diepgaande sleuven voorzien zijn. Hare uitwendige oppervlakte is daardoor in vierzijdige, langwerpig-vierkante of ruitvormige, zelven doorgaans ook weder fijn gesleufde vakjes met opgeworpen randen verdeeld, die de daaronder liggende kaneelbruine laag gemakkelijk los- en hare indrukselen daarop achterlaten. Aan de binnenzijde zijn de pijpen donker-bruingeel en door de lichter gekleurde bastvezels overlangs gestreept. De dwarse breuk is naar buiten meer effen, naar binnen vezelig, ongeveer zooals bij de platte stukken. De uitwendige schorslaag, die doorgaans vijf millimeters dik is, bevat uiterst zelden dikwandige parenchym- of steencellen, maar doet wel eens een enkelen of dubbelen krans van melksapvoerende cellen zien. Reuk en smaak als voren.

2. Cortex Chinae Fuscus seu Griseus.

Bruine of Grijze Kina.

China Fusca seu Grisea.

Cortex Peruvianus Fuscus seu Griseus. Ed. I.

Cinchona micrantha R. P., C. macrocalyx, C. Uritusinga, C. Chahuarguera Pav. en andere soorten van Cinchona uit de Peruaansche en tusschen de keerkringen gelegen Andes, die tegenwoordig ook in Oost-Indië gekweekt worden. Rubiaceeën.

1. Huanuco-Kina (Cortex Chinae Huanuco; China Huanuco, Cortex Peruvianus Griseus, China Griseo-

Fusca Ed. I). De bast van takken, tot broze pijpen opgerold, wier breedte één tot twee centimeters bedraagt. Hij kan drie millimeters dik worden, is uitwendig grijsbruin of witachtig en overlangs gevoord, doch heeft dwars loopende sleuven die gewoonlijk niet diep doordringen, en ook niet volkomen cirkelvormig zijn. Aan de binnenzijde is hij lichtkaneelkleurig, en, door de aanwezigheid van kristalhoudende cellen der mergstralen, dikwerf wit-gestippeld. Op de dwarse breuk ontdekt men, niet ver van de buitenste oppervlakte, een bijna zwarten (zoogenaamden) harsring; meer naar binnen echter tamelijk lange bastvezels.

2. Loxa-Kina (Cortex Chinae Loxa; China Loxa, Quinquina de Loxa, Loxa Corona Ed. I). De bast van takken, tot broze pijpen opgerold, wier breedte ten hoogste één centimeter bedraagt. Hij is één tot twee millimeters dik, uitwendig doorgaans donkerbruin, hier en daar grijs- of zwartgevlekt, van talrijke, zij het ook tamelijk ver van elkander verwijderde, overlangs en overdwars loopende sleuven voorzien, en soms ook wel met korstmossen bedekt. Bij pijpen van de beste soort, vindt men op de dwarse breuk een harsring.

De reuk van Huanuco- en Loxa-Kina is eigenaardig, en haar smaak bitterachtig, eenigszins samentrekkend en een weinig geurig.

3. Cortex Chinae Ruber.

Roode Kina.

Cortex Peruvianus Ruber et China Rubra Ed. I.

Cinchona succirubra Pav., een boom van de Andes in Ecuador, die tegenwoordig in Oost-Indië gekweekt wordt. Rubiaceeën.

Platte of half opgerolde, zeldzamer pijpvormige, stukken van een halven tot twee centimeters dik, die met eene donkerbruinroode, met ovale wratten bedekte, veelvuldig overlangs gevoorde, nu eens meer kurkachtige, dan weder hardere korst bedekt zijn. Zij hebben een dikken, bruinrooden, vezeligen bast, welks vezels op de breuk als splinters naar buiten steken, en, op eene horizontale doorsnede, naar buiten in radiale reeksen, naar binnen meer in cirkels geschaard staan. Smaak zeer bitter en samentrekkend.

Men verwissele dezen bast niet met de roestkleurige Kina, die vezeliger is en welker kleur meer naar het oranje overhelt.

+ Chininum.

Kinine.

Chinine Uitg. I.

Een wit, doorgaans niet kristallijn, bitter poeder, dat bij eene zachte warmte smelt en bij eene sterkere hitte verbrandt, zonder iets achter te laten.

In warm water is het moeilijk, moeilijker nog in koud, doch zeer gemakkelijk oplosbaar in zeer sterken spiritus, chloroform en aether. Met water, dat met verdund zwavelzuur zuur gemaakt is, geeft het eene fluoresceerende blauwe oplossing. Met chlooroplossing overgoten, geve het eene oplossing, waarin, door eene overmaat van vloeibaren ammoniak, eene smaragdgroene troebeling ontstaat. In salpeterzuur en zwavelzuur worde het zonder kleuring opgelost. Een paar druppels van eene oplossing van dubbelchroomzuren kali mogen in de zwavelzure oplossing evenmin eene bijzondere kleuring te voorschijn brengen.

+ Chinoidinum.

Kinoidine.

Eene droge, broze, glanzige, bruine, harsachtige stof, die, op platinablik verhit, verbranden moet zonder iets achter te laten.

In water is zij zeer moeilijk oplosbaar. In verdunde zuren en in zeer sterken spiritus moet zij geheel, en voor het grootste gedeelte ook in aether oplossen. Als poeder van Kinoidine met heet water geschud is, levere het eene vloeistof, die, na gefiltreerd te zijn, kleurloos is, en, ook na de toevoeging van eene oplossing van natronhydraat, kleurloos blijft. Zij mag, bij verdamping, slechts zeer weinig achterlaten.

Chloras Kalicus.

Chloorzure Kali.

Plaatvormige, kleurlooze, glinsterende, doorschijnende kristallen, die in de lucht niet veranderen, en, sterk verhit, eene kleurlooze stof achterlaten, die niet alcalisch mag reageeren. In kokend water zijn zij vrij gemakkelijk oplosbaar, doch moeilijk in koud.

De oplossing worde, met chloorwaterstofzuur vermengd, min of meer groenachtig-geel, en ontwikkele bij verwarming een gas van dezelfde kleur, dat naar chloor riekt. De verdunde oplossing mag niet troebel worden door zwavelwaterstof of chloorbaryum, en slechts uiterst weinig door salpeterzuur zilveroxyde.

Chloretum Ammonicum.

Chloorammonium.

Chloretum Ammonicum Depuratum Ed. I.

Gezuiverd Chlorammonium Uitg. I.

Een kristallijn wit poeder, dat niet brandig mag rieken. Aan verhitting blootgesteld, mag het niet eerst smelten, maar moet het terstond in damp vervliegen. In water moet het gemakkelijk oplosbaar zijn. Zulk eene oplossing mag niet troebel worden door chloorbaryum, en niet gekleurd door zwavelwaterstof of zwavelwaterstof-zwavelammonium.

+ Chloretum Aurico-Natricum et Chloretum Natricum.

Goudchloride-Natrium en Chloornatrium.

Neem: **Goud** vijftien deelen 15

Los het bij eene zachte warmte op in een mengsel van:

Chloorwaterstofzuur vijf en veertig deelen 45

en **Salpeterzuur** vijftien deelen 15

Damp de oplossing op een waterbad tot stroopdikte uit en vermeng ze nauwkeurig met:

Chloornatrium tot poeder gebracht drie en twintig deelen. 23

Damp haar vervolgens op een waterbad tot droogwordens

uit, en doe het droge zout terstond in eene goed sluitende flesch, die op eene donkere plaats bewaard worde.

Het zij een oranjekleurig poeder, dat in de lucht langzaam vochtig wordt, en in water gemakkelijk en volkomen oplost.

Honderd deelen van het zout moeten, na in een porceleinen kroesje goed gegloeid en daarna zorgvuldig met gedestilleerd water afgewasschen te zijn, dertig deelen goud achterlaten. Voor het overige voldoe het aan dezelfde reactiën als Goud.

+ Chloretum Baryticum.

Chloorbaryum.

Chloretum Baryticum cum Aqua Ed. I.

Chlorbaryum met Water Uitg. I.

Tafel- of plaatvormige, doorschijnende, kleurlooze kristallen, die in de lucht niet veranderen, en in water gemakkelijk, doch in zeer sterken spiritus in 't geheel niet oplossen.

Zeer sterke spiritus, die met fijn gewreven kristallen geschud is, mag niet met eene roode vlam verbranden, en, na verdampt te zijn, geen vervloeiend zout achterlaten, welks oplossing in water troebel wordt door verdund zwavelzuur of zuringzuren ammoniak. De oplossing van het zout mag noch door zwavelwaterstof, noch door vloeibaren ammoniak troebel worden of kleuren.

Nadat, door toevoeging eener voldoende hoeveelheid verdund zwavelzuur, al het baryum uit de oplossing is neêrgeslagen, mag het filtraat, na verdampt te zijn, niets achterlaten.

+ Chloretum Calcicum.

Chloorcalcium.

Chlorcalcium Uitg. I.

Neem: **Chloorwaterstofzuur** veertig deelen 40
Gedestilleerd Water zestig deelen 60

Voeg daar bij

Wit Marmer, zoo veel als ter verzadiging noodig is, ongeveer twintig deelen 20

en daarna

Onderchlorigzure Kalk, vooraf met gedestilleerd water tot eene brij gemaakt, één deel 1

Laat het mengsel eenige uren warm trekken; filtreer; maak de oplossing met chloorwaterstofzuur even zuur; damp haar in eene porceleinen schaal, al roerend, tot droogwordens uit, en doe het nog warme zout in eene goed sluitende flesch.

Het zij een korrelig, wit poeder, dat in de lucht spoedig vervloeit, en gemakkelijk en volkomen in water oplost. Die oplossing moet neutraal zijn, en niet troebel worden door zeer sterken spiritus, vloeibaren ammoniak of zwavelwaterstof.

Chloretum Ferricum Crystallisatum.

Gekristalliseerd IJzerchloride.

Neem: **Chloorwaterstofzuur** vijftig deelen 50
Gedestilleerd Water tien deelen 10

Doe ze in eene ruime kolf, en voeg er bij gedeelten bij:

IJzerdraad dertien deelen 13

Verwarm de kolf, zoodra de ontwikkeling van gas bijna heeft opgehouden, eenige uren, en schud ze van tijd tot tijd om. Filtreer, damp de oplossing in eene ruime porceleinen schaal tot op ongeveer twee derden uit, en voeg er bij, eerst:

Chloorwaterstofzuur zes en twintig deelen 26

en dan, bij gedeelten, onder verwarming en gestadig roeren,

Salpeterzuur ongeveer negen deelen 9

of zoo veel als noodig is om de scheikundige werking ten einde te brengen, zoodat eenige druppels der oplossing, na met gedestilleerd water verdund te zijn, door ferrid-cyankalium niet meer blauw worden. Voeg ten laatste bij de oplossing:

Chloorwaterstofzuur twee deelen. 2

Damp ze bij eene zachte warmte zoo ver uit, totdat een druppel, op een koud voorwerp overgebracht, langzaam vast worde, en zet het vocht daarna ter kristallisatie op eene koele plaats. Verzamel de gevormde kristallen in een trechter, en doe ze, zoodra al het vocht afgevloeid is, in eene goed te sluiten stopflesch.

Geel-bruinachtige of gele kristallen of kristalkorsten, die in de lucht vervloeien en in water, zeer sterken spiritus en aether, gemakkelijk oplossen. Hare verdunde oplossing mag niet blauw worden door ferrid-cyankalium, en niet troebel door chloorbaryum. Na met eene overmaat van vloeibaren ammoniak vermengd en gefiltreerd te zijn, moet zij kleurloos wezen en niet troebel worden door zwavelwaterstof. Datgene, wat na de verdamping overblijft, moet, op platinablik verhit, niets achterlaten.

Chloretum Ferricum et Chloretum Ammonicum.

IJzerchloride en Chloorammonium.

Chloride-IJzer en Chlorammonium Uitg. I.

Neem: **Oplossing van IJzerchloride** één deel 1
Chloorammonium vijf deelen. 5

Vermeng ze nauwkeurig in eene porceleinen schaal, en maak ze, al roerend, op een waterbad droog. Wrijf het zout fijn en doe het in eene goed sluitende flesch.

Het zij een oranjekleurig kristallijn poeder, dat in de lucht vochtig wordt, en volledig en gemakkelijk in water oplost. Voor het overige behoort het aan dezelfde reactiën te voldoen als Gekristalliseerd IJzerchloride.

Chloretum Hydrargyricum.

Kwikchloride.

Chloride-Kwik Uitg. I.

Mercurius Sublimatus Corrosivus.

Kristallijne, witte, half doorschijnende, zeer zware stukken, die op de breuk korrelig zijn.

Zij smelten bij verhitting, en moeten ten laatste volledig in damp vervliegen. Zij behooren oplosbaar te wezen in water, zeer sterken spiritus en aether.

Chloretum Hydrargyricum et Amididum Hydrargyricum.

Kwikchloride en Kwikamide.

Chloride-Kwik en Kwikamide. Uitg. I.

Mercurius Praecipitatus Albus.

Wit Kwikprecipitaat.

Neem:	**Kwikchloride** twee deelen	2
	Chloorammonium één deel.	1

Los ze op in

	Gedestilleerd Water twintig deelen	20

Voeg bij de heldere oplossing, al roerend, zooveel van eene oplossing van

	Koolzuren Natron vier deelen	4
in	**Gedestilleerd Water** zestien deelen	16

als noodig is om volledig neêr te slaan. Giet het bezonken vocht terstond af, breng den neêrslag op een linnen doek, wasch hem tweemaal met gedestilleerd water af, pers hem voorzichtig uit, en laat hem tusschen filtreerpapier, tegen het licht beschut, bij eene zachte warmte drogen.

Een zeer wit, droog poeder, dat bij verhitting smelt en eindelijk ontleed wordt en vervliegt, daarbij slechts een spoor van chloornatrium achterlatend. Het zij onoplosbaar in water, doch worde door verdund salpeterzuur, zonder opbruising, volkomen opgelost. Met eene oplossing van natronhydraat warm getrokken, worde het geel, onder ontwikkeling van ammoniak.

Bewaar het, op eene duistere plaats, in eene goed gesloten flesch.

Chloretum Hydrargyrosum.

Kwikchloruur.

Chlorkwik Uitg. I.

Mercurius Dulcis.

Zoete Kwik.

Calomel.

Te bereiden door gesublimeerd Kwikchloruur fijn te wrijven en te slibben.

Een zeer fijn, geelachtig-wit en zwaar poeder.

In eene glazen buis verhit, moet het, zonder vooraf te smelten of alcalische of zure dampen uit te stooten, en zonder iets achter te laten, sublimeeren. Met natronhydraat vermengd, worde het zwart, zonder dat de reuk van ammoniak daarbij bemerkbaar zij. Als men één deel van het poeder met tien deelen koud water schudt en het vocht filtreert, moet de verkregene vloeistof helder zijn, niet gekleurd worden door zwavelwaterstof, en onder 't verdampen niets achterlaten.

Kwikchloruur worde in eene goed gesloten flesch op eene duistere plaats bewaard.

+ Chloretum Natricum.

Chloornatrium.

Chloretum Natricum Depuratum Ed. I.

Gezuiverd Chlornatrium Uitg. I.

Neem: **Gewoon Chloornatrium** één deel 1

Los het op in

Gedestilleerd Water vier deelen 4

Voeg bij de verwarmde oplossing zoo veel eener oplossing van barythydraat, totdat er geen neêrslag meer ontstaat, en daarna zoo veel eener oplossing van koolzuren natron als noodig is om den baryt te verwijderen. Filtreer; verzadig de oplossing met chloorwaterstofzuur, en damp haar uit ter verkrijging van kristallen. Deze moeten, gedroogd, in eene goed sluitende flesch bewaard worden.

Kubische, kleine, witte kristallen, die in de warmte knappen, bij eene sterkere hitte smelten, en gemakkelijk en volledig in water oplossen. Deze oplossing mag niet troebel worden door chloorbaryum of koolzuren natron, en niet gekleurd door zwavelwaterstof, ferrocyankalium of chlooroplossing, hetzij met of zonder de toevoeging van stijfselpap.

+ Chloretum Zincicum.

Chloorzink.

Chloretum Zincicum cum Aqua Ed. I.

Chlorzink met Water Uitg. I.

Neem:	**Zinkoxyde** één deel, ...	1
	Chloorwaterstofzuur drie deelen	3
	Gedestilleerd Water vijf deelen	5

Wrijf het Water met het Oxyde, doe er dan het Zuur bij, en verwarm totdat het Oxyde opgelost is. Filtreer het vocht, zoo noodig, door asbest; damp het, onder bestendig roeren, bij eene zachte warmte, tot droogwordens uit, en doe het nog warme zout in eene verwarmde en goed sluitende flesch.

Een wit, korrelig-kristalliin poeder, dat uit de lucht zeer spoedig water tot zich trekt en vervloeit. Met een gelijk ge-

wicht water, moet het eene oplossing geven, die zeer weinig troebel is, terstond helder wordt na de toevoeging van zeer weinig chloorwaterstofzuur, en niet weder troebel na de toevoeging van zeer sterken spiritus.

De aanvankelijk door koolzuren ammoniak in de oplossing gevormde neêrslag moet door eene overmaat van dat zout weder geheel opgelost worden. Deze oplossing mag niet troebel worden door phosphorzuren natron en met zwavelwaterstof slechts een zuiver witten neêrslag geven.

Chloroformum.

Chloroform.

Chloroformylum Ed I.

Chloroformyl Uitg. I.

Een helder, kleurloos vocht, dat eigenaardig, aangenaam, doordringend riekt, van 1,492—1,496 soortelijk gewicht. Het is in water weinig, doch in zeer sterken spiritus, aether en oliën gemakkelijk oplosbaar. Het is zeer vluchtig en mag, als het verdampt, geen vreemden reuk doen bespeuren, noch iets achterlaten.

Als twee volumina water met één volumen Chloroform geschud worden, mag dit laatste niet verminderen, en het water blauw lakmoespapier niet rood kleuren, noch troebel worden door salpeterzuur zilveroxyde. Zwavelzuur, met een gelijk volumen Chloroform geschud, mag niet gekleurd worden; ook mag dit mengsel, met eene spiritueuse oplossing van natron-

hydraat geschud, niet warm worden en tot geenerlei gasontwikkeling aanleiding geven.

Chloroform moet, in zeer nauwkeurig gesloten flesschen, op eene donkere koele plaats bewaard worden.

+ Cinchoninum.

Cinchonine.

Naaldvormige of vierzijdig-prismatische, witte, glinsterende kristallen, die weinig of niet oplosbaar zijn in water, gemakkelijk oplosbaar in warmen zeer sterken spiritus, en onoplosbaar in aether. Voorzichtig verhit, smelten zij en sublimeeren gedeeltelijk; sterker verhit, worden zij ontleed, en mogen, nadat de kool verbrand is, niets achterlaten.

In zuur gemaakt water moeten zij gemakkelijk oplosbaar zijn; ook moet in die oplossing door vloeibaren ammoniak een witte neêrslag ontstaan, die in aether onoplosbaar is. Met zwavelzuur overgoten, mag Cinchonine niet gekleurd worden, ook dan niet, als er een weinig salpeterzuur of dubbel chroomzure kali aan toegevoegd is.

Cinnamomum.

Kaneel.

Cinnamomum Zeylanicum Br. Ceylonsche Kaneelboom. Een Ceylonsche boom, die in Oost-Indië, in Cayenne en in Brazilië gekweekt wordt. Laurineeën.

Kaneel (Cortex Cinnamomi; Cortex Cinnamomi Zeylanici et Javanici Ed. I) is de geschilde bast der takken van den Kaneelboom, en komt voor in pijpen, die om elkander heen gerold zijn. Die bast is zeer dun, niet dikker dan een derde of een halve millimeter, bros, bleek-geelbruin, en doet aan zijne buitenste oppervlakte verspreide, heen en weêr-gebogene bleekere vezels zien. Hij heeft eene dicht-vezelige breuk, riekt eigenaardig, aangenaam, en smaakt eerst zoet, later brandend en een weinig samentrekkend, en eindelijk slijmerig.

Het Chineesche Kaneel is van het Ceylonsche en Javaansche gemakkelijk te onderscheiden door zijne meerdere dikte, die twee millimeters bedragen kan, en verder doordien de pijpen niet om elkander gerold zijn en minder aangenaam doch scherper smaken.

+ Citras Ammonico-Ferricus.

Citroenzuur IJzeroxyde-Ammoniak.

Neem: **Geconcentreerde Oplossing van Citroenzuur IJzeroxyde**, zooals dit in het artikel van dien naam omschreven is, veertien deelen 14

Voeg er bij

Vloeibaren Ammoniak zes deelen 6

Damp het vocht op een waterbad uit, totdat overgebleven zijn

veertien deelen 14

Strijk deze oplossing dun uit op glasruiten of porceleinen schotels, en laat haar bij eene zachte warmte, die 48° niet te boven gaat, drogen.

Het moeten bruinachtig-gele, doorschijnende en glinsterende

schubben zijn, die in vochtige lucht water tot zich trekken, en in water spoedig en gemakkelijk, doch in zeer sterken spiritus niet oplossen. Met natronhydraat gewreven, moeten zij een duidelijk ammoniakalen reuk van zich geven. De stof, die na de verbranding overblijft, voldoe aan dezelfde reactiën als die van Citroenzuur IJzeroxyde.

Men beware het zout, op eene donkere plaats, in goed gesloten flesschen.

+ Citras Chinini.

Citroenzure Kinine.

Neem: **Citroenzuur** één deel 1

Los het op in

Gedestilleerd Water honderd deelen 100

Voeg er bij

Kinine drie deelen 3

Verwarm het vocht en laat het zoo lang koken totdat het Zuur verzadigd en al de Kinine bijna opgelost is. Filtreer het kokend heete vocht en laat het kristalliseeren; damp het overgeblevene uit en laat het op nieuw kristalliseeren. Wasch de kristallen met gedestilleerd water af en laat ze tusschen filtreerpapier drogen.

Naaldvormige, zeer fijne, witte kristallen, die moeilijk in koud, veel gemakkelijker in kokend water, en zeer gemakkelijk in kokenden zeer sterken spiritus oplossen. Op platinablik verbrand, mogen zij niets achterlaten.

Als een weinig van het zout, onder toevoeging van een druppel salpeterzuur, in water opgelost wordt, mag dat vocht

niet troebel worden door chloorbaryum. Één deel van het zout moet, met dertig deelen zeer sterken spiritus en een paar druppels zwavelzuur, eene heldere oplossing geven. Voor het overige voldoe het aan dezelfde reactiën als Zwavelzure Kinine.

+ Citras Ferricus.

Citroenzuur IJzeroxyde.

Neem: **Oplossing van IJzerchloride** zeven deelen 7

Verdun ze met

Gedestilleerd Water zeventig deelen 70

Voeg er spoedig en onder sterk roeren bij

Vloeibaren Ammoniak ongeveer elf deelen 11

vooraf verdund met

Gedestilleerd Water twee en twintig deelen. . . . 22

zoodat het vocht, na volkomen praecipitatie, duidelijk alcalisch zij. Verzamel den neêrslag, nadat hij door herhaald decantheeren voorloopig afgewasschen is, op een linnen doek; wasch hem verder volledig af, en pers hem zacht uit. Voeg bij deze massa

Citroenzuur vier deelen 4

opgelost in

Gedestilleerd Water acht deelen 8

Verwarm op een waterbad totdat het ijzeroxydehydraat op-

gelost is, filtreer zoo 't noodig is, en damp de oplossing, onder gestadig roeren, zoover uit, totdat overgebleven zijn

veertien deelen 14

Strijk deze geconcentreerde oplossing op glasruiten of porceleinen schotels dun uit, en laat haar bij eene zachte warmte, die 40° niet te boven gaat, drogen.

Het moeten doorschijnende, granaatroode schubben zijn, die, hoewel langzaam, in water volledig oplossen, doch niet in zeer sterken spiritus.

Als de stof, die na de verbranding achterblijft, in chloorwaterstofzuur opgelost, en deze oplossing met eene overmaat van vloeibaren ammoniak neêrgeslagen is, moet het filtraat kleurloos zijn, niet troebel worden door zwavelwaterstof-zwavelammonium, en, na verdampt en op platinablik verhit te zijn, niets achterlaten.

+ Citras Ferricus et Citras Chinini.

Citroenzuur IJzeroxyde en Citroenzure Kinine.

Neem: **Geconcentreerde Oplossing van Citroenzuur IJzeroxyde**, zooals dat in het artikel van dien naam omschreven is, tien deelen 10

Citroenzure Kinine één deel 1

Verwarm totdat de Citroenzure Kinine opgelost is; strijk de oplossing dun uit op glasruiten of porceleinen schotels, en droog haar bij eene zachte warmte, die 40° niet te boven gaat.

Doorschijnende, roode schubben met een goudglans, die bitter smaken en, hoewel langzaam, echter gemakkelijk oplos-

baar in water zijn. Hare oplossing mag niet troebel worden door chloorbaryum, doch moet met vloeibaren ammoniak een witten neêrslag geven, die in aether gemakkelijk oplost. De stof, die na hare verbranding achterblijft, moet aan dezelfde reactiën voldoen als die van Citroenzuur IJzeroxyde.

Honderd deelen moeten twintig deelen Citroenzure Kinine bevatten.

+ Citras Magnesicus.

Citroenzure Magnesia.

Neem:	**Citroenzuur** vijf deelen	5
	Koolzure Magnesia drie deelen	3
	Gedestilleerd Water één deel	1

Wrijf het Zuur fijn, voeg er het Water bij, meng er dan, bij gedeelten, de Koolzure Magnesia nauwkeurig onder, laat de massa op glasruiten of porseleinen schotels bij de gewone warmte drogen, en wrijf ze fijn.

Een wit, kristallijn, zuur poeder, dat uit eene vochtige lucht water tot zich trekt en in water gemakkelijk oplosbaar zij. Die oplossing moet aan dezelfde kenmerken van zuiverheid voldoen als Koolzure Magnesia.

+ Citrus.

Citroen.

Citrus Limonum Risso (C. medica L.). Citroenboom. Een Oost-Indische boom, die in Zuid-Europa gekweekt wordt. Aurantiaceeën.

De versche of gedroogde vruchtschil, Citroenschillen (Cortex Fructuum Citri; Cortex Citri Exterior Ed. I), heeft een aan oliekliertjes rijk, oneffen, uitwendig bekleedsel (Flavedo Corticis Citri), dat geel is, geurig riekt en geurig-bitter smaakt. De inwendige witte en geheel krachtelooze laag neme men weg.

+ Coccionella.

Konzenielje.

Coccus Cacti L. Konzenielje. Het vrouwelijke insect, dat vooral in Mexico op sommige soorten van Opuntia leeft. Halfvleugelige Insecten.

Ovale, drie tot zes millimeters lange, ligte, van onder vlakke of holle, van boven bolle, overdwars gerimpelde, donkerpurperen of grijze, met een witachtig poeder bestovene korrels, Konzenielje (Coccionella), die, gewreven, een zwartachtig poeder opleveren met een rooden weêrschijn, en spiritus rood kleuren. Zij rieken niet en smaken bitterachtig.

+ Cochlearia.

Lepelblad.

Cochlearia officinalis L. Gewoon Lepelblad. Een tweejarig kruid, aan de zeestranden, ook bij ons, algemeen. Cruciferen.

Versch Lepelblad (Herba Cochleariae Recens). De

onderste bladen snel afstervend, lang-gesteeld, bijkans hartvormig-rond, met geschulpte randen; de bovenste blijvend, stengelomvattend, langwerpig-eirond, min of meer bochtig uitgesneden, aan een of aan beide randen van een tand voorzien. Bloemen wit, in trossen; hauwtjes gezwollen. Gekneusd, riekt de plant scherp. Zij smaakt scherp en zilt.

Men zamele haar liefst gedurende den bloei.

Het Engelsch Lepelblad (Cochlearia Anglica L.), dat in gezelschap van het gewone groeit, verschilt daarvan weinig en mag tot pharmaceutisch gebruik even goed verzameld worden.

Codeinum.

Codeïne.

Naaldvormige of groote rechthoekige, octaëdrische, kleurlooze kristallen.

Op platinablik zacht verwarmd, smelten zij en verbranden ten laatste zonder iets achter te laten. Met water gekookt, smelten zij tot eene olieachtige vloeistof, en worden gedeeltelijk opgelost. Deze oplossing smaakt bitter en reageert alcalisch. In zeer sterken spiritus, aether en chloroform, lossen zij gemakkelijk op; zoo ook in verdunde zuren.

De oplossing van Codeïnezouten worde neêrgeslagen door natronhydraat, niet rood gekleurd door salpeterzuur, niet blauw door ijzerchloride, en kleure ioodzuur niet bruin. Als men Codeïne voorzichtig met eenig zwavelzuur vermengt, mag het door een spoor van dubbelchroomzuren kali niet gekleurd worden.

+ Coffeinum.

Koffeïne.

Naaldvormige, lange, witte, zeer ligte, als zijde glinsterende kristallen, die in heet water en chloroform gemakkelijk, minder gemakkelijk in sterken spiritus, en nog moeilijker in aether oplosbaar zijn.

Eene kleine hoeveelheid Koffeïne, voorzichtig en aan toenemende warmte blootgesteld, smelte eerst, en sublimeere daarna zonder iets achter te laten. In zwavel- of salpeterzuur losse Koffeïne, zonder gekleurd te worden, op. Met chloorwater vermengd en op een waterbad tot droogwordens uitgedampt, late het een purperkleurig overschot achter, dat, verder verwarmd, goudgeel en, met vloeibaren ammoniak bevochtigd, weder prachtig rood wordt.

+ Colchicum.

Tijloos.

Colchicum autumnale L. Herfst-Tijloos. Een overblijvend knolgewas, dat op vochtige weiden van Midden-Europa voorkomt, en ook bij ons inlandsch is. Melanthaceeën.

1. De Tijloosknol (Tuber Colchici; Radix s. Bulbus Colchici [recens] Ed. I) is eirond-hartvormig, ongeveer zoo groot als eene okkernoot, en bestaat uit een dicht, vleezig, wit celweefsel, dat aan de eene zijde bol, aan de andere vlak is, en aldaar in het midden het indruksel van den jongen knol en den bloemstengel doet zien, en verder uit eenige weinige, los

over elkander heenliggende, dunne, droge rokken, waarvan de dieper gelegene rood-geelachtig, de buitenste bruin zijn. Hij riekt scherp en walgelijk, en smaakt meelachtig, eerst zoet, later zeer scherp, bitter, prikkelend. Men zamele hem in Juli en Augustus, en droge hem, na hem van zijne rokken ontdaan te hebben.

2. Het Tijlooszaad (Semen Colchici) is in volkomen rijpen staat bijkans kogelrond, tot twee millimeters dik, hard, hoornachtig, dof, uitwendig bruin, aan den navel ingedrukt, onder het vergrootglas zeer fijn-gestippeld, inwendig bleek-grijs. Het smaakt uiterst bitter en zeer scherp. Het zaad behoort elk jaar opnieuw gezameld te worden.

Collodium.

Collodium.

Neem: **Gewonen Salpeterzuren Kali**, vooraf gedroogd en tot poeder gebracht, tien deelen 10

Gewoon Zwavelzuur twintig deelen 20

Meng ze nauwkeurig, dompel er, als de temperatuur van het mengsel tot 50° gedaald is, in:

Zeer Zuivere Boomwol één deel 1

en kneed alles een kwartier lang dooreen. Dompel de aldus behandelde Boomwol in eene groote hoeveelheid water onder; wasch haar, telkens met versch water, zoo lang uit totdat zij niet meer zuur reageert, en droog haar bij eene warmte, die 30° niet te boven gaat. Voeg bij

één deel van dit goed gedroogde preparaat 1

een mengsel van

Zeer Sterken Spiritus drie deelen 3

en **Aether** achttien deelen 18

Schud het mengsel totdat bijna alles opgelost is, en giet de oplossing helder af in eene goed sluitende flesch.

Collodium moet de dikte van stroop hebben.

+ Collodium Cantharidale.

Blaartrekkend Collodium.

Neem: **Spaansche Vliegen** tot een grof poeder gebracht twee deelen 2

Laat ze trekken met

Aether drie deelen 3

zoodat er verkregen worden

Vocht twee deelen 2

Meng ze met

Collodium twee deelen 2

Bewaar het preparaat in eene goed gesloten flesch.

+ Collodium Corrosivum.

Bijtend Collodium.

Neem: **Kwikchloride** één deel 1

Los het op in

Sterken Spiritus acht deelen 8

en voeg er bij

Collodium acht deelen 8

Bewaar het preparaat in eene goed gesloten flesch.

+ Collodium Elasticum.

Veerkrachtig Collodium.

Neem: **Collodium** zestien deelen 16
Ricinusolie één deel 1

Meng ze en bewaar het vocht in eene goed gesloten flesch.

+ Colocynthis.

Kolokwint.

Citrullus Colocynthis Schrad. (Cucumis Colocynthis L.). Een kruidachtig gewas uit de Levant, dat dáár en elders gekweekt wordt. Cucurbitaceeën.

Kogelronde vruchten, Kolokwint, Kolokwintappelen (Colocynthis s. Pomum Colocynthidis), zoo groot als een middelmatige appel, die, gedroogd en geschild, uit eene ligte sponsachtige cellenmassa bestaan, welke witachtig, zeer bitter van smaak, doorgaans zeshokkig is, en vele eironde platte zaden bevat.

Men geve de voorkeur aan groote vruchten met veel wit weefsel en weinig zaad, daar dit toch niet gebruikt wordt.

+ Colophonium.

Vioolhars.

Soorten van Pinus (Dennen). Coniferen.

Colophonium is de hars, die na de destillatie van terpentijn overblijft, en, na gesmolten en bekoeld te zijn, vast en wrijfbaar wordt.

Zij is roodbruin of geelwit en zwak doorschijnend, levert een geelwit poeder, en is in zeer sterken spiritus, oliën en aether, maar niet in water oplosbaar.

Zij riekt en smaakt zwak naar hars en terpentijn.

+ Coniinum.

Coniine.

Een olieachtig, kleurloos of eenigszins geelachtig vocht, dat walgelijk en doordringend riekt, en een soortelijk gewicht heeft van 0,890.

Zacht verwarmd, mag het niet troebel worden, sterker daarentegen, moet het geheel vervliegen. Het laat zich met zeer sterken spiritus, aether, chloroform en oliën in elke verhouding mengen. Met honderd deelen water, geve het eene heldere alcalische oplossing.

Ééne druppel Coniine, met tien druppels water en ééne druppel chloorwaterstofzuur vermengd, geve eene volkomen heldere oplossing, die door platinachloride niet troebel wordt.

Coniine moet in zoo goed mogelijk gevulde fleschjes, die met glazen stoppen goed gesloten zijn, op eene donkere plaats bewaard worden.

Conium.

Scheerling.

Conium maculatum L. Gevlekte Scheerling. Eene tweejarige Europeesche, ook inlandsche plant. Umbelliferen.

De bladen, Scheerlingbladen (Folia Conii; Herba Cicutae Ed. I), moeten, zonder hunne dikke stelen, bij den aanvang van den bloei verzameld worden. Zij zijn meermalen vinvormig-gedeeld en aan den voet van eene scheede voorzien. De lagere hebben een hollen bladsteel, de hoogere zijn ongesteeld. Allen zijn glanzig en onbehaard. De uiterste slippen zijn ovaal-langwerpig, diep gezaagd, en eindigen in een fijn puntje. De bloemen zijn klein en wit; de eierstokken en onrijpe vruchtjes bijkans half kogelrond, met gekartelde ribben. De bladen rieken eigenaardig, walgelijk, vooral wanneer men ze met eene oplossing van natronhydraat bevochtigt.

Men beware ze in een gesloten, vooraf gedroogd, vat niet langer dan een jaar.

+ Consolida.

Smeerwortel.

Symphytum officinale L. Gewone Smeerwortel. Eene overblijvende inlandsche plant. Borragineeën.

Een penvormige, soms schaars getakte, tot vijftien centimeters

lange, tot drie centimeters dikke, meest veelhoofdige, hoornharde, broze wortel, Smeerwortel (Radix Consolidae; Radix Consolidae Majoris s. Symphyti Ed. I), die uitwendig diep overlangs gevoord en zwart, en inwendig grijsbruinachtig is. Zijne schors is van het hout, dat zich door breede mergstralen en een goed ontwikkeld merg onderscheidt, door een zeer fijnen, onregelmatig kronkelenden ring gescheiden. Hij smaakt slijmerig, eenigszins samentrekkend.

Men zamele den wortel in den herfst.

+ Coriandrum.

Koriander.

Coriandrum sativum L. Koriander. Eene eenjarige Zuid-Europeesche plant, die bij ons gekweekt wordt. Umbelliferen.

Kogelronde, met haren kelk gekroonde, bruinachtige, in het gele spelende splitvruchten, Korianderzaad (Semen Coriandri), die onbehaard, drie tot vijf millimeters dik, inwendig hol zijn, en wier beide helften gewoonlijk met elkander samenhangen. Die helften hebben elk elf ribben, waarvan er vijf — de hoofdribben — een kronkelenden loop hebben, en met de zes andere — de bijribben — die recht op- en neêr loopen, afwisselen. Striemen vindt men bij deze vruchtjes tusschen de ribben niet.

Het Korianderzaad riekt aromatiek en smaakt zoetachtig.

+ Cornu Cervi Praeparatum.

Bereid Hertshoorn.

Neem: **Schaafsel van Hertshoorn** twee deelen 2

Laat het met

Gewoon Zoutzuur één deel 1

en **Gewoon Water** zoo veel als noodig is

trekken, totdat alle phosphorzure kalk opgelost is. Wasch het daarna herhaaldelijk met koud water af, en droog het bij eene zeer zachte warmte.

Cornu Cervi Raspatum.

Schaafsel van Hertshoorn.

Rasura Cornu Cervi.

Cervus Elaphus L. Edelhert. Herkauwende Zoogdieren.

Gedraaide witachtige stukken, die eene smaak- en reukelooze gelei leveren.

Crocus.

Saffraan.

Crocus sativus L. Saffraanplant. Een knolgewas uit de Levant, dat in Zuid-Europa gekweekt wordt. Irideeën.

De drie gedroogde, twee tot drie en een halven centimeter

lange, uit een gemeenschappelijken buisvormigen, door het drogen afgeplatten en gesleufden, stijl ontspringende stempels, Saffraan (Crocus), die naar boven langzaam breeder toeloopen, fijn-gekarteld en donker-oranje zijn, geurig doch eenigszins verdoovend rieken, bitterachtig-zoet smaken, en bij het kauwen het speeksel geel kleuren.

Saffraan moet in het duister bewaard worden.

Crocus Martis.

IJzersaffraan.

Subcarbonas Ferri Ph. Belg.

Neem: **Zwavelzuur IJzeroxyde** veertien deelen 14

Los ze op in

Gedestilleerd Water zestig deelen 60

Giet de gefiltreerde en verwarmde oplossing spoedig en onder sterk roeren uit in eene heete oplossing van

Koolzuren Natron vijftien deelen 15

in **Gedestilleerd Water** zestig deelen 60

zoodat het vocht, na de praecipitatie, alcalisch zij. Laat het bezinken, hevel het bovenstaande vocht af, overgiet den neêrslag opnieuw met heet gedestilleerd water, hevel, nadat het vocht bezonken is, de heldere vloeistof ten tweeden male af, en herhaal die bewerking, totdat een weinig van het vocht, met chloorwaterstofzuur zuur gemaakt, nauwelijks meer troebel wordt door chloorbaryum. Breng den neêrslag daarna op een linnen doek, wasch hem nog een paar malen af, en pers hem, zoodra het water niet meer afvloeit, langzamerhand krachtiger, en eindelijk zoo sterk mogelijk uit. Verdeel den uitgepersten

koek in kleine brokken; laat deze bij eene zachte warmte drogen, en wrijf ze tot poeder.

Een bruin, in het gele of roode spelend, poeder, dat aan water weinig of niets oplosbaars afgeve. In chloorwaterstofzuur moet het opbruisen en geheel worden opgelost. Deze oplossing mag door chloorbaryum niet of slechts weinig troebel worden. Wordt zij met salpeterzuur vermengd en verwarmd, en voegt men er dan eene overmaat van vloeibaren ammoniak bij, zoo moet het filtraat helder en kleurloos blijven, en niet troebel worden door koolzuren natron of zwavelwaterstof-zwavelammonium.

Cubeba.

Staartpeper.

Cubeba officinalis Miq. (Piper Cubeba L. fil). Een heester van den Indischen Archipel, die vooral op Java gekweekt wordt. Piperaceeën.

De bijna kogelronde, tamelijk harde bessen, Cubebe, Staartpeper (Cubebae, Baccae Cubebae), zijn aan hare oppervlakte netsgewijs gerimpeld, met 5- of 6-hoekige vakjes, grijsbruin, even lang als of korter dan haar vijf tot acht millimeters lange, naar boven in dikte toenemende steel, en éénzadig. De uitwendige zaadhuid is aan het vruchtbekleedsel vastgekleefd; de inwendige dun en glad. De bessen rieken sterk-geurig, specerijachtig, en smaken naar peper.

+ Cyanetum Kalico Ferrosum.

Cyanijzerkalium.

Cyankaliumijzer Uitg. I.

Ferro-Cyanetum Kalicum.

Ferro-Cyankalium.

Geel Bloedloogzout

Kristallijne massa's of afzonderlijke vierkant-tafelvormige kristallen, die in droge lucht slechts langzaam verweeren, en in water gemakkelijk, doch in zeer sterken spiritus niet oplosbaar zijn.

Met verdund zwavelzuur overgoten, mogen zij niet opbruisen, maar moeten, vooral bij verwarming, cyanwaterstof vrij doen worden. De verdunde oplossing mag niet of slechts even troebel worden door chloorbaryum.

+ Cyanetum Zincico-Ferrosum.

Cyanijzerzink.

Ferro-Cyanetum Zincicum.

Ferrocyanzink.

Neem: **Zwavelzuur Zinkoxyde** zeven deelen 7

Los ze op in

Gedestilleerd Water zeventig deelen 70

Voeg bij de heldere oplossing, al roerend, eene heldere oplossing van

Cyanijzerkalium vijf deelen 5

in **Gedestilleerd Water** vijftig deelen 50

Verzamel den neêrslag, nadat hij zich volkomen afgezet heeft, op een filtrum, wasch hem volledig uit, en droog hem bij eene zachte warmte.

Een wit, in water, vloeibaren ammoniak en verdunde zuren onoplosbaar, doch in eene warme oplossing van natronhydraat oplosbaar poeder. Zwavelwaterstof-zwavelammonium veroorzake in deze oplossing een witten neêrslag. Als het poeder met gedestilleerd water geschud wordt, geve het een vocht dat, na gefiltreerd te zijn, niet troebel wordt door chloorbaryum.

+ Cydonia.

Kwee.

Cydonia vulgaris P. Kwee. Een boom uit de Levant, die bij ons gekweekt wordt. Pomaceeën.

1. De vruchten, Kweeën, Kweeappelen, Kweeperen (Fructus Cydoniae) zijn bijna kogelrond of peervormig, citroenkleurig, en met een vuilwit vilt bedekt, dat zij echter later verliezen. Zij dragen een grooten groenen kelk, zijn vast van vleesch, en hebben vijf hokjes, die elk verscheidene zaden herbergen. Zij rieken aangenaam, maar smaken wrang en zuurachtig.

2. Het zaad, Kweezaad, Kweepitten (Semen Cydoniorum; Semina Cydoniorum Ed. I), bestaat doorgaans uit aaneengekleefde pitten, die wigvormig, hoekig of samengedrukt, vijf tot negen millimeters lang, drie tot vier millimeters breed zijn, en eene rood- of kastanjebruine kleur hebben. Zij zijn met een witachtig dof vliesje bedekt, en hebben eene opperhuid, welker cellen veel slijm bevatten, en, na vocht te hebben opgezogen, bersten en haren inhoud uitstooten.

Het Kweezaad mag niet met de pitten van appelen of peren vermengd zijn, dewelke aan hare meerdere gevuldheid en de afwezigheid van het witte slijmhoudende vliesje ligt te herkennen zijn, en in water bovendien niet glibberig worden.

Digitalis.

Vingerhoedskruid.

Digitalis purpurea L. Gewoon Vingerhoedskruid. Eene tweejarige plant, die vooral in de bergstreken van Midden-Europa, maar ook op enkele plaatsen in Nederland voorkomt Scrophularineeën.

De bladen, Vingerhoedsbladen (Folia Digitalis; Herba Digitalis Purpureae Ed. I), zijn langwerpig, eirond of veelal eirond-langwerpig, gekarteld, aan hun voet meer of minder getand, netsgewijs geaderd, rimpelig van oppervlakte, van onder zachtharig, laag aan den stengel lang-, hooger op ongesteeld. Zij smaken onaangenaam, bitter.

Men behoort ze van de bloeiende plant te verzamelen, in de schaduw te drogen, en in vaten te bewaren, die van het licht zijn afgesloten.

+ Dulcamara.

Bitterzoet.

Solanum Dulcamara L. Gewoon Bitterzoet. Een klimmende heester, die op vochtige plaatsen groeit. Solaneeën.

De Stelen van Bitterzoet (Stipites Dulcamarae) bestaan

uit bochtige, veelal gedraaide, vier tot zes millimeters dikke, stomp-vijfhoekige, inwendig meest holle stengels en takken, aan welker oppervlakte men, behalve verspreide litteekens van weggesneden of afgevallen bladen, wratjes en overlangs loopende strepen of sleuven aantreft. Zij hebben een geelgroen of bruinachtig kurklaagje, dat van den daaronder gelegen, eerst groenen, later witachtigen, dunnen bast zich gemakkelijk scheiden laat, en een houtcilinder, die eerst groen, doch later bleekgeel, zeer poreus en dikwerf met concentrische kringen geteekend is. De smaak van den bast is bitter, die van het hout zoet.

Men zamele het Bitterzoet in het najaar, na het vallen der bladen, van één- of tweejarige stengels of takken.

+ Elaeosaccharum.

Oliesuiker.

Een door wrijving bereid mengsel van

	Vluchtige Olie één deel	1
en	**Witte Suiker** vijftig deelen	50

Electuarium Catechu.

Konserf van Cachou.

Neem:	**Cachou** tot poeder gebracht een en twintig deelen	21
	Kino tot poeder gebracht zestien deelen	16
	Kaneel	5

Nootmuskaat van elk tot poeder gebracht vijf deelen 5
Poeder van Opium één deel 1
Suikerstroop, tot de dikte van honig uitgedampt, honderd vier en veertig deelen 144

Meng ze en bewaar het konserf in een gesloten vat.

Electuarium Sennae Compositum.

Samengesteld Konserf van Sennebladen.

Electuarium Sennae cum Pulpis.

Electuarium Lenitivum.

Neem: **Sennebladen** tot poeder gebracht negen deelen . . 9
Korianderzaad tot poeder gebracht drie deelen . . 3
Tamarindemoes 6
Pruimenmoes 6
Cassiamoes van elk zes deelen. 6
Keukenstroop acht en twintig deelen. 28

of zoo veel als noodig is om een konserf van behoorlijke dikte te verkrijgen.

Het worde op eene koele en droge plaats bewaard.

+ Elemi.

Elemi.

Icica Icicariba DC., een Braziliaansche boom uit de orde der Burseraceeën, brengt het Braziliaansche Elemi voort; I. heptaphylla Aubl. en andere niet genoeg bekende soorten het Elemi van Yucatan of West-Indisch Elemi. Manilla- en Oost-Indisch Elemi worden van soorten van Canarium en Balsamodendron verkregen.

Onregelmatige, vaste of weeke, min of meer doorschijnende, groenachtig-citroengele of oranjekleurige stukken, Elemi (Elemi; Resina Elemi Ed. I), van een eigenaardigen reuk, die door de warmte toeneemt en met dien van Venkel of Dille overeenkomt.

Het lost in kokenden, zeer sterken spiritus op.

Braziliaansch Elemi wordt bij voorkeur aanbevolen.

+ Emplastra.

Pleisters.

De samenstellende deelen der Pleisters moeten zeer nauwkeurig gemengd worden.

Men beware de pleisters in papier; die welke vluchtige stoffen bevatten, in blaas, perkament- of waspapier, of in blikken bussen.

Emplastrum Aromaticum.

Specerijachtige Pleister.

Neem:	**Gele Was** zes en dertig deelen	36
	Reuzel twintig deelen	20
	Nootmuskaatolie zes deelen	6
	Terpentijn vier deelen	4

Meng er, nadat zij bij eene zachte warmte gesmolten zijn en het mengsel half bekoeld is, onder vlijtig roeren, bij

Wierook tot poeder gebracht zestien deelen	16
Kruidnagelen tot poeder gebracht acht deelen	8

en eindelijk, na bekoeling,

Pepermuntolie één deel	1

+ Emplastrum Asae Foetidae.

Pleister van Duivelsdrek.

Neem:	**Gezuiverden Duivelsdrek** zes deelen	6
	Gezuiverde Moederhars twee deelen	2
	Colophonium vier deelen	4
	Terpentijn één deel	1

Maak ze bij eene zeer zachte warmte week, en roer ze tot eene volkomen gelijke massa.

+ Emplastrum Belladonnae.

Pleister van Doodkruid.

Neem: **Pleister van Loodoxyde** 2
Gele Was van elk twee deelen 2
Olijfolie één deel 1

Smelt ze bij eene zeer zachte warmte, en doe er, nadat het mengsel half bekoeld is, onder

Doodkruidbladen goed gedroogd en tot poeder gebracht twee deelen 2

Vorm er met olijfolie stangen van, en maak deze glad, door eene spiritusvlam over hare oppervlakte te laten spelen.

Emplastrum Cantharidum.

Spaansche-Vliegenpleister.

Neem: **Gele Was** 16
Colophonium van elk zestien deelen 16
Terpentijn zes deelen 6
Olijfolie drie deelen 3

Smelt ze bij eene zeer zachte warmte, en doe er, nadat het mengsel half bekoeld is, onder

Perubalsem twee deelen 2
Spaansche Vliegen tot poeder gebracht vier en twintig deelen. 24

+ Emplastrum Conii.

Pleister van Scheerling.

Emplastrum Cicutae.

Worde, met het poeder van Scheerlingbladen, evenzoo bereid als Pleister van Doodkruid.

+ Emplastrum de Galbano Crocatum.

Pleister van Moederhars met Saffraan.

Neem:	**Pleister van Loodoxyde**	24
	Gezuiverde Moederhars van elk vier en twintig deelen	24
	Gele Was twintig deelen	20
	Terpentijn acht deelen	8
	Saffraan drie deelen	3

Smelt de Pleister en de Was; doe er de Moederhars, bij eene zachte warmte in den Terpentijn opgelost, en daarna de tot een zeer fijn poeder gebrachte Saffraan onder.

Emplastrum Gummosum.

Gompleister.

Emplastrum Diachylon cum Gummi.

Neem:	**Pleister van Loodoxyde** vier en twintig deelen . .	24
	Gele Was	3
	Gezuiverde Moederhars	3
	Gezuiverde Ammoniakhars van elk drie deelen. . .	3
	Terpentijn twee deelen	2

Smelt de Pleister en de Was ondereen, en roer er de Gomharsen, bij eene zachte warmte in den terpentijn opgelost, onder.

Emplastrum Hydrargyri.

Kwikpleister.

Emplastrum Mercuriale.

Neem.	**Kwik** twee deelen	2
	Oude Kwikzalf één deel	1

Wrijf ze vlijtig en zoo lang in een steenen mortier, totdat er geene metaaldeeltjes meer in te bespeuren zijn. Doe er dan onder

Pleister van Loodoxyde zes deelen	6
Gele Was één deel	1

vooraf onder elkander gesmolten.

+ Emplastrum Hyoscyami.

Pleister van Bilzenkruid.

Worde, op dezelfde wijze als Pleister van Doodkruid, bereid met het poeder der Bilzenkruidbladen.

+ Emplastrum Opiatum.

Opiumpleister.

Neem: **Wierook** vier en zestig deelen 64
Benzoë twee en dertig deelen 32

Wrijf ze tot een zeer fijn poeder en voeg er bij

Terpentijn acht en veertig deelen 48

Verwarm alles zacht, totdat er een gelijk mengsel ontstaan is, en doe er dan bij

Poeder van Opium twaalf deelen 12
Perubalsem drie deelen 3

Emplastrum Oxydi Plumbici.

Pleister van Loodoxyde.

Emplastrum Oxydi Plumbici Semivitrei Ed. I.

Emplastrum Diapalmae.

Diapalmpleister.

Neem:	**Koolzuurvrij Loodoxyde** tot een zeer fijn poeder gebracht	3
	Olijfolie	3
	Reuzel van elk drie deelen	3
	Gewoon Water twee deelen	2

Wrijf het Oxyde met de Olie tot eene volkomen gelijke massa; voeg er, in een ruim koperen bekken, den Reuzel en het Water bij, en laat alles op een zeer zacht vuur, onder gestadig roeren, koken; voeg er nu en dan een weinig water bij, om het verdampte te vervangen, daar geen vocht bij de bewerking ontbreken mag. Zoodra het oxyde opgelost is, onderzoeke men of de massa de vereischte dikte heeft, neme dan het bekken van het vuur, giete eenig koud water op de pleister, en knede haar zoo lang, tot zij volstrekt geen vocht meer bevat.

Zij moet wit zijn, een weinig naar het geel overhellen, en volstrekt geene zichtbare deeltjes, hoe klein ook, van het metaaloxyde bevatten.

+ Emplastrum Picis.

Pikpleister.

Neem.	**Colophonium** negen deelen	9
	Pik veertien deelen	14
	Gele Was tien deelen	10

Smelt ze bij eene zachte warmte ondereen.

+ Emplastrum Resinosum.

Harspleister.

Emplastrum Adhaesivum.

Kleefpleister.

Neem:	**Pleister van Loodoxyde** zes en dertig deelen	36
	Colophonium zes deelen	6
	Terpentijn één deel	1

Smelt ze bij eene zachte warmte ondereen.

Emplastrum Resinosum Rubrum.

Roode Harspleister.

Emplastrum Adstringens.

Neem:	**Pleister van Loodoxyde** acht deelen	8
	Gewoon Wierook (Thus) twee deelen	2
	Drakebloed tot een zeer fijn poeder gebracht één deel	1

Smelt ze ondereen.

+ Emplastrum Saponatum.

Zeeppleister.

Pleister van Loodoxyde twee en zeventig deelen .	72
Gele Was twaalf deelen	12
Medicinale Zeep zes deelen	6

Smelt ze bij eene zachte warmte ondereen, en doe er, als de massa bijna bekoeld is, onder aanhoudend roeren, bij:

Kamfer één deel	1

in een weinig olijfolie opgelost.

+ Extracta.

Extracten.

Voor de bereiding van Extracten gebruike men regen- of zulk water, dat slechts weinig of geene koolzure kalk bevat. Men late het verkregen en doorgezegen vocht eenigen tijd bezinken en giete het helder af; daarna worde het, bij eene gelijkmatige warmte (van niet hooger dan 90°) onder aanhoudend roeren uitgedampt. Men zette het vocht, als het tot een derde van zijn volumen verdampt is, op eene koele plaats, ontdoe het van het gevormde bezinksel, en brenge het op een waterbad (waarvan de temperatuur voor de bereiding van narcotische extracten niet hooger dan 60° stijgen mag) tot de dikte eener dunne stroop; late het nog eenige uren stilstaan, zondere het opnieuw gevormde bezinksel af, en dampe het heldere vocht verder op een waterbad, onder aanhoudend roeren, tot extractdikte uit.

Aan de gefiltreerde uittreksels, met spiritus of aether bereid, worde, door destillatie. de grootste hoeveelheid dezer vochten ontnomen, en het overblijvende, zonder door te zijgen, tot extract gebracht.

De Extracten moeten naar de plantendeelen, waaruit zij bereid zijn, rieken en smaken. Zij worden naar hunne dikte verdeeld in:

1. dunne, als zij, bekoeld, de vastheid hebben van dikke stroop;

2. dikke, als zij niet meer uitgegoten kunnen worden, noch van de spatel afloopen;

3. droge, als zij zich tot poeder laten wrijven.

De laatsten worden bereid door het dikke extract tot eene nog dikkere massa uit te dampen, deze in dunne lagen uit te spreiden, bij 40°—50° te drogen, en in stukjes te breken of tot poeder te stampen. Men beware ze in droge, goed gesloten flesschen.

Men beware de Extracten in goed bedekte steenen of porceleinen vaten; de narcotische echter in goed gesloten flesschen, op eene koele plaats.

Van de narcotische Extracten mag een klein gedeelte, met poeder van Melksuiker vermengd, ter bereiding van gemengde poeders in voorraad gehouden worden. Hiertoe worde één deel van het Extract, in eene warm gemaakte porceleinen schaal of mortier, met één deel poeder van Melksuiker vermengd, en het mengsel zoo lang bij 40°—50° gedroogd, tot het niets meer aan gewicht verliest. Daarna worde de droge massa, nog warm, met zoo veel poeder van Melksuiker vermengd, tot de dubbele hoeveelheid van het gebruikte Extract verkregen is.

Van dit poeder wege men tweemaal zoo veel af als van het gewone Extract is voorgeschreven.

+ Extractum Absinthii.

Extract van Alsem.

Neem: **Alsemtoppen.**

Meng ze met kokend Gewoon Water tot eene brij; laat deze vier en twintig uren staan, en roer ze van tijd tot tijd om.

Pers uit; giet op het overgeblevene wat minder kokend water dan de eerste maal, en pers het, na twaalf uren, ten tweeden male uit.

Damp de verkregene en bij elkaâr gegoten vochten, na ze doorgezegen te hebben, tot een dik Extract uit. Dit geve met water eene heldere oplossing.

+ Extractum Aconiti Aquosum.

Waterig Extract van Monnikskap.

Neem: **Versche Bladen van Monnikskap**, bij beginnenden bloei verzameld.

Snijd ze fijn en kneus ze in een steenen mortier tot moes. Pers dit uit en behandel het overgeblevene, onder toevoeging van een weinig Gewoon Water, andermaal op dezelfde wijze. Verwarm de bij elkander gegoten vochten zacht (niet hooger dan bij 90°) en zoo lang, totdat er een stremsel gevormd is; zijg door, en breng het heldere vocht, onder aanhoudend roeren, op een waterbad (niet hooger dan bij 60°), tot een dik Extract. Dit geve met water eene bijna heldere oplossing.

Extractum Aconiti Spirituosum.

Spiritueus Extract van Monnikskap.

Neem: **Versche Monnikskapbladen** bij beginnenden bloei verzameld twintig deelen 20

Snijd ze fijn en kneus ze in een steenen mortier tot moes. Pers dit uit, en behandel het overgeblevene, onder toevoeging van een weinig Gewoon Water, andermaal op dezelfde wijze.

Verwarm de bij elkander gegoten vochten zacht (niet hooger dan bij 90°) en zoo lang, totdat er een stremsel gevormd is; zijg door en damp het heldere vocht, onder aanhoudend roeren, op een waterbad (niet hooger dan bij 60°) zoo ver uit, totdat er zijn overgebleven

Ingedampt Sap twee deelen 2

Vermeng dit met

Zeer Sterken Spiritus twee deelen 2

Laat dit mengsel vier en twintig uren staan; schud het echter van tijd tot tijd om, en pers het ten laatste uit. Behandel het overgeblevene nogmaals met

Sterken Spiritus één deel 1

op dezelfde wijze. Breng de bij elkander gegoten en gefiltreerde vochten tot een dik Extract. Dit geve met water eene weinig troebele oplossing.

Extractum Aloës.

Extract van Aloë.

Neem: **Aloë** tot grof poeder gebracht één deel 1
Koud Gewoon Water zes deelen 6

Verwarm ze onder gestadig roeren, totdat de Aloë opgelost is. Zijg door en laat het vocht op eene koele plaats vier en twintig uren rustig staan. Giet de oplossing helder af en breng ze tot een droog Extract. Dit geve met water eene bijkans heldere oplossing.

Extractum Bardanae.

Klis-Extract.

Neem: **Kliswortel**, gedroogd en tot poeder gebracht.

Meng dit met koud Gewoon Water tot eene dunne brij, en laat deze, onder herhaald roeren, vier en twintig uren staan.

Pers uit en behandel het overgeblevene op dezelfde wijze, maar nu niet langer dan twaalf uren, en pers ten tweeden male uit.

Giet de vochten bij elkander, zijg ze door, en breng ze tot een dik Extract. Dit geve met water eene heldere oplossing.

+ Extractum Belladonnae Aquosum.

Waterig Extract van Doodkruid.

Worde met versche Doodkruidbladen, bij beginnenden bloei verzameld, bereid als het Waterig Extract van Monnikskap.

Het geve met water eene bijna heldere oplossing.

Extractum Belladonnae Spirituosum.

Spiritueus Extract van Doodkruid.

Worde uit versche Doodkruidbladen, bij beginnenden bloei verzameld, bereid als het Spiritueus Extract van Monnikskap.

Het geve met water eene weinig troebele oplossing.

+ Extractum Calabar.

Extract van Calabar.

Extractum Physostigmatis.

Neem: **Calabarboonen** tot poeder gebracht één deel . . . 1

Laat dit, onder herhaald schudden, drie dagen weeken in

Sterken Spiritus vier deelen 4

Pers uit. Laat het overgeblevene andermaal één dag trekken met

Sterken Spiritus vier deelen 4

Pers uit. Filtreer de bij elkander gegoten vochten, en damp ze uit tot een dik Extract. Dit geve met sterken spiritus eene heldere oplossing.

Extractum Calumba.

Extract van Calumba.

Worde uit grof poeder van Calumbawortel bereid als Klis-Extract.

Het geve met water eene troebele oplossing.

Extractum Cardui Benedicti.

Extract van Gezegende Distel.

Worde uit versch of gedroogd en zeer fijn gesneden Gezegend-Distelkruid op dezelfde wijze bereid als het Extract van Alsem.

Het geve met water eene troebele oplossing.

Extractum Cascarillae.

Extract van Cascarille.

Neem: **Cascarillebast** tot een grof poeder gebracht.

Laat dit, met kokend Gewoon Water tot eene dunne brij gemengd, onder herhaald roeren, vier en twintig uren staan, en pers het uit. Behandel het overgeblevene op dezelfde wijze, en pers het na twaalf uren ten tweeden male uit.

Giet de vochten bij elkander, zijg ze door, en damp ze uit tot een dik Extract. Dit geve met water eene troebele oplossing, waaruit, na eenig tijdsverloop, harsachtige deelen zich afzetten.

Extractum Catechu.

Extract van Cachou.

Neem: **Cachou** tot een grof poeder gebracht één deel . . 1

Overgiet dit met

Kokend Gewoon Water zes deelen 6

en houd het daarmede, onder gestadig roeren, warm totdat het poeder opgelost is. Zijg de vloeistof door, en damp het heldere vocht uit tot een dik Extract. Dit geve met water eene heldere oplossing.

Extractum Centaurii Minoris.

Extract van Duizendguldenkruid.

Worde uit versch of gedroogd, zeer fijn gesneden, bloeiend, Duizendguldenkruid op dezelfde wijze bereid als het Extract van Alsem.

Het geve met water eene bijna heldere oplossing.

+ Extractum Chamomillae.

Extract van Kamille.

Worde uit gedroogde Kamillebloemen op dezelfde wijze bereid als het Extract van Alsem.

Het geve met water eene troebele oplossing.

Extractum Chelidonii.

Extract van Gouwe.

Worde uit gekneusd, versch, bloeiend Gouwekruid op dezelfde wijze bereid als het Extract van Alsem.

Het geve met water eene troebele oplossing.

Extractum Chinae Fuscae.

Extract van Bruine Kina.

Extractum Corticis Peruviani Fusci Ed. I.

Neem: **Bruine Kina** tot een grof poeder gebracht.

Laat dit, met kokend Gewoon Water tot eene dunne brij gemengd, twaalf uren weeken, en kook het vervolgens een kwartier in eene gesloten pan.

Zijg het afkooksel heet door en pers het achtergeblevene schielijk uit. Behandel dit op dezelfde wijze, en herhaal dezelfde bewerking voor de derde maal met dat, wat na de uitpersing van het tweede afkooksel is overgebleven. Giet de vochten elk voor zich, na een oogenblik staan, en telkens terwijl zij nog heet en niet melkachtig troebel geworden zijn, af; doe ze eindelijk bij elkander, en breng ze tot een dik Extract. Dit geve met water eene melkachtige, naar het bruine zwemende, troebele oplossing, waaruit na eenigen tijd harsachtige deelen worden afgezet.

+ Extractum Chinae Fuscae Frigide Paratum.

Koud Bereid Extract van Bruine Kina.

Extractum Corticis Peruviani Fusci Frigide Paratum Ed. I.

Neem **Bruine Kina** tot een fijn poeder gebracht

Laat dit, met koud Gewoon Water tot eene dunne brij gemengd, onder herhaald roeren, vier en twintig uren weeken

en pers het uit. Herhaal dezelfde bewerking met het overgeblevene nog tweemaal, maar zóó dat de weeking niet langer dan twaalf uren dure, en breng de doorgezegen vochten tot een dun Extract. Dit geve in water eene bijna heldere oplossing, waaruit geene harsachtige of korrelige deelen worden afgezet.

+ Extractum Chinae Rubrae.

Extract van Roode Kina.

Extractum Corticis Peruviani Rubri Ed. I.

Worde uit grof poeder van Roode Kina op dezelfde wijze bereid als het Extract van Bruine Kina.

Het geve met water eene roodachtige, melkachtig troebele oplossing, waaruit na eenigen tijd harsachtige deelen worden afgezet.

Extractum Colocynthidis.

Extract van Kolokwint.

Neem: **Kolokwintappelen zonder pitten** tot een grof poeder gebracht één deel 1

Laat dit, onder herhaald schudden, drie dagen warm trekken in

Sterken Spiritus zes deelen 6

en pers het uit. Voeg bij het overgeblevene

Sterken Spiritus 4

Gewoon Water van elk vier deelen 4

Laat het daarin vier en twintig uren, onder herhaald roeren, warm trekken, en pers het uit. Doe de vochten bij elkander, filtreer ze, en damp ze uit tot een droog Extract. Dit geve met water eene troebele oplossing.

+ Extractum Conii Aquosum.

Waterig Extract van Scheerling.

Extractum Cicutae Aquosum.

Worde uit versche Scheerlingbladen, bij beginnenden bloei verzameld, op dezelfde wijze bereid als het Waterig Extract van Monnikskap.

Het geve met water eene bijna heldere oplossing.

Extractum Conii Spirituosum.

Spiritueus Extract van Scheerling.

Extractum Cicutae Spirituosum.

Worde uit versche Scheerlingbladen, bij beginnenden bloei verzameld, op dezelfde wijze bereid als het Spiritueus Extract van Monnikskap.

Het geve met water eene slechts weinig troebele oplossing.

+ Extractum Cubebarum.

Extract van Staartpeper.

Neem: **Staartpeper** tot poeder gebracht één deel 1

Laat dit drie dagen, in een goed gesloten vat en onder dikwerf herhaald schudden, weeken in

Aether vier deelen 4

en pers het uit. Behandel het overgeblevene, op dezelfde wijze, met

Aether twee deelen 2

Doe de vochten bij elkander, filtreer ze, haal er drie vierde deelen aether af, en breng het overgeblevene tot een dun Extract. Dit geve met aether eene heldere oplossing.

De trekking kan door deplaceering vervangen worden.

+ Extractum Digitalis.

Extract van Vingerhoedskruid.

Worde uit versche Vingerhoedsbladen, gedurenden den bloei verzameld, evenzoo bereid als het Spiritueus Extract van Monnikskap.

Het geve met water eene weinig troebele oplossing.

Extractum Dulcamarae.

Extract van Bitterzoet.

Worde uit versche of gedroogde, gekneusde, Stelen van Bitterzoet evenzoo bereid als het Extract van Alsem.

Het geve met water eene heldere oplossing.

Extractum Filicis Maris.

Extract van Mannetjes-Varen.

Worde uit versch gedroogden en tot poeder gebrachten Varenwortel op dezelfde wijze bereid als het Extract van Staartpeper.

Het geve met aether eene heldere oplossing.

+ Extractum Frangulae.

Extract van Wegedoorn.

Worde uit Wegedoornbast op dezelfde wijze bereid als het Extract van Alsem.

Het geve met water eene heldere oplossing.

Extractum Gentianae.

Extract van Gentiaan.

Worde uit gedroogden, gesneden en tot grof poeder gestooten, Gentiaanwortel op dezelfde wijze bereid als het Klis-Extract.

Het geve met water eene heldere oplossing.

Extractum Graminis.

Extract van Graswortel.

Worde uit verschen of gedroogden, zeer fijn gesneden of wel gekneusden, Graswortel op dezelfde wijze bereid als het Extract van Alsem.

Het geve met water eene heldere oplossing.

+ Extractum Granati.

Extract van Granaatbast.

Neem: **Granaatbast** gedroogd en tot grof poeder gestooten één deel 1

Laat dit, onder herhaald schudden, drie dagen weeken in

Spiritus vier deelen 4

en pers het uit. Laat het achtergeblevene nog eens, maar nu slechts twee dagen, weeken in

Spiritus drie deelen 3

en pers het andermaal uit. Doe de vochten bij elkander, filtreer ze, en damp ze uit tot een dik Extract.

Dit geve met water eene troebele oplossing.

+ Extractum Gratiolae.

Extract van Genadekruid.

Worde uit versch Genadekruid evenzoo bereid als het Spiritueus Extract van Monnikskap.

Het geve met water eene weinig troebele oplossing.

Extractum Helenii.

Extract van Alant.

Neem: **Alantswortel** gedroogd en tot grof poeder gebracht één deel 1

Laat dit, onder afwisselend schudden, vier en twintig uren weeken in

Sterken Spiritus drie deelen 3

pers het uit, en filtreer het vocht.

Meng het overgeblevene met koud Gewoon Water tot eene dunne brij, en laat deze, onder afwisselend roeren, vier en twintig uren staan. Pers haar daarna uit.

Laat het overgeblevene nog eens, maar nu niet langer dan twaalf uren, in koud water trekken, en pers het ten derden male uit.

Laat de waterige vochten bezinken en giet ze door een doek.

Damp de heldere spiritueuse en waterige vloeistoffen, elk afzonderlijk, uit tot eene dunne stroop, en laat ze bezinken. Giet de heldere vochten daarna bij elkander, en breng ze tot een dik Extract. Dit geve met water eene troebele oplossing, die, aan zich zelve overgelaten, geen wit poeder mag laten vallen, dat niet in sterken spiritus oplosbaar is.

+ Extractum Hyoscyami Aquosum.

Waterig Extract van Bilzenkruid.

Worde uit versche Bilzenkruidbladen, bij beginnenden bloei verzameld, op dezelfde wijze bereid als het Waterig Extract van Monnikskap.

Het geve met water eene bijna heldere oplossing.

Extractum Hyoscyami Spirituosum.

Spiritueus Extract van Bilzenkruid.

Worde uit versche Bilzenkruidbladen, bij beginnenden bloei verzameld, op dezelfde wijze bereid als het Spiritueus Extract van Monnikskap.

Het geve met water eene weinig troebele oplossing.

+ Extractum Juglandis.

Extract van Notebladen.

Worde uit versch gedroogde en gesneden Notebladen op dezelfde wijze bereid als het Extract van Alsem.

Het geve met water eene troebele oplossing.

+ Extractum Juglandis Fructuum Immaturorum.

Extract van Onrijpe Okkernoten.

Worde uit versche, tot moes gekneusde Notebolsters op dezelfde wijze bereid als het Waterig Extract van Monnikskap.

Het geve met water eene troebele oplossing.

+ Extractum Lactucae Virosae Aquosum.

Waterig Extract van Vergiftige Latuw.

Worde uit versch Vergiftig-Latuwkruid, bij beginnenden bloei verzameld, op dezelfde wijze bereid als het Waterig Extract van Monnikskap.

Het geve met water eene bijna heldere oplossing.

Extractum Lactucae Virosae Spirituosum.

Spiritueus Extract van Vergiftige Latuw.

Worde uit versch Vergiftig-Latuwkruid, bij beginnenden bloei verzameld, op dezelfde wijze bereid als het Spiritueus Extract van Monnikskap.

Het geve met water eene weinig troebele oplossing.

Extractum Liquiritiae.

Extract van Zoethout.

Worde uit zeer fijn gesneden Zoethout op dezelfde wijze bereid als het Klis-Extract.

Het geve met water eene heldere oplossing.

Extractum Myrrhae.

Extract van Myrrhe.

Neem: **Myrrhe** tot een grof poeder gebracht één deel . . 1
Gewoon Water vier deelen 4

Verwarm het mengsel, al roerend, totdat het begint te koken; laat het dan bezinken en zijg het kort daarop door. Behandel het overgeblevene andermaal op dezelfde wijze met

Gewoon Water twee deelen 2

Laat de doorgezegene melkachtige vloeistoffen vier en twintig uren staan, giet ze door een doek, en damp ze uit tot een droog Extract. Dit geve met water eene melkachtige, troebele oplossing.

Extractum Nucis Vomicae.

Extract van Braaknoten.

Worde uit poeder van Braaknoten op dezelfde wijze bereid als het Extract van Granaatbast, maar met Sterken Spiritus, en nog eene derde trekking met

Sterken Spiritus twee deelen 2

Het geve met water eene troebele oplossing.

Extractum Opii.

Extract van Opium.

Neem: **Poeder van Opium** één deel 1
Gedestilleerd Water vier deelen 4

Meng ze, en laat de brij vier en twintig uren staan, maar roer ze nu en dan om. Pers haar dan uit. Week het overgeblevene nog tweemaal, telkens twaalf uren, met

Gedestilleerd Water twee deelen 2

en pers het uit. Doe de vochten bij elkander, zijg ze door,

en breng ze tot een dik Extract. Dit geve met water eene bijna heldere oplossing.

Dit Extract is onstandvastig in zijn gehalte aan morphine.

+ Extractum Quassiae.
Extract van Kwassiehout.

Neem: **Kwassiehout** fijn gesneden één deel 1

Overgiet het met

Kokend Gewoon Water acht deelen 8

en laat het daarin vier en twintig uren weeken. Kook ze daarna een kwartier en pers uit. Kook het overgeblevene andermaal met

Gewoon Water vier deelen 4

en pers weder uit. Giet de vochten bij elkander, zijg ze helder door, en breng ze tot een dik Extract.

Dit geve met water eene troebele oplossing.

Extractum Ratanhiae.
Extract van Ratanhia.

Worde uit grof poeder van Ratanhiawortel op dezelfde wijze bereid als het Klis-Extract, met dit verschil, dat het weeken tweemaal langer dure, en de verdamping voortgezet worde totdat er een droog Extract is overgebleven. Dit geve met water eene bijna heldere oplossing.

Extractum Rhei.

Extract van Rhabarber.

Worde uit zeer fijn gesneden Rhabarberwortel op dezelfde wijze bereid als het Klis-Extract, met dit verschil, dat de uitdamping voortgezet worde totdat er een droog Extract is overgebleven. Dit geve met water eene bijna heldere oplossing.

+ Extractum Rhei Compositum.

Samengesteld Extract van Rhabarber.

Extractum Catholicum.

Neem: **Extract van Rhabarber** drie deelen 3
Extract van Aloë één deel. 1

Los beiden, bij eene zachte warmte, op in

Gedestilleerd Water vier deelen 4

en voeg bij de oplossing

Jalappezeep één deel . . . , ... 1

opgelost in

Spiritus vier deelen 4

Damp alles tot droogwordens uit.
Het poeder geve met water eene troebele oplossing.

+ Extractum Salicis.

Extract van Wilgebast.

Worde uit gedroogden en gekneusden Wilgebast op dezelfde wijze bereid als het Extract van Kwassiehout, maar zóó dat de uitdamping voortgezet worde totdat er een droog Extract is overgebleven. Dit geve met water eene troebele oplossing.

+ Extractum Santonici.

Extract van Wormzaad.

Extractum Seminis Santonici Ed. I.

Worde, uit poeder van Wormzaad, op dezelfde wijze bereid als het Extract van Staartpeper.

Het geve met aether eene heldere oplossing.

+ Extractum Sarsaparillae.

Extract van Sarsaparille.

Neem: **Sarsaparillewortel** gesneden en gekneusd één deel 1

Week hem drie dagen, onder herhaald roeren, in

Sterken Spiritus 3

Gewoon Water van elk drie deelen 3

en pers hem uit.

Herhaal deze bewerking met het overgeblevene, onder toevoeging van

Sterken Spiritus 1
Gewoon Water van elk één deel . . . . . .

Pers uit en breng de gefiltreerde vochten tot een dik Extract. Dit geve met water eene troebele oplossing.

Extractum Scillae.

Extract van Zeeajuin.

Worde uit het grove poeder van Gedroogde Zeeajuin op dezelfde wijze bereid als het Extract van Sarsaparille. Het geve met water eene bijna heldere oplossing.

Extractum Secalis Cornuti.

Extract van Moederkoorn.

Extractum Haemostaticum.

Neem: **Moederkoorn** tot een grof poeder gebracht vier deelen 4

Laat het, onder herhaald roeren, vier en twintig uren weeken in

Gewoon Water twaalf deelen 12

en pers het uit. Laat het overgeblevene andermaal, maar nu niet langer dan zes uren, weeken in

Gewoon Water acht deelen 8

Pers uit en zijg door. Doe de doorgezegene heldere vochten bij elkander, en damp ze uit tot de hoeveelheid van

één deel 1

Vermeng dit met

Sterken Spiritus één deel 1

Laat dit mengsel twaalf uren staan, schud het nu en dan om, en filtreer het. Wasch datgene, wat op het filtrum achtergebleven is, nog met een weinig spiritus af, en damp de heldere vochten uit tot een dun Extract. Dit geve met water en met spiritus van 0,923 soortelijk gewicht, eene volkomen heldere oplossing.

+ Extractum Stramonii Aquosum.
Waterig Extract van Doornappel.

Worde uit versche Doornappelbladen, bij beginnenden bloei verzameld, op dezelfde wijze bereid als het Waterig Extract van Monnikskap.

Het geve met water eene bijna heldere oplossing.

Extractum Stramonii Spirituosum.
Spiritueus Extract van Doornappel.

Worde uit versche Doornappelbladen op dezelfde wijze bereid als het Spiritueus Extract van Monnikskap.

Het geve met water eene weinig troebele oplossing.

Extractum Taraxaci.

Extract van Paardebloem.

Worde uit versch, gekneusd of zeer fijn gesneden, Paardebloemkruiden-wortel op dezelfde wijze bereid als het Extract van Alsem.

Het geve met water eene bijna heldere oplossing.

+ Extractum Trifolii Fibrini.

Extract van Drieblad.

Worde uit versche of gedroogde, gekneusde of zeer fijn gesneden, Driebladbladen op dezelfde wijze bereid als het Extract van Alsem.

Het geve met water eene bijna heldere oplossing.

+ Extractum Valerianae.

Extract van Valeriaan.

Worde uit gedroogd grof poeder van den Valeriaanwortel op dezelfde wijze bereid als het Extract van Alant, maar met *heet* Gewoon Water en door warme trekking.

Het geve met water eene troebele oplossing.

Fel Tauri Inspissatum.

Verdikte Ossegal.

Neem: **Versche Gal** uit de galblaas van het rund.

Zijg haar door een dichten doek, en breng haar, onder aanhoudend roeren, op een waterbad tot de dikte van een dik Extract. Dit geve met water eene heldere oplossing.

Ferrum Hydrogenio Reductum.

Door Waterstof Herleid IJzer.

Een fijn, zwaar, zwartachtig, dof poeder, dat, in de lucht tot gloeiens verhit, verbrandt.

In verdund chloorwaterstofzuur losse het, onder ontwikkeling van bijna reukelooze waterstof, spoedig en volkomen op.

Deze oplossing mag door zwavelwaterstof niet troebel, en slechts even rood gekleurd worden door zwavelcyankalium.

Als een weinig van die oplossing met salpeterzuur verwarmd en daarna vermengd wordt met eene overmaat van vloeibaren ammoniak, mag het gefiltreerde vocht geen neêrslag geven met zwavelwaterstof, en het overblijvende, na uitgedampt te zijn, bij verhitting niets achterlaten.

Het worde in eene droge, goed gesloten flesch bewaard.

+ Ferrum Pulveratum.

IJzerpoeder.

Een grijs, zeer fijn, zwaar en eenigszins metaalachtig-glinsterend poeder.

Het losse, met zes deelen chloorwaterstofzuur verwarmd, op een weinig fijn zwart poeder na, geheel op, en ontwikkele daarbij geene zwavelwaterstof. Deze oplossing mag, nadat zij met één deel salpeterzuur tot droogwordens uitgedampt en het overgeblevene in gedestilleerd water opgelost is, met eene overmaat van vloeibaren ammoniak vermengd en gefiltreerd, niet blauw of blauwachtig worden, noch door zwavelwaterstof-zwavelammonium een witten neêrslag doen ontstaan.

Bewaar het in een droog, goed gesloten vat.

+ Filix Mas.

Mannetjes Varen.

Polystichum Filix Mas Roth. Mannetjes Varen. Eene bergbewonende plant, die bijna door geheel Europa, en ook bij ons in het wild groeit. Varens (Polypodiaceeën).

Een langere of kortere wortelstok, Varenwortel (Radix Filicis Maris), die tot twee en een halven centimeter dik wordt, en versch vleezig, doch droog sponzig en ligt is. Inwendig is hij groen, en doet hij een telkens afgebroken kring van tamelijk groote vaatbundels zien. Aan zijn top vindt men, behalve wortelvezels, een krans van bladen, die in eene platte spiraal opgerold zijn, en, iets lager, de naar ééne zijde gekeerde, opstijgende, hoekige, vleezige, uitwendig zwart-

bruine, inwendig groene overblijfselen van bladstelen. Bladen en bladstelen zijn onder bruine strooschubbetjes half verscholen. Reuk eigenaardig, onaangenaam. Smaak eerst zoetachtig, later eenigszins bitter en samentrekkend.

Men zamele den Varenwortel in den herfst, en beware hem niet langer dan een jaar. Ter bereiding van het poeder, worde hij van het niet sponzige gedeelte der bladstelen, de schubbetjes en wortelvezels ontdaan, en voorzichtig gedroogd. Het groene poeder zelf beware men in goed gesloten vaten. Kaneelkleurig poeder worde weggeworpen.

Foeniculum.

Venkel.

Foeniculum vulgare Gaertn. Venkel. Eene tweejarige Zuid-Europeesche plant, die bij ons gekweekt wordt. Umbelliferen.

Langwerpige, eenigszins rolronde, vijf tot zeven millimeters lange, onbehaarde, groenachtig-bruine splitvruchten, Venkelzaad (Semen Foeniculi), wier beide helften elkander gemakkelijk loslaten, en elk vijf vooruitspringende, stompe, bleekere ribben hebben, tusschen welke bruine groefjes, elk met ééne striem, waargenomen worden. Zij rieken en smaken aromatiek en zoetachtig.

De zoogenaamde Zoete, Romeinsche of Cretasche Venkel (van Foeniculum officinale Mérat en Lens [F. dulce DC.]) onderscheidt zich door grootere, tot veertien millimeters lange, sterker gekromde en dikwerf ongelijkzijdige, bleekere vruchtjes met sterker uitpuilende ribben en smallere groeven.

Frangula.

Wegedoorn.

Rhamnus Frangula L. Gemeene Wegedoorn. Eene Europeesche, ook bij ons in het wild voorkomende heester. Rhamneeën.

De Wegedoornbast (Cortex Frangulae), ten hoogste één millimeter dik, komt in pijpen in den handel, die uitwendig grijs of grijsbruin, met kleine, witte, meest dwars uitgerekte wratjes bezet, en, op meer gevorderden leeftijd, eenigszins gesleufd is. Het kurklaagje is zeer dun, inwendig purperkleurig, en bladert af; het bedekt eene groengele schors en een bruingelen bast, die aan de binnenzijde der pijpen glad en roodbruin is. Op de breuk doet de Wegedoornbast citroengele vezels zien.

Men zamele hem in het voorjaar van jonge stammen en forsche takken, en beware hem over het jaar alvorens hem te gebruiken.

+ Galanga.

Galanga.

? Alpinia Chinensis Roscoë. Eene overblijvende plant van Chineeschen oorsprong. Zingiberaceeën.

Een rolronde, aan een der uiteinden dikwerf een weinig gezwollen, tot vijf centimeters lange, tot twee centimeters dikke, onverdeelde of kort-getakte, dikwerf knievormig-gebogen wortelstok, Galangawortel (Radix Galangae Minoris), die overlangs gestreept, uitwendig roodbruin en van witte

ringen voorzien, en inwendig kaneelkleurig, met een donkeren ring geteekend en zeer vezelig is. Hij smaakt eenigszins bitter en brandt op de tong; hij riekt eigenaardig.

+ Galbanum.

Moederhars.

Ferula erubescens Boiss. Eene overblijvende, in Perzië inheemsche plant. Umbelliferen.

Moederhars (Galbanum; Gummi Galbanum Ed. I). Korrels, wier grootte afwisselt tusschen die eener erwt en van eene hazelnoot, en wier kleur almede zeer verschillen en afwisselen kan tusschen geel, lichtbruin, groen, wit en rood. Zij zijn veelal dof, vrij, Moederhars in Korrels (Galbanum in Granis), of aaneengekleefd, Moederhars in Kluiten (Galbanum in Massis), vast als was, en worden in de koude bros, maar blijven toch moeilijk tot poeder te brengen. Smaak bitter, brandend. Reuk balsemiek.

Moederhars is in spiritus gedeeltelijk oplosbaar, en geeft, met water gewreven, een melkachtig vocht.

Gezuiverde Moederhars worde bereid en bewaard als Gezuiverd Ammoniak.

Gentiana.

Gentiaan.

Gentiana lutea L. Gele Gentiaan. Eene overblijvende plant der grasvelden op de Alpen en Vooralpen van Midden-Europa. Gentianeeën.

Een zeer lange, tot vijf centimeters dikke, meest veelhoofdige, in eenige dikke takken verdeelde en dikwerf overlangs doorgesneden wortel, Gentiaanwortel (Radix Gentianae; Radix Gentianae Luteae s. Rubrae Ed. I), die overlangs gesleufd, naar boven door dicht opeenstaande ringen dwars gerimpeld, uitwendig geelachtig of roodachtig-bruin, en inwendig bruinachtig is, met eene speling in het rosse of oranje.

Droog is hij bros, dikwerf sponzig en poreus, en ruw op de breuk. Hij heeft eene dunne schors, die door een donkerder ring van den breeden, vleezigen houtcilinder gescheiden is, smaakt sterk en lang nablijvend bitter, en riekt zoetachtig, ongeveer zooals gedroogde vijgen.

Vingerdikke, rechtere, uitwendig meer grijsbruine, maar voor het overige met den beschrevenen overeenkomende wortels van eenige andere soorten van Gentiaan behoeven niet geweerd te worden.

Men zamelt den Gentiaanwortel in het voorjaar.

Glycerinum.

Glycerine.

Eene heldere, stroopdikke, kleur- en reukelooze vloeistof van 1,230—1,250 soortelijk gewicht, die zich in elke verhouding met water en zeer sterken spiritus laat vermengen.

Met water verdund, mag zij noch de roode, noch de blauwe oplossing van lakmoes van kleur doen veranderen; niet gekleurd worden door zwavelwaterstof, en niet of nauwelijks troebel worden door chloorbaryum, salpeterzuur zilveroxyde of zuringzuren ammoniak.

Met eene oplossing van natronhydraat verwarmd, mag zij

niet bruin worden, en evenmin rood, nadat een weinig zwavelzuur koperoxyde aan het mengsel is toegevoegd.

Eéne druppel Glycerine mag, als zij met eenige druppels verdund zwavelzuur vermengd en op een waterbad verwarmd wordt, niet zwart worden.

+ Glycerinum cum Acido Tannico.

Glycerine met Looizuur.

Neem: **Looizuur** één deel 1

Los het bij eene zachte warmte op in

Glycerine vijf deelen 5

+ Glycerinum cum Amylo.

Glycerine met Zetmeel.

Neem: **Glycerine** vijftien deelen 15
Tarwezetmeel één deel 1

Vermeng en verwarm ze, totdat er, al roerend, eene doorschijnende massa van geworden is.

+ Glycerinum cum Biborate Natrico.

Glycerine met Dubbelboorzuren Natron.

Neem: **Dubbelboorzuren Natron** tot poeder gebracht één deel. 1

Los het bij eene zachte warmte op in

Glycerine vijf deelen 5

+ Glycerinum cum Iodeto Kalico.

Glycerine met Ioodkalium.

Neem: **Ioodkalium** vijftien deelen 15
Iood één deel 1

Los ze, al wrijvend, op in

Glycerine honderd twintig deelen 120

+ Glycerinum cum Oxydo Zincico.

Glycerine met Zinkoxyde.

Neem: **Zinkoxyde** één deel. 1
Glycerine met Zetmeel acht deelen 8

Vermeng ze.

+ Gramen.

Gras.

Triticum repens L. (Agropyrum repens Beauv]. Ray-Gras. Eene langs wegen en heggen, en op akkers zeer algemeene overblijvende inlandsche plant. Gramineeën.

Een zeer lange, tot drie millimeters dikke, vertakte wortelstok, Graswortel (Radix Graminis), die versch rolrond, doch gedroogd scherpkantig en gesleufd is. Hij is glanzig, heeft ver van elkander verwijderde knoopen, die dunne wortelvezels en uitgerafelde schubben dragen, is inwendig hol, en verder stroogeel van kleur en zoet van smaak.

In den handel komt hij meest in stukjes voor, en mag aldus gebruikt worden.

Men grave den Graswortel in het voorjaar, nog vóór de halmen zichtbaar worden, en beware hem droog en van de wortelvezels ontdaan.

+ Granatum.

Granaat.

Punica Granatum L. Granaatappelboom. Een Oost-Indische boom, die in Zuid-Europa gekweekt wordt. Granateeën.

Heel of half opgerolde of platachtige, één tot anderhalven millimeter dikke stukken, Granaatbast (Cortex Granati; Cortex Radicis Granatorum Ed. I) van verschillende grootte, die hard en bros, en uitwendig oneffen, met wratachtige ruwigheden bezet, meer of minder gespleten, en grijs- of bruinachtig-geel zijn. Op eene horizontale doorsnede zijn zij

groenachtig en niet straalswijs gestreept, en aan de binnenvlakte bleek-kaneelkleurig, glad of met bleekgele splinters bezet; hunne breuk is effen. Zij smaken bitterachtig, later samentrekkend.

Het is tegenwoordig uitgemaakt, dat de koopwaar, die uit Zuid-Europa aangevoerd wordt, van den stam en zijne takken en niet van den wortel verzameld wordt.

+ Gratiola.

Genadekruid.

Gratiola officinalis L. Genadekruid. Een overblijvend inlandsch kruid. Scrophularineeën.

Het Genadekruid (Herba Gratiolae; Radix et Herba Gratiolae Ed. I) heeft overeindstaande, vierkante, ongeveer drie decimeters hooge stengels, die uit een vertakten, aan de geledingen geschubden wortelstok opschieten; verder: kruiswijsstaande, ongesteelde, lancetvormige, naar onder gaafrandige, hooger op wijd-gezaagde, drie- tot vijfnervige, onbehaarde bladen, en gesteelde, witachtige of bleekroode bloemen, die in de bladoksels afzonderlijk gezeten zijn en door twee schutblaadjes gesteund worden.

Het kruid worde in Juni of Juli verzameld. Het smaakt scherp, bitter, walgelijk, en riekt bijna niet.

Guajacum.

Guajak.

Guajacum officinale L. Guajakboom. Een boom van tropisch-Amerika, bovenal van de Antillische eilanden. Zygophylleeën.

✝ 1. Pokhout (Lignum Guajaci). Een dicht, zwaar, hard hout, met eene harsachtige, groenachtig-bruine kern, en een bleeker, geelachtig splint. Verwarmd, verspreidt het een geur van benzoë. Het zaagsel, dat te koop wordt aangeboden, mag niet te veel witachtige deeltjes bevatten, om het even of deze van het splint van het pokhout zelf, of van eenige andere houtsoort afkomstig zijn.

2. Guajakhars (Resina Guajaci; Resina Guajaci nativa Ed. I) vloeit als een harsachtig sap, van zelf of door insnijdingen, uit den boom, en wordt in de lucht hard. Zij doet zich meestal voor in den vorm van groote, vaste, broze stukken, wier oppervlakte bestoven is en wier breuk glanst als glas. Zij zijn geel, met groene of bruine vlammen, en bijkans reukeloos.

Gesmolten, verspreidt Guajakhars een balsamischen reuk; tusschen de tanden wordt zij week. Zij laat zich gemakkelijk tot poeder brengen, en is in dien staat eerst witachtig-grijs, doch wordt van lieverlede groen. Soortelijk gewicht 1,20—1,22.

In zeer sterken spiritus lost Guajakhars bijkans geheel op. Water maakt die oplossing troebel, maar eene oplossing van natronhydraat maakt haar weder helder.

Gummi Arabicum.

Arabische Gom.

Onderscheidene boomachtige soorten van Acacia. Planten, in Azië en Afrika inheemsch. Mimoseeën.

Dit, vooral in Noord-Afrika van zelf uit de stammen vloeiend en in de lucht vast wordend sap, Arabische Gom (Gummi Arabicum), vormt meer of minder ronde stukken van verschillende grootte, die wit of bleek-geelachtig, met spleten doortrokken, doorschijnend of ondoorschijnend zijn, als glas glanzen, en op de schulpige breukvlakte iridiseeren. Zij zijn reukeloos en smaken flauw.

Arabische Gom is in koud en heet water wél, in spiritus niet oplosbaar. Senegal-Gom mag niet worden toegelaten.

+ Helenium.

Alant.

Inula Helenium L. Gewone Alant. Eene overblijvende plant van Midden- en Zuid-Europa, die bij ons tot pharmaceutisch gebruik gekweekt wordt. Synanthereeën.

De handelswaar bestaat ten deele uit penvormige, gave of overlangs doorgesneden hoofdwortels van één decimeter of minder lengte en vier centimeters of minder breedte, ten deele uit dunne, rolronde, soms overlangs doorgesneden worteltakken. In het eerste geval is de Alantswortel (Radix Helenii; Radix Helenii s. Enulae s. Inulae Ed. I) één- of meerhoofdig, naar boven met dicht bijeenstaande oppervlakkige

ringen geteekend, van buiten met de litteekens van afgesneden worteltakken bezet, rimpelig; op de doorgesnedene zijde vindt men in 't midden eene verhevene kam. Hij is hard, bros, geel- of bleek-bruinachtig, in vochtigen toestand taai. Smaak bitter, eenigszins scherp. Reuk eigenaardig.

De tamelijk dikke schors is van het vleezige hout, waarin, evenals in de schors, talrijke oliehoudende holten, en daarenboven dunne, citroengele vaatbundels en breede mergstralen voorkomen, door een donkeren kring gescheiden. Het merg is bij de hoofdwortels tamelijk breed, maar ontbreekt bij de worteltakken.

De bij ons zoogenoemde Langendijker Alantswortel, die in Noord-Holland in de nabijheid van Alkmaar gekweekt wordt, is dunner, minder zwaar, donkerder van kleur, en bevat minder inuline.

Men zamele den wortel in het voor- of najaar, en beware hem, goed gedroogd, in gesloten vaten.

+ Helleborus.

Nieswortel.

Veratrum album L. Wit Nieskruid. Eene overblijvende plant der Alpen en Vooralpen van Midden-Europa. Melanthaceeën.

Een stomp-kegelvormige of rolronde, tot zes centimeters lange, naar boven twee tot vijf centimeters dikke, onverdeelde of twee-, zelden veelhoofdige wortelstok, Witte Nieswortel (Radix Hellebori Albi), waaraan de overblijfselen van afgesneden bladen nog zijn waar te nemen, en die uitwendig zwart- of bruinachtig-grijs, onduidelijk overdwars gerimpeld,

en met talrijke witte litteekens van afgesneden wortelvezels bezet is. Inwendig is hij vuilwit, onder de schors met een bruinachtigen ring geteekend, hard.

Hij brandt sterk op de tong, en zijn poeder wekt tot hevig niezen op.

Hirudo.

Bloedzuiger.

Sanguisuga medicinalis en S. officinalis Sav. Zuigende Ringwormen.

De eerste der genoemde soorten, ook wel Duitsche Bloedzuiger geheeten, is aan de rugzijde olijfgroen en aan weêrszijden van drie overlangs loopende, licht roestbruine strepen voorzien, van welke vooral de middelsten met zeer duidelijke zwarte stippen of vlekken bezet zijn. Aan de buikzijde is zij groenachtig-geel, met nevelachtige zwarte vlekjes, die vóór den gelen rand tot eene doorloopende streep samenkomen.

De andere soort, Hongaarsche Bloedzuiger geheeten, is aan de rugzijde bruin, geel of steenrood, ook met zes overlangs loopende roestkleurige strepen, maar aan de olijfgroene buikzijde ongevlekt. Buik- en rugvlakte zijn door eene zwarte streep van elkander gescheiden.

Bloedzuigers, die kort te voren gezogen hebben, mag men niet afleveren.

Haemopis Sanguisorba Sav., die tot zuigen niet geschikt is, onderscheidt zich door zijn onregelmatig gevlekten, ongestreepten rug.

Hordeum.

Gerst.

Hordeum vulgare L. et Hordeum distichon L. Gewone en Tweerijige Gerst. Één- of tweejarige planten, die in Europa veelvuldig gekweekt worden. Gramineeën.

Graanvruchtjes die, van hare vrucht- en zaadhuid ontdaan, Gepelde Gerst (Semen Hordei Decorticatum), ovaal, min of meer rolrond, eenigszins samengedrukt, wit en met meel bestoven zijn. Aan hare eene zijde vindt men in het midden eene overlangs loopende sleuf, waarin nog een deel der bruinachtige bekleedselen is achtergebleven.

+ Hydrargyrum.

Kwik.

Een vloeibaar, sterk glanzend, zilverkleurig metaal.

In eene droge flesch sterk geschud, moet het zijn metaalglans niet verliezen, en mag het, evenmin als de wand der flesch, met een grijzen aanslag bedekt worden.

In salpeterzuur losse het volkomen op. Het overblijfsel na de uitdamping dier oplossing verkregen, moet, sterker verhit, geheel vervliegen.

+ Hydrargyrum cum Carbonate Calcico.

Kwik met Koolzure Kalk.

Neem: **Kwik** één deel 1
Koolzure Kalk vijf deelen 5

Wrijf ze in een steenen mortier, totdat geene metaaldeeltjes meer zijn waar te nemen.

Hydras Chlorali.

Chloralhydraat.

Kleurlooze, naaldvormige kristallen of kristallijne korsten, die eigenaardig scherp rieken, en bij verhitting smelten en geheel vervliegen.

Zij moeten in water en zeer sterken spiritus gemakkelijk oplossen. Als men ze bij eene geconcentreerde oplossing van natronhydraat voegt, worde er chloroform afgescheiden. Met salpeterzuur van 1,180 soortelijk gewicht tot kokens verwarmd, mogen er zich geene geelbruine dampen ontwikkelen. In zwavelzuur moeten zij langzaam vervloeien, en, als men dit mengsel tot kokens verhit, mag het niet gekleurd worden. De oplossing van de kristallen in water mag door salpeterzuur zilveroxyde slechts flauw troebel worden.

Chloralhydraat worde in eene goed gesloten flesch bewaard.

+ Hydras Kalicus.

Kalihydraat.

Lapis Causticus.

Bijtende Steen.

Witachtige pijpjes of vormlooze witte stukken, kristallijn op de breuk, die zeer bijtend zijn en in de lucht vervloeien.

Als Kalihydraat in twee deelen water opgelost en met eene viervoudige hoeveelheid zeer sterken spiritus vermengd wordt, mag er uit de vloeistof slechts een zeer geringe kristallijne neêrslag of uiterst weinig water worden afgescheiden.

Met eene overmaat van verdund salpeterzuur, mag het slechts even opbruisen, en geve het eene bijna heldere oplossing, die, met water verdund en gefiltreerd, slechts even troebel wordt door chloorbaryum, salpeterzuur zilveroxyde, vloeibaren ammoniak en zwavelwaterstof-zwavelammonium, doch in het geheel niet door zwavelwaterstof.

Het worde in nauwkeurig gesloten flesschen bewaard.

+ Hydras Natricus.

Natronhydraat.

Kristallijne, harde, ondoorschijnende, witte stukken van een vezeligen bouw, die in de lucht eerst vervloeien, doch later weder opdrogen, en in water, onder ontwikkeling van warmte, bijna volledig oplossen.

Deze oplossing bruise met zuren weinig of niet op, en geve,

met eene overmaat van eene oplossing van wijnsteenzuur, geen neêrslag.

Nadat zij met water verdund en met salpeterzuur zuur is gemaakt, mag zij slechts even troebel worden door chloorbaryum en salpeterzuur zilveroxyde.

Natronhydraat worde in eene goed gesloten flesch bewaard.

Hydrochloras Chinini.

Chloorwaterstofzure Kinine.

Hydrochloras Chinicus Ed. I.

Chlorwaterstofzure Chinine Uitg. I.

Naaldvormige, in bundels vereenigde, witte kristallen, die in koud water moeilijk, doch in heet water en zeer sterken spiritus gemakkelijker oplosbaar zijn. Op platinablik verhit, moeten zij verbranden zonder iets achter te laten.

De oplossing mag door verdund zwavelzuur niet, en door chloorbaryum nauwelijks troebel worden.

Eén deel van het zout geve met dertig deelen absoluten alcohol en eenige druppels verdund zwavelzuur eene heldere oplossing. Voor het overige moet Chloorwaterstofzure Kinine aan dezelfde reactiën voldoen als Zwavelzure Kinine.

Omtrent de kenmerken van Kinine, raadplege men het artikel van dien naam.

Hydrochloras Morphini.

Chloorwaterstofzure Morphine.

Hydrochloras Morphicus Ed. I.

Chlorwaterstofzure Morphine Uitg. I.

Dunne, naaldvormige, in bundels vereenigde, witte kristallen, die in heeten zeer sterken spiritus, en zelfs in gelijke deelen kokend water, gemakkelijk oplosbaar zijn. Op platinablik verhit, moeten zij volledig verbranden.

De oplossing mag niet troebel worden door chloorbaryum of dubbelkoolzuren kali, doch geve met natronhydraat een neêrslag, die reeds door eene geringe overmaat van dezelfde stof gemakkelijk en volledig wordt opgelost.

Omtrent de kenmerken van Morphine, raadplege men het artikel van dien naam.

Hyoscyamus.

Bilzenkruid.

Hyoscyamus niger L. Gewoon Bilzenkruid. Eene tweejarige Europeesche plant, die ook in Nederland in het wild groeit. Solaneeën.

De bladen, Bilzenkruidbladen (Folia Hyoscyami; Herba Hyoscyami Ed. I), die laag aan den stengel gesteeld, hooger op ongesteeld en stengelomvattend zijn, zijn eirondlangwerpig, spits, bochtig-getand, met lange haren bezet en kleverig. Zij moeten van de in stengel geschoten plant in het

begin van den bloei verzameld, en niet langer dan een jaar bewaard worden. Zij rieken eigenaardig, verdoovend, en smaken bitterachtig en een weinig scherp.

Hypochloris Calcicus.
Onderchlorigzure Kalk.

Een wit, korrelig poeder, dat naar onderchlorigzuur riekt, in de lucht vochtig wordt, en voor een deel in water oplosbaar is.

Als men negen deelen Onderchlorigzure Kalk in eene voldoende hoeveelheid water nauwkeurig verdeelt, veertien deelen poeder van zwavelzuur ijzeroxydule daaraan toevoegt, en ze eenigen tijd met elkander schudt, en het mengsel eindelijk met verdund zwavelzuur zuur maakt, moet er eene vloeistof verkregen worden, die door ferridcyankalium niet blauw wordt; waaruit volgt, dat honderd deelen Onderchlorigzure Kalk niet minder dan twintig deelen werkzaam Chloor moeten bevatten.

Onderchlorigzure Kalk worde in een gesloten vat, op eene donkere en koele plaats bewaard.

Hypophosphis Calcicus.
Onderphosphorigzure Kalk.

Neem:	**Phosphorus** tot poeder gebracht één deel	1
	Kalkhydraat versch bereid twee deelen	2
	Gedestilleerd Water één deel	1

Doe ze in eene porceleinen schaal en houd het mengsel, dat

van tijd tot tijd omgeroerd, en waaraan voor het verdampte water ander worde toegevoegd, op een waterbad, bij niet hooger dan 40°, zoo lang warm, totdat er geen gas meer ontwijkt. Doe er eene nieuwe hoeveelheid gedestilleerd water bij, en giet de massa door een linnen doek. Wasch het overgeblevene met gedestilleerd water af, en pers het uit.

Laat door de verkregene en bijeengegoten vochten zoo lang koolzuurgas strijken, totdat er geen neêrslag meer ontstaat; kook ze even op, filtreer, en damp ze, al roerend, op een waterbad tot droogwordens uit.

Het zij een wit, korrelig poeder, dat bij verwarming phosphorwaterstofgas ontwikkelt, 't welk van zelf ontbrandt. Het losse in zes deelen water volkomen op. Deze oplossing geve met salpeterzuur zilveroxyde terstond een witten neêrslag, die weldra bruin, en later zwart wordt.

Bewaar het in eene goed gesloten flesch.

Hypophosphis Natricus.

Onderphosphorigzure Natron.

Neem: **Onderphosphorigzure Kalk** vijf deelen 5
Koolzuren Natron negen deelen 9
Gedestilleerd Water twintig deelen 20

Vermeng ze nauwkeurig in eene porceleinen schaal en droog ze op een waterbad. Wrijf de zoutmassa fijn, doe ze in eene kolf, en voeg er bij

Sterken Spiritus dertig deelen 30

Laat het mengsel eenigen tijd warm trekken, schud het van

tijd tot tijd om, filtreer het bovenstaande vocht, en herhaal de trekking met

Sterken Spiritus twintig deelen 20

Spoel datgene, wat onopgelost achtergebleven is, op het filtrum met nog een weinig sterken spiritus af. Doe al het vocht in eene kolf; haal het grootste gedeelte van den spiritus op een waterbad daarvan af; giet de overgebleven vloeistof in eene uitdampschaal, en damp haar, op een waterbad, onder bestendig roeren, tot droogwordens uit.

Het zij een wit, korrelig poeder, dat in de lucht vochtig wordt, en in water en sterken spiritus gemakkelijk oplost. Verwarmd, stoote het phosphorwaterstofgas uit, dat van zelf ontbrandt.

De oplossing in water, die alcalisch reageere, doch met zuren niet opbruise, mag niet troebel worden door chloorcalcium, en moet met salpeterzuur zilveroxyde een witten neêrslag geven, die weldra bruin en later zwart wordt.

Het worde in eene goed gesloten flesch bewaard.

+ Hyposulphis Natricus.

Onderzwaveligzure Natron.

Doorschijnende, kleurlooze kristallen, die in water gemakkelijk, doch in zeer sterken spiritus niet oplossen.

De oplossing, die zwak alcalisch reageert, worde slechts even troebel door chloorbaryum, en bruise met zuren niet op; door toevoeging van verdund chloorwaterstofzuur, worde zij echter na eenigen tijd melkachtig troebel, en verspreide daarbij een reuk van zwaveligzuur. In eene oplossing van salpeterzuur

zilveroxyde gedruppeld, geve zij een witten neêrslag, die door een overvloed van den onderzwaveligzuren natron weder opgelost wordt.

Als men bij twee deelen van het zout, in water opgelost, één deel iood voegt, moet er eene heldere kleurlooze oplossing ontstaan.

Onderzwaveligzure Natron worde in eene goed gesloten flesch bewaard.

+ Infusum Belladonnae Oleosum.

Olie van Doodkruid.

Oleum Belladonnae.

Neem: **Doodkruidbladen** gedroogd en tot een grof poeder gebracht één deel 1

Sterken Spiritus zoo veel als noodig is om dit poeder goed vochtig te maken.

Zet het mengsel eenige uren op eene warme plaats en voeg er dan bij

Olijfolie vier en twintig deelen 24

Laat ze op een waterbad trekken tot dat de spiritus verdampt is. Pers uit en filtreer.

De Olie hebbe eene vuilgroene kleur en een eigenaardigen niet ranzigen reuk.

+ Infusum Conii Oleosum.

Olie van Scheerling.

Oleum Cicutae.

Bereid haar uit Scheerlingbladen op dezelfde wijze als de Olie van Doodkruid.

Infusum Hyoscyami Oleosum.

Olie van Bilzenkruid.

Oleum Hyoscyami.

Bereid haar uit Bilzenkruidbladen op dezelfde wijze als de Olie van Doodkruid.

+ Infusum Rhei Aquosum.

Waterig Aftreksel van Rhabarber.

Tinctura Rhei Aquosa.

Neem:	**Rhabarber** in dunne stukjes gesneden drie deelen	3
	Kaneelwater	4
	Zeer Sterken Spiritus van elk vier deelen	4
	Koolzuren Natron twee deelen	2

opgelost in

	Gedestilleerd Water twintig deelen	20

Laat ze zes en dertig uren weeken. Pers zacht uit, zet het vocht eenige dagen op eene koele plaats, en filtreer.

+ Infusum Sennae Compositum.

Samengesteld Aftreksel van Senne.

Aqua Laxativa.

Laxeerwater.

Neem: **Sennebladen** vier deelen 4
Anijszaad één deel 1

Laat ze met zoo veel heet water trekken, dat er van doorgezegen kunnen worden:

twee en dertig deelen 32

Los hierin op

Gezuiverd Manna zes deelen. 6
Wijnsteenzuren Kali-Natron vier deelen. 4

+ Iodetum Hydrargyricum.

Kwikiodide.

Iodidekwik Uitg. I.

Neem: **Kwikchloride** vier deelen 4

Los ze op in

Gedestilleerd Water tachtig deelen. 80

Voeg bij de heldere oplossing, al roerend, eene heldere oplossing van:

Ioodkalium vijf deelen 5
in **Gedestilleerd Water** vijftien deelen. 15

Breng den neêrslag op een filtrum, wasch hem met gedestilleerd water volledig uit, en droog hem, bij eene zachte warmte, op eene duistere plaats.

Het zij een scharlakenrood poeder, dat bij verwarming lichter van kleur wordt en tot eene geelachtige vloeistof smelt, en bij sterkere verhitting geheel vervliegt. Het zij in water bijna onoplosbaar, doch worde in zeer sterken heeten spiritus geheel opgelost. Als water met het poeder geschud wordt, mag het, na gefiltreerd te zijn, geen neêrslag geven met salpeterzuur zilveroxyde.

Kwikiodide moet, in een goed gesloten flesch, op eene donkere plaats bewaard worden.

Iodetum Hydrargyrosum.

Kwikioduur.

Iodiumkwik Uitg. I.

Neem: **Kwik** acht deelen 8
Iood vijf deelen 5

Wrijf ze, onder toevoeging nu en dan van een weinig zeer sterken spiritus, zoo lang in een porceleinen mortier nauwkeurig onder elkander, totdat geene Kwikbolletjes meer zijn waar te nemen, en het mengsel eene groenachtig gele kleur hebbe aangenomen. Wasch dit met zeer sterken spiritus zoo lang uit, totdat zwavelwaterstof het heldere filtraat niet meer kleure, en droog het buiten het licht, bij eene zachte warmte.

Het zij een groenachtig-geel poeder, dat in koud water en kouden zeer sterken spiritus onoplosbaar is. Warm gemaakt,

smelte het; eene nog hoogere warmte doe het geheel vervliegen, zonder dat daarbij dampen van stikstofoxyde vrij worden.

Als men een weinig van het poeder met zeer sterken spiritus schudt, mag deze, na gefiltreerd te zijn, door zwavelwaterstof niet gekleurd worden.

Bewaar het zout in eene goed gesloten flesch, buiten het licht.

Iodetum Kalicum.

Ioodkalium.

Iodium-Kalium Uitg. I.

Kubische, witte, doorschijnende of porceleinachtige kristallen, die in de lucht slechts weinig vochtig worden. Zij moeten in drie vierde deelen water oplosbaar zijn. Deze oplossing mag niet of slechts zeer weinig alcalisch reageeren, met verdund zwavelzuur niet opbruisen, en blijve, met zes deelen zeer sterken spiritus vermengd, volkomen helder, zonder iets kristallijns af te zetten.

De verdunde oplossing mag niet troebel worden door chloorbaryum, en niet bruinachtig door wijnsteenzuur. Als eene dergelijke oplossing, waarbij zoo veel salpeterzuur zilveroxyde gevoegd is, totdat er geen neêrslag meer ontstaat, (met dien neêrslag) vermengd en geschud wordt met vloeibaren ammoniak, mag zij, na gefiltreerd te zijn, door bijvoeging van eene overmaat van salpeterzuur, wel een weinig troebel worden, maar geen witten neêrslag geven.

Het worde in eene goed gesloten flesch bewaard.

+ Iodetum Plumbicum.

Ioodlood.

Neem: **Azijnzuur Loodoxyde** negen deelen 9

Los ze op in

Gedestilleerd Water, waarbij eenige druppels **Azijnzuur** gevoegd zijn, negentig deelen 90

Voeg bij de heldere oplossing, al roerend,

Ioodkalium acht deelen 8

opgelost in

Gedestilleerd Water veertig deelen 40

Wasch den op een filtrum verzamelden neêrslag met gedestilleerd water volledig af, en droog hem bij eene zachte warmte op eene donkere plaats.

Het zij een goudgeel poeder, dat in koud water zeer moeilijk oplost, doch met kokend water eene kleurlooze oplossing geeft, waaruit, bij bekoeling, goudgele kristallijne plaatjes zich afzetten.

+ Iodetum Sulphuris cum Sulphure.

Ioodzwavel met Zwavel.

Neem: **Iood** vier deelen 4
Gezuiverde Zwavel één deel 1

Meng ze in een mortier nauwkeurig dooreen, en doe ze in eene ruime flesch. Verwarm deze eerst langzaam en zacht, doch daarna sterker, totdat alles gesmolten is, en breng de

vloeiende massa vervolgens in aanraking met de wanden der flesch, opdat het iodium, dat daartegen gesublimeerd is, opgenomen worde. Breek de flesch, als zij bekoeld is, stuk en breng haren inhoud over in eene goed sluitende flesch.

Het zij eene kristallijne, zwartgrijze massa met metaalglans, die sterk naar iood riekt, en waaraan, door behandeling met zeer sterken spiritus, bijna al het iood onttrokken kan worden.

Bij verhitting vervliege het geheel.

Iodium.

Iood.

Kristallijne, grijszwarte, metaalachtig glanzende, zachte, broze plaatjes, die eigenaardig rieken, en, reeds bij eene zachte warmte, in schoone violetroode dampen overgaan.

In water zijn zij weinig, doch in aether, chloroform en zwavelkoolstof zeer gemakkelijk oplosbaar. Aan verwarming blootgesteld, verdampe Iodium zonder iets achter te laten. In twaalf deelen zeer sterken spiritus losse het volledig op.

Bewaar het in goed gesloten stopflesschen.

Ipecacuanha.

Braakwortel.

Cephaëlis Ipecacuanha W. Eene plant uit de oorspronkelijke wouden van Brazilië. Rubiaceeën.

Een bochtige, twee tot vier millimeters dikke wortel, Ipecacuanha- of Braakwortel (Radix Ipecacuanhae), welks oppervlakte uit nauw aaneensluitende, bobbelige, onvolkomen ringen bestaat, en daardoor wratachtig schijnt. Hij heeft eene dikke, hoornachtige, uitwendig donkerder of lichter grijze of bruine, inwendig vuilwitte, harsachtige, glanzige, niet straalswijs gestreepte schors, die zich gemakkelijk van den dunnen, bleek-geelachtigen houtcilinder, waarin geene jaarringen of mergstralen, geen merg en geene poriën te zien zijn, laat afnemen. Hij riekt flauw, maar, als men hem tot poeder stoot, walgelijk; zijne schors smaakt onaangenaam, bitter, scherp, maar zijn hout, dat krachteloos is, is ook smakeloos.

Men gebruike van dezen wortel enkel de schors, nadat zij, door zacht kloppen, van den houtcilinder gescheiden en tot poeder gebracht is.

+ Iris.

Lisch.

Iris Florentina L. Florentijnsche Lisch. Eene in Zuid-Europa inlandsche en vooral in Boven-Italië gekweekte overblijvende plant. Irideeën.

Een wortelstok, Lischwortel (Radix Iridis s. Iridis Florentinae), die in lengte en vorm zeer verschillen kan, een geur van viooltjes verspreidt, tot vier centimeters breed en tot twee centimeters dik wordt, en afgeplat, vast, hard, dikwerf geleed en somwijlen vertakt is, en welks leden naar voren wat breeder zijn, en afwisselend ter linker- en ter rechterzijde afwijken. Ongeschild is hij geelachtig, aan den bovenkant, door de litteekens der afgevallen bladen, geringd, aan den onderkant

met de overblijfselen van afgesneden wortelvezels bezet en daardoor knobbelig en ruw; geschild daarentegen wit en glad. Inwendig is hij vast, melig, en in het midden met verspreide vaatbundels geteekend.

Jalapa.

Jalappe.

Ipomoea Purga Wender. Eene plant der Mexicaansche bergen. Convolvulaceeën.

Bijna kogelronde, peervormige of langwerpige, gave, in- of doorgesneden, dichte, zware knollen, Jalappewortel (Radix Jalapae; Radix Jalappae Ed. I), van verschillende grootte, die overlangs gerimpeld en knobbelig, donker-grijsbruin, vooral tusschen de plooien zwartachtig, inwendig grijsachtig zijn, en talrijke donkerder concentrische kringen doen zien, waarin glanzige harshoudende cellen opgesloten liggen. Zij rieken eigenaardig, zwak-aromatiek, en smaken eerst zoetachtig, dan walgelijk, eindelijk lang nablijvend scherp.

Geene andere knollen mogen toegelaten worden dan die ten minste tien percent der in dit werk uitvoeriger onder den naam van Resina Jalapae beschreven hars in het poeder bevatten.

Juglans.

Noteboom.

Juglans regia L. Okker- of Walnoot, of Noteboom. Een bij ons aangeplante boom. Juglandeeën.

✝ 1. Noteschors (Cortex Fructuum Juglandis) is de buitenste, nog niet volkomen rijpe, vleezige, groenachtige laag (de bolster) van het vruchtbekleedsel. Zij riekt geurig en smaakt bitterachtig, scherp en samentrekkend.

2. Notebladen (Folia Juglandis; Folia Recentia Juglandis Regiae Ed. I). Oneven-gevinde bladen met omstreeks een negental blaadjes, die met de bladspil geleed, ovaal-langwerpig, spits, gaafrandig of oppervlakkig gezaagd en van onder in de oksels der aderen behaard zijn. Versch gewreven, rieken zij eigenaardig geurig, en smaken bitterachtig.

Men zamele ze in Juni. Versche bladen verdienen boven droge de voorkeur.

✝ Juniperus.

Jeneverbes.

Juniperus communis L. Jeneverstruik. Een inheemsche heester. Coniferen.

De rijpe vleezige vruchten, Jeneverbessen (Baccae Juniperi) zijn zoo groot als eene erwt, kogelrond, op den top van drie bultjes voorzien, versch zwart-violet, gedroogd bruinzwart, met eene glanzige opperhuid. Het vruchtvleesch is moezig en bruin, en bevat drie driekante steenharde zaden. Zij rieken aangenaam-balsamisch en smaken zoetachtig, met een bitteren geurigen nasmaak.

+ Kamala.

Kamala.

Glandulae Rottlerae.

Rottlera tinctoria Roxb. Een boom, die in Oost-Indië inlandsch is en gekweekt wordt. Euphorbiaceeën.

Een poeder, dat uit kleine, afgeplat-kogelronde kliertjes bestaat, die knotsvormige, met balsem gevulde blaasjes bevatten, en van de oppervlakte der zaaddoozen verzameld worden.

Het is eenigszins harsachtig, schoon steenrood van kleur, laat zich met water moeilijk vermengen, verbrandt in de vlam als Heksenmeel, en is bijna reukeloos. Het kleurt spiritus en aether rood.

Kamala moet zoo veel mogelijk van de stervormige haartjes en het zand, die er niet zelden in gemengd zijn, gezuiverd worden.

+ Kermes Minerale.

Delfstoffelijke Kermes.

Oxysulphuretum Stibicum Ed. I.

Zwavelstibium met Oxyde Uitg. I.

Neem: **Zwavelstibium** vier deelen 4
Gewonen Koolzuren Natron van zijn kristalwater bevrijd één deel 1

Meng ze nauwkeurig, en smelt ze, onder afwisselend roeren, zoo lang in een Hessischen kroes, totdat de massa niet meer

opzwelt. Giet deze daarna uit op een steen, en wrijf ze, als zij bekoeld is, tot poeder. Doe van dit

Poeder één deel 1

in eene oplossing van

Koolzuren Natron twee deelen 2
in **Gewoon Water** zestien deelen 16

die in een ijzeren pot kookt, en zet het koken, onder afwisselend roeren, en zóó dat het verdampte water van tijd tot tijd door kokend water vervangen worde, een uur voort. Filtreer het kokend heete vocht in eene verwarmde schaal, en laat het filtraat langzaam bekoelen. Verzamel het gevormde bezinksel op een doek en kook de stof, die bij de eerste koking onopgelost gebleven is, opnieuw en op dezelfde wijze met het filtraat. Filtreer; laat weder bekoelen, en herhaal al deze bewerkingen nog tweemaal. Wasch al wat neêrgeslagen is zoo lang met gedestilleerd water af, totdat dit rood lakmoespapier niet meer blauw kleurt; pers de massa voorzichtig doch sterk uit; laat haar op eene lauwwarme en donkere plaats drogen, en wrijf ze tot poeder.

Het zij een zeer fijn, roodbruin poeder, waarin het gewapende oog kristallen ontdekt. Als een weinig van dit poeder met water geschud wordt, mag het filtraat noch zuur noch alcalisch reageeren, en bij uitdamping niets achterlaten. Ook moet het, na met eene verdunde oplossing van wijnsteenzuur geschud en gefiltreerd te zijn, met zwavelwaterstof een oranjerooden neêrslag geven. In zwavelwaterstof-zwavelammonium en in chloorwaterstofzuur losse het geheel op.

Het worde in een goed gesloten flesch, buiten het licht, bewaard.

+ Kousso.

Kousso.

Brayera anthelminthica Kth. (Hagenia Abyssinica W.). Wormdrijvende Brayera. Een Abyssinische boom. Rosaceeën.

De Koussobloemen (Flores Kousso; Flores Brayerae) bestaan uit de zeer sterk vertakte, langharige, met schutbladen bedeelde, veelbloemige vrouwelijke bloempluimen. De meer of minder uitgebloeide bloemen hebben twee ronde schutblaadjes en tien kelkslippen, waarvan de vier of vijf buitensten langwerpig, ongeveer een centimeter lang, vliezig, netvormiggeaderd, roodachtig of lichtgroen, en op eene kort-tolvormige, langharige buis gezeten zijn. Zij smaken walgelijk en een weinig bitter.

Kousso worde, op eene donkere plaats, in goed gesloten flesschen bewaard, en zonder de bloemstelen gebruikt.

+ Kreosotum.

Kreosoot.

Wordt uit Teer bereid, door destillatie van Beukehout verkregen.

Eene heldere, olieachtige, kleurlooze vloeistof, die na verloop van tijd geelachtig wordt, en eigenaardig en doordringend riekt.

Het is geoorloofd, vloeibaar Phenylzuur in zijne plaats te bezigen.

Lactas Ferrosus.

Melkzuur IJzeroxydule.

Een kristallijn, bijna wit of ook wel groen- of geelachtig poeder, dat in koud water moeilijk, doch in kokend spoedig oplost, en hiermede eene groengele vloeistof levert, die door azijnzuur loodoxyde ter nauwernood troebel mag worden.

Als die vloeistof met eene overmaat eener oplossing van natronhydraat vermengd en gefiltreerd wordt, mag zij, na door eenige druppels eener oplossing van zwavelzuur koperoxyde blauw gekleurd te zijn, geen rooden neêrslag geven als zij verwarmd wordt.

De stof, die na de verbranding van Melkzuur IJzeroxydule overblijft, moet aan dezelfde reactiën voldoen als die van Citroenzuur IJzeroxyde.

+ Lactas Magnesicus.

Melkzure Magnesia.

Kleurlooze kristallijne korsten, die in heet water gemakkelijk, in koud water moeilijker en in zeer sterken spiritus in het geheel niet oplossen.

Hare oplossing mag door chloorbaryum, zuringzuren ammoniak en zwavelwaterstof niet troebel worden.

Lactas Zincicus.

Melkzuur Zinkoxyde.

Kleurlooze kristallen of kristallijne korsten, die in koud water moeilijk, doch in kokend gemakkelijk oplossen en daarmede een kleurloos vocht geven, dat door azijnzuur loodoxyde nauwelijks troebel wordt.

Als deze oplossing met eene overmaat eener oplossing van natronhydraat vermengd en door eenige druppels eener oplossing van zwavelzuur koperoxyde blauw gekleurd is, mag zij, bij verwarming, geen rooden neêrslag geven.

Voor het overige worde de zuiverheid van Melkzuur Zinkoxyde op dezelfde wijze onderzocht als die van Azijnzuur Zinkoxyde.

+ Lactuca.

Latuw.

Lactuca virosa L. Vergiftige Latuw. Een tweejarig kruid, dat vooral in westelijk Europa in het wild gevonden, en bij ons gekweekt wordt. Synanthereeën.

Een recht opgaand kruid van verdoovenden reuk, met een wit, bitter melksap; pijlvormige, stengelomvattende, langwerpige, gave of bochtige, stekelig getande, op de middelnerf met stekels gewapende, afstaande bladen, Vergiftige-Latuwbladen (Folia Lactucae Virosae; Herba Lactucae Virosae s. sylvestris s. Scariolae Ed I), en gele bloemhoofdjes met een gering aantal bloemen. Verwar haar

niet met Lactuca Scariola L., wier rechtop staande, schaafsgewijs uitgesneden, bochtig-vinspletige bladen minder aan te bevelen zijn.

Verzamel de Bladen in het begin van den bloei.

Lactucarium.

Lactucarium.

Lactuca virosa en L. sativa L. Vergiftige en Gewone Latuw of Tuin-Sla. Gene eene tweejarige, deze eene éénjarige plant. Beiden worden in Europa in 't wild gevonden en gekweekt. Synanthereeën.

Het dik geworden melksap dezer planten, Lactucarium (Lactucarium) komt voor in stukken van verschillenden vorm, die hoekig, geel of geelbruin, droog, inwendig grijs, wasglanzig op de breuk zijn, sterk verdoovend rieken, bitter smaken, en onder 't kauwen een weinig aan de tanden blijven kleven. Met water afgewreven, leveren zij eene melkachtige troebele vloeistof en een taai onopgelost overschot. In wijngeest en aether lossen zij gedeeltelijk op.

Het Fransche Lactucarium, ook wel Thridax geheeten, dat door uitpersing van Lactuca-planten en verdamping van het verkregen sap bereid wordt, en hygroscopisch is, mag niet worden toegediend.

+ Lapis Cancrorum.

Kreeftsoog.

Cancrorum Lapides seu Oculi Ed. I.

Astacus fluviatilis Fabr. Rivierkreeft. Tienpootige Schaaldieren.

Het Kreeftsoog (Lapis Cancrorum) is bijna cirkelrond, aan de eene zijde bol, aan de andere zoo goed als plat, maar in het midden van een indruksel als een navel voorzien, vijf tot vijftien millimeters in middellijn, witachtig, dof, hard, bros, lamelleus van bouw. In water is het niet, doch in chloorwaterstofzuur, onder opbruising, wél oplosbaar, daarbij een geleiachtig, uit doorschijnende lagen gevormd, skelet achterlatend. In deze oplossing wordt, door vloeibaren ammoniak, een zwakke neêrslag gevormd.

Nagemaakte Kreeftsoogen van pijpaarde of krijt, die geen lamelleuzen bouw hebben en in chloorwaterstofzuur geheel oplossen, of, zonder een geleiachtig skelet achter te laten, uiteenvallen, mogen even min als andere, die in dit zuur volkomen onoplosbaar zijn, gebruikt worden.

De Kreeftsoogen zitten bij paren aan den maagwand der Rivierkreeft vast, en worden in Augustus, als wanneer het dier van schaal verwisselt, verzameld.

Zij komen voornamelijk uit Polen en Moldavië tot ons.

+ Lapis Divinus.

Godensteen.

Neem: **Zwavelzuur Koperoxyde** 16
Salpeterzuren Kali 16
Zwavelzure Kali-Aluinaarde van elk zestien deelen 16

Meng er, nadat alles tot poeder gewreven, nauwkeurig vermengd en in eene porceleinen schaal gesmolten is, bij

Kamfer fijn gewreven één deel 1

Giet het uit.

+ Laurocerasus.

Laurierkers.

Prunus Laurocerasus L. Laurierkers. Een Zuid-Europeesche heester, die bij ons in tuinen voorkomt. Amygdaleeën.

De versche bladen, Laurierkersbladen (Folia Laurocerasi Recentia) zijn altoos groen, leerachtig, stijf, langwerpig of eirond-langwerpig, spits, twaalf tot achttien centimeters lang, aan de ligtelijk omgebogen randen wijd-gezaagd, aan de onderzijde van eenige weinige kliertjes voorzien, bleekgroen en onbehaard, aan de bovenzijde donkergroen en glanzig. De middelnerf puilt aan beide zijden uit. Gekneusd, verspreiden zij den geur van bittere amandelen.

Verzamel de volwassen Bladen in de maanden Augustus en September.

+ Lavandula.

Lavendel.

Lavandula officinalis Chaix (Lavandula vera DC.). Gewone Lavendel. Een heestertje van Zuid-Europa, dat in onze tuinen gekweekt wordt. Labiaten.

De Lavendelbloemen (Flores Lavandulae; Flores s. Spicae Lavandulae s. Lavendulae Ed. I) zijn blauw en hebben een rolronden, gestreepten, violetten, vijftandigen kelk, welks bovenste tand de andere in grootte overtreft, en eene tweelippige, een weinig behaarde bloemkroon. Men zamele ze, vóórdat zij zich geopend hebben. Reuk sterk-geurig.

Lichen Islandicus.

IJslandsche Mos.

Cetraria Islandica Ach. Groeit vooral in Noord- en Midden-Europa, Azië en Amerika. Korstmossen.

Het opgaande bladachtige loof, IJslandsche Mos (Lichen Islandicus) is in drogen staat kraakbeenachtig en bros, maar wordt, vochtig gemaakt, week en bijna leerachtig. Het is van boven olijfkleurig-bruin, van onder bleeker, naar beneden veelal wit met bloedroode vlekken, en in slippen verdeeld, welker randen met wimpervormige tandjes bezet zijn. IJslandsche Mos smaakt bitter en geeft, met water gekookt, eene gelei.

Linum.

Vlas.

Linum usitatissimum L. Vlas. Eene éénjarige plant, die veel bij ons gekweekt wordt. Lineeën.

Eironde, samengedrukte, aan weêrszijden min of meer bolle, in een scherpen rand gevatte, kastanjebruine, glanzige, ongeveer vier millimeters lange en twee millimeters breede zaden, Lijnzaad (Semen Lini), die, in water geweekt, glibberig worden en eene witte olieachtige kern hebben.

Zij behooren jaarlijks door andere vervangen te worden.

Liquiritia.

Zoethout.

Glycyrrhiza glabra L. Zoethout. Eene overblijvende Zuid-Europeesche plant. Papilionaceeën.

1. Zoethout (Radix Liquiritiae; Radix Liquiritiae s. Glycyrrhizae Hispanicae Ed. I). Een zeer lange, bijna onvertakte, tot twee en een halven centimeter dikke, harde, zware, uitwendig grijsbruine en overlangs gerimpelde, inwendig donkergele wortel met eene vrij dikke schors en een hard, poreus, op de breuk grof- en stijfvezelig, op eene horizontale doorsnede vast hout, dat straalswijs gestreept is. Hij smaakt zoet, maar laat een rauw gevoel in de keel achter.

2. Drop (Succus Liquiritiae). Een extract, door uitkoking en uitdamping uit versch Zoethout verkregen. Het bestaat uit bijkans rolronde, tot vijftien centimeters lange, tot

twee en een halven centimeter dikke, bruinzwarte, glanzige stangen, die door de koude bros worden, zwart en glanzig zijn op de breuk, zoet smaken, ter nauwernood een rauw gevoel in de keel achterlaten, en in water voor 't grootste gedeelte oplosbaar zijn.

+ Lobelia.

Lobelia.

Lobelia inflata L. Opgeblazen Lobelia. Eene kruidachtige plant uit Noord-Amerika, die in Europa in tuinen gekweekt wordt. Lobeliaceeën.

Het bloeiende kruid, Lobeliakruid (Herba Lobeliae) heeft een kantigen stengel; verspreide, eironde of langwerpige, gezaagd-getande, van onder zachtharige bladen; kleine, tot trossen vereenigde, bloemen met lijnvormige kelkbladen; tweelippige, bleek-violette bloemkroonen, en opgeblazen eironde zaaddoozen. Het smaakt scherp, maar riekt niet.

Gebruik het kruid dat uit Amerika, veelal in samengeperste vierkante pakjes, aangevoerd wordt.

+ Lupulus.

Hop.

Humulus Lupulus L. Hop. Een kruidachtig Europeesch gewas, dat ook in Nederland verbouwd wordt. Urticaceeën.

Lupuline (Lupulinum) is een poeder, dat uit de klieren van de binnenste schubben der versch gedroogde hopkegels

bestaat. Deze klieren zijn klein en tolvormig, hebben een half kogelronden top, en bevatten een citroengeel balsemachtig vocht, dat later bruinachtig wordt. Zij zijn bekleed met een vliesje, dat uit tafelvormige, veelhoekige cellen schijnt te bestaan. Reuk eigenaardig; smaak bitter.

Lupuline worde in goed gesloten flesschen, niet langer dan een jaar, bewaard, en mag niet met zand verontreinigd zijn.

Lycopodium.

Wolfsklauw.

Lycopodium clavatum L. Gewone Wolfsklauw. Eene overblijvende inlandsche plant. Lycopodiaceeën.

De sporen, uit de rijpe aren verkregen, Smetpoeder, Heksenmeel (Lycopodium; Pulvis Lycopodii Ed. I) doen zich voor als een zeer fijn, bleekgeel poeder, zonder reuk of smaak, dat zacht op het gevoel is, in de vlam zeer snel verbrandt, en op het water drijft. Zij zijn uiterst klein, tetraëdrisch-rond, en het best te vergelijken met driezijdige pyramiden met een sterk bol grondvlak, wier drie kanten naar boven in sleuven eindigen. De uiterst fijn netvormig-geaderde cuticula is met spitse puntjes bezet.

Het Poeder mag niet vervalscht zijn met het stuifmeel van Dennen of andere boomen, noch met zetmeel, wat door den microscoop, en, voor het laatste, ook door Iood kan worden aangetoond.

+ Macis.

Foelie.

Myristica fragrans Houtt. Nootmuskaatboom. Een boom der Moluksche eilanden. Myristicaceeën.

Een zaadrok, Foelie (Macis), die zich als een eironde, eenigszins hoornachtige, broze, geel-scharlakenroode, vetglanzige rok voordoet, welke aan het eene uiteinde oningesneden maar doorboord, aan het andere daarentegen in talrijke slippen verdeeld is. In den handel komt Foelie samengedrukt of gebroken voor. Zij riekt eigenaardig, aromatiek, en smaakt brandend-aromatiek.

+ Majorana.

Marjolijn of Mariolein.

Origanum Majorana L. Marjolijn. Eene éénjarige plant, die in tuinen gekweekt wordt. Labiaten.

Het kruid met de bloeiende toppen, Marjolijnkruid (Herba Majoranae) heeft een stengel van anderhalven tot drie decimeters lengte; kruiswijsstaande, breed-elliptische, gaafrandige, groene, aan weêrszijden wit-viltige bladen, en drie aan drie bij elkander gezeten bloemhoofdjes, met bijna ronde, gesleufde, in vier rijen over elkander liggende schutbladen. Reuk en smaak geurig, eigenaardig, eenigszins kamferachtig.

Marjolijn moet gedurende den bloei verzameld worden.

+ Malva.

Malowe. Kaasjeskruid.

Malva sylvestris L., Bosch-Malowe en M. rotundifolia L., Rondbladige Malowe of Gewoon Kaasjeskruid. Een- en tweejarige Europeesche planten, die ook bij ons in het wild groeien. Malvaceeën.

De bladen, vooral die der eerste soort, Malowebladen (Folia Malvae; Herba Malvae Ed. I) zijn lang gesteeld, nier- of hartvormig-rond, met vijf tot zeven hoeken of lobben, bijkans dubbel-gekarteld-getand, met verspreide haren bezet, reukeloos en slijmerig van smaak.

Zij moeten in den zomer verzameld worden.

+ Manna.

Manna.

Fraxinus Ornus L. Manna-Esch. Een boom, die in Calabrië en op Sicilië inlandsch is en er ook gekweekt wordt. Oleaceeën.

Manna (Manna), een suikerachtig vocht, dat, na uit de ingesneden stammen en takken gevloeid te zijn, in de lucht hard wordt, doet zich voor 1° als platachtige of gootvormige, stompdriehoekige, weeke, droge, ligte, wrijfbare stukken, die op de breuk concentrische kringen doen zien, onder den microscoop uit kleine kristallen blijken te bestaan, tusschen wit en lichtgeel van kleur zijn, en zuiver honigachtig smaken zonder scherpte, Pijp-Manna (Manna canellata); of ook wel 2° als onregelmatige, wit- of geelachtige stukken, met bruine daar-

tusschen, die klein, maar toch van verschillende grootte, eenigszins kleverig zijn, en wier zoete smaak met eenige scherpte gepaard gaat, Siciliaansch Manna (Manna Siciliana).

In water en kokenden zeer sterken spiritus lost Manna op.

Stukken, die reeds half vervloeid, onzuiver, donker van kleur, of reeds in een begin van gisting overgegaan zijn, Calabrisch Manna (Manna Calabrina s. Pinguis), late men niet toe.

Manna Depurata.

Gezuiverd Manna.

Neem: **Siciliaansche Manna.**
Gewoon Water van beiden gelijke deelen.

Los het eerste, bij eene zachte warmte, in het laatste op. Zijg de vloeistof door. damp haar uit, totdat eene daarvan afgenomen druppel op eene metalen plaat onmiddellijk stolt, en giet ze uit.

+ Mastix.

Mastik.

Pistacia Lentiscus L. Pistacheboom. Een boom der eilanden van den Griekschen Archipel. Terebinthaceeën.

Een harsachtig sap, Mastik (Mastix; Mastiche electa Ed. I), dat, uit den verwonden stam en de takken naar buiten gevloeid, in de lucht hard wordt. Het komt voor in witachtige, ronde korrels, zoo groot als peperkorrels of erwten,

maar waaronder enkele grootere, onregelmatige, geelachtige gemengd zijn. Zij zijn doorschijnend, van buiten als met poeder bestoven, wrijfbaar, zwak-aromatiek van reuk en prikkelend-aromatiek van smaak. Bij eene zachte warmte worden zij vloeibaar, en als men ze verbrandt verspreiden zij een balsemieken reuk. In den mond worden zij week en kleven aan de tanden. Het poeder is wit. In zeer sterken spiritus lost Mastik voor het grootst gedeelte op.

+ Matico.

Matico.

Artanthe elongata Miq. Een Peruaansche heester. Piperaceeën.

De Matico-bladen (Folia Matico) zijn kortgesteeld, scheef-lancetvormig, langpuntig, aan den voet zeer ongelijk, half-hartvormig, gaafrandig, vijf tot twintig centimeters lang, bijkans leêrachtig en doorschijnend-gestippeld. Zij hebben aan weêrszijden zeven tot negen zijnerven, zijn van boven met korte stijve haartjes bezet en tusschen de aderen (in de mazen) van het ingedrukte adernet opgeblazen, van onder groevig, met korte zachte haren bezet.

Matico-bladen worden, doorgaans met de bloemkolfjes en stukjes der takjes vermengd, in samengeperste koeken uit Peru aangevoerd. Zij rieken aangenaam-geurig, en hebben een verwarmenden, aromatieken, zwak-samentrekkenden smaak.

+ Mel.

Honig.

Apis mellifica L. Honigbij. Vliesvleugelige Insecten.

Honig (Mel) is in verschen staat zoo dik als stroop en doorschijnend, wordt echter langzamerhand korrelig en ondoorschijnend, en is wit, Witte Honig (Mel Album), of meer of minder bruin van kleur, Gewone Honig (Mel Commune). Hij smaakt zeer zoet en riekt eigenaardig. Met water en spiritus vormt hij eene weinig troebele oplossing.

Honig mag niet zuur zijn, en ook niet met meel vervalscht wezen.

Mel Depuratum.

Gezuiverde Honig.

Neem:	**Honig** één deel	1
	Gewoon Water twee deelen	2

Houd ze een uur lang bij ongeveer 100° warm, doch zonder dat het kookpunt bereikt worde.

Filtreer de vloeistof, als zij tot 50° à 40° afgekoeld is, door een wollen doek; damp ze op een waterbad tot stroopdikte uit, en zijg ze door.

Gezuiverde Honig moet helder zijn, met water gemengd helder blijven, en niet brandig of zuur rieken of smaken.

Bewaar hem op eene koele plaats.

Mel Rosarum.

Rozehonig.

Neem: **Roode-Rozebladen** gekneusd één deel 1

Laat ze in

Gewoon Water zes deelen. 6

heet trekken. Pers ze uit en wasch het overgeblevene met zoo veel kokend water af, dat er van afloopen

zes deelen. 6

Laat het verkregen vocht opnieuw heet trekken met

Roode-Rozebladen gekneusd één deel 1

Pers ze uit en wasch het overgeblevene opnieuw met zoo veel kokend water af, dat er helder van afvloeien

zes deelen 6

Doe hierbij

Suiker 9
Witten Honig van elk negen deelen 9

te zamen vooraf zacht gekookt en afgeschuimd. Zijg door.

Rozehonig moet de dikte van stroop hebben.

Mentha.

Munt.

1. Mentha crispa L. Kruise Munt. Een overblijvend gewas onzer tuinen. Labiaten.

De bladen, nog aan de takken vastgezeten, Kruisemunt-

kruid (Herba Menthae Crispae), zijn bijkans ongesteeld, hartvormig of eirond, stomp of spits, onregelmatig grof-getand, aan weêrszijden bultig en rimpelig, onbehaard of zachtharig, door kliertjes gestippeld. Zij rieken en smaken eigenaardig, en verwekken onder het kauwen een gevoel van hitte. Zij moeten gedurende den bloeitijd verzameld worden.

2. Mentha piperita L. Peper-Munt. Een overblijvend gewas, dat vooral in Engeland in het wild groeit en bij ons gekweekt wordt.

De bladen, nog aan de takken vastgezeten, Pepermuntkruid (Herba Menthae Piperitae; Herba Menthae Piperitidis Ed. I), zijn tamelijk lang gesteeld, langwerpig of ovaal, spits, scherp-gezaagd, van boven onbehaard, van onder zachtharig of bijna onbehaard, door klieren gestippeld. Zij rieken geurig en smaken kamferachtig, doch laten een gevoel van koude in den mond achter.

Zij behooren van de bloeiende plant verzameld te worden.

+ Mezereum.

Garou.

Daphne Mezereum L. Garou- of Peperboompje. Een heester uit de bergwouden van Midden- en Zuid-Europa, die bij ons in tuinen gekweekt wordt. Thymelaeaceeën.

Lange, dunne, taaie repen bast, Garoubast (Cortex Mezerei), die tot bundels opgerold zijn, en waaraan men een bruinachtig, gemakkelijk loslatend kurklaagje, eene dunne groene schors, en een zeer taaien, buigzamen, uit zeer fijne

zijdeachtige vezels samengestelden, witten bast waarneemt met eene speling in het lichtgele.

Men zamele dezen bast, die scherp smaakt, in het vroege voorjaar, van den stam en de forsche takken.

+ Morphinum.

Morphine.

Fijne, prismatische, glinsterende, witte kristallen, die bitter smaken, zeer weinig oplosbaar zijn in water, aether en chloroform, gemakkelijker in heeten zeer sterken spiritus, en zeer gemakkelijk in verdunde zuren en in oplossingen van kali- en natronhydraat.

Bij eene zachte warmte smelten zij; bij eene hoogere verbranden zij zonder iets achter te laten.

De oplossing van Morphine in uiterst verdund zwavelzuur mag niet troebel worden door dubbelkoolzuren kali; eene oplossing van natronhydraat echter moet in dergelijke oplossing een neêrslag doen ontstaan, die terstond en volledig in eene grootere hoeveelheid derzelfde vloeistof opgelost wordt. Met salpeterzuur overgoten, moeten de kristallen donkerrood worden; met eene kleine hoeveelheid oplossing van ijzerchloride bevochtigd en fijn gewreven, eene blauwe of vuil-blauwachtig groene kleur aannemen. Eene oplossing van ioodzuur moet ze bruin kleuren.

Moschus.

Muskus.

Moschus moschiferus L. mas. Het mannelijk Muskusdier. Tweehoevige Zoogdieren.

Muskus (Moschus) wordt in de voorhuidszakken van het mannelijke Muskusdier afgescheiden en bewaard. Hij is eerst vetachtig, later korrelig, uit deeltjes van ongelijke grootte samengesteld, donkerbruin, vetglanzig, door wrijving tot dunne laagjes te brengen. Hij is in het natuurlijke zakje vervat, dat van binnen met een dun bruin vliesje overtrokken is, en waaruit hij voor het gebruik weggenomen en van vreemde deeltjes gezuiverd worde. Hij smaakt bitterachtig en verspreidt een eigenaardigen, zeer lang nablijvenden reuk.

Het zakje is ongeveer half kogelrond, drie tot vier centimeters breed, aan de eene zijde plat en onbehaard, aan de andere bol en met geelbruine haren bezet, die dicht tegen het zakje aanliggen, maar rondom de twee, ongeveer in het midden gelegen, openingen rechtop staan.

Men late geene vervalschte zakjes of muskus toe, die met vreemde stoffen verontreinigd is.

Russische of Cabardische Muskus, die zich als eene helderder stof voordoet, welke zwakker en eenigszins naar pis riekt, mag niet gebruikt worden.

Bewaar den Muskus in eene goed gesloten flesch.

+ Mucilago Gummi Arabici.

Slijm van Arabische Gom.

Neem: **Arabische Gom** tot poeder gebracht.
Gewoon Water van beiden gelijke deelen.

Los het eerste in het laatste op.

+ Mucilago Seminum Cydoniorum.

Slijm van Kweepitten.

Neem: **Kweepitten** één deel 1
Gedestilleerd Water twee en dertig deelen 32

Laat ze een kwartier lang staan en roer ze dikwijls om. Zijg de vloeistof door.

+ Mucilago Tragacanthae.

Slijm van Traganth.

Mucilago Gummi Tragacanthae Ed. I.

Neem: **Traganth** tot poeder gebracht één deel 1
Gewoon Water twaalf deelen 12

Wrijf ze tot een gelijk slijm.

+ Myrrha.

Myrrhe.

Balsamodendron Ehrenbergianum Berg, B. Myrrha Ehrb. Arabische boomen. Burseraceeën.

Een harsachtig sap, dat door de schors der stammen uitgezweeten en in de lucht hard wordt, Myrrhe (Myrrha; Gummi Resina Myrrhae Ed. I). Het komt voor in onregelmatige stukken van verschillende grootte, wier oneffene dofglanzige oppervlakte als bepoederd is, en die vuilwit of roodbruin, of ook wel wit gevlamd en van binnen nu en dan met witte strepen doortrokken zijn. Op de breuk is Myrrhe dofglanzig en min of meer doorschijnend. Zij is wrijfbaar, riekt eigenaardig balsemiek, smaakt eenigszins bitter, is in water voor het grootst gedeelte oplosbaar, en geeft daarmede een troebel vocht. In sterken spiritus lost er een kleiner gedeelte van op, en wel tot eene heldere roodgele vloeistof. Zwartbruine stukken van een onaangenamen reuk, wier oplossing in spiritus, na de aanwending van salpeterzuur, niet violet wordt, mogen evenmin als andere, die in water geheel oplossen, toegelaten worden.

Nitras Argenticus.

Salpeterzuur Zilveroxyde.

Neem: **Gewoon Zilver** twee deelen 2

Los ze op in

Salpeterzuur drie deelen 3

vooraf verdund met

Gedestilleerd Water twee deelen 2

Damp de oplossing in eene porceleinen schaal tot droogwordens uit, en smelt het overgeblevene. Hang boven de gesmolten massa, maar zonder haar aan te raken, een omgekeerden glazen trechter, en laat de hitte zoodanig toenemen, dat er eene levendige gasontwikkeling plaats hebbe en de gesmolten massa eindelijk niet meer schuime, maar rustig vloeie, en eene gefiltreerde oplossing van een weinigje van het zout in gedestilleerd water niet meer blauw worde door eene overmaat vau vloeibaren ammoniak. Neem den zoutkoek, nadat hij koud geworden is, uit de schaal, overgiet hem met

Gedestilleerd Water drie deelen 3

en verwarm beiden.

Filtreer; wasch het overschot af; voeg bij de beide filtraten eenige druppels salpeterzuur, en maak er, door uitdamping en bekoeling, kristallen van. Doe deze in een glazen trechter; laat het aanhangende water er afvloeien; breng ze over in eene porceleinen schaal, en droog ze bij eene zachte warmte.

Het behooren tafelvormige, vier- of zeshoekige, kleurlooze, doorschijnende kristallen te zijn, die in de lucht niet vochtig worden, in water zeer gemakkelijk, en ook in zeer sterken spiritus en aether oplosbaar zijn. De oplossing mag, met eene overmaat van vloeibaren ammoniak, niet blauw worden, en, nadat al het zilver door chloorwaterstofzuur daaruit is neêrgeslagen en zij gefiltreerd is, niets achterlaten als men haar uitdampt.

Bewaar het zout in eene goed gesloten flesch, buiten den toegang van het licht.

Nitras Argenticus Fusus.

Gesmolten Salpeterzuur Zilveroxyde.

Lapis Infernalis.

Helsche Steen.

Neem: **Salpeterzuur Zilveroxyde.**

Verwarm het voorzichtig zoolang in eene porceleinen schaal, totdat de kristallen volkomen gesmolten zijn. Giet de vloeiende massa in geschikte, vooraf warm gemaakte, geelkoperen vormen, en maak er pijpjes van.

Deze pijpjes behooren wit of grijswit en vast te wezen, en moeten een gestraald voorkomen hebben als zij doorgebroken worden. Voor het overige voldoe het praeparaat aan dezelfde reactiën als Salpeterzuur Zilveroxyde.

Nitras Bismuthicus Basicus.

Basisch Salpeterzuur Bismuthoxyde.

Magisterium Bismuthi.

Neem: **Salpeterzuur** vijf deelen 5
Gedestilleerd Water twee deelen 2

Doe ze in eene kolf, en voeg er bij gedeelten bij

Bismuth tot een grof poeder gebracht, zooveel daarvan opgelost kan worden, ongeveer twee deelen 2

Voeg bij de oplossing zoo veel gedestilleerd water, totdat er een weinig van een blijvenden witten neêrslag gevormd is.

Laat haar eenige uren staan. Filtreer, en giet het vocht, onder sterk roeren, uit in

Heet Gedestilleerd Water honderd deelen 100

Giet het bovenstaande vocht, nadat het bekoeld is, helder af, wasch den neêrslag nog tweemaal met een weinig gedestilleerd water uit, breng hem op een linnen doek, pers hem zacht uit, en laat hem bij eene zeer zachte warmte, buiten het licht, drogen.

Het zij een kristallijn, zeer wit poeder, dat, met water bevochtigd, lakmoespapier rood kleurt, en, zonder op te bruisen, geheel oplost in salpeter- en chloorwaterstofzuur.

De salpeterzure oplossing mag, met eene viervoudige hoeveelheid water verdund en gefiltreerd, niet troebel worden door salpeterzuur zilveroxyde, chloorbaryum of verdund zwavelzuur, en niet geel door molybdeenzuren ammoniak. Nadat, door zwavelwaterstof, al het Bismuth uit eene dergelijke oplossing is neêrgeslagen, mag het heldere filtraat niet troebel worden door koolzuren natron. Als een weinig van het poeder met eene overmaat van zwavelzuur zoo lang voorzichtig verwarmd wordt, totdat al het salpeterzuur is uitgedreven, en daarna in den toestel van Marsh overgebracht wordt, mag het geen spoor van arsenik doen bespeuren.

Bewaar het zout in eene goed gesloten flesch.

+ Nitras Hydrargyroso-Ammonicus Basicus.

Basisch Salpeterzuur Kwikoxydule-Ammoniak.

Basisch Salpeterzure Kwikoxydule-Ammonia. Uitg. I.

Mercurius Solubilis Hahnemanni.

Oplosbaar Kwik van Hahnemann.

Neem: **Salpeterzuur** drie deelen 3

Verdun het met

Gedestilleerd Water twee deelen 2

Voeg er bij

Kwik vijf deelen. 5

Laat het mengsel zoo lang staan, totdat geene kristallen zich meer afscheiden, en verwarm het zacht, totdat alle kristallen opgelost zijn. Giet het warme vocht nu helder af, en laat het op nieuw kristalliseeren. De achtergeblevene moederloog worde weder op het Kwik gegoten, en dezelfde bewerking zoo lang voortgezet, als er nog kristallen ontstaan. Verzamel de gevormde kristallen in een trechter, en laat ze, nadat het vocht er af geloopen is, tusschen filtreerpapier drogen.

Neem van deze

Kristallen vier deelen 4

Wrijf ze tot poeder; voeg er bij

Verdund Salpeterzuur één deel. 1

en daarna

Gedestilleerd Water veertig deelen 40

Voeg bij de aldus verkregen oplossing, onder sterk roeren,

Vloeibaren Ammoniak twee deelen 2

vooraf verdund met

Gedestilleerd Water vier en twintig deelen 24

Giet het bovenstaande vocht, terstond nadat het bezonken is, af, verzamel den neêrslag op een filtrum, wasch hem met een weinig gedestilleerd water af, pers hem tusschen filtreerpapier uit, en laat hem op eene donkere plaats, bij de gewone warmte der lucht, drogen.

Het zij een zwaar, zeer fijn en zwart poeder, waarin het gewapende oog geene kwikbolletjes ontdekt. Aan warmte blootgesteld, moet het, onder ontwikkeling van roode dampen, geheel vervliegen, en, in azijnzuur verwarmd, op een weinig grijsachtig poeder na, oplossen. Met eene oplossing van natronhydraat verwarmd, geve het een ammoniakalen reuk van zich.

Het worde in eene goed gesloten flesch, op eene donkere plaats bewaard.

Nitras Kalicus.

Salpeterzure Kali.

Prismatische, doorschijnende, kleurlooze kristallen, of een wit kristallijn poeder. In de lucht verandere het niet. In koud water losse het gemakkelijk, in kokend nog veel gemakkelijker op.

De oplossing moet neutraal zijn en mag niet troebel worden door stibiumzuren kali, chloorbaryum, koolzuren natron of zwavelwaterstof, en niet of nauwelijks troebel door salpeterzuur zilveroxyde.

+ Nitras Natricus.

Salpeterzure Natron.

Rhomboëdrische, doorschijnende, kleurlooze kristallen, die in de lucht niet veranderen en in water gemakkelijk oplossen.

De oplossing moet neutraal zijn en mag niet troebel worden door platinachloride, chloorbaryum, koolzuren natron of zwavelwaterstof, en nauwelijks troebel door salpeterzuur zilveroxyde.

Tot poeder gewreven Salpeterzure Natron mag chloorwater, waarmede het geschud wordt, niet kleuren, ook dan niet als men er later chloroform aan toevoegt.

+ Nitras Strychnini.

Salpeterzure Strychnine.

Nitras Strychnicus Ed. I.

Naaldvormige, zachte, als zijde glinsterende, kleurlooze kristallen, die zeer bitter smaken en in heet water en spiritus gemakkelijk, doch in koud water en zeer sterken spiritus moeilijker oplosbaar zijn.

Op platinablik verhit, moeten zij verbranden zonder iets achter te laten. Met salpeterzuur bevochtigd, mogen zij geene roode kleur aannemen. De oplossing in water mag noch rood, noch blauw lakmoespapier van kleur doen veranderen, en moet met natronhydraat een neêrslag geven, die door eene overmaat daarvan even min als door aether opgelost wordt.

Omtrent de kenmerken van Strychnine, raadplege men het artikel van dien naam.

Nitris Aethylicus cum Alcohole.

Salpeterzuur Aethyloxyde met Alcohol.

Spiritus Nitri Dulcis.

Zoete Salpetergeest.

Neem: **Zeer Sterken Spiritus** veertien deelen 14
Salpeterzuur drie deelen 3

Vermeng ze in eene kolf, die in een zandbad geplaatst en door eene gebogen glazen buis met een verkoelingstoestel verbonden is. Destilleer bij eene zachte warmte, zoo lang totdat overgekomen zijn

dertien deelen 13

Voeg bij het destillaat, onder gestadig schudden, zooveel oplossing van natronhydraat, als tot verzadiging van het zuur gevorderd wordt, en destilleer opnieuw.

Het zij eene heldere, zeer lichtgele, aangenaam riekende, vloeistof van 0,845—0,850 soortelijk gewicht, die zoo veel mogelijk neutraal of slechts even zuur is. Zij moet, als men ze verwarmt, geheel vervliegen en mag daarbij geen vreemden reuk van zich geven.

Bewaar de vloeistof in geheel gevulde en goed gesloten flesschen, op eene duistere plaats.

+ Nux Moschata.

Nootmuskaat.

Myristica fragrans Houtt. Nootmuskaatboom. Zie voor 't overige het artikel Macis.

De Nootmuskaat (Nux Moschata; Nuces Moscha-

tae Ed. I) bestaat uit ovale of eironde, tot twee en een halven centimeter lange, zware, uitwendig netswijs geteekende, dikwerf wit bepoederde, inwendig bruinachtige en, door plooien van de donker-oranje gekleurde inwendige zaadhuid, marmerachtig geaderde zaadkernen. Zij riekt aangenaam-aromatiek, eigenaardig, en smaakt brandend-aromatiek.

Beschimmelde, ligte, door insecten beschadigde, kernen mogen niet geduld worden; evenmin de langwerpige en langere, zwakker smakende en riekende kernen van Myristica fatua Houtt.

+ Nux Vomica.

Braaknoot.

Strychnos Nux vomica L. Braaknootboom. Een Oost-Indische boom. Loganiaceeën.

Een schijfvormig zaad, Braaknoot of Kraanoog (Nux Vomica; Nuces Vomicae Ed. I) dat ongeveer twee en een halven centimeter breed, tot drie millimeters dik, dikwerf eenigszins gekromd is, een gezwollen rand heeft, en aan de eene zijde in het midden verheven is.

Het is met allerfijnste, zijdeachtige, grauwgele, dicht tegen de oppervlakte aangedrukte haartjes bezet, en bestaat uit eene dunne, nauw met het onderliggend deel verbondene zaadhuid en een hoornhard, witachtig of grijsgeel, in tweeën splijtbaar kiemwit, dat aan zijn voet de kiem verbergt, reukeloos is, en uiterst bitter smaakt.

Ter bereiding van het poeder, worde de Braaknoot van hare zaadhuid ontdaan.

+ Olea.

Oliën.

Zoowel de vette als vluchtige oliën worden meestal in bijzondere werkplaatsen bereid, en komen van daar in pharmaceutisch gebruik.

Men late geene te oude of op eenigerlei wijze vervalschte olie toe.

Oliën moeten helder zijn, en, wat de vluchtige betreft, in de hoogste mate rieken naar de stoffen, waaruit zij zijn voortgesproten.

Zij behooren in goed gesloten flesschen, op eene duistere plaats, bewaard te worden.

+ Oleum Absinthii.

Alsemolie.

Men bereidt ze uit Alsemtoppen.

Eene donker- of bruingroene Vluchtige Olie.

Oleum Amygdalarum.

Amandelolie.

Bereid ze uit Zoete of Bittere Amandelen, door deze tweemaal fijn te stooten en uit te persen.

Filtreer de olie, nadat zij bezonken en helder geworden is, en bewaar ze in droge, goed gesloten flesschen.

Eene heldere, bleekgele Vette Olie, die zacht smaakt, reukeloos is, niet opdroogt, en in de koude niet dikker wordt.

+ Oleum Animale Empyreumaticum Depuratum.

Gezuiverde Brandig-Dierlijke Olie.

Oleum Cornu Cervi Rectificatum s. Dippelii.

Destilleer Gewone Brandig-Dierlijke Olie, bij eene zachte warmte, uit eene in een zandbad geplaatste retort, zoo lang als er eene dunne, niet gekleurde olie overgaat.

Vermeng het destillaat met de viervoudige hoeveelheid water; doe het mengsel in eene retort, en haal het zoo lang over als de olie er helder en kleurloos afkomt.

Bewaar ze, behoorlijk van water bevrijd, in kleine, goed gesloten flesschen, op eene duistere plaats.

Zij zij helder, kleurloos of geelachtig, en rieke onaangenaam en eigenaardig.

Oleum Anisi.

Anijsolie.

Wordt uit Anijszaad bereid.

Eene kleurlooze of lichtgele Vluchtige Olie, die zoetachtig, eigenaardig smaakt, en in de koude tot eene kristallijne massa stolt.

Oleum Aurantiorum.

Oranjeolie.

Wordt bereid uit Oranjeschillen.

Eene zwak-bittere, kleurlooze of geelachtige Vluchtige Olie.

+ Oleum Bergamottae.

Bergamotolie.

Wordt, door uitpersing, uit de Versche Vruchtschillen van Citrus Aurantium var. Bergamia verkregen.

Eene welriekende Vluchtige Olie van eene bleek- of groenachtig-gele kleur.

+ Oleum Cacao.

Cacaoboter.

Butyrum Cacao.

Wordt uit zacht gerooste Cacaoboonen bereid.

Eene witte of geelachtige vaste Vette Olie, die zacht smaakt, aangenaam riekt, en bij eene zachte warmte smelt, zonder een bezinksel af te zetten.

+ Oleum Cajuputi.

Cajuputolie.

Wordt bereid uit de jonge takken en versche bladen van Melaleuca minor Sm. en M. Leucadendron L., boomen of heesters van de Moluksche eilanden, uit de orde der Myrtaceeën.

Eene heldere Vluchtige Olie, geel- of groenachtig van kleur, die kamferachtig riekt en eigenaardig smaakt.

Koperhoudende blauwgroene Olie late men niet toe.

Oleum Cajuputi Depuratum.

Gezuiverde Cajuputolie.

Oleum Cajuputi Rectificatum.

Neem: **Cajuputolie van den handel** één deel 1
Gewoon Water zes deelen 6

Haal ze over en bewaar de olie, na haar behoorlijk van het water te hebben afgescheiden.

Eene kleurlooze, lichtgele of groenachtige Olie, wier eigenschappen met die van Cajuputolie overeenkomen.

+ Oleum Carvi.

Karwijolie.

Wordt uit Karwijzaad verkregen.
Eene kleurlooze of lichtgele Vluchtige Olie.

+ Oleum Caryophyllorum.

Kruidnagelolie.

Wordt uit Kruidnagelen bereid.
Eene Vluchtige Olie, die in verschen staat bijna kleurloos is, doch langzamerhand geel, en eindelijk bruin wordt, en eigenaardig riekt en smaakt.

+ Oleum Chamomillae.

Kamilleolie.

Wordt uit Kamillebloemen bereid.
Eene lijvige Vluchtige Olie van eene donkerblauwe kleur en een bitterachtigen smaak.

Oleum Cinnamomi.

Kaneelolie.

Wordt uit Kaneel bereid.

Eene geelachtige Vluchtige Olie, die door den tijd eene roodgele of bruinachtige tint aanneemt.

+ Oleum Citri.

Citroenolie.

Wordt uit Versche Citroenschillen bereid.

Eene kleurlooze of lichtgele Vluchtige Olie van een aangenamen reuk.

Oleum Crotonis.

Crotonolie.

Wordt uit niet te oud Crotonzaad bereid.

Eene heldere, eenigszins lijvige, Vette Olie, die versch reukeloos is, eene geelachtige, in het roode spelende kleur heeft, aanvankelijk zacht, maar spoedig scherp smaakt, zeer sterk op de tong brandt, en puisten verwekt.

Oleum Foeniculi.

Venkelolie.

Wordt uit Venkelzaad bereid.

Eene nagenoeg kleurlooze Vluchtige Olie, die in de koude stolt.

Oleum Jecoris Aselli.

Levertraan.

Gadus Morrhua L, G. Callarias L., G. Carbonarius L. Kabeljauwachtige Visschen, die in de Noorder Zeeën leven.

Eene min of meer lijvige, doorschijnende, Vette Olie van eene stroogele, gele of goudgele kleur, en een vischachtigen, niet zeer walgelijken reuk. Zij mag noch rans, noch troebel wezen; ook mag het vocht, verkregen door de traan met verdund azijnzuur te schudden en te filtreeren, met dubbelchroomzuren kali geen gelen, en met zwavelzuur geen witten neêrslag geven.

De Levertraan vloeit van zelf uit de versche levers of wordt daaruit door zachte warmte verkregen.

+ Oleum Juniperi.

Jeneverolie.

Wordt uit Jeneverbessen bereid.

Eene kleurlooze of lichtgele Vluchtige Olie, die door den tijd bruin en dik wordt.

+ Oleum Laurinum.

Laurierolie.

Wordt uit versche Laurierbessen bereid.

Eene zalfachtige, korrelige, groene Olie, die specerijachtig riekt naar wat afkomstig is van den Laurier.

Oleum Laurocerasi.

Laurierkersolie.

Wordt uit versche Laurierkersbladen bereid.

Eene cyanwaterstofzuur bevattende, kleurlooze of lichtgele Vluchtige Olie, die doordringend riekt en smaakt. De oplossing van één deel Olie in twee deelen zeer sterken spiritus, vermengd met zeven deelen chloorwaterstofzuur en drie deelen water; dan, na de toevoeging van eenige stukjes zink, eerst zeer langzaam en eindelijk tot kokens verwarmd, geve gefiltreerd een vocht, dat, met eene kleine hoeveelheid chloorzuren kali vermengd en verwarmd, niet rood wordt.

+ Oleum Lavandulae.

Lavendelolie.

Wordt uit Lavendelbloemen bereid.
Eene dunne licht- of groengele Vluchtige Olie.

Oleum Lini.

Lijnolie.

Wordt uit Lijnzaad bereid.
Eene heldere, gele of lichtbruine Vette Olie, die eigenaardig riekt.

+ Oleum Macidis.

Foelieolie.

Oleum Macis Ed. I.

Wordt uit Foelie bereid.
Eene welriekende Vluchtige Olie, die eigenaardig smaakt en citroen- of stroogeel van kleur is.

Oleum Menthae Crispae.

Kruizemuntolie.

Wordt uit Kruizemuntkruid bereid.

Eene Vluchtige Olie van eene stroogele, soms ook groenachtige kleur.

Oleum Menthae Piperitae.

Pepermuntolie.

Oleum Menthae Piperitidis Ed. I.

Wordt uit Pepermuntkruid bereid.

Eene kleurlooze of lichtgele Vluchtige Olie, die op de tong het gevoel van koude verwekt.

+ Oleum Nucis Moschatae.

Nootmuskaatolie.

Oleum Nucum Moschatae Expressum Ed. I.

Wordt uit Nootmuskaat bereid.

Eene Olie, vast als talk, van eene oranje, geelachtig witte of roodbonte kleur, die eigenaardig en aangenaam riekt. Zij komt in rechthoekige stukken voor.

Oleum Olivarum.

Olijfolie.

Wordt bereid uit Olijven, de vruchten van Olea Europaea, een boom uit de Orde der Oleaceeën, die in Zuid-Europa gekweekt wordt.

Eene heldere, lichtgele Vette Olie, die zacht smaakt, en door koude gemakkelijk stolt.

Zij zij niet rans.

+ Oleum Petrae.

Steenolie.

Petroleum.

Eene vloeistof, die op verschillende plaatsen uit de aarde opwelt. Zij is geel- of roodachtig, helder, fluoresceerend. Zij riekt eigenaardig bitumineus, is in vette en vluchtige oliën, aether en zeer sterken spiritus oplosbaar, en heeft een soortelijk gewicht van 0,75—0,85.

Oleum Ricini.

Wonder-, Castor- of Ricinusolie.

Wordt uit Wonderboomzaad bereid.

Eene lijvige, kleurlooze of lichtgele, Vette Olie. Zij lost, bij eene warmte van 30°—50°, in eene gelijke hoeveelheid zeer sterken spiritus op.

+ Oleum Rosmarini.

Rozemarijnolie.

Wordt uit Rozemarijnbladen bereid.
Eene dunne, kleurlooze, Vluchtige Olie.

Oleum Sabinae.

Sevenboomolie.

Wordt uit Sevenboomkruid bereid.
Eene bleekgele Vluchtige Olie, die versch bereid dun is, doch langzamerhand dikker wordt.

Oleum Sinapis.

Mosterdolie.

Wordt uit Mosterdzaad bereid.
Eene kleurlooze of lichtgele Vluchtige Olie, die zeer doordringend riekt, neus en oogen prikkelt, en brandig smaakt.

+ Oleum Succini Depuratum.

Gezuiverde Barnsteenolie.

Oleum Succini Rectificatum.

Wordt uit Gewone Barnsteenolie evenzoo bereid als Gezuiverde Cajuputolie.

Eene Vluchtige Olie, die versch kleurloos is, doch door den tijd geel wordt, eigenaardig brandig riekt, en onaangenaam smaakt.

Oleum Terebinthinae Depuratum.

Gezuiverde Terpentijnolie.

Oleum Terebinthinae Rectificatum.

Zij wordt, uit Gewone Terpentijnolie, evenzoo bereid als Gezuiverde Cajuputolie.

Eene kleurlooze Vluchtige Olie, die eigenaardig riekt en geheel vervluchtigt.

+ Oleum Thymi.

Thijmolie.

Wordt uit Thijmkruid bereid.

Eene kleurlooze of geelachtige Vluchtige Olie, die door den tijd rood wordt.

+ Oleum Valerianae.

Valeriaanolie.

Wordt uit Valeriaanwortel bereid.

Eene groengele Vluchtige Olie, die zeer onaangenaam riekt en zuur reageert.

+ Olibanum.

Wierook.

Boswellia serrata Colebr. Een Oost-Indische boom. Burseraceeën.

Als een harsachtig sap uit den stam gevloeid en hard geworden, bestaat Wierook (Olibanum) uit bijkans ronde of langwerpige korrels van de grootte eener erwt tot die eener okkernoot. Deze korrels zijn wit-geel of flauw-roodachtig, dof of een weinig doorschijnend, van buiten als bestoven, op de breuk wasachtig; zij rieken zwak, verspreiden, door warmte gesmolten, een balsemieken reuk, worden onder het kauwen week, smaken eenigszins scherp en zeer weinig bitter, en verwekken in den mond een gevoel van koude.

In zeer sterken spiritus lost Wierook voor het grootst gedeelte op; met water gewreven, geeft het eene melkachtige vloeistof.

+ Opium.

Heulsap.

Papaver somniferum L. Maankop. Eene éénjarige plant, die in het Oosten in het wild groeit en dáár vooral gekweekt wordt. Papaveraceeën.

Het melksap, dat uit de nog niet volkomen rijpe ingesneden zaaddoozen naar buiten gevloeid en in de lucht hard geworden is, Heulsap (Opium), komt meestal voor in platachtige of bijna kogelronde koeken, die in bladen van den Maankop gewikkeld en soms met de vruchtjes eener soort van Zuring bestrooid zijn.

Versch, zijn die koeken week, inwendig bleekbruin, en, zooals bij het doorsnijden blijken kan, uit kleine korrels of tranen samengesteld; gedroogd daarentegen donkerder, glanzig op de breuk, roodbruin. In spiritus en in water lossen zij gedeeltelijk op.

Zij rieken walgelijk narcotisch en smaken bitter.

+ Origanum.

Orego.

Origanum vulgare L. Gewoon Orego. Een kruidachtig overblijvend gewas, dat in Europa, Azië en Amerika, en ook bij ons te lande in het wild groeit. Labiaten.

Het kruid met de bloeiende toppen, Oregokruid (Herba Origani) heeft tegenoverstaande, gesteelde, eironde, doorschijnend-gestippelde, schaars met haartjes bezette bladen, en draagt aan de toppen der takken drie tot vijf, tot eene tuil

vereenigde aren, die met vier rijen van over elkander liggende, eironde, aan den top violette schutbladen bezet zijn. De schutblaadjes zijn elliptisch, van klieren verstoken, langer dan de kelk, roodachtig.

Reuk geurig. Smaak bitterachtig-geurig.

+ Oxydum Calcicum Crudum.

Gewoon Calciumoxyde.

Oxydum Calcicum Venale Ed. I.

Calx Usta.

Gebrande Kalk.

Witte of grijswitte, harde brokken, die, met water besprenkeld, warm worden, opzwellen, en tot een fijn poeder uiteenvallen. Dit poeder zij, zonder op te bruisen, bijna geheel oplosbaar in verdund chloorwaterstofzuur.

Het worde in een goed gesloten vat bewaard.

Oxydum Cupricum.

Koperoxyde.

Neem: **Koolzuren Natron** zes deelen 6

Los ze op in

Gedestilleerd Water dertig deelen 30

Voeg bij de heldere, tot kokens verwarmde oplossing, onder

bestendig roeren en bij kleine gedeelten, eene heldere heete oplossing van

Zwavelzuur Koperoxyde vijf deelen 5
in **Gedestilleerd Water** dertig deelen 30

Laat het vocht bezinken, giet de bovenstaande heldere vloeistof af, breng den neêrslag op een linnen doek, wasch hem volledig uit, droog hem, en verhit hem in eene kroes zoo lang, totdat het koolzuur en het water zijn uitgedreven.

Het zij een zacht, zwart poeder, dat aan water niets oplosbaars afgeeft, en, met zwavelzuur bevochtigd, geene salpeterigzure dampen uitstoot. In vloeibaren ammoniak en verdund chloorwaterstofzuur losse het, bij verwarming, volkomen op. De oplossing in verdund chloorwaterstofzuur mag niet troebel worden door chloorbaryum, en, nadat daaruit door zwavelwaterstofgas al het koper is neêrgeslagen, ook niet door koolzuren natron, en moet, na uitgedampt te zijn, niets achterlaten.

Oxydum Hydrargyricum.

Kwikoxyde.

Mercurius Praecipitatus Ruber.

Rood Kwikpraecipitaat.

Neem: **Kwik** twee deelen 2

Doe ze in eene porceleinen schaal en voeg er bij

Salpeterzuur één deel. 1

Damp de massa, zoodra de scheikundige werking heeft opgehouden, tot droogwordens uit, en roer haar tegen het einde

der bewerking sterk om, opdat het niet opgeloste Kwikmetaal en het gevormde zout nauwkeurig met elkander vermengd worden. Verhit het mengsel, totdat er geene roode dampen meer ontwijken, en breng het overblijfsel, nadat het koud geworden is, door slibben tot een zeer fijn poeder. Laat dit poeder met gedestilleerd water, dat door natronhydraat alcalisch gemaakt is, eenige uren warm trekken; wasch het volledig af, en droog het.

Het zij een zeer fijn, zwaar, geelachtig-rood, dof poeder, dat bij eene sterke verhitting, zonder zure dampen uit te stooten, geheel vervliegt en volkomen oplosbaar is in chloorwaterstofzuur en salpeterzuur. Door eene sterke oplossing van zuringzuur, mag het niet van kleur veranderen.

Het worde op eene donkere plaats bewaard.

Oxydum Magnesicum.

Magnesiumoxyde.

Magnesia Usta.

Gebrande Magnesia.

Neem: **Koolzure Magnesia.**

Verhit haar, onder afwisselend roeren, zoo lang in eene aarden of ijzeren schaal, totdat een weinig daarvan, uit het midden genomen en met water vermengd, niet meer opbruist als er verdund zwavelzuur bijgevoegd wordt.

Een fijn, zeer ligt, wit poeder, dat, met water bevochtigd, zwak alcalisch reageert.

In verdunde zuren worde het, zonder op te bruisen, geheel

opgelost. De oplossing in verdund salpeterzuur voldoe aan dezelfde reactiën als Koolzure Magnesia.

Het worde in eene goed gesloten flesch bewaard.

+ Oxydum Plumbicum Semivitreum.

Halfverglaasd Loodoxyde.

Lithargyrum.

Loodglid.

Min of meer glinsterende schubben of een fijn, zwaar, roodoranje poeder.

In verdund salpeterzuur losse het, bijna zonder op te bruisen, geheel op; mocht er een weinigje eener bruinachtige stof zijn achtergebleven, dan moet deze, door toevoeging van eene zeer geringe hoeveelheid zuringzuur, terstond oplosbaar worden.

De salpeterzure oplossing mag, nadat daaruit door eene genoegzame hoeveelheid verdund zwavelzuur het lood is neêrgeslagen, bij oververzadiging met vloeibaren ammoniak, niet blauw worden.

Oxydum Zincicum.

Zinkoxyde.

Neem: **Koolzuren Natron** negen deelen 9

Los ze op in:

Gedestilleerd Water zestig deelen 60

Voeg bij de heldere en tot kokens verwarmde oplossing, langzaam en onder bestendig roeren, eene kokend heete en heldere oplossing van

Zwavelzuur Zinkoxyde acht deelen 8
in **Gedestilleerd Water** vier en twintig deelen 24

Giet het bezonken vocht af, en wasch den neêrslag herhaalde malen met kokend gedestilleerd water, dat telkens op nieuw worde afgegoten, uit. Verzamel den neêrslag op een linnen doek, wasch hem volledig af, pers hem uit, droog hem, en verhit hem zoo lang, totdat een weinig daarvan, na met water gemengd te zijn, niet meer opbruist met verdund zwavelzuur.

Het zij een wit ligt poeder, dat bij verhitting geel wordt. Water dat er mede geschud is, mag, na gefiltreerd te zijn, niet troebel worden door chloorbaryum of salpeterzuur zilveroxyde, en, aan verdamping blootgesteld, niets achterlaten. In verdunde zuren losse het, zonder op te bruisen, geheel op. De oplossing in azijnzuur voldoe aan dezelfde reactiën als Azijnzuur Zinkoxyde.

Bewaar het in eene goed gesloten flesch.

+ Oxymel Colchici.

Azijnhonig van Tijloozen.

Neem: **Azijn van Tijloozen** één deel 1
Gezuiverden Honig twee deelen 2

Meng ze en damp ze op een waterbad uit tot
twee deelen 2

Azijnhonig moet helder zijn.

+ Oxymel Scillae.

Azijnhonig van Zeeajuin.

Bereid ze, als den Azijnhonig van Tijloozen, met Azijn van Zeeajuin.

+ Oxymel Simplex.

Gewone Azijnhonig.

Neem:	**Gezuiverden Honig** twintig deelen	20
	Azijnzuur één deel	1

Meng ze.

Papaver.

Maankop.

Papaver somniferum L. Maankop of Papaver. Eene éénjarige, in de Levant inlandsche plant, die ook in Europa verbouwd wordt. Papaveraceeën.

De zaaddoozen, Maankoppen of Slaapbollen (Capsulae Papaveris; Capita Papaveris Ed. I), vóór hare volkomen rijpheid, en wanneer zij, ingesneden, nog melksap naar buiten laten vloeien, verzameld en bij eene zachte warmte gedroogd, zijn bijkans kogel- of eirond, dikwerf als met een lichtblauw

rijp bedekt, zoo vast als dik papier, met een tienstraligen schijfvormigen stempel gekroond, en van binnen onvolledig-veelhokkig. Zij smaken walgelijk bitterachtig.

Permanganas Kalicus.

Overmangaanzure Kali.

Naaldvormige, purperzwarte kristallen met metaalglans, waarvan eene kleine hoeveelheid in staat is, eene betrekkelijk groote hoeveelheid gedestilleerd water intensief rood te kleuren. Deze kleur verdwijnt onder den invloed van desoxydeerende stoffen gemakkelijk.

Één deel van het Zout, in water opgelost, moet ter volledige ontkleuring ten minste acht deelen zwavelzuur ijzeroxydule vorderen, in water opgelost, dat met eene voldoende hoeveelheid zwavelzuur zuur gemaakt is.

+ Peroxydum Manganicum Nativum.

Natuurlijk Mangaanperoxyde.

Bioxydum Manganicum Nativum Ed. I.

Natuurlijk Manganiumbioxyde Uitg. I.

Aardachtige of kristallijne, grijszwarte, zware en broze stukken met meer of minder metaalglans, die, met chloorwaterstofzuur verwarmd, chloor uitstooten.

Als één deel van het zeer fijne poeder met tien deelen chloorwaterstofzuur, vijf deelen water en vier deelen zwavelzuur ijzeroxydule verwarmd wordt, levere het eene vloeistof op, die door ferridcyankalium niet blauw gekleurd wordt.

Honderd deelen moeten alzoo ten minste zestig deelen zuiver Mangaanperoxyde bevatten.

+ Petroselinum.

Peterselie.

Petroselinum sativum Hoffm. Peterselie. Eene tweejarige plant, die in de oostelijke kustlanden der Middellandsche Zee in het wild groeit en bij ons gekweekt wordt. Umbelliferen.

Eironde, van ter zijde samengedrukte, twee tot drie millimeters lange, onbehaarde, grijs-groenachtige splitvruchten, Peterseliezaad (Semen Petroselini), die zich gemakkelijk in hare beide helften laten scheiden. Die helften hebben elk vijf draaddunne bleekere ribben en groefjes, die slechts ééne verhevene striem bevatten.

Zij rieken en smaken aromatiek.

+ Phellandrium.

Watervenkel.

Oenanthe Phellandrium Lam. (Watervenkel). Eene tweejarige moerasplant, die ook bij ons inlandsch is. Umbelliferen.

Langwerpige, bijna rolronde, naar boven een weinig smal-

lere, met haar kelk gekroonde, vier tot vijf millimeters lange, bruine of violetbruine, onbehaarde splitvruchten, Watervenkelzaad (Semen Phellandrii), wier beide helften veelal met elkander samenhangen, en elk vijf stompe, bleekere, inwendig witte ribben dragen, tusschen welke nauwe groefjes, elk met ééne striem, worden aangetroffen. Zij rieken onaangenaam-aromatiek en smaken bitterachtig. Men zie toe dat zij niet vermengd zijn met de vruchtjes van de dolle Kervel (Cicuta virosa L) of van de smalbladige Water-Eppe (Sium angustifolium L.; Berula angustifolia Koch), die zich door een kogel- of eironden vorm en eene groenachtige kleur onderscheiden.

Phosphas Calcicus.

Phosphorzure Kalk.

Neem: **Chloorwaterstofzuur** 9

Gedestilleerd Water van elk negen deelen 9

Voeg er bij gedeelten bij

Gebrande Beenderen tot poeder gebracht, zooveel als daarvan bij verwarming opgelost kan worden, ongeveer zes deelen 6

en verdun de massa met

Gedestilleerd Water tien deelen 10

Filtreer en vermeng de oplossing, al roerend, met

Vloeibaren Ammoniak elf deelen 11

vooraf verdund met

Gedestilleerd Water veertig deelen 40

opdat de zure reactie ophoude.

Laat het mengsel eenigen tijd op eene warme plaats staan. Verzamel den neêrslag op een linnen doek, wasch hem volkomen uit en droog hem.

Het zij een zeer wit, fijn, ligt poeder, dat in verdund chloorwaterstofzuur of in verdund salpeterzuur, zonder op te bruisen, gemakkelijk oplost.

Water, dat met het poeder geschud is, mag, na gefiltreerd te zijn, nauwelijks troebel worden door salpeterzuur zilveroxyde. De oplossing in verdund salpeterzuur mag niet troebel worden door eene oplossing van zwavelzure kalk; na vermengd te zijn met eene voldoende hoeveelheid azijnzuren natron, moet zij een filtraat geven, waarin zwavelwaterstof geene troebeling veroorzaakt.

+ Phosphas Natricus.

Phosphorzure Natron.

Phosphas Natricus cum Aqua Ed. I.

Phosphorzure Natron met Water Uitg. I.

Kristallen, die doorgaans onregelmatig, kleurloos, ondoorschijnend zijn, in de lucht verweeren, en in water gemakkelijk oplossen. Die oplossing reageere alcalisch, doch bruise met zuren niet op. Zwavelwaterstof mag haar niet troebel maken, zelfs niet nadat zij vooraf met chloorwaterstofzuur zuur is gemaakt. Verdund en met een weinig salpeterzuur zuur gemaakt, mag die oplossing niet of nauwelijks troebel worden door salpeterzuur zilveroxyde of chloorbaryum.

+ Phosphorus.

Phosphorus.

Komt meestal voor in witte of geelachtige, half doorschijnende, op was gelijkende pijpen, die in de lucht een naar knoflook riekenden nevel van zich geven, en in het donker lichten. Zij zijn gemakkelijk ontbrandbaar, en smelten onder water bij eene temperatuur van 44°, doch lossen er niet in op. Voor het overige is Phosphorus weinig oplosbaar in zeer sterken spiritus, iets meer in aether, vette en aetherische oliën, doch het meest in zwavelkoolstof.

Aan de werking van salpeterzuur blootgesteld, brenge het eene oplossing van phosphorzuur voort, die, na door uitdamping van het salpeterzuur bevrijd en daarna met water verdund te zijn, door zwavelwaterstofgas niet of zeer flauw geelachtig en troebel, en door chloorbaryum flauw witachtig en troebel wordt.

Phosphorus worde onder water in eene goed gesloten flesch bewaard, die in eene metalen buis besloten is.

+ Pilulae Iodeti Ferrosi.

Pillen met IJzerioduur.

Pilulae Blancardi.

Pillen van Blancard.

Neem: **IJzerpoeder** twintig deelen 20
Gedestilleerd Water zestien deelen 16

Voeg hierbij, in een porceleinen mortier, bij gedeelten
Iood veertig deelen 40

Roer, totdat de bruine kleur verdwenen is.
Doe er dan bij:

Poeder van Melksuiker vier en twintig deelen. . .	24
Poeder van Drop	40
Poeder van Zoethout van elk veertig deelen . . .	40

Meng alles goed dooreen en maak er pillen van, elk van honderd vijf en negentig milligrammen (drie grein). Bestrooi ze met IJzerpoeder, besprenkel ze met eene aetherische oplossing van Tolubalsem, schud ze snel en droog ze.

Iedere pil bevat twee en vijftig milligrammen ($^4/_5$) grein IJzerioduur.

+ Pix.

Pik. Teer.

1. Teer (Pix Liquida). Deze stof, door droge destillatie van Beukehout verkregen, doet zich voor als eene dikke, olieachtige vloeistof, die zwaarder dan water, zwartbruin, bijkans doorschijnend is, naar kreosoot riekt, walgelijk en bitter smaakt en een brandend gevoel in den mond te weeg brengt.

2. Pik (Pix Solida). Eene harsachtige, zwarte, glanzige stof, die in de koude bros, doch in de warmte kneedbaar wordt. Zij riekt naar teer en wordt door uitdamping van deze verkregen.

+ Podophyllinum.

Podophylline.

Eene harsachtige stof, die, door middel van zeer sterken spiritus, uit den wortelstok van Podophyllum peltatum L., eene Noord-Amerikaansche plant uit de orde der Berberideeën, bereid wordt.

Zij doet zich voor als een witgeel of bruin poeder, dat zeer bitter smaakt, en in water onoplosbaar, doch in zeer sterken spiritus zoowel als in eene zeer sterke oplossing van natronhydraat oplosbaar is.

Polygala.

Kruisbloem.

Polygala amara L. Bittere Kruisbloem. Eene overblijvende plant van Noord- en Midden-Europa. Polygaleeën.

De bloeiende plant (Kruisbloemwortel en -kruid (Herba Polygalae amarae; Radix et Herba Polygalae amarae Ed. I) is zodevormend, en heeft een dunnen, bruinachtigen, naar zijn top in vezels opgelosten wortel, uit welks voet talrijke half opstijgende, min of meer vertakte, ongeveer één decimeter hooge stengels oprijzen. De onderste bladen, die de andere in grootte overtreffen, zijn tot eene rozet vereenigd, spatelvormig of omgekeerd-eirond; de hoogere daarentegen lancetvormig en verspreid. De kleine, blauwe of witte, bloemen zijn tot trossen vereenigd, en prijken met twee bloembladachtige, vleugelvormige kelkbladen. De geheele plant smaakt zeer bitter.

Men verwissele ze niet met andere soorten van Polygala

of met Polygonum aviculare, die men daaraan herkent, dat zij geene bladerrozet hebben en niet bitter smaken, waarbij komt dat laatstgenoemde van kokertjes (ochreae) voorzien is.

Men zamelt dit gewas in Mei en Juni.

+ Populus.

Populier.

Populus balsamifera L., P. nigra L., P. monilifera Ait., P. pyramidalis Roz. Boomen (Populieren) die bij ons gekweekt worden. Salicineeën.

De Populierknoppen (Gemmae Populi) zijn kegelvormig, met dakpanswijze over elkander liggende schubben, die eene welriekende kleverige hars afscheiden. Zij behooren in de lente, vóórdat zij zich geopend hebben, verzameld en goed gedroogd te worden.

+ Puchury.

Puchury.

Nectandra Puchury major Nees. Een boom, die in Amerika langs den Amazonenstroom groeit. Laurineeën.

Zaadlobben, Groote Puchuryboonen (Fabae Puchury Majores; Fabae Pichurim Majores Ed. I), die ongeveer vier centimeters lang en één tot anderhalven centi-

meter breed, aan beide uiteinden afgerond, uitwendig bolrond, aan de binnenzijde echter plat-holachtig of breed- en tamelijk diep-gesleuld zijn. Zij zijn van buiten bruinzwart, van binnen vuilgeel en onder het vergrootglas rood gestippeld. Zij rieken naar Sassafras, en smaken zoowel naar dit hout als naar Nootmuskaat.

+ Pulpa Cassiae.

Cassiamoes.

Neem: **Moes uit Cassiapeulen.**

Maak er met warm Gewoon Water, in een steenen mortier, eene dunne brij van; wrijf deze door eene haren zeef, en damp ze op een waterbad uit tot de dikte van een moes. Meng van het nog warme

	Moes telkens zes deelen	6
met	**Poeder van Witte Suiker** één deel	1

Bewaar het op eene droge koele plaats.

+ Pulpa Prunorum.

Pruimemoes.

Neem: **Gedroogde Pruimen.**

Kook ze met eene genoegzame hoeveelheid Gewoon Water zoo lang zacht, tot dat zij week geworden zijn; haal er de

steenen uit, en wrijf ze door eene haren zeef tot moes. Meng van dit nog warme

	Moes telkens zes deelen	6
met	**Poeder van Witte Suiker** één deel	1

Breng het mengsel op een waterbad tot eene behoorlijke dikte, en bewaar het op eene droge en koele plaats.

+ Pulpa Tamarindorum.

Tamarindemoes.

Wordt uit Tamarinde op dezelfde wijze bereid als Cassiamoes.

Een blank ijzeren staafje mag, na eenigen tijd in het moes gestaan te hebben, volstrekt geen koperachtigen aanslag vertoonen.

Bewaar het op eene droge en koele plaats.

Pulvis Aërophorus.

Bruispoeder.

Neem:	**Suiker**	10
	Dubbelkoolzuren Natron van elk tien deelen. . . .	10
	Wijnsteenzuur negen deelen	9

Vermeng ze, nadat ze afzonderlijk tot poeder gewreven en goed gedroogd zijn.

+ Pulvis Aërophorus Anglicus.

Engelsch Bruispoeder.

Neem: **Dubbelkoolzuren Natron** tot poeder gebracht twee grammen (een en dertig greinen).

Geef dit in gekleurd papier.

Neem: **Wijnsteenzuur** tot poeder gebracht anderhalf gram (drie en twintig greinen).

Geef dit in wit papier.

+ Pulvis Antacidus.

Poeder tegen het Zuur.

Pulvis Terrestris.

Neem: **Koolzure Kalk** twee deelen 2
Koolzure Magnesia één deel 1

Meng ze.

Pulvis Aromaticus.

Specerijachtig Poeder.

Neem: **Gemberwortel.**
Kaneel.
Cardamomzaad, van elk gelijke deelen.

Breng ze afzonderlijk tot poeder en meng ze.

Pulvis Gummosus.

Gompoeder.

Pulvis Diatragacanthae.

Neem: **Poeder van Arabische Gom.**
Poeder van Traganth.
Poeder van Suiker, van elk gelijke deelen

Meng ze.

+ Pulvis Hydrargyri Gummosus.

Poeder van Kwik met Gom.

Pulvis Mercurialis Plenckii.

Kwikpoeder van Plenck

Neem: **Kwik** één deel. 1
Poeder van Arabische Gom drie deelen 3
Water zooveel noodig.

Wrijf ze in een steenen mortier, totdat geene metaaldeeltjes meer zichtbaar zijn. Droog het mengsel bij eene zachte warmte en breng het tot poeder.

Pulvis Opii.

Poeder van Opium.

Snijd Opium in dunne stukjes, droog deze bij 30° en stamp ze tot poeder. Dit poeder moet, volgens onderstaande handelwijze onderzocht, negen tot twaalf (9—12) procent Morphine bevatten.

Meng, tot het omschreven doel, zes en een half (6,5) gram Poeder van Opium nauwkeurig met drie (3) grammen Kalkhydraat en tien (10) grammen Water. Doe het mengsel in een gewogen glazen kolfje, en voeg er zooveel Water bij, dat het geheele mengsel vier en zeventig en een half (74½) gram bedrage. Laat het één uur op een waterbad bij 90°—92° trekken, vul het verdampte water door ander aan, schud alles dooreen, en giet het door een klein filtrum. Voeg bij vijftig (50) kubiek centimeters van het filtraat drie (3) kubiek centimeters Aether en acht (8) druppels Benzol. Schud alles krachtig dooreen, en voeg er bij: vier en een half (4½) gram Chloorammonium. Schud nogmaals dooreen, en zet het vocht vier tot twaalf uren in een gesloten vat weg.

Verzamel den neêrslag op een gewogen filtrum, wasch hem zoolang met water af totdat dit kleurloos afvloeit, droog hem met het filtrum bij 50°, wasch den gedroogden neêrslag met twee (2), en daarna nog tweemaal met één (1) kubiek centimeter Chloroform af, droog hem weder bij 50° en weeg hem. Het gevonden gewicht geeft het Morphinegehalte aan van vijf (5) grammen Poeder van Opium.

Pulvis Opii Compositus.

Samengesteld Poeder van Opium.

Pulvis Doveri.

Dover's Poeder.

Neem:	**Poeder van Opium**	1
	Poeder van den bast van Ipecacuanhawortel van elk een deel	1
	Poeder van Zwavelzuren Kali acht deelen	8

Meng ze.

+ Pulvis Salinus Compositus.

Samengesteld Zoutpoeder.

Pulvis Antispasmodicus.

Krampstillend Poeder.

Neem:	**Rood Zwavelkwik** één deel	1
	Zwavelzuren Kali twee deelen	2
	Salpeterzuren Kali vier deelen.	4

Wrijf ze fijn en vermeng ze.
Bewaar het poeder op eene donkere plaats.

+ Pyrophosphas Ferricus.

Pyrophosphorzuur IJzeroxyde.

Neem: **Oplossing van IJzerchloride** zes deelen 6

Verdun ze met

Gedestilleerd Water zestig deelen 60

Voeg er, al roerend, bij eene

Oplossing van Pyrophosphorzuren Natron vijf deelen 5

in **Gedestilleerd Water** vijf en zeventig deelen 75

Verzamel den neêrslag op een filtrum, wasch hem volkomen uit, en laat hem op eene warme plaats drogen.

Het zij een wit poeder, dat in chloorwaterstofzuur volkomen oplost tot eene gele vloeistof.

Water, dat met het poeder geschud en gefiltreerd is, mag nauwelijks troebel worden door salpeterzuur zilveroxyde. Als eene oplossing van koolzuren natron met een weinig van het poeder gekookt en gefiltreerd wordt, moet in het filtraat, nadat het met azijnzuur zuur gemaakt is, door salpeterzuur zilveroxyde een witte, geen gele neêrslag ontstaan.

Pyrophosphas Ferricus cum Citrate Ammonico.

Pyrophosphorzuur IJzeroxyde met Citroenzuren Ammoniak.

Pyrophosphas Ferricus Citrico-Ammoniacalis.

Neem: **Citroenzuur** twee deelen 2

Los ze op in

Gedestilleerd Water zes deelen 6

Voeg er bij

Vloeibaren Ammoniak, zoo veel als noodig is om de oplossing alcalisch te maken, ongeveer vijf deelen. 5

Doe bij deze oplossing het goed uitgewasschen, doch nog vochtig

Pyrophosphorzuur IJzeroxyde, verkregen uit eene **Oplossing van IJzerchloride** zes deelen 6

Laat het mengsel warm trekken totdat alles opgelost is, filtreer zoo 't noodig is, en damp het vocht op een waterbad uit totdat overgebleven zijn ongeveer

twaalf deelen 12

Strijk de oplossing dan uit op glasruiten of porceleinen schotels, en laat ze bij eene zachte warmte, die 50° niet te boven gaat, drogen.

Geelgroene, doorschijnende schubben, die in water gemakkelijk oplossen.

Het zout worde in eene gesloten flesch, op eene donkere plaats, bewaard.

+ Pyrophosphas Natricus.

Pyrophosphorzure Natron.

Tafelvormige of bladerige, kleurlooze, doorschijnende, glinsterende kristallen, die in de lucht niet verweeren en in water oplosbaar zijn.

De oplossing reageere alcalisch, bruise met zuren niet op, en geve met salpeterzuur zilveroxyde een witten, geen gelen neêrslag, die in salpeterzuur gemakkelijk oplost, en daarmede eene heldere of nauwelijks troebele oplossing vormt.

De verdunde en met salpeterzuur zuur gemaakte oplossing mag niet of slechts weinig troebel worden door chloorbaryum. Zwavelwaterstof mag haar niet troebel maken, ook dan niet, als zij met chloorwaterstofzuur zuur is gemaakt.

+ Quassia.

Kwassie.

Quassia amara L. Kwassieboom. Een boom uit tropisch Amerika. Simarubeeën.

Een witachtig, ligt, zeer taai hout, Surinaamsch Kwassiehout (Lignum Quassiae Surinamense; Lignum et Cortex Quassiae amarae Ed. I), op welks horizontale doorsnede men, zelfs met het gewapend oog, niet dan zeer dunne mergstralen en concentrische kringen ontdekt.

Het komt voor in rolronde stangen van acht of minder centimeters middellijn, die òf ontbolsterd, òf nog omgeven zijn met een los om het hout gezeten, dunnen, vuilgrijzen, doorgaans zwart gevlekten bast. Het smaakt uiterst bitter.

Het Jamaïkaansch Kwassiehout, dat van Picraena excelsa Lindl. afkomstig is en in veel dikkere stangen voorkomt, heeft breedere, reeds met het ongewapend oog waarneembare mergstralen en concentrische kringen, en een dikkeren bast, die veel nauwer om den houtcilinder sluit.

Dit hout mag in plaats van het Surinaamsche aangewend worden.

+ Quercus.

Eik.

Quercus Robur L. Gewone Eik. Een inlandsche boom. Cupuliferen.

Een twee tot twee en een halven millimeter dikke, naar buiten broze, naar binnen taaie bast, Eikebast (Cortex Quercus), met vezels die tot platen aaneenzitten. Hij heeft een zeer dun, niet moeilijk weg te nemen, glanzig, zilvergrijs kurklaagje; eene groene of bruine schors, en een geel- of bruinachtigen, of ook wel rood-bruinachtigen bast, die op eene horizontale doorsnede met vakjes ingelegd schijnt, en talrijke onregelmatig verspreide harde, witte, krijtachtige stippen doet zien, die tot in de schors doordringen. Later wijkt de bast ook wel in dunne, smalle, buigzame strooken uiteen. Smaak bitter, later samentrekkend.

Men zamele den Eikebast in het voorjaar, van jonge stammen of niet te oude takken.

+ Ratanhia.

Ratanhia.

Krameria triandra R. P. Een halve heester van Peruaanschen oorsprong. Polygaleeën.

De Ratanhiawortel (Radix Ratanhiae) bestaat nu eens uit een houtigen wortel met een dik middelstuk, dat naar boven veelhoofdig is en naar beneden in een zeker aantal lange, tot anderhalven centimeter dikke, rolronde, uiteengespreide takken uitloopt; en dan weder uit enkel worteltakken. Deze

hebben eene oneffene, gemakkelijk loslatende, roodbruine schors, die glanzig wordt als men haar kneust, op de breuk een weinig vezelig, inwendig kaneelkleurig en zesmaal dunner is dan het hout. Zij smaakt zeer wrang, eenigszins bitter.

Het hout is vast, vuilgeel of kaneelkleurig, bijkans smakeloos, zeer fijn gestreept en poreus.

Men gebruike geen anderen dan den uit Peru aangevoerden, volkomen ongeschilden wortel, en stelle zich niet tevreden met bijsoorten, die uit Granada, Brazilië of Texas afkomstig zijn, en allen eene dikkere schors en eene grijze of roetzwarte kleur hebben.

Resina Jalapae.

Jalappehars.

Resina Jalappae Ed. I.

Neem: **Jalappewortel** één deel 1

Leg hem zoo lang in koud water, totdat hij week genoeg geworden is om hem te snijden, en laat de stukjes nog twee dagen in koud water liggen. Werp het gebruikte vocht weg en laat het overgeblevene voor de tweede maal in eene nieuwe hoeveelheid koud water weeken. Werp ook dit weg; pers het overgeblevene sterk uit en laat het vier en twintig uren warm trekken met

Zeer Sterken Spiritus twee deelen 2

Giet den spiritus af; pers het overgeblevene, als het bekoeld is, sterk uit, en laat het nogmaals met eene zelfde hoeveelheid Zeer Sterken Spiritus trekken. Giet den spiritus weder af, en pers het overgeblevene, als het bekoeld is, nogmaals uit.

Doe de tincturen bij elkander, filtreer ze, doe er een derde van haar volumen gedestilleerd water bij, en haal er den spiritus op een waterbad van af.

Wasch de afgescheiden hars, als zij bekoeld is, zoo lang met heet water af, totdat dit kleurloos afloopt. Verwarm haar vervolgens zoo lang op een waterbad, totdat een afgekoeld proefje bros en wrijfbaar geworden is, en vorm de massa tot staafjes.

Jalappehars is geelbruin, glanzig op de breuk, bros en gemakkelijk tot poeder te wrijven. Zij moet in zeer sterken spiritus volkomen oplossen, en bij verwarming evenzeer in eene oplossing van natronhydraat. Deze oplossing mag, als er eene overmaat van zuur aan toegevoegd wordt, niet dan zeer zwak troebel worden.

Jalappehars mag slechts voor een zeer klein gedeelte in aether, chloroform en terpentijnolie, en volstrekt niet in vette oliën en in water oplossen. Als zij met eenvoudige stroop gekookt wordt, moet deze slechts even gekleurd worden. Hare oplossing in spiritus mag door eene oplossing van onderchlorigzuren natron niet violet en troebel worden.

+ Resina Pini.

Dennehars.

Pinus et Abietis species variae. Onderscheidene soorten van Dennen en Sparren. Coniferen.

Eene geel- of bruinachtige, doorschijnende, glanzige, op de breukvlakte schulpige hars, die door warmte week wordt en dan naar terpentijn riekt.

Resina Scammoniae.

Scammoniahars.

Neem: **Scammoniawortel** tot een grof poeder gebracht twee deelen 2

Laat ze vier en twintig uren warm trekken in:

Zeer Sterken Spiritus vijf deelen 5

Pers uit en onderwerp het overgeblevene nog eens aan dezelfde behandeling. Giet de tincturen bij elkander, filtreer ze, en voeg er een derde van haar volumen gedestilleerd water bij. Haal er den spiritus op een waterbad van af; wasch de afgescheiden hars zoo lang met gedestilleerd water af, totdat dit kleurloos afloopt, en verwarm ze eindelijk zoo lang op een waterbad, totdat zij, na bekoeld te zijn, bros en wrijfbaar geworden is.

Scammoniahars zij doorschijnend, licht- of donkerbruin, en losse in sterken spiritus, aether, chloroform, en zoo ook in oplossingen van natron- en barythydraat of in vloeibaren ammoniak gemakkelijk, in terpentijnolie daarentegen zeer moeilijk op. De oplossingen in natron- of barythydraat en in vloeibaren ammoniak worden door eene overmaat van chloorwaterstofzuur slechts zeer flauw troebel, en scheiden eerst na eenige uren rust een zeer geringen vlokkigen neêrslag af. De oplossing in spiritus wordt door salpeterzuur niet gekleurd.

Rheum.

Rhabarber.

Onbekende soorten van Rheum, die op de Alpen van noordwestelijk China inheemsch zijn. Polygoneeën.

Deze wortel, Rhabarberwortel (Radix Rhei; Radix Rhei Sinensis s. Indici s. Tartarici Ed. I), wordt in stukken van verschillenden vorm aangevoerd, die geschild, hard, niet zelden geheel of halverwege doorboord, uitwendig met een heldergeel poeder bestoven zijn, en, nadat dit weggeveegd is, een witten grond vertoonen met zeer kleine roode streepjes. Op de breuk zijn zij ruw en inwendig afwisselend met roode en witte stralen geteekend, die in het midden op velerlei wijzen gedraaid en dooreengekronkeld zijn, doch naar den omtrek hier en daar tot stervormige figuren samenkomen. Onder het kauwen knarst Rhabarber tusschen de tanden, en kleurt hij het speeksel rood. Hij riekt eigenaardig aromatiek, en smaakt walgelijk-bitterachtig.

Oude, murwe, ligte en sponzige stukken moeten, evenals te harde, zware en houtige, beschimmelde en zwarte, geweerd worden.

Rhabarber, die in Europa gekweekt is en op eene horizontale doorsnede afwisselend roode en witte stralen doet zien, welke óf geheel tot in het midden doorloopen (Oostenrijksche Rhabarber), óf slechts aan den omtrek, maar dan ook zeer duidelijk te onderscheiden zijn, doch naar het midden in een rood en wit gestippeld weefsel overgaan, zonder dat ergens stervormige figuren zijn waar te nemen (Engelsche Rhabarber), mag niet gebruikt worden.

Rhabarberpoeder worde in goed gesloten vaten bewaard.

Rhoeas.

Klaproos.

Papaver Rhoeas L. Echte Klaproos. Eene éénjarige inlandsche plant. Papaveraceeën.

De kroonbladen, Klaprozen (Flores Rhoeados; Flores

Papaveris Rhoeados Ed. I) zijn breed-omgekeerd-eirond, menierood, aan den voet soms met eene zwartpurperen vlek geteekend. Zij rieken zwak verdoovend. Gedroogd zijn zij dun, bijkans doorschijnend, vuil-purperkleurig, bijkans reukeloos. Zij moeten jaarlijks door andere vervangen worden.

Rob Juniperi.

Rob van Jeneverbessen.

Neem: **Gekneusde Jeneverbessen** drie deelen 3

Overgiet ze met

Kokend Gewoon Water twaalf deelen 12

Laat ze daarmede eenige uren staan, en pers ze, als het water bekoeld is, zacht uit. Giet het bezonken vocht door en voeg er bij

Suiker één deel 1

Damp het op een waterbad uit tot een dun Extract.

Rob Sambuci.

Vliergelei.

Neem: **Vlierbessen.**

Kook ze, onder gestadig roeren, een kwartier lang met een weinig gewoon water, en pers ze uit. Voeg bij elke

vijftien deelen 15

van het bezonken en doorgezegen sap

Suiker vier deelen 4

Maak het vocht op een sterk vuur aan de kook, roer het nu en dan om, schuim het af, en breng het tot zulk eene dikte, dat het onder het bekoelen Gelei worde.

Rosa.

Roos.

1. Rosa Gallica L. Fransche Roos. Een in de tuinen veel gekweekte heester.

De over elkander liggende kroonbladen der half gevulde bloemen, Roode-Rozebladen (Flores Rosarum Rubrarum), zijn omgekeerd ei- of bijna cirkelrond, en, met uitzondering van den vasteren nagel, donker-purperrood. Gedroogd, rieken zij aangenaam en smaken samentrekkend. Die te oud of verbleekt zijn, moeten niet gebruikt worden.

+ 2. Rosa centifolia L. Honderdbladige Roos. In de tuinen zeer gemeen.

De kroonbladen, Bleeke-Rozebladen (Flores Rosarum Pallidarum), zijn bleekrood, welriekend, en smaken zwaksamentrekkend. Men gebruike ze versch.

+ Rosmarinus.

Rosmarijn.

Rosmarinus officinalis L. Gewone Rosmarijn. Een Zuid-Europeesch heestertje, dat niet zelden in tuinen gekweekt wordt. Labiaten.

De Rosmarijnbladen (Folia Rosmarini; Herba Rorismarini sive Anthos Ed. I) zijn stijf, lijnvormig, met een gaven, naar onder omgekrulden rand, van boven rimpelig, groen, in het midden overlangs gesleufd, van onder wit-viltig, met eene vooruitstekende middelnerf. Zij rieken geurig, eenigszins kamferachtig en smaken versch terpentijnachtig, scherp; gedroogd minder scherp. Aan bladen, die in Zuid-Europa verzameld zijn, geve men de voorkeur.

+ Sabadilla.

Staverzaad.

Sabadilla officinarum Brandt. Staverzaadkruid. Een bolgewas, dat op de Mexicaansche Andes in het wild groeit en gekweekt wordt. Melanthaceeën.

Het Staverzaad (Semen Sabadillae) bestaat uit drie aan drie bijeengezeten, papierdunne, bleekbruine, aan haar buiknaad geopende, langwerpige, puntige doosvruchten, die ongeveer twaalf millimeters lang zijn, en die hare zaden gewoonlijk verloren hebben. Deze zaden, tusschen de zaaddoozen verstrooid, zijn langwerpig, hoekig, naar boven smaller, glanzig, rimpelig,

bruinzwart, inwendig wit, vier tot zes millimeters lang, en doen, onder het kauwen, de tong blijvend allerscherpst aan.

Men zie toe, dat men goed gevulde of althans zulke vruchten erlange, die met niet te weinig zaad vermengd zijn.

+ Sabina.

Sevenboom.

Juniperus Sabina L. Gewone Sevenboom. Een Zuid-Europeesche heester, die bij ons gekweekt wordt. Coniferen.

Het Sevenboomkruid (Herba Sabinae) bestaat uit takjes, in het voorjaar verzameld en niet langer dan een jaar te bewaren, die dicht bedekt zijn met tweeërlei blaadjes: rhombische, die in vier rijen dicht over elkander liggen, en op den rug eene ingedrukte klier dragen, en lancetvormige, toegespitste, die wijder uit- en verder van elkander staan. Bij de verscheidenheid „tamariscifolia" zijn de blaadjes veelal tegen de takken aangedrukt en stomp; bij de verscheidenheid „cupressifolia" afstaande en scherp puntig. Reuk sterk, eenigszins als die van jeneverbessen; smaak harsachtig, bitterscherp, onaangenaam.

Saccharum.

Suiker.

Saccharum officinarum L. Suikerriet. Eene overblijvende plant, die tusschen de keerkringen overal gekweekt wordt. Gramineeën.

Beta vulgaris L. Beetwortel. Eene tweejarige of overblijvende plant, die in Zuid-Europa inlandsch is en tegenwoordig overal verbouwd wordt. Salsolaceeën.

Suiker moet zeer wit, volkomen reukeloos en droog wezen, en in water en sterken spiritus geheel oplossen.

Saccharum Lactis.

Melksuiker.

Witachtige, doorschijnende, vierhoekig-zuilvormige, tot zware harde cilinders of korsten vereenigde kristallen, die reukeloos zijn, zoetachtig smaken, tusschen de tanden knarsen, in zes deelen koud water langzaam, doch in zeer sterken spiritus in het geheel niet oplossen. Gele of ranzig riekende Melksuiker mag niet gebruikt worden.

De Melksuiker wordt, vooral in Zwitserland, uit wei van koemelk verkregen, door haar uit te dampen en te laten kristallizeeren.

Saleb.

Saleb.

Verschillende soorten van Orchis, Ophrys, Platanthera, enz., uit de familie der Orchideeën, in Europa en Azië inlandsch.

Onregelmatig kogelronde, eironde of langwerpige, zelden vin-

gersgewijs ingesneden knollen, Salebwortel (Radix Saleb), die van één tot drie centimeters lang en van één tot twee centimeters dik zijn, en aan hun breedst gedeelte een litteeken vertoonen. Zij zijn half doorschijnend, zeer hard, hoornachtig, zwaar, min of meer gerimpeld, vuilwit of witachtig-geel, reukeloos, flauw van smaak, glibberig in den mond, en geven, als poeder, met water een slijm.

Zij mogen volstrekt met geene knollen van de Tijloos of van den Kalfsvoet (Arum), die minder hard en van binnen wit en melig zijn, gemengd wezen.

Saleb wordt uit de Levant aangevoerd of van Midden- en Zuid-Europeesche Ophrydeeën gezameld. In den handel komen de knollen nu eens vrij, en dan weêr aan draden geregen voor.

+ Salix.

Wilg.

Salix fragilis, S. alba, S. purpurea, S. pentandra L. Broze, Witte, Purperkleurige, Vijfhelmige Wilg. Boomen, die ook bij ons aan stroomen en slooten groeien. Salicineeën.

Deze bast, Wilgebast (Cortex Salicis; Cortex Salicis Albae Ed. I) komt meest in opgerolde stukken voor, en is taai, tot één millimeter dik, overlangs gemakkelijk te klieven, van buiten grijs- of groenachtig-bruin, meestal glad, min of meer glanzig, aan de binnenzijde effen, kaneelkleurig of citroengeel. Onder een zeer dun kurklaagje, vindt men eene groen- of rosachtige schors, en een bast, welks vezels plaatvormig samenhangen, en die, op eene horizontale doorsnede, er als met

vakjes ingelegd uitziet. De Wilgebast smaakt samentrekkend en bitter. Met zwavelzuur bevochtigd, nemen de bastvezels eene scharlakenroode kleur aan.

Men zamele den Wilgebast vroeg in het voorjaar, van twee- of driejarige takken, en droge hem snel.

Salvia.

Salie.

Salvia officinalis L. Gewone Salie. Een half heestertje, dat in Zuid-Europa in het wild groeit en in tuinen dikwijls gekweekt wordt. Labiaten.

De Saliebladen, nog aan de takken gehecht (Herba Salviae), zijn gesteeld, langwerpig, dicht-gekarteld, oneffen van oppervlakte, van boven ingedrukt-geaderd, tamelijk dik, en op jeugdigen leeftijd fijn-viltig. Zij behooren gedurende den bloei geplukt te worden.

Reuk geurig. Smaak ligt bitter en samentrekkend.

Sambucus.

Vlier.

Sambucus nigra L. Gewone Vlier. Een gemeene Europeesche boom. Caprifoliaceeën.

1. Vlierbloemen (Flores Sambuci). Kleine bloemen,

wier kroontjes in verschen staat melkwit, in gedroogden geelachtig zijn en op den eierstok rusten. Die kroontjes zijn radvormig, vijfspletig, en dragen vijf meeldradèn; de stempels zijn onmiddellijk op den eierstok gezeten. Bij droog weder te verzamelen en (gedroogd) door eene zeef van het stuifmeel te bevrijden. Reuk eigenaardig.

+ 2. Vlierbessen (Baccae Sambuci). De versche, rijpe, besachtige vruchtjes, door den kleinen kelk gekroond, zijn kogelrond, van buiten violet-zwartachtig, en bevatten een rood sap en doorgaans drie steenkernen. Zij rieken eigenaardig en smaken aangenaam rinsch.

+ Sanguis Draconis.

Drakebloed.

Calamus Draco W. Een Palm, die op Sumatra en Borneo in het wild voorkomt en geplant wordt. Dracaena Draco L., een boom der Canarische eilanden. Asparagineeën. Pterocarpus Draco L., een West-Indische boom. Papilionaceeën.

Eene harsachtige roode stof, die bijkans uitsluitend van Calamus Draco verzameld wordt, welks vruchten met eene laag daarvan bedekt zijn. Zij komt voor: 1°. als kleine, bijkans ronde, korrels van ongelijke grootte, die zwartachtig, doch rood bepoederd zijn, en roode strepen op het papier afgeven; 2°. als rolronde staafjes of kogeltjes, die in de bladen van den een of anderen Palm gewikkeld zijn; 3°. nu en dan ook in koeken en stukken.

Santonicum.

Wormzaad.

Onderscheiden soorten van Artemisia, in de Levant en Noord-Afrika inlandsch, tot de afdeeling Seriphidium behoorend. Synanthereeën.

De bloemhoofdjes, Wormzaad, Wormkruid (Semen Santonici; Semen Cinae s. Santonici, Halepense et Rossicum Ed. I), zijn uit weinige, dicht opeenstaande bloempjes samengesteld, langwerpig-zuilvormig, ongeveer twee millimeters lang, groen-, geel- of bruinachtig, met een omwindsel, welks schubbetjes met de randen over elkander liggen, eene uitpuilende middelnerf en vliezige randen hebben, van buiten met goudgele klieren gestippeld, en niet zelden met zeer fijne stervormige haartjes bezet zijn. Aan den omtrek van het omwindsel zijn zij eirond en kleiner dan naar binnen, waar zij naar het langwerpige overhellen. Reuk sterk, eigenaardig, onaangenaam; smaak walgelijk, aromatiek, bitterachtig. Men gebruike het z. g. Levantsche Wormzaad, met glanzige, geheel of bijkans onbehaarde (geenszins wit-viltige), geel- of bruin-groenachtige, gesloten, bloemhoofdjes met drie tot vijf bloempjes, hetwelk over Rusland aangevoerd wordt.

Santoninum.

Santonine.

Zuilvormige of bladerige, kleine, kleurlooze, glinsterende kristallen, die in het licht geel worden, bij eene zachte

warmte smelten, bij eene aanzienlijker hitte ten deele sublimeeren, en ten laatste verbranden zonder iets achter te laten.

Zij behooren in water bijna niet, in aether moeilijk, doch in chloroform, kokenden zeer sterken spiritus en eene oplossing van natron- of kalkhydraat gemakkelijk op te lossen. De oplossing in spiritus worde, door bijvoeging van natronhydraat, licht-karmijnrood gekleurd.

De kristallen mogen noch door salpeterzuur, noch door zwavelzuur van kleur veranderen, zelfs niet nadat er een weinig chroomzure kali aan toegevoegd is.

Men beware ze buiten het licht.

+ Sapo Ammoniae.

Ammoniakzeep.

Linimentum Volatile.

Vluchtig Smeersel.

Neem: **Vloeibaren Ammoniak** één deel. 1
Olijfolie vier deelen 4

Schud ze tot een gelijk mengsel.

Dit hebbe eene witte kleur en een ammoniakalen reuk, en zij zoo dik als honig of een weinig dikker.

Sapo Aromaticus Liquidus.

Vloeibare Aromatieke Zeep.

Balsamum Opodeldoch Liquidum.

Vloeibaar Opodeldoch.

Neem:	**Medicinale Zeep** tien deelen	10
	Geest van Rosmarijn acht en veertig deelen	48
	Kamfer één deel	1

Verwarm het mengsel op een waterbad, en voeg bij de gefiltreerde en bekoelde oplossing:

	Vloeibaren Ammoniak één deel	1

Bewaar het in goed gesloten flesschen.

+ Sapo Aromaticus Solidus.

Vaste Aromatieke Zeep.

Balsamum Opodeldoch.

Opodeldoch.

Neem:	**Gewoon Stearinezuur** twee deelen	2
	Koolzuren Natron één deel	1

Laat ze op een waterbad trekken met

	Zeer Sterken Spiritus vijftig deelen	50

totdat er geene zure reactie meer is waar te nemen.

Filtreer en voeg bij de warme oplossing:

Vloeibaren Ammoniak twee deelen 2
Kamfer één deel 1
Bergamotolie twee deelen 2

Bewaar het mengsel in goed gesloten vaten. Het zij half doorschijnend.

+ Sapo Jalapinus.

Jalappezeep.

Neem: **Jalappehars** 2
Medicinale Zeep van beiden twee deelen 2

Los ze, bij eene zachte warmte, op in

Zeer Sterken Spiritus vier deelen 4

Damp de oplossing al roerend op een waterbad uit tot de dikte eener pillenmassa, welker gewicht bedrage

vier en een half deel . . . . . $4^1/_2$

Jalappezeep zij grijsbruin en oplosbaar in spiritus en in de oplossingen van alcaliën. Als zij goed is, heeft zij dezelfde eigenschappen als Jalappehars en Medicinale Zeep.

Sapo Medicatus.

Medicinale Zeep.

Neem: **Oplossing van Natronhydraat**, van 1,256 soortelijk gewicht, negen deelen 9
Olijfolie tien deelen 10

Vermeng ze nauwkeurig in eene porceleinen schaal en houd ze drie tot vier uur, al roerend, op een waterbad warm, totdat al de Olie in zeep veranderd is. Los de zeep op een waterbad op in

Gedestilleerd Water dertig deelen 30

Voeg hierbij eene oplossing van

Gewoon Chloornatrium drie deelen 3
in **Gedestilleerd Water** acht deelen 8

vooraf door koolzuren natron van kalk en magnesia bevrijd, en daarna gefiltreerd.

Kook het mengsel, onder afwisselend roeren, totdat de zeep volkomen afgescheiden is; wasch deze, nadat zij bekoeld is, met gedestilleerd water af; pers haar sterk uit; droog ze op eene warme plaats en wrijf ze fijn.

Het zij een wit, zwak alcalisch reageerend poeder, dat niet ranzig riekt, en in water zoowel als in sterken spiritus volkomen oplosbaar is.

De oplossing in water mag niet gekleurd worden door zwavelwaterstof.

+ Sapo Picis.

Teerzeep.

Neem: **Groene Zeep** drie deelen 3
Teer één deel 1

Meng ze.

+ Saponaria.

Zeepwortel.

Saponaria officinalis L. Zeepkruid. Een overblijvend kruid, dat door bijna geheel Europa, en ook bij ons, in het wild voorkomt. Caryophyllaceeën.

Bij ons bestaat de Zeepwortel (Radix Saponariae; Radix Saponariae officinalis Ed. I) gedeeltelijk uit wortels, zonder de knobbelige overblijfselen der stengels, gedeeltelijk uit onderaardsche stengeluitloopers, die men aan de kruiswijs staande, hoewel ver uit elkander gezeten, overblijfselen of litteekens van afgesneden takken spoedig herkent.

Wortels en uitloopers zijn beiden rolrond, tot twee decimeters lang, tot acht millimeters dik, overlangs gerimpeld, soms een weinig spiraalswijs gedraaid. Hunne schors is uitwendig bruinrood, inwendig wit en door een donkeren kring van het poreuse, niet gestreepte, min of meer citroengele hout gescheiden. De wortels, ofschoon in het midden wat lichter van kleur, bevatten geen merg, doch de uitloopers wel.

Deze drogerij smaakt eerst zoet-, later bitterachtig, verwekt schuim in den mond, en laat, na gekauwd te zijn, een scherp gevoel in de keel achter.

Men zamele haar in het voor- of najaar.

Sarsaparilla.

Sarsaparille.

Verschillende soorten van Smilax uit tropisch-Amerika. Smilaceeën.

Zeer lange, tot zes millimeters dikke, overlangs gestreepte of gesleufde, uitwendig grijsbruine, dooiergele, rosse of roodbruine, min of meer van onzuiverheden bevrijde wortels, Sarsaparillewortel (Radix Sarsaparillae), met of zonder wortelvezels. De schors is vast, vrij dik, nu eens melig en wit, dan eens hoornachtig en zeer lichtbruin, en omgeeft een gesloten, poreusen, geelachtigen of citroengelen, houtring zonder volkomene mergstralen; het merg is vrij breed, meelachtig en wit. De stengelvoet, waaraan de wortels vastzitten, en die in de handelswaar dikwerf aanwezig is, worde vóór het gebruik weggesneden.

Zoo lang men nog niet beter ingelicht is omtrent de geneeskracht van elk der soorten van Sarsaparille in het bijzonder, en omtrent de werking van het smilacine op het menschelijk lichaam, schijnt het raadzaam, aan geene soort boven de andere den voorrang toe te kennen.

Sassafras.

Sassafras.

Sassafras officinalis Nees. Sassafrasboom. Een Noord-Amerikaansche boom. Laurineeën.

Het Sassafras (Lignum Sassafras; Cortex cum Ligno Sassafras Ed. I) is het hout van den sterk ontwikkelden en

getakten wortel van Sassafras officinalis. Het komt in bochtige stangen van verschillende grootte in den handel. Het is bedekt met een tamelijk dikken, kurkachtigen, uitwendig gesleufden, grijzen, inwendig roestkleurigen bast, en is zelf ligt, eenigszins sponzig en bleekbruin of roodachtig.

Op eene horizontale doorsnede van het hout, ontdekt men jaarkringen, die vooral aan hunne binnenzijde duidelijk poreus zijn, en zeer fijne, dicht opeengedrongen mergstralen. Sassafras riekt naar venkel en smaakt zoetachtig.

+ Scammonia.

Scammonia.

Convolvulus Scammonia L. Scammonia-Winde. Een overblijvend kruid uit de Levant. Convolvulaceeën.

Een dikwerf veelhoofdige, rolronde, zeer lange, dikke, uiterst oneffene, uitwendig bruinachtige, inwendig bleekere en met harsstippeltjes bedeelde wortel, Scammoniawortel (Radix Scammoniae). Hij heeft eene dunne schors, en vertoont op de dwarse doorsnede van den houtcilinder verspreide, dichte, elk voor zich straalswijs gestreepte, poreuse houtkernen, die door celweefsel van elkander gescheiden zijn.

Men verwissele dezen wortel niet met de Radix Turpethi, die op eene dwarse doorsnede, rondom een centralen, straalswijs gestreepten, poreusen, houtcilinder, andere, dikkere of dunnere, cilinders doet zien, die binnen eene dikke schors geschaard staan.

+ Scilla.

Zee-Ajuin.

Urginea Scilla Steinheil. Zee-Ajuin. Een bolgewas van de Europeesche kustlanden der Middellandsche Zee. De verscheidenheid met een rooden bol. Liliaceeën.

Smalle, gekromde repen, Gedroogde Zee-Ajuin (Scilla Siccata), die uit de middelste rokken der versche bollen behooren gesneden te worden, en die, in gedroogden staat, hoornachtig, bros, doorschijnend en vuilgeel van kleur zijn, en slijmerig, walgelijk, bitter smaken.

Bruine, taaie, vochtige repen gebruike men niet.

Men beware dit geneesmiddel in goed gesloten vaten, omdat het sterk hygroscopisch is.

Secale Cornutum.

Moederkoorn.

Claviceps purpurea Tulasne. Ontwikkelt zich, ook bij ons, in de aren der Rogge, op de plaats, waar vroeger de eierstok der bloem gezeten was. Fungi.

Het onvruchtbare stroma van genoemden fungus, Moederkoorn (Secale Cornutum), doet zich voor als een bijna rolrond, eenigszins vierkant lichaam, 't welk naar boven een weinig gekromd, aan weêrszijden overlangs gesleufd, en twee tot twee en een halven centimeter lang is. Van buiten is het bruin-violet- of zwartachtig, inwendig wit, maar naar den omtrek violet, aan den top met het overblijfsel eener vroegere

schimmel-ontwikkeling als met een bruingeel dompertje bedekt, en walgelijk van smaak en reuk.

Kort vóór den oogst, bij helder weder te verzamelen, en, goed gedroogd, in goed gesloten flesschen niet langer dan een jaar te bewaren.

Senega.

Senega.

Polygala Senega L. Senega-Kruisbloem. Eene overblijvende plant uit de getemperde streken van Noord-Amerika. Polygaleeën.

Een bijna rolronde, aan zijn voet knobbelige of veelhoofdige, tot acht millimeters dikke, naar zijn top langzaam dunner toeloopende, min of meer vertakte wortel, Senegawortel (Radix Senegae), die een weinig om zijne as gedraaid en daarenboven boogswijs gekromd is, en welks schors in de holte van den boog een scherpen verheven kam vormt, doch aan de tegenovergestelde zijde eene opeenvolgende rij van kussenvormige verhevenheden doet zien, die door dwarse sleuven van elkander gescheiden zijn.

De Senegawortel is uitwendig geel- of grijsachtig-bruin, en heeft eene tamelijk dikke, geelachtige, broze schors en een bleekgelen houtcilinder, die aan de zijde, tegenovergesteld aan den scherpen kam, óf slechts half aanwezig, óf driehoekig uitgesneden is. Hij riekt zwak en smaakt onder het kauwen ten laatste zeer scherp en eigenaardig, zoodat de keel daardoor onaangenaam wordt aangedaan.

Senna.

Senne.

Cassia acutifolia Del. (C. lenitiva Bisch. var. α obtusifolia et β angustata) et C. obovata Coll. Spitsbladige Cassia Del. (Verzachtende C. Bisch. Verscheidenheid α met stompe en β met smalle bladen) en C. met omgekeerd-eironde bladen Coll. Heestertjes, die in Abyssinië, Nubië en Opper-Egypte in het wild groeien. Caesalpineeën.

De blaadjes van C. acutifolia, Alexandrijnsche Sennebladen (Folia Sennae Alexandrinae) zijn ovaal-langwerpig, met een ongelijken voet, spits, gaafrandig, papierachtig, geaderd, bleek blauwachtig-groen, van boven onbehaard, van onder, vooral op de middelnerf, meer of minder fijn- en zachtharig, één tot twee centimeters lang, eigenaardig van reuk, en walgelijk, eenigszins bitterachtig van smaak. De bladstelen, die bij de levende plant drie tot vijf paar blaadjes dragen, en de peulen, mogen, evenmin als vreemde bladen, in deze Senne geduld worden.

De blaadjes van Cassia obovata, die zuiver- of langwerpig-omgekeerd-eirond of ovaal, soms aan den top ligtelijk uitgesneden en van een fijn puntje voorzien, en van onder meer of minder behaard zijn, mogen ook gebruikt worden. Genoemde soort groeit vooral in Nubië, Abyssinië, Sudan, ook in Oost-Indië, en veelal komen hare blaadjes onder de Senna Alexandrina, te gelijk met de bladen van Cynanchum Arghel voor.

Cassia angustifolia Vahl (C. medicinalis Bisch.) groeit in Arabië, wordt in Oost-Indië gekweekt, en heeft smallere, lancetvormige of lijnlancetvormige, spitse, dunnere, bijna vliezige, en veel langere blaadjes dan de overige soorten, en brengt de Indische (Tinnevelly) en Mecca-Senne voort,

die echter ook niet zelden met de blaadjes van C. obovata gemengd zijn.

De Tripolitaansche Senne bestaat tegenwoordig hoofdzakelijk uit de blaadjes van Cassia acutifolia en C. obovata, en wordt uit de verwijderde binnenlanden van Afrika over Tripoli in den handel gebracht.

+ Serpentaria.

Slangenwortel.

Aristolochia Serpentaria L. Virginische Slangenwortelplant. Eene overblijvende plant, die in de zuidelijke Vereenigde Staten van Noord-Amerika in het wild groeit. Aristolochiaceeën.

Een twee tot drie millimeters dikke, tot drie centimeters lange, horizontale, bochtige, eenigszins afgeplatte wortelstok, Slangenwortel (Radix Serpentariae), die aan den bovenkant over zijne geheele lengte met dunne korte stengelstompjes, en aan den onderkant met talrijke, één decimeter lange, tot één millimeter dikke, broze, bleek-okergele wortelvezels bezet is. De houtcilinder van den wortelstok is naar onder sterker ontwikkeld dan naar boven, en bevat mergstralen, die in breedte en lengte van elkander verschillen; dat der wortelvezels is vier- of vijfhoekig.

Deze wortel, die bitter smaakt, en gekneusd naar kamfer riekt, worde in goed gesloten vaten bewaard.

Sesquicarbonas Ammonicus.

Anderhalfkoolzure Ammoniak.

Anderhalfkoolzure Ammonia Uitg. I.

Carbonas Ammoniae.

Koolzure Ammonia

Kristallijne, harde, witte korsten of stukken, wier oppervlakte meestal met een dun laagje wit poeder bedekt is; zij rieken sterk ammoniakaal, doch niet brandig. Zij behooren reeds bij eene zachte warmte geheel te vervliegen, en oplosbaar te zijn in vier of vijf deelen water.

De verdunde, met azijnzuur oververzadigde, oplossing mag niet troebel worden door chloorbaryum of zwavelwaterstof, en nauwelijks door salpeterzuur zilveroxyde.

Het worde in goed gesloten flesschen bewaard.

+ Sesquicarbonas Ammonicus Pyro-Animalis.

Brandig-Dierlijke Anderhalfkoolzure Ammoniak.

Carbonas Ammonicus Pyro-animalis Ed. I.

Brandige Dierlijke Koolzure Ammonia Uitg. I.

Sal Cornu Cervi.

Hertshoornzout.

Neem: **Anderhalfkoolzuren Ammoniak** vijftig deelen . . . 50

Wrijf hem fijn en meng er nauwkeurig onder:

Gezuiverde Brandig-Dierlijke Olie één deel 1

Het zij een wit poeder, dat door den tijd geelachtig wordt, volkomen vluchtig, in water oplosbaar is, en naar ammoniak en brandig-dierlijke olie riekt. Voor 't overige moet het aan dezelfde reactiën voldoen als Anderhalfkoolzure Ammoniak.

Het worde in eene goed gesloten flesch bewaard.

Simaruba.

Simaruba.

Simaruba amara Hayne (S. medicinalis Endl.) en S. Guyanensis Rich. (S. officinalis DC.). Wormbastboomen. Eerstgenoemde plant is een Jamaïcaansche, laatstgenoemde een Guyaansche boom. Simarubaceeën.

De Wormbast (Cortex Simarubae) is een wortelbast, en komt in repen van verschillende lengte en van één tot zes millimeters dikte voor. Uitwendig is hij meest gerimpeld, hier en daar van bultige of wratachtige verhevenheden voorzien, doch voor het overige met een dun, bleekgeel, glanzig kurklaagje bedekt. Onder dit laatste vindt men den geelbruinen, uit vezelige platen samengestelden, aan de binnenzijde vrij gladden of als uitgeplozen bast, die gewoonlijk zeer taai is. Wormbast smaakt zeer bitter.

+ Sinapis.

Mosterd.

Brassica nigra Koch. Zwarte Mosterd. Eene éénjarige plant, die door geheel Europa in het wild groeit en veel gekweekt wordt. Cruciferen.

Bijna kogelronde, één tot anderhalven millimeter dikke, uitwendig bruinroode of zwartbruine, eenigszins glanzige, onder 't vergrootglas allerfijnst gegroefde, inwendig gele zaden, Mosterdzaad (Semen Sinapis; Semen Sinapeos Nigrae Ed. I), die een geelachtig-groen poeder opleveren, 't welk, met water bevochtigd, een allerscherpsten reuk verspreidt, en eerst bitter- en olieachtig smaakt, doch later allerhevigst op de tong brandt Men zie toe, dat het Mosterdzaad niet met Raapzaad (van Brassica Rapa L.) vermengd zij, welks korrels de helft grooter, gladder, donkerder bruin en minder scherp zijn; noch ook met dat van de „zwartzadige verscheidenheid" der Witte Mosterd (Sinapis alba L.), welker korrels grooter en gladder zijn.

+ Smaltum.

Blauwsel.

Oxydum Cobalti cum Terra Silicea Ed. I.

Kobaltoxyde met Kiezelzuur Uitg. I.

Een zeer fijn, zacht, fraai-blauw poeder, dat in water onoplosbaar is. Het mag noch bij verwarming, noch door chloorwaterstofzuur of natronhydraat, van kleur veranderen, en evenmin opbruisen als het met verdunde zuren overgoten wordt.

Solutio Acetatis Ammonici.

Oplossing van Azijnzuren Ammoniak.

Acetas Ammonicus Liquidus Ed. I.

Vloeibare Azijnzure Ammonia Uitg. I.

Spiritus Mindereri.

Geest van Minderer.

Neem: **Vloeibaren Ammoniak** tien deelen 10

Voeg hierbij

Azijnzuur, zoo veel ter verzadiging noodig is, ongeveer negen deelen 9

Het zij een helder, kleurloos vocht, dat eigenaardig, maar niet brandig riekt of smaakt, van 1,046—1,050 soortelijk gewicht. Op een waterbad vervluchtige het geheel. Zoo veel mogelijk neutraal, mag het niet alcalisch, en slechts zwak zuur reageeren.

Met water verdund, mag het niet troebel worden door zwavelwaterstof, chloorbaryum of zuringzuren ammoniak, en slechts weinig door salpeterzuur zilveroxyde.

+ Solutio Acetatis Ferrici.

Oplossing van Azijnzuur IJzeroxyde.

Liquor Ferri Acetici.

Neem: **Oplossing van IJzerchloride** drie en vijftig deelen . 53

Verdun ze met

Gedestilleerd Water zes honderd deelen 600

en voeg er spoedig en onder sterk roeren bij

Vloeibaren Ammoniak ongeveer drie en tachtig deelen 83

vooraf verdund met

Gedestilleerd Water honderd zestig deelen 160

zoodat het vocht, na de praecipitatie, duidelijk alcalisch reageere.

Verzamel den neêrslag, nadat hij door herhaald decantheeren uitgewasschen is, op een linnen doek, wasch hem met gedestilleerd water volledig af, en pers hem eerst zacht, doch langzamerhand al sterker uit. Doe den koek, in brokjes verdeeld, in eene flesch, en overgiet hem met

Azijnzuur acht en veertig deelen 48

Schud het vocht van tijd tot tijd om, zoo lang totdat het ijzeroxydehydraat opgelost is, en filtreer. Wasch het filtrum met zoo veel gedestilleerd water af, dat de geheele vloeistof bedrage

honderd deelen 100

Eene donker-bruinroode vloeistof van 1,134—1,138 soortelijk gewicht, die op honderd deelen elf deelen IJzeroxyde bevat. Als men haar met water verdund en met eene overmaat van vloeibaren ammoniak vermengd heeft, mag het filtraat niet troebel worden door zwavelwaterstof, noch, na op een waterbad verdampt te zijn, iets achterlaten.

Zij worde in goed gesloten flesschen op eene koele plaats bewaard.

+ Solutio Acetatis Kalici.

Oplossing van Azijnzuren Kali.

Acetas Kalicus Liquidus Ed. I.

Vloeibare Azijnzure Kali Uitg. I.

Neem: **Azijnzuur** vijf en twintig deelen 25

Voeg er bij

Koolzuren Kali zoo veel als noodig is om het vocht, nadat het verwarmd is, volkomen neutraal te maken, ongeveer elf deelen 11

Voeg bij de oplossing

Gedestilleerd Water zoo veel als noodig is om het vocht een soortelijk gewicht van 1,050—1,055 te geven, ongeveer honderd tien deelen. 110

Zij zij helder en kleurloos, en voldoe voor 't overige aan dezelfde reactiën als Azijnzure Kali.

Solutio Acetatis Plumbici Basici.

Oplossing van Basisch Azijnzuur Loodoxyde.

Acetum Lythargyri.

Lood-Azijn.

Neem: **Gewoon Azijnzuur Loodoxyde** zestien deelen . . . 16

Half Verglaasd Loodoxyde, van koolzuur bevrijd en tot een zeer fijn poeder gebracht. negen deelen. 9

Heet Gedestilleerd Water twee en zestig deelen . . 62

Doe het Zout en het Oxyde, met elkander vermengd, in eene flesch, voeg er het Water bij, en sluit de flesch zorg-

vuldig. Zet haar op eene warme plaats, en schud ze van tijd tot tijd, doch zoo lang om, totdat er op haar bodem niets dan een weinig van een witachtig bezinksel overgebleven is. Filtreer.

Het zij een helder, kleurloos, vocht met een soortelijk gewicht van 1,252—1,256, dat rood lakmoespapier blauw kleurt.

Als al het lood door eene genoegzame hoeveelheid verdund zwavelzuur uit de oplossing neêrgeslagen is, mag het filtraat door eene overmaat van vloeibaren ammoniak niet blauw worden.

De oplossing worde in goed gesloten flesschen bewaard. Zij vervangt het Basisch Azijnzuur Loodoxyde der 1e Uitgave.

Solutio Ammoniaci Spirituosa Anisata.

Spiritueuse Ammoniakale Oplossing van Anijsolie.

Solutio Ammoniaci Alcoholico-Anisata Ed. I.

Neem:	**Zeer Sterken Spiritus** vier en twintig deelen . . .	24
	Vloeibaren Ammoniak zes deelen	6
	Anijsolie één deel	1

Schud ze dooreen. Soortelijk gewicht 0,852—0,858.

Solutio Arseniitis Kalici Composita.

Samengestelde Oplossing van Arsenigzuren Kali.

Solutio Arsenicalis Fowleri.

Arsenicale Oplossing van Fowler.

Neem:	**Arsenigzuur** vooraf tot poeder gebracht	1
	Koolzuren Kali van elk één deel	1
	Gedestilleerd Water tien deelen	10

Doe ze in eene kolf en verwarm ze, totdat al het Arsenigzuur opgelost is. Voeg bij het bekoelde vocht:

Lavendelspiritus vier deelen 4

Gedestilleerd Water zoo veel als noodig is om het gewicht der gezamenlijke vochten te brengen tot negentig deelen 90

Het zij eene bijna heldere, flauw-witachtige vloeistof, die alcalisch reageert.

Honderd deelen dezer Oplossing, met chloorwaterstofzuur zuur gemaakt en lang genoeg aan een stroom van zwavelwaterstofgas blootgesteld, moeten een neêrslag geven die, afgewasschen en gedroogd bij 100°, 1,378 deelen bedrage.

Negentig deelen der Oplossing bevatten één deel Arsenigzuur.

Bewaar het praeparaat in goed gesloten fleschjes.

Solutio Camphorae Spirituosa.

Spiritueuse Oplossing van Kamfer.

Tinctura Camphorae.

Tinctuur van Kamfer.

Spiritus Vini Camphoratus.

Neem: **Kamfer** één deel 1

Los het op in

Sterken Spiritus twaalf deelen 12

Solutio Chloreti Ferrici.

Oplossing van IJzerchloride.

Chloreti Ferrici Solutio Ed. I.

Oplossing van Chloride IJzer Uitg. I.

Liquor Stypticus.

Neem: **Gekristalliseerd IJzerchloride** drie deelen 3

Los ze op in

Gedestilleerd Water ongeveer één deel 1

Eene donker-saffraangele, heldere, vloeistof met een soortelijk gewicht van 1,480—1,484.

Honderd deelen bevatten vijftien deelen IJzer.

Voor 't overige voldoe de Oplossing aan dezelfde reactiën als Gekristalliseerd IJzerchloride.

+ Solutio Chloreti Stibiosi.

Oplossing van Stibiumchloruur.

Chloreti Stibici Solutio Ed. I.

Oplossing van Chlorstibium Uitg. I.

Neem: **Zwavelstibium** één deel. 1

Doe het in eene ruime kolf en giet er bij

Chloorwaterstofzuur vier deelen 4

Verwarm de vloeistof langzaam tot kokens toe en totdat alle ontwikkeling van zwavelwaterstofgas heeft opgehouden.

Filtreer de bekoelde oplossing door asbest, en damp haar in eene porceleinen schaal zoo lang uit, totdat zij een soortelijk gewicht verkregen hebbe van 1,350—1,355.

Een helder vocht, doorgaans geelachtig van kleur, dat, met zes deelen water verdund, een overvloedigen witten neêrslag geve.

Solutio Chlorii.

Oplossing van Chloor.

Aqua Chlorata.

Chloorwater.

Verzadig Gedestilleerd Water met goed afgewasschen Chloor, en doe de vloeistof terstond in kleine stopflesschen, die, bijna geheel daarmede gevuld, op eene koele plaats en buiten het licht bewaard moeten worden.

Het zij een helder, zwak geelachtig-groen vocht, dat verstikkend riekt, reageerpapier spoedig ontkleurt en, na verdampt te zijn, niets achterlaat.

Met eene overmaat van kwik geschud, zoodat het Chloor geheel gebonden is, mag de vloeistof blauw lakmoespapier niet of slechts even rood kleuren.

Als drie deelen zwavelzuur ijzeroxydule in honderd en vier deelen Chloorwater opgelost worden, mag de vloeistof eene oplossing van overmangaanzuren kali niet ontkleuren. Het praeparaat moet derhalve in honderd deelen ten minste 0,362 deelen Chloor bevatten.

Solutio Hydratis Calcici.

Oplossing van Kalkhydraat.

Aqua Calcis.

Kalkwater.

Neem: **Gewoon Calciumoxyde** één deel 1

Overgiet het met

Kokend Gewoon Water één deel 1

en voeg er, als de Kalk tot poeder overgegaan is, onder gestadig roeren, bij

Gewoon Water twintig deelen 20

Giet het bezonken vocht af en giet op het kalkhydraat opnieuw

Gewoon Water vijftig deelen 50

Bewaar het mengsel in eene goed gesloten flesch, en schud het van tijd tot tijd om. Ten gebruike worde het vocht helder afgegoten.

Het zij eene heldere, kleur- en reukelooze vloeistof, die sterk alcalisch reageert en troebel wordt als men ze verwarmt of aan de lucht blootstelt.

+ Solutio Hypochloritis Calcici.

Oplossing van Onderchlorigzure Kalk.

Neem: **Onderchlorigzure Kalk** één deel 1
Gewoon Water dertig deelen 30

Wrijf de Onderchlorigzure Kalk nauwkeurig met een

gedeelte van het Water; laat dit bezinken, en giet het bovenstaande vocht af. Herhaal deze bewerkingen nog een paar malen met het overgeblevene Water; laat het niet opgeloste op een linnen doek uitlekken, en pers het zacht uit. Filtreer de verkregene vochten, en bewaar ze, in eene goed gesloten flesch, op eene koele en donkere plaats.

Een helder, naar onderchlorigzuur riekend vocht, dat rood lakmoespapier eerst blauw maakt en daarna ontkleurt, in de lucht troebel wordt, en, onder toevoeging van zuren, duidelijk chloor ontwikkelt.

Als honderd deelen der Oplossing eenigen tijd met vijf deelen poeder van zwavelzuur ijzeroxydule geschud worden, moet de vloeistof, na met verdund zwavelzuur zuur gemaakt te zijn, niet blauw worden door ferridcyankalium. Duizend deelen der Oplossing moeten dus ten minste zes deelen werkzaam Chloor bevatten.

+ Solutio Hypochloritis Natrici.

Oplossing van Onderchlorigzuren Natron.

Neem:	**Onderchlorigzure Kalk** één deel	1
	Gewoon Water twee en twintig deelen	22

Maak er eene oplossing van op de wijze, als bij de Oplossing van Onderchlorigzure Kalk is aangegeven, en voeg er, onder gestadig roeren, zoo veel bij van eene oplossing van

	Koolzuren Natron twee deelen.	2
in	**Gewoon Water** acht deelen	8

als noodig is om de kalk neêr te slaan. Laat het vocht bezinken en filtreer het.

Eene heldere, naar onderchlorigzuur riekende vloeistof, die rood lakmoespapier eerst blauw maakt en daarna ontkleurt, en met zuren opbruist en chloor ontwikkelt.

Door koolzuren natron mag zij niet troebel worden. Ook moet het blijken dat zij, even zoo onderzocht als de Oplossing van Onderchlorigzure Kalk, dezelfde hoeveelheid werkzaam Chloor bevatte.

Bewaar ze in goed gesloten flesschen, op eene koele en donkere plaats.

Solutio Iodii Spirituosa.

Spiritueusé Oplossing van Iood.

Tinctura Iodii.

Ioodtinctuur.

Neem: **Iood** één deel 1

Los het op in

Zeer Sterken Spiritus twaalf deelen 12

Bewaar de oplossing, hoewel niet te lang, in eene zwarte, nauwkeurig gesloten flesch.

+ Solutio Pyro-Phosphatis Natrico-Ferrici.

Oplossing van Pyrophosphorzuur Natron-IJzeroxyde.

Neem: **Oplossing van IJzerchloride** acht deelen 8

Doe er bij

Gedestilleerd Water vijf honderd deelen 500

Vermeng dit vocht met

Pyrophosphorzuren Natron zeventien deelen . . . 17

vooraf opgelost in

Gedestilleerd Water vijf honderd deelen 500

Het zij eene heldere, kleurlooze vloeistof. Duizend deelen daarvan moeten 1,7 deelen IJzeroxyde bevatten.

+ Solutio Sesquicarbonatis Ammonici.

Oplossing van Anderhalfkoolzuren Ammoniak.

Oplossing van anderhalfkoolzure Ammonia Uitg. I.

Neem: **Anderhalfkoolzuren Ammoniak** één deel. 1

Los het op in

Gedestilleerd Water vijf deelen 5

en filtreer als het noodig is.

Het zij eene heldere, kleurlooze, oplossing met een ammoniakalen, hoewel in het minst niet brandigen reuk, en een

soortelijk gewicht van 1,074—1,078. Voor het overige voldoe zij aan dezelfde reactiën als Anderhalfkoolzure Ammoniak.

Bewaar ze in eene goed gesloten flesch.

Solutio Sesquicarbonatis Ammonici Pyroanimalis.

Oplossing van Brandig-Dierlijken Anderhalfkoolzuren Ammoniak.

Carbonas Ammonicus Pyroanimalis Liquidus Ed. I.

Vloeibare Brandige Dierlijke Koolzure Ammonia Uitg. I.

Spiritus Cornu Cervi.

Geest van Hertshoorn.

Neem:	**Brandig-Dierlijken Anderhalfkoolzuren Ammoniak** één deel	1
	Gedestilleerd Water vijf deelen	5

Doe ze bij elkaâr. Laat het mengsel eenige dagen staan, schud het dikwerf om, en filtreer het.

Het zij eene heldere, geelachtige, vloeistof van 1,074—1,078 soortelijk gewicht, die door den tijd bruinachtig wordt. Zij voldoe voor het overige aan dezelfde reactiën als Anderhalfkoolzure Ammoniak.

Bewaar ze in eene goed gesloten flesch.

+ Solutio Succinatis Ammonici Pyroanimalis.

Oplossing van Barnsteenzuren Brandig-Dierlijken Ammoniak.

Succinas Ammonicus Pyroanimalis Liquidus Ed. I.

Vloeibare Brandige Dierlijke Barnsteenzure Ammonia Uitg. I.

Spiritus Cornu Cervi Succinatus.

Neem: **Barnsteenzuur** één deel 1

Los het bij eene zachte warmte op in

Gedestilleerd Water acht deelen . . . . . .

Voeg er bij

Brandig-Dierlijken Anderhalfkoolzuren Ammoniak, zoo veel als noodig is ter verzadiging, ongeveer één deel 1

Laat het vocht een paar dagen op eene warme plaats staan, onderzoek of het neutraal is, verzadig het zoo noodig opnieuw, en filtreer het.

Het zij eene heldere, geelachtige vloeistof, die door den tijd donkerder wordt, brandig riekt, zoo veel mogelijk neutraal is, en een soortelijk gewicht heeft van 1,050—1,054.

Met haar drievoudig volumen zeer sterken spiritus vermengd, blijve zij helder. Bij de toevoeging van salpeterzuur, mag zij niet opbruisen, en naderhand niet troebel worden door chloorbaryum, en slechts even door salpeterzuur zilveroxyde.

Als men haar tot droogwordens uitdampt, en het overblijvende verhit, mag er slechts weinig kool achterblijven, en moet deze verder volkomen verbranden.

De oplossing worde in goed gesloten flesschen bewaard.

+ Species Laxantes.

Laxeerkruiden.

Species Laxantes St. Germain.

Neem: **Sennebladen** één deel 1

Laat ze twee dagen trekken in

Zeer Sterken Spiritus vier deelen 4

Pers ze uit en droog ze.

Neem van deze

Sennebladen zestien deelen 16
Vlierbloemen tien deelen 10
Venkelzaad 5
Anijszaad van elk vijf deelen 5

Voeg er, nadat zij gesneden, gekneusd en vermengd zijn, bij

Wijnsteenzuren Kali tot poeder gebracht drie deelen 3

+ Sperma Ceti.

Walschot.

Cetaceum.

Physeter macrocephalus L. Potvisch of Cachelot. Walvischachtige Zoogdieren. Bewoont de zeeën van het Zuidelijk Halfrond.

Eene vette, uiterst witte, min of meer doorschijnende, eenigszins glanzige, stof van een kristallijnen bouw en zacht, vettig op 't gevoel.

Zij lost in warmen sterken spiritus op, smelt bij 50° C. en heeft een soortelijk gewicht van 0,943.

Spiritus.

Spiritus.

Spiritus Vini Ed. I.

Een helder, ongekleurd vocht, dat volkomen vervluchtigt en eigenaardig riekt.

Spiritus moet bij eene zachte verdamping niets achterlaten, en daarbij geen vreemden reuk van zich geven; het laatste ook dan niet, als hij met zijn dubbel volumen heet water vermengd wordt. Hij mag de kleur van lakmoespapier niet veranderen, niet troebel worden door zwavelwaterstof, en moet een soortelijk gewicht hebben van 0,908—0,910.

Spiritus Rectificatus. Sterke Spiritus. (Spiritus Vini Rectificatus Ed. I; Sterke Wijngeest Uitg. I). Hij hebbe een soortelijk gewicht van 0,878—0,880, en voldoe voor 't overige aan dezelfde reactiën als Spiritus.

Spiritus Rectificatissimus. Zeer Sterke Spiritus. (Alcohol cum Aqua Ed. I; Spiritus Vini Rectificatissimus Ed. I; Zeer Sterke Wijngeest Uitg. I). Hij hebbe een soortelijk gewicht van 0,828—0,830 en voldoe voor 't overige aan dezelfde reactiën als Spiritus.

Spiritus Aromaticus.

Specerijachtige Geest.

Spiritus Carminativus.

Neem:	**Marjolijnkruid**	1
	Kaneel	1
	Nootmuskaat	1
	Kruidnagelen van elk, nadat zij tot een grof poeder gebracht zijn, één deel	1
	Korianderzaad tot poeder gebracht twee deelen	2

Laat ze één dag trekken in

Zeer Sterken Spiritus dertig deelen	30
Gewoon Water vijf en dertig deelen	35

Destilleer, totdat de overgehaalde vloeistof een soortelijk gewicht hebbe van 0,889—0,895.

+ Spiritus Aromaticus Ammoniacalis.

Specerijachtige Geest met Ammoniak.

Spiritus Salis Volatilis Oleosus.

Neem:	**Versche Citroenschillen** fijn gesneden zes deelen	6
	Nootmuskaat	1
	Kaneel	1
	Kruidnagelen van elk, nadat zij tot een grof poeder gestooten zijn, één deel	1
	Chloorammonium vier deelen	4
	Koolzuren Kali acht deelen	8

Laat ze één dag trekken in

Zeer Sterken Spiritus 48
Gewoon Water van elk acht en veertig deelen. . . 48

en haal het vocht over uit eene glazen retort, totdat verkregen zijn

zes en vijftig deelen 56

Het soortelijk gewicht zij 0,885—0,890.
Bewaar de oplossing in eene ondoorschijnende flesch.

+ Spiritus Cinnamomi.

Geest van Kaneel.

Neem: **Kaneel** tot een grof poeder gebracht twee deelen . 2

Laat ze één dag trekken in

Zeer Sterken Spiritus vijf deelen. 5
Gewoon Water zes deelen. 6

en destilleer, totdat het overgehaalde vocht een soortelijk gewicht hebbe van 0,917—0,923.

+ Spiritus Citri.

Geest van Citroenschillen.

Neem: **Versche Citroenschillen** fijn gesneden twee deelen . 2

Laat ze één dag trekken in

Zeer Sterken Spiritus drie deelen 3
Gewoon Water vijf deelen 5

en destilleer, totdat het overgehaalde vocht een soortelijk gewicht hebbe van 0,906—0,911.

Spiritus Cochleariae.

Geest van Lepelblad.

Neem: **Versch Lepelblad** fijn gesneden vier deelen 4
Verschen Mierikwortel fijn gesneden één deel . . . 1

Laat ze één dag trekken in

Zeer Sterken Spiritus vier deelen 4
Gewoon Water vijf deelen 5

en destilleer, totdat het overgehaalde vocht een soortelijk gewicht hebbe van 0,917—0,923.

Spiritus Juniperi Compositus.

Samengestelde Geest van Jeneverbessen.

Neem:	**Jeneverbessen** gekneusd drie deelen	3
	Karwijzaad	1
	Venkelzaad van elk één deel	1
	Zeer Sterken Spiritus veertien deelen	14
	Gewoon Water dertig deelen	30

Destilleer, totdat het overgehaalde vocht een soortelijk gewicht hebbe van 0,929—0,935.

+ Spiritus Lavandulae.

Lavendelspiritus.

Geest van Lavendel.

Neem:	**Lavendelbloemen** één deel	1

Laat ze één dag trekken in

	Zeer Sterken Spiritus twee deelen	2
	Gewoon Water drie deelen	3

en destilleer, totdat het overgehaalde vocht een soortelijk gewicht hebbe van 0,884—0,889.

Spiritus Mastiches Compositus.

Samengestelde Geest van Mastik.

Spiritus Matricalis.

Neem:	**Mastik**	1
	Olibanum	1
	Myrrhe	1
	Barnsteen van elk, nadat ze tot poeder gestooten zijn, één deel	1
	Zeer Sterken Spiritus tien deelen	10
	Gewoon Water twaalf deelen	12

Destilleer, totdat het soortelijk gewicht van het overgehaalde vocht bedrage 0,873—0,878.

+ Spiritus Rosmarini.

Geest van Rosmarijn.

Hij worde uit Rosmarijnbladen evenzoo bereid als de Geest van Lavendel.

Stramonium.

Doornappel.

Datura Stramonium L. Gewone Doorn- of Dolappel. Eene eenjarige, als inlandsch beschouwde, in tuinen en op onbebouwde plaatsen van zelf opslaande plant. Solaneeën.

1. De Doornappelbladen (Folia Stramonii; Herba Stramonii Ed. I) zijn gesteeld, eirond, spits, bochtig-getand, van boven donkergroen, van onder bleeker en op de nerven fijnharig. Zij moeten gedurende den bloei verzameld en niet langer dan een jaar bewaard worden. Versch, hebben zij een walgelijken, gedroogd een zwakken reuk. Zij smaken bitter-walgelijk.

✝ 2. Het Doornappelzaad (Semen Stramonii) is niervormig, plat, ruw, rimpelig, onder het vergrootglas oppervlakkig gegroefd, uitwendig zwart, dof, inwendig wit, tot drie millimeters lang en onaangenaam, olieachtig, flauw bitter van smaak. Het moet volkomen rijp wezen.

Strychninum.

Strychnine.

Kleine, zuilvormige, kleurlooze, zeer bittere kristallen, die in water zeer moeilijk, in sterken spiritus en chloroform gemakkelijk, in aether en watervrijen alcohol nauwelijks oplosbaar zijn.

Op platinablik verhit, behooren zij te smelten en zonder iets achter te laten te verbranden.

In eene oplossing van Strychnine in water, door middel van een of ander zuur verkregen, geve natronhydraat een witten neêrslag, die noch door eene overmaat van dit laatste, noch door aether opgelost wordt.

Door salpeter- of zwavelzuur mogen kristallen van Strychnine niet gekleurd worden. Hunne oplossing in zwavel-

zuur moet echter door dubbelchroomzuren kali eene blauwviolette kleur aannemen, die eerst in rood en daarna in geel overgaat.

Styrax Liquidus.

Storax.

Storax Liquidus.

Liquidambar orientale L. Oostersche Storaxboom. Een boom uit de Levant. Hamamelideeën.

Eene meer of minder donkergrijze, zelden bruinachtige, ondoorschijnende, stof van de dikte van dikken terpentijn. Zij riekt aangenaam, smaakt verwarmend-specerijachtig, en is in zeer sterken spiritus bijna geheel oplosbaar.

+ Succinum.

Barnsteen.

Pinus succinifera Göpp. Barnsteen-Den. Eene uitgestorven boomsoort der tertiaire lagen. Coniferen.

Deze fossiele hars, die hoofdzakelijk uit de stranden der Oostzee gedolven wordt, komt voor in stukken van allerhanden vorm, die meer of minder afgerond, geel, rood- of witachtig, doorschijnend of dof en bros zijn, en eene schulpige breukvlakte hebben. Op gloeiende kolen gelegd, verspreiden zij een

aangenamen eigenaardigen reuk; in zeer sterken spiritus, aether, vette en vluchtige oliën, zijn zij slechts weinig oplosbaar, en onder het kauwen smaken zij eenigszins zuurachtig.

Succus Liquiritiae Depuratus.

Gezuiverd Drop.

Neem: Drop in pijpen, laagswijze door stroo van elkander gescheiden, en laat ze vier en twintig uren met zoo veel Koud Gewoon Water weeken als noodig is om ze te bedekken. Giet het vocht af, en herhaal dezelfde bewerking, totdat er niets meer opgelost wordt. Breng de doorgezegen vochten op een waterbad tot een dik Extract.

Dit geve met water eene volkomen heldere oplossing.

Sulphas Aethylicus Acidus cum Alcohole.

Zuur Zwavelzuur Aethyloxyde met Alcohol.

Elixir Acidum Halleri.

Zuur Elixer van Haller.

Neem: **Zeer Sterken Spiritus** 1
Zwavelzuur van elk één deel 1

Giet het Zuur bij druppels in den Spiritus, die in eene

flesch vervat is, welke door koud water omgeven is, en schud het mengsel gedurig om, opdat het niet warm worde.

Het zij eene geheel of bijna kleurlooze, zeer zure, vloeistof met een soortelijk gewicht van 1,200—1,204. Met water verdund, worde zij door zwavelwaterstof niet gekleurd of troebel.

Bewaar ze in eene goed gesloten flesch.

Sulphas Atropini.

Zwavelzure Atropine.

Fijne, glinsterende kristallen of een wit korrelig poeder. Beiden zijn in water en in zeer sterken spiritus gemakkelijk, doch in chloroform en aether in het geheel niet oplosbaar. Op platinablik verhit, smelt het zout; later wordt het ontleed en verbrandt het zonder iets achter te laten.

De oplossing in water zij neutraal, en worde door vloeibaren ammoniak troebel, doch door de toevoeging van meer water weder helder.

Omtrent de kenmerken van Atropine, raadplege men het artikel van dien naam.

Sulphas Chinini.

Zwavelzure Kinine.

Sulphas Chinicus Basicus Ed. I.

Basische Zwavelzure Chinine Uitg. I.

Zeer fijne, naaldvormige, zachte, zeer witte kristallen, die zeer bitter smaken. Door zwavelzuur mogen zij niet van kleur

veranderen. Op platinablik verhit, behooren zij eerst te smelten, daarna te verkolen, en mogen zij, na volledig verbrand te zijn, niets achterlaten.

In koud water zijn zij moeilijk oplosbaar, gemakkelijker in zeer sterken spiritus, moeilijker in aether, doch zeer gemakkelijk in water, dat een weinig zwavelzuur bevat.

Als één deel van het zout met twintig deelen aether en twee deelen vloeibaren ammoniak geschud, en de vloeistof daarna aan zich zelve wordt overgelaten, scheidt zij zich in eene waterige en eene aetherische laag, die beiden helder moeten wezen.

Als één deel Zwavelzure Kinine en één deel koolzure baryt met dertig deelen water afgewreven en op een waterbad tot droogwordens uitgedampt worden, mag het overblijfsel, met water aangemengd en gefiltreerd, nauwelijks iets achterlaten na verdampt te zijn.

Omtrent de kenmerken van Kinine, raadplege men het artikel van dien naam.

Sulphas Cinchonini.

Zwavelzure Cinchonine.

Sulphas Cinchonicus Basicus Ed. I.

Basisch Zwavelzure Cinchonine Uitg. I.

Prismatische, harde, glinsterende, witte kristallen van een bitteren smaak, die, op platinablik verhit, smelten, verkolen, en, na volledig verbrand te zijn, niets mogen achterlaten. Zij moeten in zeer sterken spiritus gemakkelijk, in koud water moeilijk, in aether onoplosbaar zijn. Met koolzuren baryt be-

handeld, zooals bij Zwavelzure Kinine is opgegeven, mogen zij nauwelijks iets achterlaten.

Omtrent de kenmerken van Cinchonine, raadplege men het artikel van dien naam.

+ Sulphas Cuprico-Ammonicus Basicus.

Basisch Zwavelzuur Koperoxyde-Ammoniak.

Basisch Zwavelzuur Koperoxyde Ammonia Uitg. I.

Neem: **Zwavelzuur Koperoxyde** tot een fijn poeder gebracht één deel 1

Los het op in

Vloeibaren Ammoniak drie deelen 3

Vermeng de oplossing met

Zeer Sterken Spiritus zes deelen. 6

Verzamel den gevormden neêrslag op een filtrum, droog hem snel, bij de gewone temperatuur, tusschen vloeipapier, en doe hem terstond in eene goed te sluiten flesch.

Het zij een kristallijn, donkerblauw poeder, dat in de lucht verweert, gemakkelijk oplosbaar is in water, en, met eene oplossing van natronhydraat bevochtigd, een ammoniakalen reuk verspreidt.

Sulphas Cupricus.

Zwavelzuur Koperoxyde.

Sulphas Cupricus cum Aqua Ed. I.

Zwavelzuur Koperoxyde met Water Uitg. I.

Scheef-rhomboëdrische, heldere, blauwe kristallen, die in de lucht slechts langzaam verweeren, oplosbaar zijn in water, doch onoplosbaar in zeer sterken spiritus.

De met chloorwaterstofzuur zuur gemaakte oplossing mag, nadat al het koper daaruit door zwavelwaterstofgas neêrgeslagen en zij gefiltreerd is, niet troebel worden door koolzuren natron, en bij uitdamping niets achterlaten.

Sulphas Ferrosus.

Zwavelzuur IJzeroxydule.

Sulphas Ferrosus cum Aqua Ed. I.

Zwavelzuur IJzeroxydule met Water Uitg. I.

Neem: **Gedestilleerd Water** twee honderd deelen 200

Giet ze in eene kolf; voeg er voorzichtig, al schuddend, bij

Gewoon Zwavelzuur zestig deelen 60

en daarna

IJzerdraad veertig deelen 40

Verwarm de kolf, zoodra de scheikundige werking begint op te houden, totdat het vocht kookt. Filtreer spoedig. Doe bij het heete gefiltreerde vocht

Zwavelzuur één deel 1

en laat het zout, door het bekoelende vocht van tijd tot tijd

om te roeren, zich in kleine kristallen afscheiden. Verzamel deze in een trechter; wasch ze eerst met een weinig water, dat met verdund zwavelzuur even zuur gemaakt is, en daarna met zeer sterken spiritus af; laat ze vervolgens snel tusschen filtreerpapier drogen, en doe ze in eene goed te sluiten flesch.

Het zijn kleine, doorschijnende, blauwgroene kristallen, vermengd met meer of minder kristallijn poeder, die in de lucht verweeren en met een bruinachtig poeder bedekt worden. Zij zijn gemakkelijk oplosbaar in water, doch niet in zeer sterken spiritus.

De met chloorwaterstofzuur zuur gemaakte oplossing mag door zwavelwaterstof niet gekleurd worden. Als men een weinig van het zout met verdund salpeterzuur verwarmt, daarna in water oplost en met eene overmaat van vloeibaren ammoniak vermengt, moet het filtraat kleurloos zijn, niet troebel worden door koolzuren natron, en, na verdampt te zijn, een overschot opleveren, dat bij verhitting niets achterlaat.

+ Sulphas Ferrosus Exsiccatus.

Uitgedroogd Zwavelzuur IJzeroxydule.

Sulphas Ferrosus Ed. I.

Zwavelzuur IJzeroxydule Uitg. I.

Neem: **Zwavelzuur IJzeroxydule.**

Smelt het, bij eene zachte warmte en onder gestadig roeren, in eene porceleinen schaal, zoo lang totdat al het water uitgedreven is, en doe het in eene goed te sluiten flesch.

Het zij een wit, niet geel of bruinachtig, poeder dat in water langzaam doch bijna volledig oplost.

Voor het overige voldoe het aan dezelfde reactiën als Zwavelzuur IJzeroxydule.

Sulphas Kalico-Aluminicus.

Zwavelzure Kali-Aluinaarde.

Sulphas Aluminico-Kalicus cum Aqua Ed. I.

Zwavelzure Kali-Aluinaarde met Water Uitg. I.

Alumen.

Aluin.

Meestal kristallijne, vormlooze, doorschijnende, kleurlooze brokken, die in heet water vrij gemakkelijk, doch in zeer sterken spiritus in het geheel niet oplosbaar zijn.

De oplossing, die zuur reageere, mag niet troebel worden door zwavelwaterstof, en niet of slechts weinig kleuren door zwavelwaterstof-zwavelammonium. De neêrslag, die door de toevoeging van een weinig oplossing van natronhydraat in de oplossing ontstaat, worde door eene overmaat daarvan weder volkomen opgelost, zonder dat daarbij de reuk van ammoniak bemerkbaar wordt.

Sulphas Kalico-Aluminicus Exsiccatus.

Uitgedroogde Zwavelzure Kali-Aluinaarde.

Sulphas Kalico-Aluminicus Ed. I.

Zwavelzure Kali-Aluinaarde Uitg. I.

Alumen Ustum.

Gebrande Aluin.

Neem: **Zwavelzure Kali-Aluinaarde.**

Laat ze in eene ruime aarden, niet verglaasde, schaal op een zacht vuur smelten, en ga langzaam, maar niet al te sterk, met verhitten voort, totdat al het water uitgedreven en alles in eene witte sponsachtige massa veranderd is. Wrijf deze fijn en doe ze in eene goed te sluiten flesch.

Het zij een wit, ligt poeder, dat bij verwarming langzaam, hoewel volledig, in water oplost, en, in eene glazen buis verhit, geene of slechts uiterst weinig waterdamp van zich geeft.

De oplossing voldoe aan dezelfde reactiën als de Oplossing van Zwavelzure Kali-Aluinaarde.

Sulphas Kalicus.

Zwavelzure Kali.

Zuilvormige, harde, kleurlooze kristallen of kristallijne korsten, die in koud water moeilijk, doch in kokend gemakkelijk oplossen.

De oplossing zij neutraal, en worde niet troebel door koolzuren natron, zwavelwaterstof of zwavelwaterstof-zwavelammonium.

Sulphas Magnesicus.

Zwavelzure Magnesia.

Sulphas Magnesicus cum Aqua Ed I.

Zwavelzure Magnesia met Water Uitg. I.

Fijne, zuilvormige, glinsterende, kleurlooze kristallen, die in de lucht slechts weinig verweeren, doch niet vochtig worden, en in water gemakkelijk oplossen.

De oplossing zij neutraal en worde door zwavelwaterstof of zwavelwaterstof-zwavelammonium niet, en door salpeterzuur zilveroxyde slechts zeer weinig troebel.

Als één deel van het zout, in water opgelost, gekookt wordt met drie deelen koolzuren baryt, mag het filtraat niet alcalisch reageeren.

+ Sulphas Manganosus.

Zwavelzuur Mangaanoxydule.

Kleurlooze of bleekrozeroode kristallen of kristallijne korsten, die in water gemakkelijk oplossen.

De oplossing mag niet gekleurd worden door looizuur, en,

na even zuur gemaakt te zijn, ook niet door zwavelwaterstof. Als men haar met eene overmaat van natronhydraat verwarmt en filtreert, mag de doorgezegen vloeistof niet troebel worden door zwavelwaterstof.

+ Sulphas Morphini.

Zwavelzure Morphine.

Sulphas Morphicus Ed. I.

Naaldvormige, tot bundels vereenigde, witte kristallen, die in water en zeer sterken spiritus gemakkelijk oplossen.

Op platinablik verhit, mogen zij, na volledig verbrand te zijn, niets achterlaten.

De oplossing mag niet troebel worden door salpeterzuur zilveroxyde of dubbelkoolzuren kali; ook moet de neêrslag, die daarin door een weinig oplossing van natronhydraat ontstaat, reeds door eene geringe overmaat daarvan weder opgelost worden.

Omtrent de kenmerken van Morphine, raadplege men het artikel van dien naam.

Sulphas Natricus.

Zwavelzure Natron.

Sulphas Natricus cum Aqua Ed. I.

Zwavelzure Natron met Water Uitg. I.

Zuilvormige, doorschijnende, kleurlooze kristallen, die in de lucht verweeren en in water gemakkelijk oplossen.

De oplossing zij neutraal en worde niet troebel door zwavelwaterstof, zwavelwaterstof-zwavelammonium of koolzuren natron, en nauwelijks door salpeterzuur zilveroxyde.

Sulphas Zincicus.

Zwavelzuur Zinkoxyde.

Sulphas Zincicus cum Aqua Ed. I.

Zwavelzuur Zinkoxyde met Water Uitg. I.

Neem: **Gewoon Water** twee en dertig deelen 32

Giet ze in eene kolf en voeg er voorzichtig en al schuddend bij

Gewoon Zwavelzuur acht deelen. 8

en daarna

Bladzink zes deelen 6

Verwarm het mengsel, zoodra de scheikundige werking begint op te houden, zoo lang totdat er geene ontwikkeling van waterstofgas meer plaats heeft. Filtreer, en laat door het filtraat zoo lang chloorgas strijken, totdat het er sterk naar riekt. Voeg bij een dertigste gedeelte van dit vocht eene overmaat van eene oplossing van koolzuren natron. Meng den gevormden neêrslag, nadat hij volledig uitgewasschen, doch terwijl hij nog vochtig is, onder het overgeblevene van de oplossing van Zwavelzuur Zinkoxyde, en laat het mengsel eenige uren warm trekken, totdat een klein gedeelte van het gefiltreerde vocht

door looizuur niet meer gekleurd wordt. Filtreer; voeg bij het filtraat

Verdund Zwavelzuur één deel 1

en breng het zout, door herhaalde uitdamping en bekoeling, tot kristallen. Verzamel deze in een trechter, spoel ze met een weinig gedestilleerd water af, en droog ze tusschen filtreerpapier.

Zuilvormige, heldere, kleurlooze kristallen, die in de lucht langzaam verweeren en in water zeer gemakkelijk, doch in zeer sterken spiritus nauwelijks oplossen. De oplossing kleure lakmoespapier rood, en worde door salpeterzuur zilveroxyde niet troebel. De neêrslag, die door weinig koolzuren ammoniak in de oplossing ontstaat, moet door eene overmaat daarvan volledig opgelost worden; deze oplossing mag door phosphorzuren natron niet troebel worden. De neêrslag, door zwavelwaterstof in de oplossing gevormd, zij en blijve wit (niet gekleurd), ook nadat het mengsel door vloeibaren ammoniak alcalisch gemaakt is.

Bewaar het praeparaat in eene goed gesloten flesch.

Sulphidum Stibicum.

Stibiumsulphide.

Sulphur Auratum Antimonii.

Goudzwavel van Spiesglans.

Neem: **Gewonen Koolzuren Natron** vijf en zeventig deelen 75

Los ze op in

Gewoon Water drie honderd deelen 300

Verwarm de oplossing in een ijzeren pot totdat zij kookt, en doe er dan, al roerend, bij

Gewoon Calciumoxyde zes en twintig deelen . . . 26

vooraf met

Gewoon Water honderd deelen 100

tot eene brij gemengd.

Doe bij het mengsel, na een half uur kokens,

Gezuiverde Zwavel negen deelen 9

Zwavelstibium zes en dertig deelen 36

Kook alles, onder bestendig roeren en terwijl het verdampte water van tijd tot tijd door kokend water vervangen wordt, zoo lang totdat de grauwe kleur geheel verdwenen is. Dek den pot toe, en hevel het bovenstaande vocht, zoodra het bezinksel afgezet is, helder af in eene flesch. Kook het bezinksel opnieuw met

Gewoon Water honderd vijftig deelen 150

en scheid het heldere vocht op dezelfde wijze als vroeger af. Maak van de beide vochten, nadat zij, zoo noodig, bezonken en andermaal helder geworden zijn, door uitdamping en bekoeling zoo spoedig mogelijk kristallen; doe deze in een trechter, en wasch ze met verdunde natronloog af. Los, nadat al het vocht daarvan afgevloeid is, van deze

Kristallen vijf en twintig deelen 25

op in

Gedestilleerd Water honderd deelen 100

Verdun de oplossing, nadat zij gefiltreerd is, met

Gedestilleerd Water drie honderd deelen 300

en giet haar uit in een verkoeld mengsel van

Zwavelzuur acht deelen 8

en **Gedestilleerd Water** honderd en vijftig deelen. . . 150

Laat alles bezinken; giet het bovenstaande vocht af; wasch

den neêrslag, eerst door decantheeren, en dan, nadat hij op een linnen doek gebracht is, zoo lang uit, totdat het afvloeiende water niet meer zuur reageert; pers hem voorzichtig uit, en laat hem op eene matig warme en donkere plaats drogen.

Het zij een zeer fijn, oranjekleurig en reukeloos poeder, dat in vloeibaren ammoniak, bij verwarming, volkomen oplost. Als men het met eene zesvoudige hoeveelheid gedestilleerd water schudt en dit filtreert, moet de vloeistof neutraal zijn, en mag zij slechts even troebel worden door chloorbaryum of salpeterzuur zilveroxyde. Schudt men het met eene verdunde oplossing van wijnsteenzuur, dan mag zwavelwaterstof in het gefiltreerde vocht geenen of slechts een geringen geelrooden neêrslag doen ontstaan. Voor het overige moet zijne zuiverheid op dezelfde wijze onderzocht worden als die van Zwavelstibium.

Het praeparaat worde, in eene goed gesloten flesch, op eene donkere plaats bewaard.

+ Sulphidum Stibiosum.

Zwavelstibium.

Sulphidum Hypostibiosum Ed. I.

Zwavelstibium Uitg. I.

Neem: **Natuurlijk Zwavelstibium.**

Breng het eerst door stampen en wrijven, en daarna door slibben tot een zeer fijn poeder. Doe hierbij, terwijl het nog vochtig is, een dubbel volumen Vloeibaren Ammoniak, en laat de pap in eene gesloten flesch, onder afwisselend schudden, eenige dagen staan. Doe er dan eene ruime hoeveelheid

Gedestilleerd Water bij; giet het bezonken vocht af breng het zwavelstibium op een filtrum; wasch het volledig uit, en laat het op eene warme plaats drogen.

Een zeer fijn, zwaar en grauwzwart, weinig of niet glinsterend poeder, dat, in chloorwaterstofzuur verwarmd, onder ontwikkeling van zwavelwaterstofgas bijna geheel worde opgelost. Als één deel van dit poeder, met vier deelen salpeterzuren natron vermengd, bij gedeelten in een gloeiend porceleinen schaaltje geworpen wordt, blijve er iets over, dat, met gedestilleerd water uitgetrokken, eene vloeistof oplevere die, gefiltreerd, met salpeterzuur verzadigd, en door uitdamping geconcentreerd, met salpeterzuur zilveroxyde geen rooden neêrslag geeft: zelfs niet als er naderhand een weinig verdunde vloeibare ammoniak aan wordt toegevoegd.

+ Sulphidum Stibiosum Nativum.

Natuurlijk Zwavelstibium.

Sulphidum Hypostibiosum Ed. I.

Zwavelantimonium Uitg. I.

Antimonium Crudum.

Gewoon Spiesglans.

Gestraald-kristallijne, zware, zwartgrijze, metaalachtig-glinsterende stukken, die, in chloorwaterstofzuur verwarmd, onder ontwikkeling van zwavelwaterstofgas bijna geheel opgelost moeten worden.

+ Sulphis Magnesicus.

Zwaveligzure Magnesia.

Neem:	**Koolzure Magnesia** één deel	1
	Gedestilleerd Water zes deelen	6

Drijf door dit mengsel zoolang Zwaveligzuurgas dat met water goed afgewasschen is, totdat alle ontwikkeling van koolzuurgas heeft opgehouden, en het vocht duidelijk naar zwaveligzuur rieke. Voeg er dan, bij kleine hoeveelheden, Koolzure Magnesia bij, zorg dragende dat het vocht zuur blijve reageeren.

Verzamel het afgescheiden kristalpoeder op een linnen doek, damp het vocht bijna tot droogwordens uit, doe het opnieuw afgescheiden zout bij het vorige, wasch alles met een weinig gedestilleerd water af, pers het sterk uit, en droog het tusschen filtreerpapier.

Het zij een kristallijn, wit poeder, dat in water, hoewel moeilijk, volkomen oplost.

Met verdund chloorwaterstofzuur moet het, onder vrijwording van zwaveligzuur, doch zonder op te bruisen, eene oplossing geven, die door toevoeging van een weinig chloorbaryum slechts even troebel, en na eenig staan niet melkachtig wordt.

Het praeparaat worde in eene goed gesloten flesch bewaard.

+ Sulphis Natricus.

Zwaveligzure Natron.

Ruitvormige, doorschijnende, kleurlooze kristallen, die in water gemakkelijk moeten oplossen, en zwak alcalisch moeten reageeren.

Als men bij de oplossing verdund zwavelzuur voegt, moet zij, zonder op te bruisen, zwaveligzuur ontwikkelen en helder blijven. De verdunde oplossing mag, na met chloorwaterstofzuur zuur gemaakt te zijn, slechts even troebel worden door chloorbaryum.

Men beware het praeparaat in eene goed gesloten flesch.

Sulphur Depuratum.

Gezuiverde Zwavel.

Flores Sulphuris Loti.

Afgewasschen Zwavelbloemen.

Neem:	**Opgeheven Zwavel**	12
	Gedestilleerd water van elk twaalf deelen	12
	Vloeibaren Ammoniak één deel	1

Meng ze tot eene gelijke brij, en laat deze, onder afwisselend roeren, drie dagen op eene warme plaats staan. Voeg er dan meer Gedestilleerd Water bij, en doe alles op een linnen doek. Wasch de achtergebleven zwavel verder volledig af; pers haar sterk uit, en doe ze, nadat zij bij eene zachte warmte gedroogd is, door eene zeef.

Het zij een fijn, droog, citroengeel, reuk- en smakeloos poeder, dat bij verhitting nauwelijks iets achterlaat. Water, dat met het poeder geschud en gefiltreerd is, mag blauw lakmoespapier niet rood kleuren, noch troebel worden door chloorbaryum of bij verdamping iets achterlaten. Vloeibare ammoniak, met het poeder warm getrokken en gefiltreerd, mag door chloorwaterstofzuur of zwavelwaterstof niet troebel worden.

Men beware het praeparaat in een goed gesloten vat.

Sulphur Praecipitatum.

Neêrgeslagen Zwavel.

Neêrgeplofte Zwavel Uitg. I.

Lac Sulphuris.

Zwavelmelk.

Neem: **Gewoon Calciumoxyde** twaalf deelen 12

Begiet ze, na ze in een ijzeren pot gedaan te hebben, met

Heet Gewoon Water acht deelen 8

en voeg daarbij, zoodra de kalk gebluscht is,

Opgeheven Zwavel vier en twintig deelen 24

en **Gewoon Water** drie honderd deelen 300

Kook het mengsel, onder gestadig roeren, een uur, en vul het verdampte water van tijd tot tijd weder aan. Dek den pot toe, zet hem ter bezinking weg, en hevel het bovenstaande vocht helder af. Kook het bezinksel nog een half uur met

Gewoon Water twee honderd deelen 200

en herhaal de bewerking van vroeger. Voeg bij de verkregen

vochten, nadat zij door rust en afgieten, of, voor zoo verre noodig, door filtratie helder gemaakt zijn, langzaam en onder gestadig roeren, zooveel van een mengsel van

	Chloorwaterstofzuur twee en twintig deelen . . .	22
en	**Gewoon Water** vier en veertig deelen	44

dat het vocht de alcalische reactie niet geheel verlieze.

Laat dat vocht bezinken, giet het bovenstaande terstond weg, voeg bij het bezinksel eene nieuwe hoeveelheid Gewoon Water, giet het bezonkene weder af, en herhaal deze bewerking nog een paar malen. Laat het bezinksel op een linnen doek uitlekken; giet er een mengsel over van

	Chloorwaterstofzuur drie deelen	3
en	**Gewoon Water** twaalf deelen	12

en wasch het met gedestilleerd water volledig uit. Bevrijd het door een zachte persing terstond van het water, en droog het bij eene zachte warmte, die 30° niet te boven gaat.

Het zij een zeer fijn, licht geelwit poeder, dat in zwavelkoolstof volkomen oplosbaar is, en bij eene sterke verhitting vervliegt, zonder iets achter te laten.

Water, dat met het poeder geschud en gefiltreerd is, mag niet zuur of alcalisch reageeren, niet troebel worden door salpeterzuur zilveroxyde, en bij uitdamping niets achterlaten. Vloeibare ammoniak, eenigen tijd warm met het poeder getrokken en gefiltreerd, mag door eene overmaat van chloorwaterstofzuur geen gekleurden neêrslag geven.

Als men verdund chloorwaterstofzunr bij het poeder voegt, mag er geene opbruising plaats hebben, geen zwavelwaterstof bemerkbaar worden, en het filtraat door chloorbaryum niet troebel worden. Ook mag het bij uitdamping niets achterlaten.

Men beware het praeparaat in eene goed gesloten flesch.

+ Sulphur Sublimatum.

Opgeheven Zwavel.

Sulphur Sublimatum Venale Ed. I.

Gewone Opgeheven Zwavel Uitg. I.

Flores Sulphuris Venales.

Gewone Zwavelbloemen.

Een fijn, citroengeel poeder, dat, met water bevochtigd, blauw lakmoespapier meestal rood kleurt, en bij eene tamelijk sterke hitte smelt. Het verbrandt met eene blauwe vlam, en laat daarbij weinig of niets achter. Het is onoplosbaar in water, weinig oplosbaar in aether en zeer sterken spiritus, voor het grootst gedeelte oplosbaar in zwavelkoolstof en chloroform, doch gemakkelijk en volledig in eene warme oplossing van natronhydraat.

+ Sulphuretum Calcicum.

Zwavelcalcium.

Neem: **Gewoon Calciumoxyde** dat door besprenkeling met heet water tot poeder gebracht en daarna weder gegloeid is 1

Opgeheven Zwavel van elk één deel 1

Vermeng ze nauwkeurig en laat ze in een goed gedekten Hessischen kroes een half uur gloeien. Wrijf de bekoelde massa fijn en doe ze terstond in eene goed te sluiten flesch.

Het zij een grijsgeel of geelwit poeder, dat in vochtige lucht

den reuk van zwavelwaterstof van zich geeft, en in water weinig, doch in verdund chloorwaterstofzuur, onder ontwikkeling van veel zwavelwaterstofgas, bijna geheel oplosbaar is.

+ Sulphuretum Hydrargyricum et Sulphidum Stibiosum.

Zwavelkwik en Zwavelstibium.

Sulphuretum Hydrargyricum et Stibicum Ed. I.

Aethiops Antimonialis.

Spiesglans-Moor.

Neem:	**Zwavelstibium** drie deelen	3
	Kwik vier deelen	4
	Gezuiverde Zwavel twee deelen	2

Wrijf ze in een steenen mortier, bij 30°—40°, zoo lang sterk dooreen, totdat het een grijszwart poeder geworden is, waarin door het vergrootglas geene Kwikbolletjes meer te bespeuren zijn.

Het zij verder een zeer fijn, zwaar poeder, dat, in de lucht verhit, met eene blauwe vlam verbrandt en een grijswit poeder achterlaat. Met chloorwaterstofzuur verwarmd, moet het, onder ontwikkeling van zwavelwaterstofgas, slechts gedeeltelijk oplossen, doch geheel, als bij het mengsel nog salpeterzuur gevoegd wordt.

+ Sulphuretum Hydrargyricum et Sulphur.

Zwavelkwik en Zwavel.

Aethiops Mineralis.

Delfstoffelijke Moor.

Aethiops Mercurialis.

Kwikmoor.

Neem: **Kwik** 1
Gezuiverde Zwavel van elk één deel 1

Wrijf ze in een steenen mortier, onder toevoeging van een weinig gedestilleerd water, bij 30°—40° zoo lang sterk dooreen, totdat het een droog en zwart poeder geworden is, en daarin door het vergrootglas geene Kwikbolletjes meer te bespeuren zijn.

Het zij verder een zeer fijn en zwaar poeder, dat, in de lucht verhit, met eene blauwe vlam verbrandt, en geheel vervliegt. Chloorwaterstofzuur, dat met het poeder warm getrokken en gefiltreerd is, mag door zwavelwaterstof niet gekleurd worden, en bij uitdamping niets achterlaten.

+ Sulphuretum Hydrargyricum Rubrum.

Rood Zwavelkwik.

Sulphuretum Hydrargyri Ed. I.

Zwavelkwik Uitg. I.

Cinnaber.

Vermiljoen.

Een zwaar, helderrood poeder, dat, in de lucht verhit, met eene blauwe vlam verbrandt en geheel vervliegt. Het is onoplosbaar in water, verdunde zuren en de oplossingen van de hydraten der alcaliën, doch oplosbaar in koningswater.

Als men het poeder met salpeterzuur schudt, mag het niet van kleur veranderen, en het filtraat, na met water verdund te zijn, evenmin door zwavelwaterstof gekleurd worden. Eene verdunde oplossing van natronhydraat, die met het poeder warm getrokken en gefiltreerd is, mag niet gekleurd zijn of gekleurd worden, als er chloorwaterstofzuur of azijnzuur loodoxyde aan toegevoegd wordt.

+ Syrupi.

Stroopen.

De stroopen worden bereid door de Suiker in het heldere vocht op te lossen, eenmaal op te koken en door te zijgen, tenzij anders voorgeschreven is.

Zij worden in droge flesschen gedaan, die, geheel gevuld en goed gesloten, op eene droge plaats bewaard worden.

Stroopen behooren helder te wezen.

Syrupus Athacae.

Stroop van Heemstwortel.

Neem: **Heemstwortel** in dunne schijfjes gesneden één deel 1

Laat ze een half uur in water weeken, en giet de vloeistof weg. Laat het overgeblevene nog twaalf uren met zoo veel water staan als noodig is om, nadat de vloeistof doorgezegen en bezonken is, maar zonder dat men heeft uitgeperst, over te houden

Helder Vocht vijf deelen 5

Doe er bij

Suiker zes deelen 6

en maak er Stroop van.

Syrupus Aurantiorum.

Stroop van Oranjeschillen.

Syrupus Corticum Aurantiorum Ed. I.

Neem: **Oranjeschillen** fijngesneden en van het wit ontdaan vijf deelen. 5

Laat ze in een gesloten vat twaalf uren met zoo veel kokend water trekken als noodig is om te verkrijgen een

Aftreksel van elf deelen. 11

Los hierin bij eene zachte warmte op

Suiker twintig deelen 20

Voeg, als de Stroop bekoeld is, bij elke 375 grammen (één pond)

Oranjeolie twaalf droppels.

+ Syrupus Cinnamomi.

Kaneelstroop.

Neem: **Tinctuur van Kaneel** één deel 1
Eenvoudige Stroop zeven deelen 7

Meng ze.

+ Syrupus Communis.

Keukenstroop.

Een dik donkerbruin vocht, met een eigenaardigen, niet onaangenamen, reuk en een zoeten smaak.

+ Syrupus Diacodii.

Samengestelde Stroop van Opium.

Neem: **Stroop van Heemstwortel** 1
Stroop van Slaapbollen van elk één deel 1

Meng ze.

Syrupus Frangulae.

Stroop van Wegedoornbast.

Neem: **Wegedoornbast** fijn gesneden één deel 1

Kook dit met Gewoon Water tot een

Aftreksel van drie deelen 3

Bereid hiervan met

Suiker zes deelen 6

eene Stroop.

Syrupus Iodeti Ferrosi.

Stroop van IJzerioduur.

Neem: **Iood** vijf deelen 5
Gedestilleerd Water tien deelen 10

Voeg er, onder gestadig roeren, in eene porceleinen schaal bij gedeelten bij

IJzerpoeder twee deelen 2

totdat de oplossing lichtgroen is geworden.

Filtreer deze in een vat, 't welk bevat

Suiker tot poeder gebracht twaalf deelen 12

en wasch het filtrum met zoo veel gedestilleerd water af, als noodig is om, met de bij eene zachte warmte opgeloste suiker, te verkrijgen

Stroop dertig deelen 30

Bewaar de Stroop in goed gesloten, geheel gevulde fleschjes, die, nadat men er een blank stuk ijzerdraad in heeft gedaan, in het volle daglicht geplaatst worden. Zij zij lichtgroen van kleur.

Honderd deelen bevatten ongeveer twintig deelen IJzerioduur.

Syrupus Iodo-Tannicus.

Looizuurhoudende Ioodstroop.

Neem: **Iood** één deel 1

Extract van Ratanhia vier deelen 4

Los het Iood in een weinig zeer sterken spiritus, en het Extract in gewoon water op. Vermeng ze, en laat ze eenige dagen staan, totdat stijfselpapier er niet meer blauw door gekleurd wordt.

Filtreer nu en wasch het overgeblevene met zoo veel water af totdat verkregen zijn

honderd en zeventig deelen 170

vocht. Los hierin, bij eene zachte warmte op:

Suiker drie honderd dertig deelen 330

De Stroop zij fraai-rood.

Vijf honderd deelen bevatten één deel Iood.

+ Syrupus Ipecacuanhae.

Ipecacuanhastroop.

Neem: **Tinctuur van Ipecacuanha** één deel 1
Eenvoudige Stroop vijftien deelen 15

Meng ze.

+ Syrupus Liquiritiae.

Stroop van Zoethout.

Neem: **Zoethout** in stukjes gesneden vier deelen. 4

Laat ze vier en twintig uren weeken in

Gewoon Water achttien deelen 18

Kook het uitgeperste sap eenmaal op, en damp het daarna op een waterbad uit, totdat er, gefiltreerd, overblijven

zeven deelen 7

Los daarin op

Suiker 12
Gezuiverden Honig van elk twaalf deelen 12

Zijg door.

+ Syrupus Opiatus.

Stroop van Opium.

Neem: **Opiumwijn** één deel 1

Meng dit met

Eenvoudige Stroop zeven en veertig deelen 47

Een en dertig grammen (één ons) van deze Stroop bevatten de oplosbare deelen van dertien centigrammen (twee grein) Opiumpoeder.

Syrupus Papaveris.

Papaverstroop.

Syrupus Papaveris Albi Ed. I.

Stroop van Slaapbollen Uitg. I.

Neem: **Slaapbollen**, van hunne zaden ontdaan en tot een grof poeder gebracht, één deel 1

Laat ze vier en twintig uren met zoo veel Gewoon Water heet trekken dat zij week geworden zijn, en pers ze sterk uit. Herhaal deze bewerking, en damp al het vocht uit tot

drie deelen 3

Maak er met

Suiker vier deelen 4

Stroop van.

Syrupus Rhei.

Rhabarberstroop.

Neem: **Rhabarber** fijngesneden vijf deelen 5

Laat ze twaalf uren weeken in

Gewoon Water zestien deelen 16

en zijg het vocht door.

Laat het overschot opnieuw, doch nu niet langer dan zes uren, met zoo veel Gewoon Water weeken, dat er, als het vocht uitgeperst, bij het eerste gevoegd en bezonken is, verkregen zijn

twee en twintig deelen 22

Maak er met

Suiker veertig deelen 40

Stroop van.

Syrupus Rhoeados.

Klaprozenstroop.

Syrupus Papaveris Rhoeados Ed. I.

Neem: **Versche Klaprozen** drie deelen 3

Laat ze twaalf uren met zoo veel Gewoon Water heet trekken, dat het doorgezegen vocht uitmake

vijf deelen 5

Maak er met

Suiker negen deelen 9

Stroop van.

Syrupus Rubi Idaei.

Frambozenstroop.

Neem: **Frambozer**

Maak ze fijn en zet ze eerst twee dagen op eene warme plaats, en daarna vier en twintig uren in een vertrek bij de gewone temperatuur. Pers ze uit en verhit het sap tot 80° à 90°. Laat dit vier en twintig uren bezinken, en los in elke

elf deelen 11

van het heldere vocht op

Suiker twintig deelen 20

+ Syrupus Senegae.

Senegastroop.

Neem: **Senegawortel** tot grof poeder gebracht één deel . . 1

Laat dit met zoo veel Gewoon Water heet trekken, dat er aan doorgezegen vocht verkregen worden

negen deelen 9

Maak er met

Suiker zestien deelen 16

Stroop van.

Syrupus Sennae.

Sennestroop.

Neem: **Sennebladen** twee deelen 2

Laat ze met zoo veel Gewoon Water heet trekken, dat er aan doorgezegen vocht verkregen worden

vijf deelen 5

Maak er met

Suiker negen deelen 9

Stroop van.

Syrupus Simplex.

Eenvoudige Stroop.

Neem: **Suiker** twintig deelen 20

Los ze op in

Gewoon Water elf deelen 11

+ Syrupus Violarum.

Violenstroop.

Neem: **Versche Kroonbladen der welriekende Viool.**

Laat ze zes uren met eene drievoudige hoeveelheid Regen-

of Gedestilleerd Water, in een gesloten vat, heet trekken. Los in elke

elf deelen 11

van het heldere aftreksel, bij eene zeer zachte warmte, op

Suiker twintig deelen 20

Tamarindus.

Tamarinde.

Tamarindus indica L. Tamarindeboom. Een boom, die in Oost-Indië en Egypte inlandsch is en in andere keerkringsgewesten gekweekt wordt. Caesalpineeën.

De rijpe peulen, wier vruchtbekleedsel van buiten hard en bros, van binnen hoornachtig is, zijn met een zwartbruin, zuurachtig moes gevuld, waarin de bruine, glanzende zaden gedoken liggen. Meestal worden zij reeds in haar vaderland van de schil ontdaan en tot moes gemaakt, in welk geval dit als eene onregelmatige, bruinzwarte, taaie massa, Tamarinde (Fructus Tamarindi), uit vruchtmoes, zaden en vezelen bestaande, in den handel komt. Het riekt wijnachtig en smaakt rinsch. Men wachte zich voor eene verontreiniging met koper.

Tannas Chinini.

Looizure Kinine.

Neem: **Zwavelzure Kinine** vier deelen 4

Los ze op in

Gedestilleerd Water tachtig deelen. 80

en **Verdund Zwavelzuur** drie deelen. 3

Voeg er, al roerend, eene heldere oplossing bij van.

Looizuur twaalf deelen. 12

in **Gedestilleerd Water** twee honderd en veertig deelen 240

Verzamel den neêrslag op een filtrum, wasch hem zorgvuldig met gedestilleerd water af, en droog hem zonder kunstwarmte.

Het zij een geelwit poeder, flauw-bitter van smaak, in water weinig, doch in zeer sterken spiritus gemakkelijk en volkomen oplosbaar. Het smelt reeds bij eene zachte warmte, wordt bij eene sterkere ontleed, en laat, na verbrand te zijn, niets achter.

+ Taraxacum.

Paardebloem.

Taraxacum officinale Wigg. Paardebloem. Een kosmopolietisch, bij ons zeer algemeen voorkomend, overblijvend kruid. Synanthereeën.

1. De gedroogde Paardebloemwortel (Radix Taraxaci) kan tot drie decimeters lang en, aan zijn voet, tot twee en een halven centimeter dik wezen, en bestaat uit rolronde,

naar hun top langzaam dunner toeloopende, meest veelhoofdige, hier en daar vertakte, overlangs gesleufde stukken, die uitwendig gelijkelijk zwartbruin zijn, en uit eene dikke schors bestaan, die inwendig wit en sponzig is, op eene horizontale doorsnede talrijke concentrische kringen doet zien, en een citroengeel poreus hout omsluit. Hij smaakt bitter.

Men zamele hem laat in den herfst.

2. De Paardebloemwortel (versche) met het kruid (Radix Taraxaci cum Herba; Herba Recens et Radix Taraxaci Ed. I), die in het voorjaar gezameld wordt en, als hij verwond wordt, een wit melksap laat loopen, is vrij vleezig, uitwendig lichter of donkerder bruin, en draagt eene rozet van schaafswijs ingesneden, getande, bijkans onbehaarde bladen. Hij smaakt eerst zoet, doch daarna bitter.

Beiden worden tot het bereiden van een Extract gebezigd.

Tartarus Boraxatus.

Boraxhoudende Wijnsteen.

Neem: **Dubbelboorzuren Natron** één deel 1
Zuren Wijnsteenzuren Kali twee deelen 2

Voeg er bij

Gedestilleerd Water tien deelen 10

en laat het mengsel, onder afwisselend roeren, zoo lang warm trekken, totdat alles opgelost is. Filtreer, en damp het vocht in eene porceleinen schaal, al roerend, zoo ver uit, totdat er eene taaie massa achtergebleven is, die in bekoelden staat wrijfbaar is. Wrijf ze fijn, stel het poeder eenige uren

aan eene warmte van ongeveer 50° bloot, en doe het daarna, nog warm, in eene goed te sluiten flesch.

Het zij een wit poeder, dat in de lucht vochtig wordt, zuur smaakt, en in gelijke deelen water volkomen oplost. Die oplossing mag door zwavelwaterstof niet troebel worden of kleuren.

+ Tartras Kalico-Natricus.

Wijnsteenzure Kali-Natron.

Tartras Kalico-Natricus cum Aqua Ed. I.

Wijnsteenzure Kali-Natron met Water Uitg. I.

Sal Seignetti.

Zout van Seignette.

Neem: **Koolzuren Natron** zeven deelen 7
Zuren Wijnsteenzuren Kali negen deelen 9

Voeg er bij

Gedestilleerd Water twee en veertig deelen 42

Verwarm het mengsel eerst zacht en daarna sterker, totdat het kookt. Onderzoek het vocht, en indien het niet alcalisch reageert, voeg er dan nog zooveel koolzuren natron bij totdat dit wel het geval is. Filtreer en damp het vocht zoo ver uit, totdat zich daaruit bij bekoeling kristallen afzetten. Tracht uit het overgebleven vocht, op dezelfde wijze, opnieuw kristallen te verkrijgen. Doe de kristallen in een trechter, wasch ze met een weinig gedestilleerd water af, en laat ze tusschen filtreerpapier drogen.

Rhombische, doorschijnende, kleurlooze kristallen, die in

twee deelen water oplosbaar moeten zijn. Deze oplossing, die neutraal of slechts even alcalisch behoort te wezen, mag niet troebel worden door zwavelwaterstof, en, na met water verdund en met salpeterzuur zuur gemaakt te zijn, nauwelijks troebel door chloorbaryum of salpeterzuur zilveroxyde.

Tartras Kalico-Stibicus.

Wijnsteenzuur Kali-Stibiumoxyde.

Tartarus Emeticus.

Vloeibaar Cascara extract 30 gr.
Vitrax Compound — 30 gr.
Peperminwater — 60 gr.
Rabarbersiroop — 60 gr.

een.

ur zeven deelen . . . 7

overgebleven zijn

. 3

, uit in

elen 70

slag op een linnen doek, r volkomen uit, doe hem in eene porceleinen schaal, en meng hem met Gedestilleerd Water tot eene dunne brij. Maak deze warm en voeg er zoo veel van eene oplossing van Koolzuren Natron in zijne viervoudige hoeveelheid Gedestilleerd Water bij, totdat het vocht blijvend alcalisch reageert. Verzamel den gevormden neêrslag andermaal op een linnen doek, wasch hem volkomen uit en droog hem. Vermeng van het aldus bereide

Stibiumoxyde vier deelen 4
met **Zuren Wijnsteenzuren Kali** vijf deelen 5
en **Gedestilleerd Water** veertig deelen 40

twee deelen water oplosbaar moeten zijn. Deze oplossing, die neutraal of slechts even alcalisch behoort te wezen, mag niet troebel worden door zwavelwaterstof, en, na met water verdund en met salpeterzuur zuur gemaakt te zijn, nauwelijks troebel door chloorbaryum of salpeterzuur zilveroxyde.

Tartras Kalico-Stibicus.

Wijnsteenzuur Kali-Stibiumoxyde.

Tartarus Emeticus.

Braakwijnsteen.

Neem: **Oplossing van Stibiumchloruur** zeven deelen . . . 7

Damp ze uit totdat er nagenoeg overgebleven zijn

drie deelen 3

Giet deze, onder gestadig roeren, uit in

Gewoon Water zeventig deelen 70

Verzamel den gevormden neêrslag op een linnen doek, wasch hem met gedestilleerd water volkomen uit, doe hem in eene porceleinen schaal, en meng hem met Gedestilleerd Water tot eene dunne brij. Maak deze warm en voeg er zoo veel van eene oplossing van Koolzuren Natron in zijne viervoudige hoeveelheid Gedestilleerd Water bij, totdat het vocht blijvend alcalisch reageert. Verzamel den gevormden neêrslag andermaal op een linnen doek, wasch hem volkomen uit en droog hem. Vermeng van het aldus bereide

Stibiumoxyde vier deelen 4

met **Zuren Wijnsteenzuren Kali** vijf deelen 5

en **Gedestilleerd Water** veertig deelen 40

Vloei van Cascara extract 30 gr.
Vitrax Compound — 30 gr.
Pepermunwater — 60 gr.
Rabarbersiroop — 60 gr.

Laat ze, onder afwisselend roeren, zoo lang warm trekken, totdat er geen Stibiumoxyde meer wordt opgelost. Filtreer; damp de oplossing zoo ver uit, totdat daarvan ongeveer vijf en twintig deelen zijn overgebleven, en laat ze, onder afwisselend roeren, koud worden. Verzamel het gevormde kristalpoeder in een trechter, damp de afgeloopen vloeistof tot op een vierde van haar gewicht uit, en laat andermaal, op dezelfde wijze, bij bekoeling kristalpoeder zich daaruit afscheiden. Wasch al het poeder met een weinig koud gedestilleerd water af, en droog het bij eene zachte warmte tusschen filtreerpapier.

Het zij een kristallijn, zwaar, zeer wit poeder, dat in vijftien tot zestien deelen koud water oplost. De met azijnzuur zuur gemaakte oplossing mag niet troebel worden door chloorbaryum of salpeterzuur zilveroxyde.

Als men bij eene verwarmde oplossing van één deel van het zout in vier deelen chloorwaterstofzuur eenige druppels voegt van eene geconcentreerde oplossing van tinchloruur, mag zij niet gekleurd of troebel worden.

Tartras Kalicus.

Wijnsteenzure Kali.

Neem: **Koolzuren Kali** drie deelen 3
Zuren Wijnsteenzuren Kali acht deelen 8

Voeg daarbij

Gedestilleerd Water achttien deelen 18

Verwarm het mengsel, nadat de opbruising verminderd is, totdat het kookt. Onderzoek of het vocht alcalisch reageert, en zoo niet, voeg er dan nog zoo veel koolzuren kali bij, tot

dat dit wel het geval is. Filtreer, en damp het vocht op een waterbad zoo ver uit, totdat het zout droog geworden is.

Een kristallijn, wit poeder, dat neutraal of slechts zwak alcalisch, en in water gemakkelijk oplosbaar behoort te wezen. Het voldoe voor 't overige aan dezelfde reactiën als Wijnsteenzure Kali-Natron.

Bewaar het in eene goed gesloten flesch.

Tartras Kalicus Acidus.

Zure Wijnsteenzure Kali.

Tartras Kalicus Acidus cum Aqua Depuratus Ed. I.

Gezuiverde Zure Wijnsteenzure Kali met Water Uitg. I.

Cremor Tartari Depuratus.

Gezuiverde Wijnsteenroom.

Een wit, kristallijn, zuur smakend poeder, dat in koud water moeilijk, doch in kokend veel gemakkelijker oplosbaar is. De oplossing mag niet troebel worden door chloorbaryum, nauwelijks door salpeterzuur zilveroxyde, en niet troebel of gekleurd door zwavelwaterstof of zwavelwaterstof-zwavelammonium.

Gelijke hoeveelheden Zuren Wijnsteenzuren Kali en koolzuren natron, met water gekookt, moeten eene heldere oplossing geven.

Terebinthina.

Terpentijn.

Pinus Larix L., P. sylvestris L. Lork en Gewone Den, en andere soorten. Europeesche, veelvuldig aangeplante boomen. Coniferen.

Een uit de stammen gevloeide, matig dikke balsem, Terpentijn (Terebinthina; Terebinthina Veneta Ed. I), die doorschijnend, zeer kleverig, geel- of ook wel groenachtig van kleur is, eigenaardig, hoewel niet onaangenaam riekt, en bitter-scherp smaakt. Bij eene zachte verwarming laat Terpentijn, na zijne vluchtige olie verloren te hebben, eene heldere, broze hars achter. In sterken spiritus en chloroform lost hij geheel op en levert eene heldere oplossing.

+ Thus.

Thus.

Pinus sylvestris L. en Abies excelsa DC. De Den en de Spar. Boomen die bij ons soms als wild worden aangetroffen en die men kweekt. Coniferen.

Eene harsachtige stof, Wilde Wierook (Thus sylvestre s. Olibanum sylvestre) die in den vorm van witte, geel- of roodachtige korrels of brokjes voorkomt, van zelf uit de takken vloeit en van den grond wordt opgeraapt. Aangestoken, verspreidt zij een aangenamen reuk.

+ Thymus.

Tijm.

Thymus vulgaris L. Gewone Tijm. Een min of meer heesterachtig Europeesch gewas, dat bij ons in tuinen gekweekt wordt. Labiaten.

Het bloeiende kruid, Tijmkruid (Herba Thymi) heeft dunne, vertakte, opgaande, ligt behaarde, stengels en tegenoverstaande, bijkans ongesteelde, kleine, langwerpige of bijkans rhombische bladen, wier randen naar onder omgekruld doch niet gewimperd, verder aan beide zijden met kliertjes bezet, en van onder witachtig-behaard zijn. De bloemen zijn tot schijnkransen vereenigd, die in de oksels der bladen gezeten zijn en naar boven dicht bij elkander staan. De kelk is half buis- half klokvormig, en, evenals de bloemkroon, tweelippig.

Tijmkruid moet gedurende den bloeitijd verzameld worden. Het riekt eigenaardig en aangenaam.

Tilia.

Linde.

Tilia Europaea L. Gewone Linde. Een algemeen bekende boom. Tiliaceeën.

De bloeiende, 3—6-bloemige bijschermen, Lindebloesem (Flores Tiliae), hebben een bloemsteel, die met een lijnvormig-langwerpig, gaafrandig, netsgewijs-geaderd, bleek schutblad vergroeid is. De bloemen zelven hebben vijf afvallende

kelkbladen, vijf bleekgele kroonbladen, talrijke meeldraden die de kroonbladen in lengte overtreffen, en een kogelronden eierstok. Gedroogd, moet Lindebloesem in goed gesloten vaten, niet langer dan een jaar, bewaard worden. Versch, rieken de bloemen liefelijk, gedroogd veel zwakker. Zij smaken zoetachtig.

+ Tincturae.

Tincturen.

De stoffen, die ter bereiding van tincturen dienen moeten, worden bij eene temperatuur van 15°—20°, in goed sluitende vaten, met spiritus getrokken en dikwijls omgeschud.

Als de trekking volbracht is, worde het vocht afgeschonken, en het overblijfsel met behulp eener pers uitgedrukt.

De verkregen vochten worden gefiltreerd en in goed gesloten flesschen, op eene koele, niet door de zon beschenen, plaats bewaard.

Men mag het vocht, dat bij de bereiding van tincturen achtergebleven is, niet door spiritus vervangen.

+ Tinctura Absinthii.

Tinctuur van Alsem.

Neem: **Alsemtoppen** één deel 1
Spiritus zes deelen 6

Laat ze zeven dagen trekken.

+ Tinctura Acetatis Ferrici Aetherea.

Aetherische Tinctuur van Azijnzuur IJzeroxyde.

Neem: **Oplossing van Vloeibaar Azijnzuur IJzeroxyde** negen deelen 9
Zeer Sterken Spiritus twee deelen 2
Azijnzuur Aethyloxyde één deel 1

Meng ze.

Tinctura Acida Aromatica.

Zure Specerijachtige Tinctuur.

Elixir Vitrioli Mynsichti.

Neem: **Sterken Spiritus** twintig deelen 20
Zwavelzuur twee deelen 2

Meng ze langzaam en voeg er bij

Kaneel 1
Gemberwortel van elk, nadat zij tot een grof poeder gebracht zijn, één deel 1

Laat ze zeven dagen trekken.
Het soortelijk gewicht bedrage 0,935.

Tinctura Aloës.

Tinctuur van Aloë.

Neem: **Poeder van Aloë** één deel 1
Spiritus acht deelen 8

Laat ze vier en twintig uren trekken.

+ Tinctura Aloës Composita.

Samengestelde Tinctuur van Aloë.

Neem: **Tinctuur van Aloë** 1
Tinctuur van Myrrhe 1
Tinctuur van Saffraan van elk één deel 1

Meng ze.

+ Tinctura Arnicae.

Tinctuur van Wolverlei.

Neem: **Wolverleibloemen** fijngesneden één deel 1
Sterken Spiritus acht deelen 8

Laat ze zeven dagen trekken.

Tinctura Asae Foetidae.

Tinctuur van Duivelsdrek.

Zij worde, uit poeder van Duivelsdrek, evenzoo bereid als de Tinctuur van Wolverlei.

Tinctura Aurantiorum.

Tinctuur van Oranjeschillen.

Neem: **Oranjeschillen**, fijngesneden en van de binnenste witte laag ontdaan, één deel 1
Spiritus zes deelen 6

Laat ze veertien dagen trekken.

Tinctura Benzoës.

Tinctuur van Benzoë.

Zij worde, uit poeder van Benzoë, evenzoo bereid als de Tinctuur van Wolverlei.

+ Tinctura Calumba.

Tinctuur van Calumba.

Zij worde, uit poeder van Calumbawortel, evenzoo bereid als de Tinctuur van Wolverlei.

+ Tinctura Cantharidum.

Tinctuur van Spaansche Vliegen.

Zij worde, uit poeder van Spaansche Vliegen, evenzoo bereid als de Tinctuur van Wolverlei.

+ Tinctura Cascarillae.

Tinctuur van Cascarille.

Zij worde, uit poeder van Cascarillebast, evenzoo bereid als de Tinctuur van Wolverlei.

+ Tinctura Castorei.

Tinctuur van Bevergeil.

Neem: **Siberisch Bevergeil** tot poeder gebracht één deel . . 1
Sterken Spiritus acht deelen 8

Laat ze veertien dagen trekken.

Tinctura Catechu.

Tinctuur van Cachou.

Zij worde, uit poeder van Catechu, evenzoo bereid als Tinctuur van Alsem.

Tinctura Chinae Fuscae.

Tinctuur van Bruine Kina.

Tinctura Corticis Peruviani Fusci.

Zij worde, uit poeder van Bruine Kina, evenzoo bereid als de Tinctuur van Bevergeil.

+ Tinctura Chinae Rubrae.

Tinctuur van Roode Kina.

Tinctura Corticis Peruviani Rubri.

Zij worde, uit poeder van Roode Kina, evenzoo bereid als de Tinctuur van Bevergeil.

Tinctura Cinnamomi.

Tinctuur van Kaneel.

Zij worde, uit poeder van Kaneel, evenzoo bereid als de Tinctuur van Wolverlei.

Tinctura Colchici.

Tinctuur van Tijloozen.

Neem:	**Tijloozenzaad** tot poeder gebracht één deel	1
	Sterken Spiritus vijf deelen	5

Laat ze veertien dagen trekken.

+ Tinctura Colocynthidis.

Tinctuur van Kolokwint.

Neem:	**Kolokwint zonder pitten** fijngesneden acht deelen .	8
	Steranijs tot poeder gebracht één deel	1
	Spiritus honderd en twaalf deelen	112

Laat ze zeven dagen trekken.

+ Tinctura Composita Whytii.

Samengestelde Tinctuur van Whyt.

Tinctura Chinae Composita.

Neem:	**Bruine Kina**	1
	Oranjeschillen	1
	Gentiaanwortel van elk, nadat zij tot een grof poeder gebracht zijn, één deel	1
	Spiritus veertien deelen	14

Laat ze zeven dagen trekken.

+ Tinctura Croci.

Tinctuur van Saffraan.

Neem:	**Saffraan** fijngesneden één deel	1
	Spiritus acht deelen	8

Laat ze zeven dagen trekken.

Tinctura Digitalis.

Tinctuur van Vingerhoedskruid.

Neem:	**Vingerhoedsbladen** tot poeder gebracht één deel	1
	Spiritus vier deelen	4

Laat ze zeven dagen trekken.

Tinctura Ferri Cydoniata.

Tinctuur van IJzer en Kweeperensap.

Neem: **IJzerpoeder** twee deelen 2
Sap van Kweeperen versch uitgeperst dertig deelen 30

Laat ze eenige dagen warm trekken, roer de massa van tijd tot tijd om, en kook haar in een ijzeren pot, totdat de helft van het vocht verdampt is. Voeg bij het goed doorgezegen vocht

Geest van Kaneel één deel 1

+ Tinctura Gallarum.

Tinctuur van Galnoten.

Neem: **Galnoten** tot poeder gebracht één deel 1
Sterken Spiritus vijf deelen 5

Laat ze zeven dagen trekken.

Tinctura Gentianae.

Tinctuur van Gentiaan.

Zij worde, uit fijngesneden Gentiaanwortel, evenzoo bereid als de Tinctuur van Oranjeschillen.

+ Tinctura Guajaci.

Tinctuur van Pokhout.

Zij worde, uit poeder van Pokhouthars, evenzoo bereid als Tinctuur van Wolverlei.

+ Tinctura Guajaci Volatilis.

Vluchtige Tinctuur van Pokhout.

Neem:	**Pokhouthars** tot poeder gebracht één deel. . . .	1
	Zeer Sterken Spiritus zes deelen.	6
	Vloeibaren Ammoniak twee deelen.	2

Laat ze zeven dagen trekken.

+ Tinctura Helenii.

Tinctuur van Alantswortel.

Zij worde, uit poeder van Alantswortel, evenzoo bereid als de Tinctuur van Oranjeschillen.

Tinctura Ipecacuanhae.

Tinctuur van Braakwortel.

Neem: **Braakwortelbast** tot poeder gebracht één deel . . 1
Spiritus tien deelen 10

Laat ze zeven dagen trekken.

+ Tinctura Jalapae.

Tinctuur van Jalappe.

Zij worde, uit het poeder van Jalappewortel, evenzoo bereid als de Tinctuur van Wolverlei.

Tinctura Lobeliae.

Tinctuur van Lobelia.

Zij worde, uit fijngesneden Lobeliakruid, evenzoo bereid als de Tinctuur van Wolverlei.

Tinctura Myrrhae.

Tinctuur van Myrrhe.

Zij worde, uit poeder van Myrrhe, evenzoo bereid als de Tinctuur van Wolverlei.

Tinctura Nervina Bestucheffii.

Zenuwtinctuur van Bestucheff.

Alcohol Sulphurico-Aethereus Ferri Pharm. Belg.

Neem:	**Oplossing van IJzerchloride** één deel	1
	Aether drie deelen	3
	Zeer Sterken Spiritus zes deelen.	6

Meng ze en stel het vocht, in goed gesloten, ongekleurde, niet te wijde, flesschen zoo lang aan het zonlicht bloot, totdat het kleurloos geworden is. Zet de flesschen op eene donkere plaats neêr, en open ze van tijd tot tijd, totdat de Tinctuur eene heldere goudgele kleur heeft aangenomen.

Tinctura Nucis Vomicae.

Tinctuur van Braaknoten.

Neem:	**Braaknoten** tot poeder gebracht één deel	1
	Sterken Spiritus zes deelen	6

Laat ze zeven dagen trekken.

+ Tinctura Quassiae.

Tinctuur van Kwassie.

Zij worde, van fijngesneden Kwassiehout, evenzoo bereid als de Tinctuur van Oranjeschillen.

+ Tinctura Ratanhiae.

Tinctuur van Ratanhia.

Neem:	**Ratanhiawortel** tot poeder gebracht één deel . . .	1
	Sterken Spiritus zes deelen	6

Laat ze veertien dagen trekken.

Tinctura Secalis Cornuti.

Tinctuur van Moederkoorn.

Neem:	**Moederkoorn** tot poeder gebracht één deel	1
	Spiritus vijf deelen	5

Laat ze zeven dagen trekken.

Tinctura Succini.

Tinctuur van Barnsteen.

Neem: **Barnsteen** tot poeder gebracht één deel 1
Zeer Sterken Spiritus acht deelen 8

Laat ze acht en twintig dagen trekken.

Tinctura Valerianae.

Tinctuur van Valeriaan.

Zij worde, uit poeder van Valeriaanwortel, evenzoo bereid als de Tinctuur van Alsem.

Tragacantha.

Traganth.

Astragalus verus Oliv., A. Creticus Lam., A. gummifer Labill. Ware, Cretische en Gomdragende Traganthheester, en andere soorten. Heesters van Zuid-Europa en Klein-Azië. Papilionaceeën.

Deze uit de stammen naar buiten gedreven en hard geworden stof, Traganth (Tragacantha; Gummi Tragacantha Ed. I), vormt dunne, bijkans cirkelronde, spiraalswijs of sikkelvormig gekromde, als uit concentrische lagen samengestelde platen (gewoonlijk Smyrna-Traganth geheeten),

of wormvormige, meer of minder schulpachtige stukken (Morea-Traganth) van een hoornachtig, half doorschijnend maaksel.

Traganth is moeilijk tot poeder te brengen, wit of eenigszins geel van kleur, reukeloos. In water zwelt het op, en met kokend water geeft het eene dikke slijm.

Trifolium.

Drieblad.

Menyanthes trifoliata L. Gewoon Drieblad. Eene overblijvende inlandsche moerasplant. Gentianeeën.

De bladen, Driebladbladen (Folia Trifolii Fibrini; Herba Trifolii Fibrini s. Aquatici Ed. I) zijn gesteeld, drietallig. De blaadjes zijn bijna ongesteeld, matig dik, ovaal of ovaal-langwerpig, stomp, uitgeschulpt-gekarteld, onbehaard, levendig-groen.

Zij zijn reukeloos en smaken bitter. Men zamele ze in Mei en Juni.

+ Trisulphuretum Kalicum.

Derde Zwavelkalium.

Hepar Sulphuris.

Zwavellever.

Neem: **Gezuiverde Zwavel** vier deelen 4
Koolzuren Kali zeven deelen 7

Meng ze dooreen, en smelt ze in een bedekten porceleinen

kroes, bij eene zachte warmte, zoo lang totdat de massa niet meer zwelt, maar rustig vloeit. Giet ze daarna uit in een steenen mortier; wrijf ze, zoodra zij koud geworden is, tot een grof poeder, en doe dit terstond in eene goed sluitende flesch.

Het zij eerst bruinachtig, later olijfkleurig, en rieke naar zwavelwaterstof.

Één deel van het poeder moet in twee deelen water volkomen oplossen. Uit deze oplossing moet door verdund zwavelzuur, onder ontwikkeling van zwavelwaterstofgas, veel zwavel worden afgescheiden.

Derde Zwavelkalium voor uitwendig gebruik mag van Gewonen Koolzuren Kali en Opgeheven Zwavel bereid worden.

+ Trochisci Catechu.

Cachoukoekjes.

Neem:	**Cachou**	1
	Arabische Gom van elk tot poeder gebracht één deel	1
	Suiker drie deelen	3
	Rozewater zoo veel als noodig is.	

Meng ze en maak er Koekjes van, van vijf en zestig centigrammen (tien grein).

+ Trochisci Chloratis Kalici.

Koekjes met Chloorzuren Kali.

Neem: **Chloorzuren Kali** tot poeder gebracht twee en vijftig deelen 52
Suiker vier honderd en vijftig deelen 450
Traganth tot poeder gebracht drie deelen 3
Oranjebloesemwater zoo veel als noodig is.

Meng alles dooreen en maak er Koekjes van, die elk dertien centigrammen (twee grein) Chloorzuren Kali bevatten.

+ Trochisci Ipecacuanhae.

Ipecacuanhakoekjes.

Neem: **Ipecacuanhawortelbast** tot poeder gebracht één deel 1
Suiker zestig deelen 60
Traganthslijm zooveel als noodig is.

Maak er Koekjes van, van vijf en zestig centigrammen (tien grein).

+ Trochisci Lactatis Ferrosi.

IJzerkoekjes.

Neem: **Cacao** vijf deelen 5
Suiker drie deelen 3

Smelt ze, bij eene zachte warmte, en meng er onder

Melkzuur IJzeroxydule één deel 1

vooraf gemengd met

Suiker één deel 1

Maak van de massa, terwijl zij nog heet en week is, Koekjes van vijf en zestig centigrammen (tien grein).

Elk Koekje moet vijf en zestig milligrammen (één grein) Melkzuur IJzeroxydule bevatten.

+ Trochisci Santonici.

Santoninekoekjes.

Trochisci ad Vermes.

Wormkoekjes.

Bereid ze evenals IJzerkoekjes, maar uit

Cacao vijf deelen 5
Suiker twee deelen 2
Santonine één deel 1

vooraf met

Suiker twee deelen 2

nauwkeurig fijn gewreven.

Elk Koekje bevatte vijf en zestig milligrammen (één grein) Santonine.

+ Unguenta.

Zalven.

De stoffen, die tot het bereiden van Zalven dienen zullen, moeten zoo nauwkeurig gemengd worden, dat zij eene zoo veel mogelijk gelijke massa vormen.

Zalven mogen niet rans zijn, waarom het voorzichtig is, ze in geene groote hoeveelheden in voorraad te hebben. Zalven, die spoedig ontleed worden, make men telkens versch. Zalven, die vluchtige stoffen bevatten, beware men in goed gesloten vaten.

+ Unguentum Acetatis Plumbici Basici.

Zalf van Basisch Azijnzuur Loodoxyde.

Unguentum Nutritum.

Neem: **Olijfolie** één deel 1

Meng er langzaam, al roerend, in een steenen mortier onder

Oplossing van Basisch Azijnzuur Loodoxyde vier deelen 4

en maak er eene weeke gelijke Zalf van, die wit zij.

+ Unguentum Althaeae.

Heemstzalf.

Neem: **Raapolie** zestien deelen 16
Gele Was vier deelen. 4
Colophonium twee deelen 2
Terpentijn één deel 1

Smelt ze bij eene zachte warmte. Zijg de vloeistof door, en roer ze totdat zij bekoeld is.

+ Unguentum Cantharidum.

Spaansche-Vliegenzalf.

Neem: **Spaansche Vliegen** tot poeder gebracht één deel. . 1
Zeer Sterken Spiritus zooveel als noodig is om de Spaansche Vliegen goed te bevochtigen.

Laat ze vier en twintig uren koud trekken in een gesloten vat. Voeg er dan bij

Olijfolie vier deelen 4

Verwarm alles op een waterbad, totdat de Spiritus verdampt is. Los er dan, bij eene zachte warmte, in op

Gele Was twee deelen 2

en roer totdat de massa bekoeld is.

+ Unguentum Carbonatis Plumbici.

Zalf van Koolzuur Loodoxyde.

Unguentum Album Simplex.

Neem: **Koolzuur Loodoxyde** één deel 1
Reuzel vijf deelen 5

Meng ze. Deze Zalf moet wit zijn.

+ Unguentum Carbonatis Plumbici Camphoratum.

Zalf van Koolzuur Loodoxyde met Kamfer.

Unguentum Album Camphoratum.

Neem: **Zalf van Koolzuur Loodoxyde** vier en twintig deelen 24
Kamfer vooraf met een weinig **Olijfolie** zeer fijn gewreven één deel 1

Meng ze. Deze Zalf moet zeer wit zijn.

+ Unguentum Chloreti Hydrargyrici et Amididi Hydrargyrici.

Zalf van Kwikchloride en Kwikamide.

Unguentum Mercurii Praecipitati Albi.

Zalf van Wit Kwikpraecipitaat.

Neem:	**Kwikchloride en Kwikamide** één deel	1
	Reuzel zestien deelen	16

Meng ze.

Unguentum Elemi.

Elemizalf.

Balsamum Arcaei.

Neem:	**Elemi** acht deelen	8
	Reuzel dertien deelen	13
	Gele Was drie deelen	3
	Terpentijn zes deelen	6

Zijg ze, nadat zij op een zacht vuur gesmolten zijn, door, en roer de vloeistof totdat zij bekoeld is.

Unguentum Hydrargyri.

Kwikzalf.

Unguentum Neapolitanum.

Neem: **Kwik** twee deelen 2
Oude Kwikzalf één deel 1

Wrijf ze in een steenen mortier, totdat geene metaaldeeltjes meer zijn waar te nemen. Meng er dan onder

Reuzel zeven deelen 7

+ Unguentum Iodeti Kalici.

Zalf van Ioodkalium.

Neem: **Ioodkalium** één deel 1

Los het op in

Gedestilleerd Water één deel 1

Meng deze oplossing nauwkeurig onder

Eenvoudige Zalf acht deelen 8

Deze Zalf worde telkens versch bereid. Zij behoort geelachtig te wezen.

+ Unguentum Laurinum.

Laurierzalf

Unguentum Nervinum.

Neem: **Reuzel** zes deelen 6
Gele Was tien deelen 10
Laurierolie twintig deelen 20

Voeg er, nadat zij op een zacht vuur gesmolten en doorgezegen zijn, bij

Terpentijnolie twee deelen 2
Gezuivérde Barnsteenolie één deel 1

Roer, totdat de massa bekoeld is.

Unguentum Mezerei.

Garouzalf.

Unguentum de Garou.

Neem: **Garoubast**, fijn gesneden en met spiritus gestampt, één deel 1
Zeer Sterken Spiritus vier deelen 4

Laat ze drie dagen warm trekken.

Pers uit en laat het achtergeblevene opnieuw warm trekken met

Zeer Sterken Spiritus drie deelen 3

Pers uit, en bereid uit de gefiltreerde en bij elkander gegoten vochten een dun extract. Meng van dit

Extract één deel 1
met **Eenvoudige Zalf** zeven deelen 7

+ Unguentum Oxydi Cobaltici.

Zalf van Cobaltoxyde.

Unguentum Defensivum Coeruleum.

Neem: **Eenvoudige Zalf** zeven deelen 7
Oplossing van Basisch Azijnzuur Loodoxyde 2
Smalt van elk twee deelen 2

Meng ze.

+ Unguentum Oxydi Cuprici.

Zalf van Koperoxyde.

Neem: **Koperoxyde** één deel 1
Reuzel acht deelen 8

Meng ze.

+ Unguentum Oxydi Hydrargyrici.

Zalf van Kwikoxyde.

Unguentum Ophthalmicum Rubrum.

Unguentum Mercurii Praecipitati Rubri.

Zalf van Rood Kwikpraecipitaat.

Neem: **Kwikoxyde** één deel 1
Reuzel twee en dertig deelen 32

Meng ze. Deze Zalf worde telkens versch bereid.

+ Unguentum Oxydi Zincici.

Zalf van Zinkoxyde.

Wordt, op dezelfde wijze als de Zalf van Koperoxyde, bereid uit Zinkoxyde. Zij moet wit zijn.

Unguentum Picis.

Pikzalf.

Unguentum Basilicum.

Neem: **Olijfolie** vier deelen 4
Gele Was één deel 1

Smelt ze op een zacht vuur, en voeg er, nadat het vat van het vuur genomen is, bij

Colophonium 1
Pik van elk één deel 1

vooraf gesmolten. Zijg de massa, als zij goed gemengd is, door en roer ze totdat zij bekoeld is.

Unguentum Populeum.

Populierzalf.

Neem: **Populierknoppen** twee deelen 2
Doodkruidbladen 1
Bilsenkruidbladen van elk één deel 1

Bevochtig deze tot een grof poeder gebrachte en onder elkander gemengde stoffen met eene voldoende hoeveelheid Zeer Sterken Spiritus, en laat ze daarmede twaalf uren in een gesloten vat koud trekken. Voeg er dan bij

Reuzel acht deelen 8

Verwarm het mengsel op een waterbad, totdat alle Spiritus vervlogen is. Pers het uit en zijg het door.

+ Unguentum Sabinae.

Sevenboomzalf.

Neem: **Versch Sevenboomkruid** fijn gesneden één deel . . 1

Kneus het met eene voldoende hoeveelheid Water, en voeg er bij

Reuzel vier deelen 4

Verwarm totdat al het water verdampt is. Pers de massa uit en voeg er bij

Gele Was één deel 1

Verwarm zacht totdat de Was gesmolten is, en zijg door.

Unguentum Simplex.

Eenvoudige Zalf.

Neem: **Gele Was** één deel 1
Olijfolie twee deelen 2

Smelt ze op een zacht vuur en roer het mengsel totdat het bekoeld is.

De Zalf zij geel.

+ Unguentum Sulphuratum.

Zwavelzalf.

Neem: **Opgeheven Zwavel** twee deelen 2
Zwavelzuur Zinkoxyde tot een zeer fijn poeder gebracht één deel 1
Reuzel negen deelen 9

Meng ze.

+ Unguentum Sulphureti Calcici.

Zalf van Zwavelcalcium.

Zij worde, op dezelfde wijze als de Zalf van Koperoxyde, bereid uit Zwavelcalcium.

+ Unguentum Tartratis Kalico-Stibici.

Zalf van Wijnsteenzuur Kali-Stibiumoxyde.

Unguentum Autenriethii.

Neem: **Wijnsteenzuur Kali-Stibiumoxyde** één deel 1

Wrijf het met een weinig Olijfolie in een steenen mortier zeer fijn, en meng er onder

Reuzel zes deelen 6

+ Unguentum Terebinthinaceum.

Terpentijnzalf.

Balsamum Locatelli.

Neem: **Rood Sandelhout** tot poeder gebracht twee deelen 2
Olijfolie vier en twintig deelen 24

Laat ze warm trekken. Zijg het vocht door en los er in op

Gele Was zestien deelen 16
Terpentijn vier en twintig deelen 24

Voeg bij deze Zalf, als zij onder aanhoudend roeren bijna bekoeld is,

Perubalsem één deel 1

+ Unguentum Viennense.

Unguentum ad Scabiem.

Schurftzalf.

Neem:	**Koolzuren Kali** twee deelen	2
	Opgeheyen Zwavel	3
	Teer van elk drie deelen	3
	Groene Zeep	6
	Reuzel van elk zes deelen	6

Meng ze dooreen.

Uva Ursi.

Beeredruif.

Arbutus Uva Ursi L. (Arctostaphylos Uva Ursi Spr., A. officinalis Wimm. et Grab.), Beeredruif. Een altijd groen Europeesch heestertje. Ericaceeën.

De bladen, Beeredruifbladen (Folia Uvae Ursi) zijn kort-gesteeld, elliptisch-omgekeerd-eirond, aan den top even omgebogen, gaafrandig, zoo dik als perkament, glanzig, aan beide zijden netsgewijs geaderd (niet gestippeld), reukeloos, eenigszins bitterachtig samentrekkend van smaak. Verwissel ze niet met andere bladen, welke op die der Beeredruif gelijken.

Valeriana.

Valeriaan.

Valeriana officinalis L. Gewone Valeriaan. Eene door bijna geheel Europa voorkomende, bij ons tamelijk algemeene overblijvende plant. Valerianaceeën.

Een wortelstok, Valeriaanwortel (Radix Valerianae), die doorgaans de overblijfselen van stengels en bladscheeden draagt en van alle kanten met zeer talrijke, lange, tot twee millimeters dikke, rolronde, grijsbruine, gestreepte wortelvezels, en soms ook met uitloopers bezet is. Doorgesneden, ontdekt men bij die wortelvezels eene bruinachtige schors en een dunneren bleekeren houtcilinder. De Wortel riekt eigenaardig en smaakt scherp-specerijachtig en eenigszins bitter.

Men zamele hem in het voorjaar en beware hem, gedroogd, in gesloten vaten.

Valerianas Zincicus.

Valeriaanzuur Zinkoxyde.

Neem: **Valeriaanzuur** twee deelen 2
Gedestilleerd Water honderd en tachtig deelen . . 180

Voeg er bij gedeelten het goed uitgewasschen doch nog vochtig Koolzuur Zinkoxyde bij, verkregen uit

Zwavelzuur Zinkoxyde drie deelen. 3

en de noodige hoeveelheid Koolzuren Natron, zooals dit bij Zinkoxyde is opgegeven. Laat alles eenigen tijd warm trekken, filtreer, damp het vocht op een waterbad bij ongeveer

60° uit; neem de kristallen, die zich aan de oppervlakte vormen, van tijd tot tijd weg, laat ze in een trechter afvloeien, en droog ze op eene warme plaats tusschen filtreerpapier.

Het moeten plaat- of schubvormige, zeer witte en glinsterende, zeer ligte kristallen zijn, die naar valeriaanzuur rieken, en in koud water moeilijk, doch in heet water en zeer sterken spiritus gemakkelijker oplossen. Met eene viervoudige hoeveelheid water geschud, behooren zij eene vloeistof te geven, die, na gefiltreerd, met enkele droppels ijzerchloride vermengd en opnieuw gefiltreerd te zijn, geene roode kleur aanneemt.

Met eene overmaat van vloeibaren ammoniak, moeten de kristallen eene heldere kleurlooze oplossing vormen, die noch door chloorcalcium, noch door phosphorzuren natron troebel wordt, maar met zwavelwaterstof een witten, doch geen gekleurden, neêrslag mag geven.

Men beware het praeparaat in eene goed gesloten flesch.

Veratrinum.

Veratrine.

Een wit, meestal tot brokjes samenhangend poeder, dat scherp brandend smaakt en, zelfs in eene zeer geringe hoeveelheid aan den neus gebracht, tot hevig niezen opwekt.

Aan eene zachte warmte blootgesteld, smelt het; heftiger verwarmd, verkoolt het, en verbrandt het eindelijk zonder iets achter te laten.

Het zij zeer moeilijk oplosbaar in water, iets gemakkelijker in aether, en zeer gemakkelijk in zeer sterken spiritus en chloroform. In eene oplossing, door toevoeging van een weinigje zuur in water verkregen, geve natronhydraat een neêrslag, die door eene overmaat van dezelfde stof niet opgelost wordt. Met

zwavelzuur bevochtigd, neme het eerst eene roodgele, daarna eene roode, eindelijk eene violette kleur aan. Eene oplossing van Veratrine in eene groote hoeveelheid chloorwaterstofzuur worde na eenige oogenblikken kokens purperrood gekleurd.

+ Vinum.

Wijn.

Wijn is druivensap, dat door wijngisting veranderd is.

Wijnen moeten helder, smakelijk en welriekend zijn.

Voor pharmaceutisch gebruik worden echte donkerroode Spaansche, en witte Fransche wijnen van een goed merk verkozen.

Vinum Amarum.

Bittere Wijn.

Elixir Viscerale Hoffmanni.

Neem:	**Extract van Gentiaan**	1
	Extract van Cascarille	1
	Extract van Gezegende Distel	1
	Extract van Duizendguldenkruid	1
	Extract van Myrrhe van elk één deel	1
Los ze op in		
	Spaanschen Wijn negentig deelen	90
Voeg er bij		
	Tinctuur van Oranjeschillen zes deelen	6

Vinum Colchici.

Wijn van Tijloozen.

Vinum Seminum Colchici Ed. I.

Wijn van Tijlooszaad.

Neem:	**Tijlooszaad** tot poeder gebracht één deel	1
	Spaanschen Wijn acht deelen	8
	Sterken Spiritus één deel	1

Laat ze veertien dagen koud trekken, en filtreer het vocht.

Vinum Ipecacuanhae.

Wijn van Braakwortel.

Neem:	**Braakwortelbast** tot poeder gebracht één deel . .	1
	Spaanschen Wijn veertien deelen	14

Laat ze zeven dagen koud trekken, en filtreer het vocht.

Vinum Opii.

Wijn van Opium.

Tinctura Opii Vinosa.

Neem:	**Opiumpoeder** twee deelen	2
	Spaanschen Wijn acht deelen	8

Laat ze zeven dagen koud trekken. Druk de massa sterk uit en filtreer het verkregen vocht.

Vijf deelen van dezen Wijn bevatten het oplosbare uit één deel Opiumpoeder.

Vinum Opii Aromaticum.

Specerijachtige Wijn van Opium.

Laudanum Liquidum Sydenhami.

Neem:	**Saffraan** fijngesneden vier deelen	4
	Kaneel	1
	Kruidnagelen van elk tot poeder gebracht één deel	1
	Spiritus acht deelen	8
	Spaanschen Wijn acht en tachtig deelen	88

Laat ze vier dagen koud trekken en druk ze uit.

Laat elke

zes deelen van het uitgedrukte vocht 6

opnieuw zeven dagen koud trekken met

Opiumpoeder één deel 1

en druk de massa weder sterk uit. Filtreer het verkregen vocht.

Zes deelen van dezen Wijn bevatten het oplosbare uit één deel Opiumpoeder.

+ Vinum Scillae.

Wijn van Zeeajuin.

Vinum Scilliticum Ed. I.

Neem:	**Gedroogde Zeeajuin** tot grof poeder gebracht één deel	1
	Spaanschen Wijn elf deelen	11
	Sterken Spiritus één deel	1

Laat ze veertien dagen koud trekken en filtreer het vocht.

Vinum Stibiatum.

Spiesglanswijn.

Vinum Emeticum.

Neem:	**Wijnsteenzuur Kali-Stibiumoxyde** één deel.	1

Los het op in

	Spaanschen Wijn twee honderd en veertig deelen .	240

Zet de oplossing eenige dagen op eene warme plaats en filtreer ze.

De Wijn zij helder en worde niet te lang bewaard.

Vinum Tartratis Kalico-Ferrici.

Wijn van Wijnsteenzuur Kali-IJzeroxyde.

Tinctura Ferri Tartarisata.

Neem: **IJzer** tot een fijn poeder gebracht één deel 1
Zuren Wijnsteenzuren Kali vier deelen 4

Vermeng ze in eene uitdampschaal met Gewoon Water tot eene dunne brij. Damp het mengsel, bij eene zachte warmte, al roerend uit totdat het bijna droog is. Doe er dan opnieuw water bij; damp weder uit, en herhaal deze bewerkingen zoo lang, totdat de massa geheel zwart en bijna volkomen in water oplosbaar geworden is. Voeg er dan bij

Gewoon Water veertig deelen 40

en laat ze weeken. Damp het gefiltreerde vocht op een waterbad tot droogwordens uit en wrijf de achtergeblevene stof fijn.

Los van dit

Poeder één deel 1

bij zachte verwarming, in eene kolf, op in

Witten Wijn tien deelen 10

Laat de oplossing eenige dagen staan en filtreer ze.

+ Viola.

Viool.

1. Viola odorata L. Voorjaars- of welriekende Viool. Eene overblijvende inlandsche plant. Violaceeën.

De blauwe Violen (Flores Violarum), één of bijkans twee centimeters breed en door de draaiing van den bloemsteel omgekeerd, hebben vijf langwerpige, stompe, onder hun inhechtingspunt een weinig uitgegroeide, groene kelkbladen; vijf donkerviolette kroonbladen met bleeke nagels en donkere aderen, waarvan het onderste, van nature het bovenste, breed-omgekeerd-hartvormig en van onder gespoord, de overige omgekeerd-eirond zijn, onder dien verstande echter, dat de twee onderste, van nature de bovenste, iets grooter dan de beide zijdelingsche en omgeslagen zijn. Zij rieken liefelijk, maar verliezen haar geur door het drogen bijkans geheel. Zij smaken zoetachtig, slijmerig, achterna een weinig scherp. De kroonbladen moeten zonder den kelk gebruikt worden.

Men wachte zich voor eene verwisseling van de bloemen der welriekende Viool met die der driekleurige.

2. Viola tricolor L. Driekleurige Viool. Eene één- of tweejarige inlandsche plant. Violaceeën.

De bloeiende wilde planten, bij voorkeur die met blauwachtige bloemen, Driekleurig-Vioolkruid (Herba Violae Tricoloris; Herba Jaceae Ed. I). Zij hebben een kantigen stengel; gesteelde, langwerpige, gekartelde bladen; bladachtige, liervormig-vindeelige, den bladsteel in lengte overtreffende steunblaadjes, en okselstandige, lang gesteelde, meer of minder driekleurige bloemen.

Het Kruid heeft een eenigszins scherpen bitterachtigen smaak.

+ Zingiber.

Gember.

Zingiber officinale Roscoë. Gewone Gember. Eene plant van tropisch-Azië, die aldaar en in andere tropische gewesten veel gekweekt wordt. Zingiberaceeën.

Een afgeplatte, oppervlakkig geringde, onverdeelde of aan weêrszijden kort getakte, vrij vaste, zware wortelstok, Gemberwortel (Radix Zingiberis), die tot twee en een halven centimeter breed wordt, van wortelvezels ontdaan is, en uitwendig bleek-okergeel, doch dikwerf aan de beide platte zijden geschild en daar ter plaatse dan grijs van kleur is. Inwendig is hij bleek-geelachtig, onder de schors van een donkeren ring voorzien, en daarenboven door talrijke kleine harshoudende cellen overal rood-gestippeld; op de breuk eenigszins vezelig. Hij brandt op de tong, smaakt aromatiek, en verspreidt een eigenaardigen welriekenden geur.

Zeer witte, door kalk gebleekte, te sterk brandende, te vezelige of smakelooze stukken mogen niet gebruikt worden.

TABEL I.

Vergelijking van het soortelijk gewicht van vloeistoffen die zwaarder dan water zijn, met de graden van den pharmaceutischen vochtweger der 1e Uitgave.

Soortelijk gewicht.	Graden van den pharmaceutischen vochtweger der 1e Uitgave.	Soortelijk gewicht.	Graden van den pharmaceutischen vochtweger der 1e Uitgave.
1,000	0	1,100	13
1,007	1	1,108	14
1,014	2	1,116	15
1,022	3	1,125	16
1,029	4	1,134	17
1,036	5	1,143	18
1,044	6	1,152	19
1,052	7	1,161	20
1,060	8	1,171	21
1,067	9	1,180	22
1,075	10	1,190	23
1,083	11	1,199	24
1,091	12	1,210	25

Soortelijk gewicht.	Graden van den pharmaceutischen vochtweger der 1e Uitgave.	Soortelijk gewicht.	Graden van den pharmaceutischen vochtweger der 1e Uitgave.
1,221	26	1,440	44
1,231	27	1,454	45
1,242	28	1,470	46
1,252	29	1,485	47
1,263	30	1,501	48
1,275	31	1,516	49
1,286	32	1,532	50
1,298	33	1,549	51
1,309	34	1,566	52
1,321	35	1,583	53
1,334	36	1,601	54
1,346	37	1,618	55
1,359	38	1,637	56
1,372	39	1,656	57
1,384	40	1,676	58
1,398	41	1,695	59
1,412	42	1,714	60
1,426	43	1,736	61

Soortelijk gewicht.	Graden van den pharmaceutischen vochtweger der 1e Uitgave.	Soortelijk gewicht.	Graden van den pharmaceutischen vochtweger der 1e Uitgave.
1,758	62	1,921	69
1,779	63	1,946	70
1,801	64	1,974	71
1,823	65	2,002	72
1,847	66	2,031	73
1,872	67	2,059	74
1,897	68	2,087	75

TABEL II.

Vergelijking van het soortelijk gewicht met de graden van den pharmaceutischen vochtweger der 1e Uitgave; de graden van den vochtweger, voorgeschreven bij de wet van 20 Juni 1862, en de volumina alcohol in honderd volumina van een spiritueus vocht, bij 15° C.

Soortelijk gewicht.	Graden van den pharmaceutischen vochtweger der 1e Uitgave.	Graden van den vochtweger, voorgeschreven bij de wet van 20 Juni 1862.	Volumina alcohol in honderd volumina van een spiritueus vocht.
1,000	0	0	0
0,995	0,7	0,5	2,8
0,990	1,4	1,0	6,4
0,985	2,1	1,5	10,4
0,980	2,9	2,0	14,8
0,975	3,7	2,6	20,4
0,970	4,5	3,1	25,1
0,965	5,2	3,6	29,4
0,960	6,1	4,2	34,1
0,955	6,8	4,7	37,4
0,950	7,6	5,3	41,0
0,945	8,3	5,8	43,6

Soortelijk gewicht.	Graden van den pharmaceutischen vochtweger der 1e Uitgave.	Graden van den vochtweger, voorgeschreven bij de wet van 20 Juni 1862.	Volumina alcohol in honderd volumina van een spiritueus vocht.
0,940	9,2	6,4	46,6
0,935	10,1	7,0	49,6
0,930	10,8	7,5	51,8
0,925	11,6	8,1	54,4
0,920	12,5	8,7	56,9
0,915	13,4	9,3	59,2
0,910	14,3	9,9	61,4
0,908	14,6	10,1	62,3
0,905	15,1	10,5	63,6
0,900	16,0	11,1	65,7
0,895	16,8	11,7	67,7
0,890	17,9	12,4	70,0
0,885	18,7	13,0	71,9
0,880	19,6	13,6	73,8
0,878	20,0	13,9	74,7
0,875	20,6	14,3	75,8
0,870	21,5	14,9	77,5
0,865	22,5	15,6	79,5

Soortelijk gewicht.	Graden van den pharmaceutischen vochtweger der 1e Uitgave.	Graden van den vochtweger, voorgeschreven bij de wet van 20 Juni 1862.	Volumina alcohol in honderd volumina van een spirituens vocht.
0,860	23,3	16,2	81,1
0,855	24,5	17,0	83,2
0,850	25,4	17,6	84,8
0,845	26,4	18,3	86,5
0,840	27,4	19,0	88,1
0,835	28,5	19,8	89,8
0,830	29,5	20,5	91,2
0,828	30,0	20,8	91,8
0,825	30,5	21,2	92,5
0,820	31,7	22,0	94,0
0,815	32,7	22,7	95,3
0,810	33,8	23,5	96,6
0,805	34,8	24,2	97,6
0,800	36,0	25,0	98,8
0,795	37,1	25,8	99,8
0,7943	37,3	25,9	100,0
0,792	38,0		
0,787	39,0		

Soortelijk gewicht.	Graden van den pharmaceutischen vochtweger der 1e Uitgave.	Graden van den vochtweger, voorgeschreven bij de wet van 20 Juni 1862.	Volumina alcohol in honderd volumina van een spiritueus vocht.
0,782	40,0		
0,778	41,0		
0,774	42,0		
0,770	43,0		
0,766	44,0		
0,762	45,0		
0,758	46,0		
0,754	47,0		
0,750	48,0		
0,746	49,0		
0,742	50,0		

TABEL III

waarin van eenige artsenijen de hoogste giften voor den volwassene staan opgeteekend, mogende de geneesheer in zijne voorschriften voor inwendig gebruik daar niet boven gaan zonder het teeken ! achter het cijfer te plaatsen.

NAMEN DER ARTSENIJEN.	Grammen per keer.	Grammen per dag.
Acetas Morphini	0,032	0,065
Acetas Plumbicus	0,065	0,4
Acetum Digitalis	2.—	6.—
Acidum Arsenicosum.	0,005	0,011
Acidum Phenylicum	0,13	0,6
Aconitinum	0,004	0,032
Aqua Amygdalarum amararum . .	4.—	16.—
Aqua Laurocerasi	6.—	20.—
Atropinum	0,001	0,003
Bromium	0,013	0,022
Cantharides	0,065	0,2
Chloretum Aurico-Natricum et Chloretum Natricum.	0,032	0,13

NAMEN DER ARTSENIJEN.	Grammen per keer.	Grammen per dag.
Chloretum Hydrargyricum	0,016	0,065
Codeinum	0,05	0,13
Coniinum	0,001	0,003
Cyanetum Zincico-Ferrosum . . .	0,13	0,6
Cyanetum Zincicum	0,008	0,032
Extractum Aconiti aquosum . . .	0,3	1,3
Extractum Aconiti spirituosum . .	0,13	0,5
Extractum Belladonnae aquosum .	0,032	0,13
Extractum Belladonnae spirituosum .	0,016	0,065
Extractum Conii aquosum	0,26	0,8
Extractum Conii spirituosum . . .	0,13	0,4
Extractum Digitalis	0,13	0,5
Extractum Hyoscyami aquosum . .	0,26	1.—
Extractum Hyoscyami spirituosum .	0,13	0,5
Extractum Lactucae Virosae aquosum	0,5	2.—
Extractum Lactucae Virosae spirituosum.	0,26	1.—
Extractum Nucis Vomicae	0,032	0,13

NAMEN DER ARTSENIJEN.	Grammen per keer.	Grammen per dag.
Extractum Opii	0,065	0,2
Extractum Stramonii aquosum . .	0,13	0,4
Extractum Stramonii spirituosum .	0,065	0,2
Folia Belladonnae	0,2	0,6
Folia Conii	0,3	1.—
Folia Digitalis in pulvere	0,13	0,5
Folia Digitalis in infusione		2.—
Folia Hyoscyami	0,26	1.—
Hydras Chlorali	2.—	6.—
Hydrochloras Morphini	0,032	0,065
Iodetum Hydrargyricum	0,016	0,065
Iodetum Hydrargyrosum	0,065	0,26
Iodium	0,032	0,13
Kreosotum	0,13	0,6
Morphinum	0,032	0,065
Nitras Argenticus	0,032	0,13
Nitras Hydrargyroso-Ammonicus Basicus	0,065	0,2

NAMEN DER ARTSENIJEN.	Grammen per keer.	Grammen per dag.
Nitras Strychnini	0,008	0,032
Oleum Crotonis.	0,065	0,2
Phosphorus	0,008	0,032
Pulvis Opii	0,13	0,4
Santoninum	0,13	0,5
Solutio Arseniitis Kalici Composita .	0,2	0,8
Solutio Iodii spirituosa	0,13	0,6
Strychninum	0,008	0,032
Sulphas Atropini	0,001	0,003
Sulphas Cupricus	0,13	0,4
Sulphas Cupricus pro Emetico . .	0,4	
Sulphas Zincicus	0,13	0,5
Sulphas Zincicus pro Emetico . .	1,3	
Syrupus Iodeti Ferrosi	1.—	2,6
Tartras Kalico-Stibicus	0,13	0,6
Tinctura Cantharidum	0,5	1,3
Tinctura Colchici	2.—	6.—
Tinctura Digitalis	2.—	6.—

NAMEN DER ARTSENIJEN.	Grammen per keer.	Grammen per dag.
Tinctura Nucis Vomicae	1.—	3.—
Veratrinum	0,006	0,030
Vinum Colchici.	2.—	6.—
Vinum Opii	0,6	2.—
Vinum Opii Aromaticum	0,6	2.—

REAGENTIËN.

Aether.
Alcohol (watervrije).
Azijnzure Kali.
„ Natron.
Azijnzuur.
Azijnzuur Loodoxyde.
Chloorbaryum.
Chloorcalcium.
Chloorkalium.
Chloorwater.
Chloorwaterstofzuur.
Chloroform.
Curcumapapier.
Dierlijke Lijm.
Dubbelchroomzure Kali.
Dubbelkoolzure Kali.
Ferridcyankalium.
Ferrocyankalium.
Indigoöplossing.
Ioodtinctuur.
Ioodzuur.
Kalihydraat.

Kalkhydraat.
Kalkwater.
Koolzure Ammoniak.
" Baryt.
" Natron.
" " (watervrije).
Kwikiodidekalium.
Kwikchloride.
Lakmoespapier (blauw).
" (rood).
Molybdeenzure Ammoniak.
Natronhydraat.
Overmangaanzure Kali.
Phosphorzure Natron.
Platinachloride.
Salpeterzure Kali.
" Natron.
Salpeterzuur.
Salpeterzuur Zilveroxyde.
Spiritus (zeer sterke).
Stibiumzure Kali.
Terpentijnolie.
Tinchloruur.
Vloeibare Ammoniak.
Wijnsteenzuur.
IJzerchloride.
Zetmeel.
Zink.
Zuringzuur.
Zuringzure Ammoniak.

BLADWIJZER.

B.

C.

D.

I.

J.

N.

O.

Q.

PAG.

R.

S.

T.

U.

V.

DRUKFEILEN.

Bladz. 92, reg. 3 v. b. voor „zwavelzuur" *lees:* verdund zwavelzuur.

Bladz. 221, reg. 4 v. o. voor „**Thijmolie**" *lees:* **Tijmolie.**

Bladz. 221, reg. 3 v. o. voor „Thijmkruid" *lees:* Tijmkruid.

BERICHT.

In de Nederlandsche Apotheek, tweeden druk, zijn eenige fouten ontdekt, die, met de vroeger vermelde, in achterstaand verbeterblad zijn opgenomen.

VERBETERINGEN.

Titelblad, staat: Tweede druk" *lees:* Tweede uitgave.

Bladz. 12, reg. 16 v. b. staat: „Marsch" *lees:* Marsh.

„ 20, „ 5 v. o. staat: „Zijne oplossing enz." *lees:* Door salpeterzuur wordt het zonder kleuring opgelost, doch zwavelzuur kleurt het geelachtig-bruin.

„ 21, „ 2 v. b. staat: „chloorwaterstofzuur" *lees:* zeer verdund chloorwaterstofzuur.

„ 86, „ 11 en 12 v. b. staat: „zonder iets" *lees:* zonder bijna iets.

„ 87, „ 11 en 12 v. b. staat: „zwavelwaterstof, ferrocyankalium of chlooroplossing" *lees:* zwavelwaterstof of ferrocyankalium, noch door chlooroplossing.

„ 88, „ 1 v. o. staat: „ook mag dit mengsel, met eene spiritueuse oplossing van natronhydraat geschud," *lees:* ook mag een mengsel van Chloroform en eene spiritueuse oplossing van natronhydraat onder het schudden .....

„ 90, „ 3 v. o. staat: „48°" *lees:* 40°.

„ 92, „ 3 v. b. staat: „zwavelzuur" *lees:* verdund zwavelzuur.

„ 105, „ 11 v. b. staat: „zwavelzuur ijzeroxyde" *lees:* zwavelzuur ijzeroxydule.

„ 127, „ 2 v. o. staat: „dik Extract" *lees:* droog Extract.

Bladz. 140, reg. 1 v. b. staat: „dik Extract" *lees:* droog Extract.

„ 166, „ 11 v. b. staat: „verwarming" *lees:* verhitting.

„ 167, „ 12 v. b. staat: „Verwarmd" *lees:* Verhit.

„ 197, „ 4 en 5 v. o. staat: „met eene kleine hoeveelheid oplossing van ijzerchloride bevochtigd en fijn gewreven" *lees:* fijn gewreven en bevochtigd met eene kleine hoeveelheid oplossing van ijzerchloride.

„ 201, „ 12 v. b. staat: „en verwarm beiden" *lees:* en verwarm.

„ „ „ 13 v. b. staat: „de beide filtraten" *lees:* het filtraat.

„ „ „ 16 v. b. staat: „water" *lees:* vocht.

„ 206, „ 9 v. b. staat: „niet kleuren, ook enz. (tot aan de punt)" *lees:* niet kleuren; evenmin chloroform dat er later aan wordt toegevoegd.

„ 207, „ 2 v. b. staat: „salpeterzuur" *lees:* salpeterigzuur.

„ 221, „ 4 v. o. staat: „**Thijmolie**" *lees:* **Tijmolie.**

„ „ „ 3 v. o. staat: „Thijmkruid" *lees:* Tijmkruid.

„ 288, „ 12 v. o. staat: „wijnsteenzuren kali" *lees:* zuren wijnsteenzuren kali.

„ 299, „ 1 v. o. staat: „moeilijk" *lees:* moeilijk oplosbaar.

„ 315, „ 11 v. b. staat: „giet er een mengsel over van" *lees:* breng het in een mengsel van.

„ 339, „ 4 v. b. staat: „**Vloeibaar Azijnzuur IJzeroxyde**" *lees:* **Azijnzuur IJzeroxyde.**

Bladz. 372, onder regel 5 v. b. bijvoegen:

Spiritus twee deelen 2

„ 389, reg. 10 v. b. staat: „chloorkalium" *lees:* chloorzure kali.

„ „ tusschen regel 4 en 5 v. o. bijvoegen:

Glycerine.

„ 390, reg. 16 v. b. staat: „salpeterzure kali" *lees:* salpeterigzure kali.
